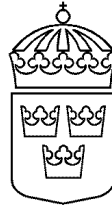

Riksdagens protokoll 1995/96:77

Torsdagen den 28 mars

Protokoll
1995/96:77

Kl. 12.00 – 18.00
19.00 – 23.34

1 § Aktuell debatt: Mc-anknutet våld

*Aktuell debatt:
Mc-anknutet våld*

Anf. 1 SIW PERSSON (fp)

Fru talman! Vittnen har hotats. Vittnen har måst gå under jorden. Vittnen har måst byta identitet.

Journalister, poliser, kriminalvårdare har tvingats ur tjänst och måst lämna hus och hem för att skydda sig och sin familj.

Det börjar bli många som fått uppleva konsekvenserna av kriminella mc-gängs framgångsrika hot mot samhällets övriga medborgare.

Bilbomb och handgranater i Helsingborg, pansarskott i Hasslarp, dödsskjutningar av mc-medlemmar, skottlossning mellan rivaliserande mc-anhängare på öppen gata, misshandel, kidnappning, narkotikabrott m.m.

Listan kan göras mycket längre för att redovisa vad kriminella medlemmar i mc-gäng kan syssla med.

Vi som vill leva i ett samhälle där inte de som ställt sig utanför lagen, de laglösa, s.k. *outlaws*, styr måste nu sätta stopp för dessa kriminellas framfart.

Vi får aldrig, skall aldrig, acceptera att mördare och banditer dikterar villkoren för också rättsväsende, journalistik, affärsvärld, vanliga medborgare.

Det är nu vi bestämmer hur våra barn skall få det i framtiden. Är det Sveriges riksdag som skall stifta lagarna för dem, eller är det Hells Angels och Bandidos som kommer att bestämma villkoren?

Vi måste klart och tydligt markera vårt avståndstagande från dessa grupper. Annars är det stor risk att allmänheten förlorar tilltron till rättsväsendet och dess förmåga att värna de demokratiska värderingarna i samhället.

Därför har Folkpartiet liberalerna begärt denna debatt om mc-anknutet våld. Jag är övertygad om att vi alla står upp i en enad front mot denna mc-relaterade brottsligheten och att vi nu äntligen bemöter dessa kriminella utmaningar på ett kraftfullt sätt.

Anf. 2 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Fru talman! Den brottslighet som är knuten till vissa motorcykelklubbar är av mycket allvarligt slag. Det är delvis fråga om grov och organiserad kriminalitet som måste bekämpas med kraft. Det förtjänar dock att betonas att det är fråga om *vissa* klubbar. Det finns också ett

Prot. 1995/96:77
28 mars

***Fel! Okänt
växelargument.***

stort antal klubbar som bedriver en seriös verksamhet. Dessutom förekommer motsvarande brottslighet i andra gäng utan anknytning till motorcyklar.

För att motverka denna brottslighet måste vi arbeta engagerat och på bred front. Det som i första hand krävs är polisiära resurser och väl utvecklade arbetsmetoder hos såväl polis som åklagare. Men det är naturligtvis också nödvändigt att vi ser till att vi har en lagstiftning som medger ett effektivt arbete. Det är regeringens och denna riksdags ansvar att så är fallet.

Insatser mot bl.a. mc-gäng med kriminell inriktning har hög prioritet inom polisen. Bekämpandet av brottsligheten äger framför allt rum på lokal och regional nivå. Som exempel på polisens insatser de senaste åren kan följande nämnas: arbetsmetoderna har utvecklats, riktad spaning sker, extra personal har avsatts för såväl punktinsatser som längre aktioner, piketstyrkorna har fått ett speciellt ansvar i dessa frågor, läns-kriminalavdelningarna har fått samordnande ansvar, underrättelsein-hämtning har förbättrats, förundersökningar pågår ständigt och straff-processuella tvångsmedel har använts i den omfattning som har varit möjligt.

De här insatserna har givetvis gett resultat. Men arbetet kräver lång-siktighet och ytterligare utveckling av arbetsmetoderna. Därför har man inom polisen enats om en gemensam och fördjupad strategi mot sådan brottslighet. Den strategin innebär bl.a. insatser för utbildning och metodutveckling. En samordningsgrupp har bildats med representanter för Rikskriminalpolisen, polisen i Stockholm, Göteborg, Malmö, Värmlands län, Uppsala län och Riksåklagaren. Gruppen påbörjade sitt arbete i januari i år.

De kriminella gängen rör sig ofta utanför den egna etableringsorten och ibland utanför landets gränser. Av den anledningen är det självfallet viktigt med ett nära samarbete mellan olika polismyndigheter. Runt om i landet pågår också en uppbyggnad av särskilda kriminalunderrät-telseenheter, som kommer att få en nyckelroll vid bekämpande av den här kriminaliteten. Ett fördjupat samarbete mellan polisen i övriga nordiska länder har också inletts. Det innebär bl.a. att poliser från olika nordiska länder kommer att skickas som observatörer vid alla större mc-evenemang som kan ha anknytning till brottslig verksamhet.

Jag vill också nämna att polisen sedan flera år har genomfört en kartläggning av de gäng vi nu talar om. Förutom att bidra till utredning av brott är det huvudsakliga syftet med kartläggning att enskilda län så tidigt som möjligt skall få kunskap om förekomsten av eller planerad nyetablering av gäng med en kriminell inriktning.

Den senaste tidens utveckling har lett till en ökad polisiär insats. Som exempel kan jag nämna att polismyndigheten i Malmöhus län har satt in ytterligare ett tjugotal poliser i kampen mot mc-relaterad brotts-lighet.

Den lagstiftning vi har ger polis och åklagare stora möjligheter att bekämpa brottslighet av det här slaget. Detta konstaterades också vid den debatt som senast fördes om mc-anknuten brottslighet här i kam-maren. Låt mig ändå nämna följande.

När det gäller de straffprocessuella tvångsmedlen har lagändringar nyligen genomförts beträffande hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning som innebär en anpassning till ny teknik och den avreglerade telemarknaden. Tillsammans med de förslag till ändringar i telelagen som nyligen överlämnades till riksdagen ökar bl.a. möjligheterna att avlyssna mobiltelefoner och telefonsamtal som har vidarekoppling.

Från den 1 februari i år finns vidare en möjlighet att, när det finns misstanke om allvarliga brott, bedriva spaning med hjälp av fjärrmanövrerade övervakningskameror. Denna möjlighet innebär att polisen kan utföra spaningsuppgifter mot mål där det tidigare inte var möjligt. Polisen kan vidare utföra en effektivare spaning med större precision och, vilket är viktigt i dessa sammanhang, frigöra spaningspersonal för andra insatser.

Regeringen skall, som jag tidigare har uppgivit, fortsätta att utveckla reglerna för straffprocessuella tvångsmedel, vilket bl.a. innebär att frågan om användning av dolda mikrofoner kommer att utredas.

Polisen måste också ges möjlighet att på ett effektivt sätt systematisera och bearbeta information som kommer fram vid den spaning som bedrivs. Som ni känner till gav regeringen under förra våren en utredare i uppdrag att lämna förslag till ett särskilt register i vilket uppgifter om sådan spaningsverksamhet kan sammanställas och bearbetas med hjälp av ADB. Utredarens uppdrag, som också innefattar att lämna förslag till ett DNA-register för polisen, kommer att överlämnas till mig i morgon.

Ett annat område som aktualiseras i samband med gängbrottslighet är skyddet för vittnen och målsägande mot olika former av hot och påtryckningar. Jag är säker på att vi alla är eniga om att det är avgörande för en fungerande rättskipning att de som bevittnat brott, eller blivit utsatta för brott, också vågar berätta om detta för polisen och i domstol.

Vi har i dag flera möjligheter att skydda vittnen och målsägande. Möjligheter att under förundersökningarna hålla målsägandes och vittnens personuppgifter hemliga och att under domstolsförhandlingen hålla dem åtskilda från de tilltalade och åhörare är betydelsefulla åtgärder. När det är fråga om de riktigt allvarliga hoten finns möjlighet till livvaktsskydd och till att få använda fingerade personuppgifter, s.k. identitetsbyte. I andra fall kan mindre omfattande åtgärder vara tillräckliga såsom trygghetspaket och skyddade personuppgifter genom s.k. spärrmarkering eller kvarskrivning.

På det här området kan vi göra mer. Ett arbete pågår också för att åstadkomma de förbättringar som kan behövas. För närvarande ses lagen om fingerade personuppgifter över av en särskild utredare. Vidare har Brottsofferutredningen i uppdrag att undersöka frågan om hot mot målsägande och vittnen och se vilka åtgärder som kan krävas.

Hot mot vittnen är ett mycket allvarligt brott som dessutom utgör ett hot mot rättssystemet. I promemorian *Vittnen och målsägande i domstol* har det föreslagits straffskräpningar för övergrepp i rättssak. Rege-

Prot. 1995/96:77
28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:77
28 mars

***Fel! Okänt
växelargument.***

ringen kommer att för riksdagen förelägga förslag till skärpningar av straffet för övergrepp i rättssak.

Sverige deltar också i internationellt arbete om skydd för vittnen, både i Europarådet och inom EU. Användning av videoteknik har uppmärksammats särskilt i dessa sammanhang. Videoteknik kan användas både för att göra det möjligt att genomföra förhör med hotade personer och för att spela in förhör under förundersökningen.

Jag tror att det i det här sammanhanget är viktigt att så tidigt som möjligt skaffa ett så bra utredningsmaterial som möjligt. Hot mot vittnen är i första hand intressant om hotet leder till ett försämrat bevisläge för åklagaren.

Arbete pågår med att ge de legala förutsättningarna för en användning av videoteknik vid domstol. På förundersökningsstadiet är sådan användning möjlig redan i dag.

Vidare har riksåklagaren som ett led i arbetet med att utveckla metoder för att utreda och lagfara organiserad brottslighet tagit fram rapporten *Säkerhet och skydd för bevispersoner*.

Med bl.a. den rapporten som underlag genomför riksåklagaren ett tiotal seminarier runt om i landet. Seminarierna, där poliser och åklagare deltar, kommer att avslutas under april månad och därefter utvärderas. En mera praktiskt inriktad handbok med åtgärdsförslag kommer också att tas fram.

Fru talman! Hos såväl polis som åklagare finns alltså utarbetade strategier för bekämpning av grov och organiserad brottslighet med mc-anknytning. Genom olika reformer har polisen också getts tillgång till effektiva redskap i kampen mot denna typ av brottslighet. Ändringar för att åstadkomma ytterligare restriktivitet och för att öka skyddet för målsägande och vittnen är dessutom föremål för beredning.

Jag vågar påstå att viljan och engagemanget för att stoppa det hot mot rättssamhället som den här typen av brottslighet utgör är stort inom rättsväsendet och i det övriga samhället. Det finns en djup insikt om att samhället med kraft måste motverka uppkomsten av kriminella grupper som hotar såväl enskilda som själva rättssystemets funktion. Det visar inte minst denna debatt i kammaren.

Vi har med andra ord en god beredskap inför den fortsatta kampen mot den här typen av brottslighet.

Anf. 3 SIW PERSSON (fp)

Fru talman! De allra flesta som åker motorcykel är skötsamma personer. Det är inte lätt för dem just nu. De blir ofta sammankopplade med de kriminella mc-gängen, med dem som har motorcykel och motorcykelklubb som en kuliss för kriminell verksamhet.

Det startade en gång med hemvändande stridsflygare från andra världskriget. Deras första klubb lade grunden till den största av alla *outlaw*-klubbar, Hells Angels.

Våld i alla former är ledstjärna i deras verksamhet. De har bestämt sig för att leva utanför lagen, vara s.k. *outlaws*.

Rikskriminalen har gjort en utredning av 30 av de ca 70 svenska motorcykelklubbar som finns polisiärt registrerade. Av dessa ca 300

män är över hälften dömda för brott där fängelse ingår i straffskalan. Endast en femtedel av personerna har inkomst. Påfallande många har inregistrerade företag, men de deklarerar inte någon inkomst. 60 % har körkort för motorcykel. Medlemmarna i Hells Angels har till 80–90 % körkort medan medlemmarna i Bandidos undantagsvis har körkort.

Vi måste klart och tydligt markera att vi alltid tar avstånd från dessa *outlaw-bikers*.

Lagstiftningen måste skärpas så att det kostar att hota vittnen, målsägande, poliser och andra tjänstemän i deras yrkesutövning.

Vittnen och målsägande måste få ett bättre skydd på alla sätt. Samhället måste i handling visa hur mycket de betyder för rättssamhället.

Den svenska rättsordningen bygger på att vittnen och målsägande fritt och utan påtryckningar kan lämna sin berättelse för domstolarna. Ett angrepp mot ett vittne eller en målsägande kan därför sägas vara ett angrepp på rättsordningen och ytterst på samhället.

Polisen kan använda sig av lagen om hemlig teleavlyssning och telelagen. Men den tekniska utvecklingen har gått så fort att telelagen måste ses över trots att den bara är några år gammal. Då tänker jag på den lagstiftning där det gäller att gå in och titta på fakturor.

Sekreessen inom sjukvården är också ett hinder för att få fram uppgifter om inlagda personer som är misstänkta för försök till t.ex. mord. Lagen bör ändras så att det inte enbart är misstanke om brott utan även försök till brott som häver sekretessen.

Och så var det då hjälmvånget och alla konstiga dispenser. Motorcykel och hjälm hör ihop. Hjälmar är en billig men avgörande livförsäkring. Om man av någon anledning inte kan ha hjälm skall man inte heller köra motorcykel. Så enkelt är det, tycker jag.

Polisen måste nu en gång för alla bestämma sig för att försöka knäcka dessa kriminella mc-gäng. Tyvärr har dyrbar tid redan gått förlorad.

Det måste göras kontinuerliga, strukturerade insatser mot mc-klubbarna.

Utredningar där mc-klubbars medlemmar är misstänkta måste samordnas. De måste få högre prioritet än andra brottsutredningar. Regionala polisstyrkor måste sättas in för att målinriktat arbeta mot sådana medlemmar. Självfallet är det varje polismans uppgift att arbeta även med dessa frågor. Men det fordras specialistkunskap tillsammans med de allmänna kunskaperna. Därför räcker det inte att enbart närpolisen bekämpar dem, utan därför måste det till speciella regionala enheter.

Den s.k. insatsstyrkans utbildning, utrustning och särskilda kompetens inte bara kan utan bör också tas till vara i detta arbete.

Men polisen klarar inte att själv bekämpa dessa problem. Skattemyndighet, kronofogde, tull, kommun, landsting och allt vad det kan vara måste samarbeta på ett sätt som de aldrig har gjort tidigare.

Vi måste äntligen bemöta dessa kriminella utmaningar på ett kraftfullt sätt. Vi måste ta konsekvenserna av vad vi säger och se till att det äntligen blir tydliga prioriteringar och bättre samordning inom alla berörda myndigheter.

Men vi får inte glömma bort att ställa oss frågan: Varför?

Prot. 1995/96:77
28 mars

***Fel! Okänt
växelargument.***

Varför tar man steget över? Varför har man vänt samhället ryggen? Varför är det häftigt att vara medlem i en kriminell mc-klubb?

Vi föräldrar har ett stort ansvar att ge våra barn en god start i livet. Utan kärlek och omsorg orkar ett barn inte känna solidaritet med den som gör dem illa.

Föräldrarna har tillsammans med barnomsorg och skola ett stort inflytande på hur barnen ser på vuxenvärlden. Men filmer, TV-program och leksaker har också stor påverkan. Därför blev jag mycket beklämd när jag såg senaste nytt på våldsleksaksfronten, en – som jag skulle vilja säga – till tänderna med vapen belamrad motorcykel-*parker*.

Vi måste alla ta aktiv del i våra barns värld, bry oss och bry oss hela vägen, även när det är struligt och svårt.

Vi måste hjälpas åt för att få ett samhälle där det är inne att vända våldet ryggen, där det är ute att vara macho och slåss med vapen, knivar och andra tillhyggen.

Vi måste komma ihåg att alla vill vi vara något, alla vill vi bli sedda på något sätt.

Hjalmar Söderberg har på ett alldeles utmärkt sätt skrivit ned det som jag har försökt att säga.

– Man vill bli älskad,
i brist därpå beundrad,
i brist därpå fruktad,
i brist därpå avskydd och föraktad.
Man vill ingiva människorna någon slags
känsla.
Själen ryser för tomrummet och vill kontakt
till vad pris som helst.

Anf. 4 GUN HELLSVIK (m)

Fru talman! Debatter i kammaren utgår ofta från en dagsaktuell fråga, men syftar till långsiktiga lösningar. Dagens debatt skulle naturligtvis kunna utformas på liknande sätt. Huvudfrågan kunde då vara varför dessa män har placerat sig vid sidan av den gemenskap som präglas av och kräver medkänsla och hänsynstagande, eller varför behovet av att utan någon hänsyn markera den egna makten, liksom hunden markerar sitt revir, har blivit utmärkande för dem.

Dessa frågor bör naturligtvis i något sammanhang penetreras för att förhindra att dagens unga fastnar i de laglösas garn. Men problemet med bl.a. Hells Angels och Bandidos är akut och får behandlas därefter. En mogen varböld kureras inte med profylaktisk behandling.

Studerar vi personerna som är engagerade i de kriminella mc-gängerna, finner vi åtskilliga som dömts för brott redan på 70-talet och i början av 80-talet. Det är alltså inte fråga om ungdomar utan personer över 30, som borde vara mogna, ansvarskännande män.

Länspolismästarna och RPS arbetade i höstas fram en handlingsplan enligt vilken Polisens åtgärder bör inriktas bl.a. mot

- en för Polisväsendet gemensam strategi mot denna brottslighet,
- samordnad och förstärkt kriminalunderrättelseverksamhet,

– utveckling av arbetsmetoder avseende bekämpning av mc-kriminalitet samt
– förstärkta polisiära insatser på regional nivå.

För att stoppa de kriminella mc-gängens framfart krävs resurser, och det är i det här fallet främst fråga om polisresurser. Samtidigt kan vi av RPS anslagsframställning utläsa att resurserna inte ens i dag räcker för att hålla hittillsvarande operativa nivå. Riksdagen har dessutom fattat ett principbeslut om ytterligare besparingar. RPS uttalar att de kommer att få genomföras med personalminskningar, vilket i sin tur leder till en än mer sänkt operativ nivå. Läger man här till det av den socialdemokratiska kongressen fattade beslutet att ekobrottsbekämpningen skall ges mer resurser, får vi ytterligare minskade möjligheter att satsa tillräckliga resurser på den mycket allvarliga kriminalitet som de aktuella gängen ägnar sig åt.

Förutsättningen för Polisens framgång i kampen mot de kriminella mc-gängerna är att man kan arbeta med bl.a. övervakande verksamhet, riktade spaningsinsatser och särskilda gransknings- och kontrollåtgärder, vilket är ytterst resurskrävande.

Kommer justitieministern att föreslå att det tidigare fattade beslutet om ytterligare besparingar på Polisen skall rivas upp? Om inte, vilka omprioriteringar skall då göras i Polisens arbete? Skall det brottsförebyggande arbetet nedprioriteras? Skall kampen mot ekobrott nedprioriteras? Skall kampen mot narkotika nedprioriteras? RPS anslagsframställning talar sitt tydliga språk. Andra områden måste nedprioriteras om kampen mot mc-gängerna skall få tillräckligt med resurser.

I dag är en del av medlemmarna i de kriminella mc-gängerna i fängsligt förvar. Förhoppningsvis skall efter hand allt fler av dem befinna sig innanför murarna. Men även där är de ett hot – ett hot mot personal och ett hot mot andra intagna. Det är viktigt att vi har anstalter med hög säkerhet och tillräckligt med platser för att kunna hålla dessa personer åtskilda. Den som studerar kriminalvårdens anslagsframställning för 1997 finner att det innanför murarna kommer att bli ökade problem om Polisen är framgångsrik i sitt arbete. Även här är det besparingar som är orsaken.

För att kunna ha tillräcklig säkerhet måste säkerligen åtskilliga av de aktuella personerna placeras i fängelser med högsta säkerhet. Dessa är redan i dag synnerligen välfyllda. Planeringen för fängelserna innebär att platser kommer att försvinna och att det blir överbeläggning. Vilka åtgärder avser justitieministern vidta för att vi skall kunna garantera säkerheten, både för dem som befinner sig utanför murarna och för dem som tvingas tillbringa sin tid innanför murarna tillsammans med medlemmar ur de aktuella gängerna?

I RPS handlingsplan anges bl.a. utveckling av arbetsmetoder. Vi moderater har motionerat om en lagändring för att möjliggöra buggning. Det är nu hög tid att få fram ett sådant lagförslag, eftersom vi här har att göra med så allvarlig brottslighet att buggning enligt motsvarande regler som vid telefonavlyssning skulle kunna komma i fråga. Riksdagens övriga partier var inte beredda att ställa sig bakom vårt förslag att begära en proposition redan innevarande vår. Jag frågar nu

Prot. 1995/96:77
28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

justitieministern när vi kan förvänta oss ett lagförslag, eftersom jag har uppfattat att vi är överens om att ett sådant förslag bör läggas fram.

Den hänsynslöshet som har visats och den organisation som vi vet finns gör att det i kampen mot de kriminella mc-gängen kan krävas specialtränade poliser. Vi har i dag i Sverige en nationell insatsstyrka, som är tränad för mycket svåra aktioner. Reglerna för denna styrka är sådana att den inte med sin fulla kompetens kan användas vid exempelvis ett ingripande mot de kriminella mc-gängen, även om jag tror att svenska folket i allmänhet ser dessa som terrorister. Har justitieministern några planer på att initiera en lagändring för att insatsstyrkan skall kunna användas för andra typer av specialuppdrag än vad som är möjligt i dag?

Anf. 5 INGBRITT IRHAMMAR (c)

Fru talman! ”Det här kriget kommer att pågå tills den ena gruppen ger upp eller dör ut.” Jag citerade nu en polis som bedömde det alltmer upptrappade våldet mellan de kriminella motorcykelgängen Bandidos och Hells Angels. I Sverige har hittills två dösoffer krävts i kriget mellan gängen, där kampen rasat i nästan tio år och våldet hela tiden har trappats upp.

De allvarligaste problemen med dessa motorcykelklubbar är de mer eller mindre förtäckta hot som målsägande, vittnen, poliser, åklagare och andra utsätts för av klubbmedlemmar eller till dem närstående personer. Dessa hot sker bl.a. i samband med att någon klubbmedlem misstänks för brott. Då är ju syftet med hoten att med olika medel hindra eller direkt sabotera myndigheternas åtgärder. De vill helt enkelt förhindra att personer som begått brott skall kunna lagföras och dömas. Det står helt klart att det krävs än mer kraftfulla insatser från samhällets sida för att komma åt den brottslighet som de s.k. *outlaw*-klubbarna står för. Det är inte bara hot mot vittnen de ägnar sig åt utan också olaga vapeninhav, narkotikabrottslighet, misshandel, beskyddarverksamhet, indrivningsverksamhet, stöld, häleri, rån – ja, det är faktiskt hela skalan av kriminalitet. För att bättre komma åt brottsligheten krävs som sagt olika insatser; förbättrad spaning och förbättrad kartläggning av klubbarna.

För någon vecka sedan besökte justitieutskottet den nationella insatsstyrkan mot terrorism, som vi tidigare har hört talas om här i debatten. Vi blev alla, vågar jag nog säga, imponerade av dessa polisers kunskaper på olika områden. De har också särskild träning och kunskap i spaning samt bra, modern teknisk utrustning, som kan komma till nytta i de polisdistrikt där klubbarna är aktiva.

För oss i Centern känns det väldigt självklart att denna nationella insatsstyrka, dessa välutbildade polisers träning och kunskap, bättre måste tas till vara än vad som sker i dag. Det bör kunna ske också vad gäller mc-gängen. Så jag följer upp med en fråga liknande Gun Hellsviks fråga: Är Laila Freivalds beredd att utvidga denna insatsstyrkas befogenheter att också kunna gälla bekämpning av den kriminalitet som mc-gängen står för?

Vid spaningen gäller det också att bättre kartlägga klubbarnas kontakter, bl.a. med högerextremistiska klubbar och olika kriminella personer i samhället. Detta gäller även över nationsgränserna.

Outlaw-klubbarnas upptrappade våld och allvarliga hot mot vittnen, journalister och myndighetspersoner, som kämpar mot deras brottslighet, har fått mig personligen att bli alltmer öppen för att buggning kan behövas som ett komplement i kampen mot motorcykelgängen.

Om buggning skall tillåtas måste emellertid enligt min mening den demokratiska kontrollen fördjupas, eftersom den personliga integriteten hotas.

Från Centerns sida har vi krävt straffskärpning vid hot av vittnen, alltså övergrepp i rättssak. I en reservation i februari i år, som tyvärr inte bifölls, framhöll vi centerpartister att detta brott är så allvarligt att fängelse bör vara den regelmässiga påföljden.

Därför känns det tillfredsställande att lyssna till justitieministerns besked om att det kommer att bli en skärpning. Innebär det att fängelse kommer att bli den regelmässiga påföljden när man hotar vittnen? Jag tror att det är absolut nödvändigt.

Tidigare har vi från Centerns sida krävt att varje domstol skall utarbeta en handlingsplan för att bättre ta vara på, och ta hand om, vittnen. I planen skall rutiner anges för hur man tar emot vittnen vid domstolar och för hur man på ett bättre sätt kan stödja dem som känner sig hotade. Självfallet skall vittnen inte behöva konfronteras med gärningsmännen i domstolarnas väntrum.

Granskningen av de enskilda mc-medlemmarnas ekonomi och deklARATIONER är viktig. Möjligheten att skönstaxera personer som officiellt inte har någon inkomst men som ändå visar upp dyra motorcyklar och annat kan då utnyttjas mer.

Eftersom bråk och våld riskerar att trappas upp när mc-medlemmar besöker varandra över landsgränserna, jag tänker på skottlossningen vid Kastrups flygplats nu senast, kan det vara intressant att fundera över att i ökad grad avvisa utländska medlemmar vid gränsen. I Norge har man varit väldigt restriktiv när det gäller mc-klubbarna. Är det något som vi skulle kunna ta efter i Sverige?

Det krävs mindre av undfallenhet i kampen mot *outlaw*-klubbarnas brottslighet. Jag tänker t.ex. på detta att hjälmtvånget inte alltid har gällt dessa medlemmar. Det krävs mer av medveten, kraftfull kamp mot dessa klubbars olagliga verksamhet för att vår rättsstat skall fungera tillfredsställande.

Anf. 6 ALICE ÅSTRÖM (v)

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Folkpartiet för att det har begärt dagens debatt. Detta är ett mycket viktigt ämne ur flera aspekter. De föregående talarna har tagit upp flera av dessa aspekter, och de har gjort det på ett mycket bra sätt. Jag kan i långa stycken instämma till fullo, så jag skall bara beröra dessa områden i korthet.

Det handlar om vilka insatser polisen kan göra och om hur polisen bättre kan användas. Det handlar också om hur man kan förstärka polisens möjligheter till bättre spaning och om att samordningen mellan

Prot. 1995/96:77

28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:77
28 mars

**Fel! Okänt
växelargument.
Fel! Okänt
växelargument.**

myndigheterna – inte bara polismyndigheterna, utan också skattemyndigheter och kronofogde – måste bli bättre.

Ett eventuellt användande av sådana resurser som anti-terroriststyrkan skulle också kunna vara en tänkbar möjlighet. Frågan om lagstiftning har också berörts. Bl.a. har frågan om en skärpning av straffen för hot mot vittnen varit uppe. Det skall givetvis vara fängelse för hot i rättssak.

Men de områden jag vill lyfta fram, och som inte har berörts så mycket, är samhällsaspekterna. Detta handlar faktiskt om framväxten av en stat i staten och om hur USA-influenserna har ökat genom åren. Man brukar säga att Sverige ligger ungefär tio år efter USA i utvecklingen. Hells Angels och de andra motorcykelgängen är en del av detta samhällsfenomen.

Vi kan se det på andra områden också. Vi ser den ökade segregationen i storstäderna, vi ser invandrargång och ungdomar som i dag står emot varandra och vi ser framväxten av våldskultur som inte har funnits tidigare i Sverige. Detta är en del av en samhällsutveckling som borde få många varningsklockor att börja ringa hos oss alla.

I sådana här debatter blir det ganska lätt att se på någon slags sär-
lagstiftning. Vi ser lätt på lagstiftning och skärpta straff som ett medel att komma åt dessa grupper. Dessa bitar måste givetvis finnas med, men de kan aldrig bli några medel mot våldet, utanförskapet och uppbyggandet av en stat i staten.

Det är också viktigt att man i denna debatt inte ger signaler om att polisen på något sätt skulle stå maktlös. Jag tror att det var Siw Persson som i talarstolen sade att 150 medlemmar av 300 har suttit i fängelse för grova brott. Det visar att polisen faktiskt *är* effektiv i sin spaning. När brott begås beivras och bestraffas de enligt den strafflagstiftning vi har. Polisen och rättsväsendet tar tag i de kriminella handlingar som begås, och de bestraffas på samma grunder som alla andra kriminella handlingar. Det är viktigt att vi inte har någon sär-
lagstiftning som gör skillnad i detta avseende.

När vi talar om strafflagstiftningen är det viktigt att säga att vi givetvis skall skärpa lagstiftningen när det gäller hot mot vittnen. Däremot ser vi att fängelsestraff inte är något som avskräcker de här gängen från att begå kriminella handlingar. Vi kommer inte att lösa problemen med hot mot vittnen genom en lagskärpning. Det är en viktig markering från samhällets sida, och det är ett sätt för rättsväsendet att svara. Men de här gängen säger sig som kollektiv grupp vara *outlaws*. De ställer upp för varandra och skyddar varandra. De vet att om en åker in så ser resten av gänget till att ta hämnd. Gängen bygger mycket av sitt hot- och skräckvälde på en kollektiv sammanhållning där man gemensamt ställer upp för varandra i ett mycket negativt syfte.

Det är dags att också samhälle, politiker och människor på olika ställen gemensamt ställer sig upp och kraftfullt tar avstånd från detta. Det är dags att vi slutar tänka att det är bra att det finns människor som vågar gå ut och ta kampen, och att det är bra att journalister skriver och granskar. Det är ju de som blir hotade – vi skulle inte våga göra något, för tänk om de skulle hota oss?

Vi måste få ett samhällsklimat där vi gemensamt står upp mot gängen och inte låter dem dominera. De kan inte hota resten av samhället om vi gemensamt står emot. Vi har ett gemensamt ansvar. Vi löser varken detta med polisresurser eller med lagstiftning, även om de bitarna också är viktiga.

I detta anförande instämde Ulla Hoffmann (v).

Anf. 7 KIA ANDREASSON (mp)

Fru talman! Ni som deltar i debatten! Att brottslighet och våldsdåd skall bekämpas råder det ingen politisk oenighet om. Det råder inte heller någon oenighet om den nya polisorganisation som håller på att utformas med närpolisen, som har ett problemorienterat och förebyggande arbetssätt, och med speciella enheter som har ett direkt riktat arbetssätt, t.ex. kriminalavdelningar. Denna organisation är, tror vi, den bästa för ett långsiktigt arbete.

När det utbryter akuta kriser, som nu i fråga om striden mellan två mc-grupper, är det med övervakning och kontroll som det tillspetsade läget får bemästras. Men detta ger också utrymme till analyser och eftertanke när det gäller hur polisen skall arbeta med den här sortens organisationer i framtiden. Har dessa organisationer fått vara i fred för mycket? Organisationer vilkas medlemmar vill avskärma sig från samhället och skapa egna regler där de värnar om sig själva och där andra samhällsmedborgare ses som fiender om de ingriper i organisationens värld måste alltid uppmärksammas. De får inte lämnas i fred.

De mc-klubbar som nu är på tapeten är organiserade efter den amerikanska förebilden Hells Angels och är en relativt ny företeelse i Sverige. De kom i början av 90-talet och har alltså hunnit strukturera sig på ett sådant sätt att de är ett hot mot demokratin. Det allvarliga är att de här klubbarna påminner om maffiaorganisationer. Klubbarna har även ett samarbete med likasinnade i andra länder.

Den fråga som vi har att debattera i dag är: Hur skall polisen arbeta mot dessa etablerade strukturer?

Enligt Miljöpartiets synsätt gäller det att se till att de män som det är tal om följer den svenska lagen och att inte ge efter en tum.

Det påpekades här att de kör omkring på sina motorcyklar utan hjälm. Där har polisen tydligen gett sig, eller också har man fått särskilda regler. Men det gäller att börja redan där och följa upp. Jag kan inte se att det i dag behövs några större lagändringar för att klara den här brottsligheten.

Enligt brottsbalken finns fängelsestraffet vid hot av vittnen, liksom vid hot av tjänstemän. Det är bara att tillämpa lagen. Vidare måste domstolen hjälpa till med att sätta gränser här och utdöma straff.

Vittnen måste naturligtvis få skydd. De frågorna har vi redan diskuterat i justitieutskottet. Vissa saker kan göras. T.ex. kan det handla om skilda väntsalar vid rättegång eller att namn och adress inte lämnas ut. Den nya videotekniken kan också skydda. Vidare gäller det att polisen ställer upp hela vägen och skyddar dem som vågar vittna. I dag finns det ett utrymme för detta.

Prot. 1995/96:77

28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:77
28 mars

Vapeninnehav utan licens är brottsligt. Sådant förekommer i dessa klubbar, men också det kan vi ingripa mot.

Beträffande handel med knark, liksom innehav av knark, finns det också regler.

Indrivningsverksamheten har det också pratats om. Sådant verksamhet förekommer alltså i detta sammanhang, och även den kan vi kontrollera och förhindra. Det finns medel för det. Vidare gäller det hur de här medlemmarna får sina inkomster.

Vad vi kan göra, och som framkommit här, är att polisen både i Sverige och i de andra nordiska länderna samverkar. Det gäller också att omfördela resurser och att ha bevakning av de kriminella mc-gängen.

Men nu, efter de aktuella händelserna, höjer många rösten och vill ha mera ingripande lagregler. Detta med buggning poppar upp – nu skall vi införa buggning. Men det finns redan ganska många hemliga tvångsmedel i samhället. Vi i Miljöpartiet vill inte införa ytterligare sådana medel.

I ett tillspetsat läge där kvällspressen skriver om sådana här händelser är det lätt att tala om vad som skall införas. Likaså föreslås ett hemligt spaningsregister, men vi har ju redan register i datasystem som kan kopplas ihop. I EU-sammanhang är vi livrädda för att man ytterligare utökar detta och tar chansen i ett tillspetsat läge.

Alla medlemmar i mc-gäng är inte kriminella. Det har talats om antalet medlemmar, men bara ett fåtal av dem är kriminella. Det allvarligaste är organisationsstrukturen. Ett problemorienterat arbetssätt att nå alla andra mc-gäng och förebygga, så att man inte ansluter sig till organisationer som redan finns, är nog vad vi bör inrikta oss på.

På 70-talet var det oro i Göteborg mellan mc-gängen. Polisen och kommunen inledde ett samarbete för att reda ut problemen. Detta gav ett positivt resultat. Det handlar alltså inte bara om att utryckning och kontroll!

Jag bagatelliserar inte de senaste händelserna, vilka är mycket allvarliga, men det är ju vid sådana tillfällen som det gäller att tänka långsiktigt och att avstå från att i den allmänna upprördheten införa lagar som i andra sammanhang utvecklar ett kontrollsamhälle.

Anf. 8 ROLF ÅBJÖRNSSON (kds)

Fru talman! Många kloka ord har sagts här. Frågan är vad man kan bidra med utan att gå efter annan upprepa saker.

Det är fullständigt självklart att vi alla i detta sammanhang har en entydig viljeinriktning när det gäller de här gängen och den typ av kriminalitet som de står för. I första hand tycker jag att man, när det talas om kriminalitet och *outlaws* – folk som inte tar del i samhället – måste peka på att det är fråga om ett underbetyg för det civila samhället när det gäller detta med att ta hand om de sina. Vi har alltså misslyckats med att ta hand om dessa människor när de var unga. Det gäller i familjerna, i skolan och på andra institutioner som är till för att medverka till att utveckla inre självkontroll, empati etc. Det gäller således egenskap-

er som är nödvändiga för att människor skall fungera i ett civilt samhälle.

Jag och mitt parti är mycket bekymrade över alla splittrade familjer. Vi efterlyser fadern! Det är nog ingen sinkadus att ensamstående mödrar i dag har det väldigt svårt. Var finns männen?

I väldigt stor utsträckning är det här kanske ett mansproblem i alla möjliga dimensioner.

Här har utvecklats subkulturer. Detta är, som Alice Åström pekade på, ett problem som litet grand går utöver vad rättsordningen egentligen skall hämta hem. Det är fullständigt uppenbart att rättsordningen skall klara av fall där människor skjuter varandra. Det skulle vi över huvud taget inte behöva resonera om. Kan man inte klara av det finns det ju ingen rättsordning.

Jag vill göra en personlig reflexion. I många herrans år har jag varit väldigt bekymrad över den ekonomiska brottslighetens utveckling i Sverige. Ibland får jag höra: Vad är det för märkvärdigt med ekonomisk brottslighet? Skall du hålla på och konstra med det? Det finns ju så mycket av annan brottslighet. Men den organiserade ekonomiska kriminaliteten är faktiskt bärare av en annan dimension jämfört med traditionell brottslighet. I detta ligger just att man är organiserad och strukturerad och att man är en del, som det synes, av det etablerade samhället. Man skapar väldiga ekonomiska krafter. I ytterändan av den här svarta världen, den undre världen, finns ett exekutionsväsende. Vad är då det? Jo, de här gängen, men det finns också andra. De här gängen kan ses som den etablerade undre världens exekutionsväsende – ett exekutionsväsende som växer i det tomrum som vi *möjligen* håller på att skapa genom att vi inte vårdar den etablerade rättsordningen fullt ut. Möjligen är det så. I varje fall har jag aldrig gillat att vi skär i rättsväsendet med kanske 1 miljard kronor. Vi skall inte rusta ner våra kronofogdar när motståndaren etablerar nya.

Men, som sagt, det är fråga om en subkultur och det finns, som Siw Persson var inne på, en attraktion i det här livet. Det är spännande. Det är dramatiskt. Det är våld. Det ger kickar av olika slag samt möjligheter till utveckling – ja, allt annat än den värld som en arbetslös ung man i dag, som inte är särskilt väl intellektuellt utvecklad, kan ta del av. Detta är ett sociologiskt problem som det finns all anledning i världen att bedriva fördjupade studier kring.

Det har sagts mycket om åtgärder beträffande detta. Jag vill egentligen bara peka på värdet av att vi fått till stånd en ekobrottsmyndighet. Jag vill att man skall få undan den etablerade och organiserade ekonomiska kriminaliteten som till dels livnär detta gäng. Det är ingen tvekan om att det finns samband mellan gängen och näringslivet.

Jag har ingenting emot att man aktiverar den nationella styrkan. Jag har bara litet svårt att se hur det skulle fungera. Inte heller har jag någonting emot buggning. Jag har länge trott att vi inte kan hålla emot buggning, hur otrevligt det än är.

Avslutningsvis: Vi måste var och en som enskilda medborgare ta ansvar. Vi skall inte som advokater ställa upp och civilt biträda detta gäng. Vi skall göra det som offentliga försvarare, men i övrigt skall vi

Prot. 1995/96:77

28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

ta avstånd från att medverka i deras verksamhet. Det gäller alla andra aktörer också. Det skall finnas ett aktivt civilmotstånd.

Anf. 9 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Fru talman! Det är onekligen en styrka i den uppgift som vårt samhälle, rättsväsende och även statsmakterna i form av regering och riksdag har att det finns en så bred enighet om att det är ett allvarligt problem. Det är också en styrka i att det finns en bred enighet vad beträffar vilka åtgärder som faktiskt måste vidtas när det t.ex. gäller att se över den lagstiftning vi har och att främja en utveckling inom rättsväsendet som har en kapacitet att svara upp mot de krav som problemet ställer.

Jag tänkte ändå kommentera några av de frågeställningar som har kommit upp i debatten vad gäller ändringar av lagstiftning.

När det gäller frågan om skärpta straff för övergrepp i rättssak har jag för avsikt, som jag tidigare har meddelat, att komma med ett sådant förslag till riksdagen. Jag hoppas kunna göra det redan under detta år. Jag kan bara beklaga att detta skall vara nödvändigt att göra nu. Det var ju faktiskt så, att den borgerliga regeringen sänkte straffskalan för övergrepp i rättssak. För mig är det en obegriplig åtgärd. Detta skall vi rätta till. Jo, Gun Hellsvik, straffmaximum för normalstraffet när det gäller övergrepp i rättssak sänktes under den borgerliga tiden. Det skall vi höja. Det gäller även en översyn av den grova brottsligheten.

När det gäller frågan om det över huvud taget skall ingå böter i straffskalan för detta brott anser jag att det givetvis skall göra det. När vi talar om övergrepp i rättssak talar vi om ett brott som kan se väldigt olika ut. Jag tycker att det är att ge fullständigt fel föreställning att koppla ihop den typen av brottslighet vi talar om här i dag och möjligheten att döma ut böter. Där finns givetvis inget sammanhang. När vi talar om den typen av handlingar som är aktuella i dessa gängsammanhang är det aldrig fråga om ringa brottslighet eller något liknande. Då kommer bara fängelse i fråga. Låt oss icke ge en felaktig föreställning om vad den nuvarande lagstiftningen syftar till.

När det gäller de straffprocessuella tvångsmedlen har flera tagit upp frågan om hemlig avlyssning – det som i folkmun kallas för buggning. Som jag i tidigare sammanhang har sagt anser jag att det är en fråga som måste utredas. Vi måste mycket noggrant överväga om detta är ett nytt straffprocessuellt tvångsmedel som bör införas i vår rättsordning. Detta måste noggrant övervägas. Det är verkligen ingenting som kan läggas fram som ett hastverk.

Inte minst vill jag erinra om den debatt som hölls i kammaren när det förslag jag har lagt fram om hemlig kameraövervakning diskuterades. Siw Perssons parti hade ett motstånd mot mitt förslag att vi skulle införa hemlig kameraövervakning i den formen. Så var det. Skälet till det var att man ansåg att det inte var tillräckligt övervägt och att reglerna om i vilka sammanhang man kunde använda detta tvångsmedel skulle skärpas.

Jag sympatiserar med den utgångspunkt som Folkpartiet hade där, nämligen att det är väldigt viktigt att överväga de motstridiga intressen

som alltid finns i dessa sammanhang, nämligen integritetsskyddet och effektiviteten i polisarbetet.

När det gäller att införa ett nytt tvångsmedel, såsom hemlig avlyssning, är det naturligtvis väldigt viktigt att man överväger gränsdragningen. I det sammanhanget överväger jag att vi måste titta närmare på hur våra tvångsmedel fungerar och hitta bättre och noggranna avvägningar mellan integritetsskyddet och effektiviteten. Den frågan återkommer jag alltså till med ett förslag så småningom.

När det gäller insatsstyrkan, som har tagits upp av flera, kan jag här säga det jag redan har sagt i flera sammanhang: Den frågan är föremål för en beredning. Vi ser över insatsstyrkans uppdrag i dag i departementet. Vi kommer att se över om det är möjligt att vidga användningsområdet av denna särskilt kompetenta och välutbildade grupp.

När det gäller annan lagstiftning skulle jag vilja passa på att säga att det viktiga är att se till att vi använder oss av den lagstiftning vi har. Vi har väldigt lätt, särskilt naturligtvis i denna kammare, att halka in på att kräva förändringar av lagstiftningen. Jag vill passa på att säga att vi har en mängd lagar som inte har nämnts i denna debatt som också kan komma till användning i detta sammanhang och kan ha större betydelse än vad vi hittills har sett. Hur är det t.ex. med olovlig kårverksamhet? Med stort intresse kommer jag att följa hur rättsväsendet ser över och använder lagstiftning som kanske kom till i en annan situation i samhället, men som kan ha en tillämpning i dag. Den behöver kanske ses över när man har provat hur den fungerar i dagens situation.

Anf. 10 SIW PERSSON (fp)

Fru talman! Jag vill först säga till justitieministern att Folkpartiet sade ja till lagen om dold kameraövervakning, men vi ansåg inte att det skulle vara så vida ramar som regeringen ville. Vi ville ha övervakning enbart i kriminella miljöer. Det gäller att tänka på alla sidor.

Danskarna sade i mitten på 80-talet så här till oss svenskar: Gör inte samma misstag som vi har gjort. Tro inte att klubbarna inte etablerar sig. De måste störas till varje pris.

Vi missade dyrbar tid. Tyvärr har det inte alls hänt så mycket som vi hade önskat. Låt mig läsa innantill i Rikspolisstyrelsens tillsyns- och inspektionsenhets skrift på s. 11. Det gäller Malmöhus län: Under åren 1990 till 1995 har endast under en period av sex månader bedrivits en kontinuerlig strukturerad insats mot länets mc-klubbar. I februari 1995 utfärdades en order av länspolismästaren om ett aktivt och kraftfullt agerande mot mc-klubbarnas brottslighet. I maj 1995 kompletterades denna med direktiv från biträdande länspolismästaren – Projekt 81. Av okänd anledning har projektet ännu inte startat. Utredningar med de mc-klubbars medlemmar som är misstänkta samordnas inte utan fördelas beroende av brottstyp till polisområde eller länskriminalavdelning. De har ej heller högre prioritet än andra brottsutredningar.

Det är alltså inte så konstigt att det finns två fullvärdiga Hells Angels-klubbar i Malmöhus län och dessutom en Bandidosklubb.

Prot. 1995/96:77

28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

När det gäller planer och handlingsprogram är det oerhört viktigt att man inte bara pratar i detta land, utan att de ansvariga verkligen ser till att alla de vackra orden blir handling och verklighet.

Jag vill också passa på att säga några saker om vittnesskydd. Jag har fått ett underlag från ett fall från verkligheten. Där ser man hur det kan se ut. Det är en person som har fått vittnesskydd. Men vad hände? Personen kan inte bosätta sig i närheten av sin hemort. Det finns inga pengar som hjälper till med de stora extrakostnaderna. Han vill faktiskt träffa sina barn också. Det gick inte. Personen fick byta namn och själv betala för både byte av körkort och pass. Personen kunde inte heller på enkelt sätt få hjälp till bostad, vilket innebar att han delvis fick röja sin identitet hos sociala myndigheter.

Jag hoppas att man förbättrar möjligheterna. Jag vill passa på att fråga ministern om det finns någon möjlighet att inrätta ett särskilt konto där man hjälper dessa personer. Man bör göra ett särskilt paket så att man i verkligheten ger dem möjlighet att vara anonyma. Tyvärr är det i praktiken nästan omöjligt.

I England har man gjort på det viset att man kan ta bort vittnenas adresser från kopior av vittnesförhör och liknande när de överlämnas bl.a. till den tilltalades försvarare före rättegången.

Rätten kan också besluta att ta bort adresserna. I England har i vissa fall målsägarna i sexualbrott en livslång anonymitet gentemot press och massmedier. Jag vet inte om det är en möjlighet, men jag vill fråga om det här är något som ministern menar kan förbättra möjligheterna till skydd.

I dag får en målsägande reda på när en intagen kommer ut ur fängelset, men ett vittne får inte det. Varför kan hon inte få det? Det ger ju också en större trygghet.

Till sist vill jag passa på och säga att jag hoppas att Polisen på ett helt annat sätt än tidigare stöttar de poliser som är utsatta. Det är viktigt att man får hjälp. Jag hoppas att det finns handlingsplaner för det.

Anf. 11 GUN HELLSVIK (m)

Fru talman! Jag tycker att justitieministern skulle hålla sig för god för att komma med vinklad information. Det är alldeles riktigt att vi under de borgerliga åren gjorde en lagändring när det gäller brottet övergrepp i rättssak. Justitieministern sade också som ett litet tillrättaläggande, när jag uppvisade ett förvånat ansikte, att sänkningen gällde normalgraden. Sett till helheten gjorde vi en höjning, men vi gjorde en annan indelning av brottet övergrepp i rättssak.

Efter detta har jag några avslutande kommentarer. Vi har två problem. Det ena är att angripa dagens problem. Det andra är att förhindra att fler personer dras in i den grupp av kriminella som vi diskuterar i dag.

När det gäller båda dessa problem är det viktigt att ta fasta på det bl.a. Rolf Åbjörnsson sade, nämligen att vi måste göra civilt motstånd, var och en på sitt sätt och på sina områden. Men för de flesta människor gäller, det är jag övertygad om, att om de skall klara av och våga göra detta civila motstånd måste de också känna att det finns ett stöd på

myndighetssidan. Därför är det otroligt viktigt att vi får tillräckliga polisiära resurser, för det är ändå det centrala när det gäller det akuta problemet. Jag är i varje fall inte beredd att ställa mig bakom en omprioritering som innebär att vi skall plocka från det brottsförebyggande arbetet, ekobrottsbekämpningen eller något annat område för att få tillräckliga resurser till denna bekämpning.

Sedan skulle jag gärna vilja veta, med tanke på det långsiktiga arbetet, när vi kommer att få det redan förra vintern utlovade nationella brottsförebyggande programmet.

Anf. 12 INGBRITT IRHAMMAR (c)

Fru talman! De nedskärningar som sker i dag inom Polisen på grund av de besparingar man måste leva upp till gör det alltmer angeläget att använda de poliser som vi har, de välutbildade, duktiga poliser som finns i insatsstyrkan. Det är därför väldigt viktigt att dessa kan användas inte bara mot mc-brottsligheten utan även mot t.ex. narkotikabrottslighet, bankrån osv. Jag ser alltså en lösning och en öppning i att det kommer att bli en möjlighet.

När det gäller buggning sade jag att jag personligen har börjat bli mer öppen för det. Det är självklart viktigt att det noggrant övervägs, och jag vill än en gång poängtera vikten av att buggningen om den skulle införas kopplas till en förbättrad demokratisk insyn och kontroll.

För mig är det ett mycket allvarligt brott att hota vittnen så att de inte vågar vittna i rätten. Det kan aldrig anses som ett ringa brott. För hot mot vittnen som gör att de inte vågar vittna i domstol måste straffpåföljden självklart alltid vara fängelse. Jag hoppas att justitieministern menar det också, men hennes förklaring var litet otydlig när det gäller om det fortfarande skall vara ett ringa brott och kunna ge böter. Om man genom hot gör så att någon inte vågar vittna måste det ses som allvarligt!

Till sist har jag erfärit att man i Finland nu vräker klubbar från kommunala fastigheter. Det är en möjlighet som skulle kunna användas även i Sverige. Jag menar att vi skall ifrågasätta lämpligheten i att kommunala lokaler hyrs ut till *outlaw*-grupper.

Anf. 13 ALICE ÅSTRÖM (v)

Fru talman! Jag tänker fortsätta på den linje jag började förut.

Vi diskuterar mycket hur Polisen skall kunna arbeta, hur strafflagstiftningen skall se ut, hur vi kan skärpa den och hur vi kan skydda vittnen. Men den allra viktigaste frågan i den här debatten är: Hur skall vi kunna se till att det inte blir någon nyrekrytering till den här typen av grupper? Hur skall vi kunna göra så att människor inte upplever ett sådant utanförskap att de söker sig till grupper där man ställer upp för varandra, skyddar varandra och känner att man skapar en egen stat, egna lagar och regler och till slut står utanför samhället i så hög grad att samhällets lagar och regler inte är giltiga för en själv? Det är det stora problemet i dag.

Se till vad som händer med den ökade utslagningen, den ökade utslagningen i skolan, de minskade resurserna m.m. Om vi inte kan göra

Prot. 1995/96:77
28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

något åt den utslagningen och det utanförskapet fasar jag för den debatt vi kommer att ha i riksdagen om 10–15 år. Då undrar jag: Vilka straffskalor skall vi då ha, och vilka metoder är vi då beredda att låta polisen använda för att skydda oss som fortfarande finns inne i samhället?

De insatser som måste till nu för att vi inte skall få ett växande våldssamhälle handlar om satsningar på barn och ungdomar. Det handlar om att se till att människor blir delaktiga i samhället. Det är den enda långsiktigt riktiga vägen för att komma åt en sådan här utveckling.

Anf. 14 KIA ANDREASSON (mp)

Fru talman! Problemet med motorcykelklubbarna i Skåne, t.ex. Hells Angels, har uppmärksammats mycket tidigt, långt innan det fick de rubriker vi ser i dag. Redan 1994 hade Rikspolisstyrelsen ett förslag om en insatsstyrka mot mc-våld till en kostnad på 60 miljoner. Men sedan har det tydligen inte hänt så mycket.

Jag sade tidigare att det gäller att få en omfördelning av pengarna så att de går till det distrikt där problemen finns – och det är ju uppenbart var det är. Jag hoppas alltså att Polisen i Helsingborg och Malmöhus län får sådana resurser att vi kan prioritera detta.

Vad som sedan gäller är som sagt att se till att inte andra mc-klubbar ansluter sig. Om man slår sönder de befintliga blir det kanske ett mindre problem, och det är det viktigaste.

Vi måste också tänka på alla dem som har motorcykel som huvudintresse, så att inte alla mc-människor blir bemötta med misstänksamhet och fientlighet. Verkligheten är ju sammansatt. Det har också i bl.a. Expressen figurerat uppgifter om att det finns något som heter Brödraskapet MC, men här finns inga motorcyklar inblandade! Vi får passa oss för att använda beteckningen MC i samband med alla brottsliga organisationer. Det är inte det som är tanken.

Det står även i tidningen Nya Norrland i dag om Nordland MC, men det är också kriminella människor, som inte har motorcyklar över huvud taget. Det kan alltså gå inflation i begreppet, och det är inte bra.

Grunden för oroligheterna är ju en gammal företeelse, som är tragisk och som vi kan säga är den manliga världens krig om territorier, slagsmål om manfolksära, om att härska för att kunna underkuva andra. I den här debatten är det återigen mest kvinnor som deltar; en man och resten kvinnor. Det är ganska symtomatiskt, när vi pratar om just människens våldsaktioner i detta samhälle.

Anf. 15 ROLF ÅBJÖRNSSON (kds)

Fru talman! Jag blev rätt upplivad av justitieministerns fundering kring det här med olovlig kårverksamhet. Det var någonting som nämndes av en rättslärare på ett seminarium som Folkpartiet ordnade före denna debatt. Jag tycker inte att man skall vara så rädd för att ge sig på den organisatoriska formen för en kriminell verksamhet eller en rasistisk verksamhet. Det sägs visserligen att de då går under jorden, att vi inte kommer någon vart, att de organiserar om sig osv. Men det är ett bra medel att operera med i juridisk-teknisk mening, i enlighet med att man skall trakassera den här typen av verksamhet. Man måste alltså få

ett legalt medel. Då är det bra att kunna angripa själva formen för verksamheten.

Jag skulle vilja slå ett slag för att man tittar på det och också på just det som ligger i vad justitieministern säger, dvs. att det redan finns rätt många lagar och möjligheter för den som har engagemanget att agera utifrån det rättssystem som vi i dag har.

När det avslutningsvis gäller civilmotsåndet, är det naturligtvis oerhört viktigt att pressen uppdagar sådana här förhållanden och sätter ljuset på fenomenet, men det får inte slå över i att man glorifierar våld och brottslighet och skapar hjältar av de här figurerna. Det är någonting som man kan ta åt sig, som ett slags självsanering.

Anf. 16 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Fru talman! Låt oss först klara ut frågan om övergrepp i rättssak. Före den 1 juli 1993 var straffskalan för brott av normalgraden böter eller fängelse i högst två år och för grovt brott fängelse i högst fyra år. Efter förslag i en proposition från den borgerliga regeringen sänktes den övre straffgränsen för brott av normalgraden till böter eller fängelse i högst ett år. Detta skall rättas till. I den beredning som pågår kommer både straffskalan för brott av normalgraden och straffskalan för grovt brott att ses över.

För att undvika alla missförstånd, vill jag säga att ringa brott inte finns i lagtexten när det gäller övergrepp i rättssak, utan det finns bara brott av normalgrad och grovt brott. Vad jag vill peka på är att det inom normalgraden kan vara fråga om händelser som de facto är ringa. Men rättsligt sett finns inte ringa brottslighet, och vi skall inte heller införa det.

En viktig fråga i det här sammanhanget är naturligtvis Polisen och dess möjligheter att på ett effektivt sätt angripa den här typen av brottslighet. Det är naturligtvis bekymmersamt att Polisen också är utsatt för besparingskrav. Men jag blir ändå litet förvånad över att den frågan får den dimension som bl.a. Gun Hellsvik ger den, mot bakgrund av att vi och den här kammaren har talat om för Polisen vilka prioriteringar som skall göras av Polisens arbete. Det handlar om att bekämpa våldet, narkotikabrottsligheten och den ekonomiska brottsligheten. Det gäller att prioritera det problemorienterade arbetssättet och att utveckla en kvalificerad kriminalpolitisk verksamhet. Detta är högt prioriterat i Polisens arbete. Just detta är det som har den största betydelsen för att bekämpa den typ av brottslighet som vi talar om i dag.

Om Polisens drygt 10 miljarder inte räcker till det som enligt denna riksdag är högst prioriterat, vad skall resurserna då räcka till?

Kriminalvärden är vid det här laget ganska väl bekant med den speciella problematik som denna typ av brottslighet föranleder. Man har haft att hantera den i ett antal år redan, och man har visat att man klarar att hantera den på ett mycket gott sätt, inte minst ur säkerhetssynpunkt.

När det gäller vittnens och målsägandes säkerhet är det en väldigt svår fråga att hantera. Jag tror att vi måste vara mycket kreativa för att utveckla system som kan ge ett ökat skydd och en ökad säkerhet för människor som är utsatta. Det är en problematik som inte kan lösas

Prot. 1995/96:77

28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

genom särskild lagstiftning i några paragrafer eller genom mycket schablonartade åtgärder, utan det handlar om att i förhållande till en viss individ i en viss situation hitta ett sätt att säkerställa den personens trygghet, inte minst känsla av trygghet. Här tror jag att de utredningar som har detta som sitt uppdrag har en svår uppgift, men förhoppningsvis hittar man lösningar som innebär att situationen kan förbättras.

När det gäller de ekonomiska problemen i sammanhanget, är det naturligtvis så som det är med alla andra ekonomiska problem. Om människor inte klarar att vidta de åtgärder som är nödvändiga t.o.m. för deras överlevnad, finns det system som tar hand om det.

I fråga om att namn på vittnen och målsägande inte i onödan skall anges i de dokument och handlingar som hanteras under processen, gäller sedan den 1 juli 1994 helt nya regler, som möjliggör att man utesluter namn, just från skyddssynpunkt.

Det talades om möjligheten att använda den lagstiftning som vi redan har och även möjligheten att använda sådan lagstiftning som inte har varit så aktuell tidigare men som kan få användning i dag. Jag nämnde olovlig kärverksamhet som exempel. Med anledning av vad Rolf Åbjörnsson sade, vill jag då säga att detta icke skall tolkas så att jag tycker att vi skall angripa formerna. Lagstiftningen om olovlig kärverksamhet siktar icke på formerna, utan på ett faktiskt innehåll i en verksamhet, nämligen en verksamhet som går ut på att man med vapen rustar sig för att fylla en roll i samhället som enbart Polisen har rätt att göra och inte någon annan.

Jag har den inställning som jag tidigare har framfört i andra sammanhang, dvs. att vi skall akta oss för att angripa former men att vi skall angripa de brottsliga gärningarna.

Anf. 17 SIW PERSSON (fp)

Fru talman! Låt mig först få förklara vad som egentligen hände i den borgerliga regeringen när det gällde straffgraden. Normalgraden sänktes från två till ett år, därför att man ville att fler brott skulle bedömas som grova, dvs. med straffskalan fängelse i maximalt fyra år.

Resurser behövs, men resurser är inte allt. Motståndet måste komma underifrån, på bred front. Vi skall alla – varje enskild människa, du och jag – stå upp och säga nej till våld i alla former. Det gäller inte bara det som sker i verkligheten; vi skall säga nej till våld t.ex. på film. Vad är förresten underhållningsvåld? Våld är väl aldrig underhållande! Det är våld i böcker, våld på film och våld i TV. Vi skall komma ihåg att våra barn blir vad vi gör dem till.

Ett samhälle där så många i dag känner sig utanför är en alltför god grogrund för dem som vill organisera sig utanför samhället. I dag är det arbetslöshet. Det är många som har dålig utbildning på grund av läs- och skrivsvårigheter. Det finns handikappade. Det är många som på grund av sjukdom känner sig utanför, som känner att samhället har slagit omkull dem. Folkpartiet liberalerna vill ha ett samhälle där alla känner att ”jag är någonting, jag är älskad för den jag är, jag har rätt att leva och jag kan leva ett drägligt liv”.

Anf. 18 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Fru talman! I går firades i Uppsala 700-årsminnet av Upplandslagen från 1296. I inledningen till byalagsbalken återfinns de kända raderna, som många av er har passat på att citera i olika sammanhang, och jag gör det gärna här i dag: Land skall med lag byggas och ej med våldsgärningar. Ty då går det landet väl när lagen följes.

Alla tider har haft sina *outlaws*-grupper. I alla tider har samhället haft anledning att markera att man inte accepterar att vissa människor ställer sig vid sidan av lagen eller t.o.m. anser sig stå över lagen. Detta gällde för 700 år sedan, och det gäller i dagens samhälle. Men varje tid har ändå sin variant på det här problemet – vi har vår.

När vi diskuterar den här frågan kanske vi ändå skall erinra oss att det vi talar om är en mycket liten företeelse i vårt samhälle, inte minst i förhållande till dem som ofta blir utpekade i debatten som ansvariga, de som tycker om att åka motorcykel. Det är väldigt, väldigt många i vårt land som åker motorcykel, men det är ytterst få av dem som är involverade i brottsliga sammanhang. Därför kanske vi ibland måste tänka på vårt ordval när vi diskuterar dessa frågor.

Varje tid har sina orsaker till att man har fått de problem man har. Vi har dagens specifika sociala problem – en isolering bland människor, ett socialt främlingskap, en social isolering, en brist på social kontroll i många sammanhang. Det föder problem av det slag som vi har att hantera i dag. Varje tid har att se till att man har ett regelverk och ett rättssystem som fungerar efter den tidens förutsättningar och krav.

Jag tror att vi i vart fall kan vara överens om att vårt samhälle och vårt rättssystem har en god beredskap att hantera de människor som inte vill respektera i demokratisk ordning stiftade lagar och regler.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 22 mars.

3 § Meddelande om svarstiden för interpellationer

Andre vice talmannen meddelade att svarstiden för interpellationer som lämnades in före kl. 17.00 fredagen den 29 mars skulle förlängas t.o.m. *fredagen den 19 april* utan att något särskilt meddelande behövs lämnas till riksdagen.

Prot. 1995/96:77

28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:77
28 mars

4 § Meddelande om svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 1995/96:131

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1995/96:131 av Rigmor Ahlstedt, Data-lagen och den personliga integriteten, får jag meddela att jag inte kan besvara denna inom föreskrivna två veckor.

Skälet härtill är att riksdagen har två plenifria veckor (veckorna 14 och 15).

Jag kommer att besvara interpellationen den 16 april 1996.

Stockholm den 26 mars 1996

Laila Freivalds

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

1995/96:192 till trafikutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden skulle förlängas till *måndagen den 15 april*.

Skrivelse

1995/96:190 till utrikesutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden skulle förlängas till *måndagen den 15 april*.

6 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 27 mars

JoU17 Vår miljö – Miljöarbetet under året

Mom. 1 (omprövning av de miljöpolitiska medlen)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

233 för utskottet

70 för res. 1

1 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 143 s, 22 c, 20 fp, 17 v, 18 mp, 13 kds

För res. 1: 70 m

Avstod: 1 s

Frånvarande: 17 s, 10 m, 5 c, 6 fp, 5 v, 2 kds

Prot. 1995/96:77

28 mars

***Fel! Okänt
växelargument.***

Mom. 2 (tillkallande av en expertkommission)

1. utskottet

2. res. 2 (fp)

Votering:

284 för utskottet

20 för res. 2

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 143 s, 70 m, 22 c, 17 v, 18 mp, 14 kds

För res. 2: 20 fp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 5 c, 6 fp, 5 v, 1 kds

Mom. 4 (miljöbokslut)

1. utskottet

2. res. 3 (mp)

Votering:

287 för utskottet

18 för res. 3

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 70 m, 22 c, 20 fp, 17 v, 14 kds

För res. 3: 18 mp

Frånvarande: 17 s, 10 m, 5 c, 6 fp, 5 v, 1 kds

Mom. 13 (förslag om begränsningar och förbud i användningen av kemikalier)

1. utskottet

2. res. 6 (mp)

Votering:

271 för utskottet

35 för res. 6

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 70 m, 22 c, 20 fp, 14 kds

För res. 6: 17 v, 18 mp

Frånvarande: 16 s, 10 m, 5 c, 6 fp, 5 v, 1 kds

Prot. 1995/96:77
28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Mom. 17 (Natura 2000)

1. utskottet
2. res. 8 (mp)

Votering:
269 för utskottet
35 för res. 8

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 70 m, 22 c, 19 fp, 13 kds

För res. 8: 17 v, 18 mp

Frånvarande: 16 s, 10 m, 5 c, 7 fp, 5 v, 2 kds

Mom. 18 (EU:s miljöprogram för jordbruket)

1. utskottet
2. res. 9 (m, fp, mp)

Votering:
167 för utskottet
139 för res. 9

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 22 c

För res. 9: 70 m, 20 fp, 17 v, 18 mp, 14 kds

Frånvarande: 16 s, 10 m, 5 c, 6 fp, 5 v, 1 kds

Mom. 22 (redovisning av regeringens bedömningar avseende kärnsäkerhet och strålskydd)

1. utskottet
2. res. 12 (c, mp)

Votering:
234 för utskottet
72 för res. 12

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 70 m, 19 fp

För res. 12: 22 c, 1 fp, 17 v, 18 mp, 14 kds

Frånvarande: 16 s, 10 m, 5 c, 6 fp, 5 v, 1 kds

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

NU18 Tilläggsbudget

Mom. 1-4

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Mom. 5 (rymdverksamhet)

1. utskottet

2. res. (mp)

Votering:

286 för utskottet

19 för res.

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 70 m, 22 c, 20 fp, 15 v, 14 kds

För res.: 1 v, 18 mp

Frånvarande: 16 s, 10 m, 5 c, 6 fp, 6 v, 1 kds

Prot. 1995/96:77

28 mars

Beslut om uppskjuten votering

På förslag av andre vice talmannen medgav kammaren att ärendena på dagens föredragningslista fick avgöras i ett sammanhang vid morgondagens arbetsplenum.

7 § EU:s regeringskonferens

Föredrogs

Utrikesutskottets betänkande 1995/96:UU13

EU:s regeringskonferens (skr. 1995/96:30)

*EU:s regerings-
konferens*

Anf. 19 GÖRAN LENNMARKER (m)

Fru talman! I morgon börjar EU:s regeringskonferens, en konferens som kan ses som en grundlagsberedning. Den skall se över de fördrag som reglerar samarbetet inom den europeiska unionen. Därför är den här debatten viktig, även om den kanske kommer i sista sekunden för att kunna avslutas innan detta arbete påbörjas.

Låt mig först säga att jag är glad att se Björn von Sydow här i kammaren, nu såsom, om jag har förstått det rätt, biträdande näringsminister och handelsminister, kunnig och engagerad i Europafrågor. Han var mycket aktiv i EU 96-kommittén. Jag hoppas att handelsministern kommer att delta i debatten.

Moderata samlingspartiet har utförligt redovisat sin syn på EU:s regeringskonferens och de ställningstaganden som vi tycker att Sverige skall göra. Det har vi gjort i en omfattande partimotion. Arbetet skall fokuseras på ett antal väsentliga punkter. Prioritet och koncentration är nödvändiga för framgång här.

Regeringens skrivelse är omfattande men också oprioriterad, därför ger den inte så mycket vägledning inför regeringens faktiska hantering av förhandlingsprocessen. Av den anledningen vill jag redan nu säga att det är viktigt att regeringen samråder ordentligt med riksdagens EU-nämnd under förhandlingarnas gång. Detta säger jag med särskild adress till handelsministern. Jag vill erinra om det utförliga och omfat-

Prot. 1995/96:77
28 mars

***Fel! Okänt
växelargument.***

tande samråd som skedde mellan EU-nämndens föregångare och den borgerliga regeringen under medlemskapsförhandlingarna. Vi ser fram emot ett sådant samråd.

Vi moderater har inte reserverat oss mot detta betänkande. Det betyder inte att det råder samstämmighet mellan vår motion och vår uppfattning å ena sidan och regeringens skrivelse å den andra. På åtskilliga punkter finns det skillnader både i form och i sak. Vi har t.ex. skilda synpunkter på hur arbetslösheten bäst skall bekämpas. Jag återkommer till detta senare.

Orsaken till att vi inte har någon reservation är helt enkelt att vi i utrikesutskottet besvarat samtliga moderata yrkanden. Jag vill alltså uttrycka en tillfredsställelse över en lösning där riksdagen inte förordar regeringens linje framför vår. Vi bör observera att riksdagen inte godkänner regeringens skrivelse, utan enbart lägger den till handlingarna.

Det finns några reservationer som det i förstone kan tyckas märkligt att vi moderater inte instämmer i. Låt mig ta ett exempel. I reservation 12 betonar Folkpartiet och kds småföretagens betydelse. Det är ett resonemang som vi moderater fullt ut instämmer i. Däremot anser vi inte att främjande av små och medelstora företag skall föras in i regeringskonferensen och har därför inte instämt i den reservationen.

Det finns många viktiga uppgifter för EU som inte bör hanteras på regeringskonferensen, utan som bör skötas i det löpande arbetet, inte bara detta med små och stora företag utan många andra saker. Det gäller t.ex. om man skall stödja de blivande medlemsländerna, att fullfölja den inre marknaden. Det gäller övergången till en gemensam valuta, där Sverige bör delta snarast möjligt. Det gäller reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken och översynen av EU:s regionalpolitik. Det gäller inte minst budgeten i perspektiv av en reformerad jordbruks- och regionalpolitik och med nya medlemmar i Central- och Östeuropa.

De här frågorna kan hanteras på annat sätt. De behöver inte tas in i regeringskonferensen. Det är som sagt en grundlagsberedning.

Det grundläggande perspektivet, som vi ser det från moderat håll, och den viktigaste uppgiften nu är ändå att den historiska möjligheten att ena hela Europa inte går förlorad. Det är huvuduppgiften för EU de närmaste åren. Därför är det också en huvuduppgift mot vilken regeringskonferensen skall ses.

Vi betonar ständigt vikten av detta från moderat håll, och jag hoppas att vi alltid gör det från svenskt håll. Vi menar att de första nya medlemsländerna skall kunna inträda redan år 2000. Därför blir det naturligt att regeringskonferensen måste ta till sig uppgifterna att förbereda utvidgningen. Det är det absolut centrala i denna regeringskonferens.

Låt mig också säga att det för Sveriges del inte bara är en fråga om att se till att vi värnar ett snabbt utvidgande till Central- och Östeuropa, utan att de baltiska länderna har samma möjlighet att på egna meriter kvalificera för medlemskap som Polen och andra centraleuropeiska länder. Vi kan erinra om att medlemskap i EU faktiskt är en rättighet. Redan i Romfördraget uppmanades alla likasinnade europeiska folk att

ansluta sig till integrationen. EU är ingen exklusiv västeuropeisk klubb, EU är till för hela Europa.

Fru talman! Detta är den viktiga bakgrunden till regeringskonferensen. Jag tänkte nu beröra en fråga som har spelat en viss roll i den här debatten. Det gäller den socialdemokratiska regeringens förslag till sysselsättningsunion. Det är bekant att det förslaget saknade innehåll i EU 96-kommittén. Man kunde inte ens finna forskare som kunde belysa förslaget. Det var alltför bristfälligt och ogenomtänkt.

Den före statsministern preciserade för några veckor sedan litet mer vad sysselsättningsunionen kunde handla om. Då var det mer frågor av typen övervakning av länders situation på arbetsmarknaden och liknande. Dessutom skulle man ha en nationell strategi, om jag förstod Ingvar Carlsson rätt, för hur man skulle bekämpa arbetslösheten.

Detta är dråpligt med tanke på hur frågan om en nationell strategi för att bekämpa arbetslösheten har hanterats inom EU-nämnden. Det är nämligen så att enligt beslut inom EU skulle en sådan här strategi inlevereras den 1 oktober, tror jag att det var. Inom EU-nämnden tjatade vi från moderat håll på regeringen att vi skulle få se den svenska rapporten över den nationella sysselsättningsstrategin. Det gick inte, därför att den svenska rapporten blev klar först i början av november. Det innebär att den svenska rapporten inte ens kunde vara med i den sammanställning som gjordes inför Madridmötet i december. Det förefaller litet bisarrt att Ingvar Carlsson skulle vilja förespråka en nationell sysselsättningsstrategi, något som EU redan har uppmanat till, när den socialdemokratiska regeringen dessutom inte klarade av att leverera in den i tid.

Detta belyser väldigt mycket, tycker jag, den mycket egenartade hanteringen av den här frågan. Denna tomma och innehållslösa sysselsättningsunion, som ibland har getts ett varierande innehåll, gör att det praktiskt taget är omöjligt för utomstående att veta vad som egentligen menas med detta.

Det finns en allvarlig sak i detta och det är att det kan ge intrycket att EU saknar en strategi för att bekämpa arbetslösheten. Så är det ju inte. Det finns en strategi. Det finns en vitbok som togs fram för åtskilliga år sedan. Dessutom finns de beslut som fattades vid EU:s toppmöte i Essen i december 1994. Det var faktiskt det sista toppmötet innan Sverige blev medlem. Dock var Ingvar Carlsson där, tillika med övriga statsministrar i de tillträdande länderna. Där enades man om en strategi på grundval av vitboken. Man hade fem huvudlinjer varav den socialdemokratiska regeringen gick emot två. Det gällde minskning av löneskatter och en mer flexibel arbetsmarknad.

Nu har dock det inträffat att en hel del människor ute i Europa tycker att en sysselsättningsunion kanske skulle vara intressant, därför att man då kunde få in Essenpunkterna i fördragsform. Därmed kunde det ironiska inträffa att den socialdemokratiska regeringen, som inte ville känna sig bunden av EU:s sysselsättningsstrategi, skulle medverka till att just dessa fördragsfästs och därmed blir mer bindande för Sverige. Av sysselsättningsunion blir det Essenpunkter – ett sådant resonemang förde t.ex. Jacques Delors vid Nordiska rådets Europakonferens i Kö-

Prot. 1995/96:77
28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

penhamn härförleden – därför att man självklart ser att Essenpunkterna är det centrala i en strategi för att minska arbetslösheten och för att kunna ta fram nya jobb.

Vi moderater menar att det är viktigt att klargöra vilka uppgifter EU har för att främja företagande och nya jobb och vilka uppgifter som åvilar medlemsstaterna. EU har viktiga uppgifter, t.ex. Europaavtalen med Central- och Östeuropa och medlemskapen för de central- och östeuropeiska länderna, fullfölja den inre marknaden, främjande av global frihandel och inte minst en gemensam stabil valuta. Samtidigt ligger huvudansvaret på den nationella nivån. Det får vi aldrig glömma.

Huvudansvaret vad gäller t.ex. arbetsrätten, löneavtalen, arbetsmarknadspolitiska åtgärder, utbildningsinsatser och allt sådant som är så oerhört väsentligt för arbetsmarknadens funktionssätt är nationellt. Det innebär att de förbättringar som behöver göras på den svenska arbetsmarknaden för att vi skall få lägre arbetslöshet och högre reallöner måste vi själva vidta. Det är den svenska riksdagen som har skapat problemen, och det är här besluten om reformer måste fattas.

Fru talman! Detta sagt om sysselsättningsunionen. Det kan komma att bli ett tjugotal medlemsstater i EU inom inte alltför många år. Det ställer krav på effektivare institutioner och beslutsfunktioner. Det är därmed huvuduppgiften för regeringskonferensen. Jag tänkte här uppehålla mig vid några punkter som är centrala för regeringskonferensen i detta avseende.

En sådan punkt är att man bör behålla principen om maktbalans och maktindelning. Ministerrådet bör även fortsättningsvis vara den centralt beslutsfattande instansen. Vi skall komma ihåg att det är genom ministerrådet som de nationella parlamentens inflytande utövas. Det är genom ministerrådet som den nationella påverkan kanaliseras in i EU:s institutioner. Kommissionen skall ha en central roll för att initiera och föreslå beslut samt för att genomföra och kontrollera dessa. Europaparlamentet har en viktig roll som Europas politiska torg. Det är också uppenbart att man på ett bättre sätt måste rationalisera proceduren för samråd och medbeslutande mellan ministerrådet och Europaparlamentet. Vi tycker också att det är viktigt att Europaparlamentet får en mer kontrollerande funktion.

När det gäller rösträttsfrågor och röstviktning är det viktigt att balansen mellan små och stora medlemsländer bibehålls. Detta går vi igenom ganska utförligt i betänkandet, och vi för ett resonemang kring det. Beslutsmajoriteten måste samtidigt reflektera en majoritet av EU:s befolkning. Här har EU 96-kommittén och betänkandet angett principer som är viktiga men som öppnar för litet olika lösningar. Vi moderater är öppna för ett system med dubbla majoriteter. Därmed behöver det inte ske en förändring av röstviktningen i ministerrådet när det blir många nya medlemmar. Det skulle annars kunna användas som intäkt för att kunna bromsa medlemskap för många nya små länder i Central- och Östeuropa.

Vad gäller öppenhet i dokument och beslut finns det en enig svensk ståndpunkt. Jag skall därför här inte gå in så mycket på den frågan. Jag vill lägga till en punkt som är viktig när vi skall motivera detta. Öppen-

het är inte bara bra för demokrati och insyn utan också viktig för en god förvaltning. Rättssäkerhet underlättas av offentlighet, och korrupcion, slöseri och felanvändning försvåras. Det är också viktiga skäl till att vi skall ha en öppenhet.

Just på det institutionella området ger betänkandet en god grund på vilken den svenska regeringen sedan i förhandlingar kan bygga och förankra i EU-nämnden. Det ligger i sakens natur att just dessa förhandlingar kommer att bli avvägningar av skilda länders olika ståndpunkter. Jag noterar med särskild glädje att det moderata resonemanget om att EU inte bör bygga på parlamentarism utan på balans och maktindelning mellan beslutsorgan har vunnit en bredare anslutning.

Fru talman! EU:s samlade utrikespolitik är i ett långsiktigt perspektiv framgångsrik. Stabiliteten, demokratin och marknadsekonomi främjas i Central- och Östeuropa. Samarbetet byggs ut i Medelhavsområdet. Ukraina, Ryssland och andra länder får partnerskaps- och samarbetsavtal. Nere på Balkan görs en viktig insats, inte minst genom Carl Bildts betydelsefulla verksamhet.

Den långsiktiga politiken, som bygger på utnyttjande av hela EU:s bredd, är faktiskt mycket framgångsrik. Däremot är det sämre med EU:s förmåga att kunna agera i mer akuta situationer. Richard Holbrooke, Amerikas biträdande utrikesminister, hade naturligtvis rätt när han sade att han saknade EU när det gällde vissa akuta situationer i Europa. Också lärdomarna från tiden innan de jugoslaviska krigen pekar i samma riktning.

Den första lärdomen är att vi behöver en verkligt gemensam utrikes- och säkerhetspolitik, dvs. att den i verklig mening blir gemensam. Här tror jag att den gemensamma analysenheten är den viktigaste åtgärden. Vi har från moderat håll i ett och ett halvt år pläderat för detta, och vi märker att det verkar vinna ökad anklang. Det innebär att diplomater från alla medlemsländer kontinuerligt kan samverka för att finna ut den bästa gemensamma politiken och inte enbart att utifrån nationella utgångspunkter förhandla sig fram till minsta gemensamma nämnare.

Den andra punkten – och den tror jag också att det finns bred enighet om – är att EU direkt eller via Västeuropeiska unionen kan genomföra Petersbergsuppgifterna. Därmed finns det möjlighet till en tidig insats främst i förebyggande syfte inom hela Europa och i medelhavsområdet. Jag vill nämna FN-insatsen i Makedonien, där Norden och USA är aktiva, som ett skolexempel på hur man genom tidiga förebyggande insatser kan se till att det inte blir några rubriker och problem. Därför känner vi inte till det, eftersom problemen inte har uppstått. Kan vi förbättra kapaciteten att göra detta tror jag mycket är vunnet.

Ett tredje område inom utrikes- och säkerhetspolitiken är förmågan att fatta beslut. Här finns det en uppenbar och tydlig spänning mellan dels önskan att nå kraftfulla beslut, dels nödvändigheten att respektera medlemsländernas vitala säkerhetsintressen. Här har utrikesutskottet bättre formulerat utgångspunkterna än vad regeringen gjorde i sin skrivelse, där den talar om behovet av beslut med begränsad räckvidd.

Förhandlingarna på den här punkten kommer att bli svåra. Det ligger i sakens natur att det är svårt, kanske t.o.m. omöjligt, att formulera

Prot. 1995/96:77
28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

en sådan princip. Vi rör oss nämligen vid hjärteroten i den nationella suveräniteten. Det understryker vikten av att regeringen är mycket grannlaga i hanteringen av detta uppenbara spänningsförhållande. Vi vill å ena sidan förhindra att det uppstår en katastrof av Bosnientyp på europeisk mark, å andra sidan vara säkra på att inte bli överkörda i vitala nationella säkerhetsintressen. Just så lätt eller precis så svårt är det.

Fru talman! Det är i detta perspektiv jag vill avsluta med att betona hur viktigt det är att se till att vi kan uppfylla EU:s huvudprincip att säkra Europas frihet och fred. Därför måste regeringskonferensen bli framgångsrik för att säkra friheten och freden men framför allt för att se till att vi kan utvidga medlemskretsen också till Central- och Östeuropa.

(forts. 9 §)

Ajournering

Kammaren beslöt kl. 13.58 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

8 § Frågestund

Anf. 20 TALMANNEN

Vi inleder nu denna veckas frågestund. Regeringen representeras av statsråden Leif Pagrotsky, utbildningsminister Carl Tham, arbetsmarknadsminister Margareta Winberg, kommunikationsminister Ines Uusmann, kulturminister Marita Ulvskog, jordbruksminister Annika Åhnberg och statsrådet Pierre Schori.

Det är många som har förhandsanmält sig. Jag har samrått med partiernas gruppledare och vi är överens om att ha ambitionen att begränsa frågestunden till ungefär en timme.

Biståndsmedlens användning

Anf. 21 EVA ZETTERBERG (v)

Fru talman! Jag har en fråga till biståndsministern och numera ministern för asylfrågor.

Det pågår för närvarande en kampanj om enprocentsmålet i biståndet, vilket vi tyvärr verkar vara avlägsna från. En del i det biståndsbeslut vi fattade i våras, och som många av oss var kritiska till, innebar att 300 miljoner kronor av biståndspengarna skulle gå till asylverksamheten i Sverige. Som det ser ut på ansökningarna från Invandrarverket har

man hittills inte alls använt, och tror heller inte att man kommer att behöva använda, de medel som man ursprungligen tänkt sig.

Min fråga till Pierre Schori är: Kommer de 300 miljoner kronor som drogs bort från ett redan lågt bistånd tillbaka till biståndet, med tanke på att asylkostnaderna inte blir så höga?

Prot. 1995/96:77
28 mars

Frågestund

Anf. 22 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)

Fru talman! Det pågår med nödvändighet diskussioner om detta. Det blir lättare för mig att få en klar överblick över hanteringen av de olika anslagen. Det är inte färdigt ännu.

En sak är dock klar: Det blir lättare att på ett bra sätt använda de samlade pengar som finns. Jag är angelägen om att man börjar använda pengar som skulle ha använts för asylmottagningen i återvändandesyfte. För dem som vill återvända, frivilligt naturligtvis, till exempelvis Bosnien, skall man förbereda ett återvändandeprogram. Då kan man använda sig av dessa pengar.

Anf. 23 EVA ZETTERBERG (v)

Fru talman! Blir det inte möjligt att återföra nära 300 miljoner kronor till biståndet, när kostnaden för asylmottagningen totalt sett ser ut att bli så mycket lägre?

Kostnaden för återvändande flyktingar är naturligtvis också viktig, men det ser ju ut att bli ett stort överskott på de pengar man tänkt använda till asylmottagandet.

Anf. 24 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)

Fru talman! Det går inte att se det här så uppdelat som Eva Zetterberg antyder. Om man skall ordna ett återvändandeprogram från Sverige för flyktingar från Bosnien t.ex. måste man i första hand se till att de har något att återvända till, dvs. att det finns bostäder och skolor. I de allra flesta fall har flyktingar från Bosnien inga bostäder att återvända till. Därför kommer biståndet naturligt in i cirkeln av återvändande-, bistånds- och flyktingpolitik. Det är det som är vitsen med att integrera flyktingpolitiken i UD.

Arbetslösheten

Anf. 25 PER UNCKEL (m)

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Winberg, som jag ber att få hälsa välkommen som ny arbetsmarknadsminister. Hon kunde ha kommit i en lägligare tid. Hon har en arbetslöshet på korrekt räknat 20 % att ta hand om. En hel hop öppet arbetslösa, tyvärr; många i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, många förtidspensionerade av arbetsmarknadspolitiska skäl.

Häromdagen kom Arbetsmarknadsstyrelsens prognos för de kommande åren. Den visade att vi möjligen skulle kunna få 40 000–45 000 nya arbeten under de två kommande åren. Samtidigt har socialdemokraterna lovat att halvera den öppna delen av arbetslösheten, dvs. en

Prot. 1995/96:77
28 mars

Frågestund

liten del av den stora arbetslösheten, till år 2000. Det skulle kräva ungefär 200 000 nya arbeten.

Efter två år har man enligt AMS prognos skrapat ihop 40 000 nya jobb. Det innebär att det saknas 160 000 nya jobb för regeringen att klara för de därefter följande två åren.

Min fråga till Margareta Winberg är: Hur har Margareta Winberg tänkt sig att klara detta?

Anf. 26 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Först måste jag korrigera en siffra som Per Unckel nämnde. 20 procents arbetslöshet har jag inte sett. Jag kanske inte har hunnit läsa alla siffror, men det är inte den officiella siffran. I den prognos som AMS i dagarna kommit ut med beräknar man att arbetslösheten i år blir 7,3 %. Det skall man jämföra med fjolårets siffra som var 7,7 %. Man beräknar att siffran för nästa år blir 6,7 %, dvs. en nedgång.

Det är viktigt att komma ihåg rollerna i regeringen. En arbetsmarknadsminister skapar inte jobben. De skapas någon annanstans. Det brukar Per Unckel och hans parti vara de första att påpeka i andra sammanhang.

Vad vi kan göra är att underlätta och skapa medel för att nå målet arbete åt alla. De medlen är medel för att underlätta för företag och medel för att underlätta för de arbetssökande att passa i de framtidens jobb vi ser framför oss.

En liten korrektion till: Det är inte så att vi på två år skall halvera arbetslösheten. Det har vi inte lovat. Det är fram till år 2000 som den öppna arbetslösheten skall vara halverad.

Anf. 27 PER UNCKEL (m)

Fru talman! Får jag i min tur korrigera arbetsmarknadsministern? Jag sade inte att regeringen hade lovat att halvera arbetslösheten på två år. På fyra år har man lovat att halvera den öppna arbetslösheten, vilket är under hälften av den verkliga arbetslösheten. 7,3 % är mycket riktigt omfattningen av den öppna arbetslösheten. Den har regeringen lovat att halvera till år 2000.

Min utgångspunkt för frågan var emellertid att AMS säger att man på de två första av dessa år skrapar ihop ungefär 40 000 nya arbeten. Då återstår två år till år 2000. Då skall det skapas 160 000 nya arbeten på två år, för att nå regeringens egen målsättning.

Jag återkommer till min fråga: Hur har ni tänkt att göra det? Om Margareta Winberg inte känner sig ansvarig för detta är hon för min del fri, om talmannen tillåter detta, att överlåta frågan till någon annan av de svarande statsråden som möjligen vet bättre besked.

Anf. 28 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Jag måste säga att jag nästan känner mig rörd över Per Unckels stora entusiasm för den här frågan. Vi är inte så vana vid det inom mitt parti.

AMS gör denna prognos. Den görs i ett läge när AMS inte riktigt vet vad den nya regeringen har med sig i bagaget. Det handlar för det

första om att skapa en sådan ekonomi, med tanke på den vi ärvde från den regering Per Unckel satt i, så att det blir möjligt att uppnå detta mål. Regeringen håller nu på att göra detta, och det kommer att presenteras i vårbudgeten.

Det handlar för det andra om att se till att ge sådana instrument; utbildning, regler för arbetsmarknadspolitiken osv. så att man underlättar både för företagandet och för de enskilda arbetssökande. Detta kommer att presenteras i den arbetsmarknadspolitiska propositionen i slutet av maj. Till dess får jag nog be Per Unckel ge sig till tåls.

Anf. 29 MONICA GREEN (s)

Fru talman! Jag vill också hälsa Margareta Winberg välkommen på sin nya plats. Det är jättebra att det har kommit en kvinna på denna tunga post. Det behövs i denna regering.

Det behövs nämligen hårda tag nu för att få ned arbetslösheten. Socialdemokraterna har inte lyckats pressa tillbaka den höga arbetslöshet som borgarna drev upp under sin tid. Det är dags att sätta fokus på det.

Jag vill ställa en fråga om kvinnornas arbetsmarknad. Hur har Margareta Winberg tänkt sig att pressa tillbaka arbetslösheten bland kvinnor? Kvinnornas arbetslöshet är numera större än männens. Det finns många tecken som tyder på att de typiska kvinnojobben inte kommer tillbaka.

Har Margareta Winberg några idéer om hur man i framtiden skall kunna göra kvinnliga kontorister till informationsteknikproffs, hur man skall kunna bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden och hur kvinnor skall kunna komma ut på denna på ett annat sätt?

Anf. 30 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Låt mig först understryka det Monica Green tar upp – den arbetslöshet vi ärvde av de borgerliga. Vi skall också komma ihåg hur det var i början av 90-talet. Då hade vi en mycket låg arbetslöshet, men den blev under de tre borgerliga åren blivit oerhört hög. Detta är en för Sverige helt unik situation. Självfallet tar det tid att åtgärda detta.

I dag är det fler män än kvinnor som är arbetslösa. Men i prognoserna som AMS gör sägs det att nästa år, 1997, byter sannolikt arbetslösheten kön. Det blir alltså fler kvinnor än män som är arbetslösa. Det beror bl.a. på att de hittills gjorda insatserna mest har riktat sig till de arbetslösa männen. Självfallet finns detta med som en utgångspunkt i funderingarna över vilka förslag som skall läggas fram i den arbetsmarknadspolitiska propositionen.

Det betyder sannolikt – jag kan inte utfärda några löften – att perspektivet kommer att vridas något så att de arbetsmarknadspolitiska instrumenten passar kvinnorna bättre. Självfallet måste kvinnor också ändra sina val när det gäller utbildning och jobb.

Anf. 31 MONICA GREEN (s)

Fru talman! Som en följdfråga om kvinnors arbetslöshet undrar jag om Margareta Winberg har någon idé om deltidsarbetslösheten – denna ofrivilliga arbetslöshet som oftast drabbar kvinnor.

Prot. 1995/96:77

28 mars

Frågestund

Prot. 1995/96:77
28 mars

Frågestund

Finns det några tankar hos arbetsmarknadsministern om på vilket sätt vi kan komma till rätta med det här?

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Jag hann inte säga i mitt förra inlägg att jag kommer att få ta emot en utredning efter påsk. Utredningen har arbetat ett tag med att analysera kvinnornas framtida arbetsmarknad – situationen och förslagen.

Jag har inte fått någon föredragning ännu och kan därför inte säga vad Åsa Regnér kommer att föreslå. Resultatet kommer att publiceras inom en fjortondagarsperiod.

Anf. 33 DAN ERICSSON (kds)

Fru talman! Jag vill ställa en anslutande fråga till arbetsmarknadsministern.

Detta handlar också om att försöka förhindra att göra människor arbetslösa. Regeringen har fattat ett beslut som innebär en sänkning av lönebidragsnivån för arbetshandikappade vid årsskiftet. Detta innebär att det för ungefär en månad sedan fanns 600 arbetshandikappade människor som var varslade om avsked. Vad jag förstår tyckte också den socialdemokratiska partikongressen att detta var väl magstarkt.

Jag vill fråga arbetsmarknadsministern om hon är beredd att ompröva detta beslut för att förhindra att människor blir arbetslösa.

Anf. 34 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Det är riktigt att man på den socialdemokratiska partikongressen beslutade om att försöka höja nivån på detta bidrag.

För dagen, och i dagens ekonomiska situation, ser jag små möjligheter att göra detta. När man har gått ut och frågat arbetsgivare som har anställda med olika typer av arbetshandikapp, och därmed lönebidrag, har man funnit att det finns en vilja hos en del av arbetsgivarna att gå in och bidra med skillnaden mellan det lägre beloppet och full lön. Jag är medveten om att detta inte löser hela problemet, men för dagen har jag inget ytterligare att säga.

Anf. 35 DAN ERICSSON (kds)

Fru talman! Det var ett intressant första besked från den nya arbetsmarknadsministern.

Hon är alltså beredd att låta arbetshandikappade människor bli arbetslösa trots att hennes eget parti har sagt att detta är för magstarkt. Ändå ger ministern nu beskedet att fler människor skall bli arbetslösa. Jag tycker att det är ett häpnadsväckande besked vi har fått här i dag.

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Jag måste säga att det är litet som gör Dan Ericsson häpen. Jag är inne på min sjunde dag som arbetsmarknadsminister. Vi hade en partikongress för knappt två veckor sedan. Det går inte så fort i politiken, och särskilt inte med det arv vi har att bära på.

Prot. 1995/96:77
28 mars

Frågestund

Anf. 37 BIRGER SCHLAUG (mp)

Fru talman! Arbetsmarknadsministern har varit arbetsmarknadsminister i sju dagar, men däremot har hon varit ordförande i det socialdemokratiska kvinnoförbundet ganska länge.

Därmed är det naturligt att ställa frågan om ifall arbetsmarknadsministern har med sig den gamla synpunkten om att minska arbetstiden och dela på jobben, eller om hon har ändrat uppfattning. Kommer arbetsmarknadsministern att driva frågorna om minskad arbetstid och om att dela på jobben?

Jag fick ett svar från Anna Hedborg vid något tillfälle, då hon sade att minskad arbetstid skulle vara att dela på arbetslösheten. Det innebär att hon menade att 40 timmars arbetsvecka är något slags naturlag. Hur ser den nya arbetsmarknadsministern på detta?

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Jag tror inte att det finns någon given summa timmar som är naturlig. Detta konstrueras efter konjunkturen under historiens gång.

På den socialdemokratiska partikongressen fick de socialdemokratiska kvinnorna, mot partistyrelsens vilja, igenom att den nya regeringen med kraft skall verka för detta. Parterna skall nu gå in för att en del av, eller hela, löneutrymmet – hur stor del får man bestämma själv – kan tas ut i form av förkortad arbetstid i stället för i pengar.

En del av beslutet innebär att om man inte lyckas få parterna dithän skall lagstiftning övervägas. Jag står till fullo bakom ett sådant synsätt.

Anf. 39 BIRGER SCHLAUG (mp)

Fru talman! Margareta Winberg säger att normalarbetstiden litet grand skall anpassas till verkligheten. Då blir nästa fråga:

Anser arbetsmarknadsministern att 40 timmars arbetsvecka nu, och en bit in på 2000-talet, är optimalt om man skall uppnå det som arbetsmarknadsministern talade om i sitt första inlägg, nämligen full sysselsättning?

Anf. 40 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Frågan om sex timmars arbetsdag och arbetstidsförkortning över huvud taget har varit, som den har förts fram från det socialdemokratiska partiet och från det socialdemokratiska kvinnoförbundet, en fråga om att förbättra situationen för människor.

Vi har inte använt argumentet att om vi delar på jobben blir de fler, eller att om vi går ned i arbetstid blir det fler jobb. Denna tes är mycket omdiskuterad. Det finns de som säger att det inte blir fler jobb, därför att man jobbar mer under de sex timmar man jobbar. I vissa sektorer, t.ex. den offentliga sektorn, finns det självfallet en gräns för hur mycket produktiviteten kan öka med en minskad arbetstid. Mot detta får man ställa den kostnad som en minskad arbetstid innebär, och anställa fler personer.

Prot. 1995/96:77
28 mars

Frågestund

Arbetstidskommittén är inne på sitt slutvarv och kommer att lägga fram sitt förslag till regeringen någon gång i juni. Vi får då se vad den kommer med, och vi skall naturligtvis handla utifrån det.

Anf. 41 TALMANNEN

Vi har ytterligare två anmälda anslutande frågor, från Margareta Andersson och Patrik Norinder. Ni kommer att få ställa en fråga var, men vi måste därefter gå över till andra frågeområden.

Anf. 42 MARGARETA ANDERSSON (c)

Fru talman! Jag har läst TCO-rapporten *Kvinnor på kontor*, och enligt den har 70 000 arbeten försvunnit mellan 1991 och 1995 för denna grupp av kontorsarbetande. När lika många byggjobb försvann gjordes stora insatser för att rädda dessa. Tänker arbetsmarknadsministern göra några särskilda insatser för att hjälpa denna stora grupp?

70 000 arbetstillfällen motsvarar drygt 10 % av hela förlusten av arbetstillfällen, som uppgår till ungefär 500 000.

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Jag delar fullständigt åsikten att det inte blir lika stor uppmärksamhet när kvinnor i smyg förlorar jobben som när män – icke i smyg – förlorar jobben. Det har sannolikt också påverkat de insatser som under åren har gjorts för dessa respektive grupper. Jag skall göra vad jag kan för att synliggöra också kvinnors, inklusive kvinnliga kontoristers, arbetslöshet.

Den åtgärd som genast står till buds är utbildning. Det är ju fråga om jobb som försvinner, och då måste man göra någonting annat. För det måste man ha en utbildning.

Anf. 44 PATRIK NORINDER (m)

Fru talman! Min fråga gäller likabehandling av ersättning vid deltidsarbetslöshet. Bakgrunden är den att AMS nyligen har skärpt reglerna för rätten till ersättning från a-kassan till de anställda i uthyrningsbranschen. AMS beslut riktar sig mot endast en bransch, de privata personaluthyrningsföretagen. Andra branscher med samma funktions sätt behandlas enligt en annan syn. Det kan gälla bevakningsföretag, städföretag, transportföretag, offentliga företag som Systembolaget eller ”springvikariat” inom den kommunala sektorn.

Personligen ser jag flera skäl för en översyn av ersättningssystemet för deltidsarbetslösa. Men innan den är gjord är det ett anständighetskrav att alla branscher, och i synnerhet de som arbetar inom de nämnda områdena, behandlas lika. De som nu råkar illa ut är företrädesvis HTF-anslutna deltidsarbetande kvinnor som arbetar inom sektorn kontor och administration och i personaluthyrningsföretag.

Anser statsrådet att det är riktigt att likabehandling och konkurrensneutralitet åsidosätts genom AMS särbehandling av personaluthyrningsföretagen?

Prot. 1995/96:77

28 mars

Frågestund

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Jag var när vi satte oss ned här orolig för att jag inte skulle kunna svara på någon av frågorna, och jag kan inte besvara den här frågan. Jag vet ingenting om detta. Jag föreslår att Patrik Norinder ställer frågan i form av en interpellation. Då skall vi noga analysera den, och jag skall ge ett svar.

Barnens situation

Anf. 46 CHATRINE PÅLSSON (kds)

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Pagrotsky.

Barnen är vår framtid. De är en grupp i samhället som under senare år har fått det mycket besvärligt. Flera olika förslag från den socialdemokratiska regeringen har försvårat för barnen. Vi får många gånger larmrapporter, och har fått det också den senaste tiden, om hur utomordentligt illa barnen mår.

I dag framträdde barnombudsmannen på TT ganska tidigt på morgonen och var mycket beklämd över att inget görs. Jag hade hoppats att regeringsförklaringen skulle ha innehållit någonting om barnens situation, men den var i stort sett helt bortglömd.

Min fråga är: Vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att förbättra för barnen i Sverige?

Anf. 47 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)

Fru talman! Regeringen följer mycket noggrant hur barnfamiljerna har drabbats av de senaste årens budgetkonsolideringsprogram. De siffror och indikationer som vi än så länge har visar inte att de totalt sett har träffats hårdare än andra grupper. I vissa fall är det t.o.m. tvärtom. Men eftersom barnfamiljerna, inte minst barnfamiljer med bara en förälder, har mindre marginaler, kan samma påfrestningar som de som har träffat andra vara tyngre för just dessa familjer. Av det skälet är det viktigt att man särskilt noga följer detta.

Jag kan berätta att i den budgetproposition som skall läggas fram i september och som redan nu börjar planeras kommer det för första gången att ingå en särskild bilaga om barnens situation, där dessa frågor kommer att gås igenom utomordentligt noggrant.

Anf. 48 CHATRINE PÅLSSON (kds)

Fru talman! Jag är naturligtvis tacksam för att det till hösten finns möjligheter att lyfta fram barnens situation, men jag vill påminna om att det är oerhört allvarligt för de barn som mår dåligt i dag. Det gäller att analysera vilka effekter de vidtagna åtgärderna har fått och att både långsiktigt och kortsiktigt föreslå förändringar.

För några år sedan drevs en kampanj där det hette: Barn är mjuka, bilar är hårda. Jag tror att barn är en grupp som skadas oerhört, om man inte försöker att underlätta deras situation. Det är ändå de som en gång skall ta över vårt samhälle, och det gäller att hitta även kortsiktiga lösningar.

Prot. 1995/96:77
28 mars

Frågestund

Jag vill fråga: Vad är statsrådet beredd att föreslå kortsiktigt för att underlätta den här situationen?

Anf. 49 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)

Fru talman! Jag tycker att det hade varit klädsamt om Chatrine Pålsson hade ägnat en smula större uppmärksamhet åt detta under den tid när statsfinanserna raserades, så att vi i dag hade sluppit den otacksamma situationen att tvingas vidta den här typen av otrevliga och obehagliga åtgärder.

Den enskilt viktigaste frågan för de utsatta barnfamiljerna är jobben på arbetsmarknaden. De ensamstående unga mammorna är en grupp som är särskilt hårt drabbad av arbetslöshet, och det är där som de viktigaste åtgärderna måste sättas in.

Vad gäller den oro för uppföljning och analys som Chatrine Pålsson ger uttryck för vill jag säga att detta följs hela tiden, jag skulle t.o.m. kunna säga vecka för vecka och månad för månad. Barnfamiljernas situation är verkligen inte obekant i regeringskansliet.

Anf. 50 CHATRINE PÅLSSON (kds)

Fru talman! Jag kan bara konstatera att detta inte fanns med i regeringsförklaringen. Jag hade hoppats att de frågor som regeringen prioriterar skulle ha funnits med där.

Vad gäller den förra regeringens engagemang för familjen och för barnen förstår jag att statsrådet inte har hunnit studera det som finns att läsa om det. Vi införde ett vårdnadsbidrag i syfte att familjerna själva skulle få avgöra vad som är bäst för barnen. Vi hade verkligen en barnbefrämjande politik. Det är sedan den socialdemokratiska regeringen tillträdde som raseringen av barnens villkor har skett. Det är ett faktum.

Anf. 51 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)

Fru talman! Jag tackar Chatrine Pålsson för den självkritik som hon ger uttryck för när hon påminner alla här om de kreditfinansierade kosmetiska reformer som man var så duktig på att lägga ut i långa listor. Det är precis de som gör att man nu tvingas vidta sådana här åtgärder.

När Chatrine Pålssons partivänner hade tillfälle att påverka detta tredubblades statsskulden och arbetslösheten. Det var då lätt för dem att på statens checkkredit ställa ut goda löften och ge angenäma julklappar till sina väljare. Nu gäller det att rensa upp i det här moraset och att försöka få stabilitet, ordning och reda samt lägre räntor, så att vi åter kan få fart på jobben och återuppta det traditionellt fullt finansierade reformarbetet i Sverige.

Postens verksamhet

Anf. 52 SIVERT CARLSSON (c)

Fru talman! Jag har en fråga till kommunikationsministern.

Hälften av landets postkontor har nu lagts ned. 56 sorteringsterminaler har på kort tid bantats till 13. Det innebär exempelvis att det för

brev som skickas tre mil bort tar tio dagar att komma fram, med åtföljande otrevliga konsekvenser.

Brevlådorna på landsbygden monteras ned, och landsbygdens folk åläggs nu att på, tycker jag, mycket godtyckliga grunder betala extraavgifter på tusentals kronor för att få del av den grundläggande post- och kassaservice som alla medborgare enligt postlagens första paragraf är berättigade till och som, fru talman, riksdagen årligen anslår medel till.

Jag vill fråga kommunikationsministern: Vilka åtgärder är kommunikationsministern beredd att vidta för att stoppa den här utvecklingen och för att se till att Posten AB följer upprättade avtal, utan att diskriminera landsbygden och landsbygdsbefolkningen?

Anf. 53 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)

Fru talman! När Sivert Carlsson beskriver situationen låter det som om vi skulle ha låtit posten demonteras fullständigt i Sverige. Riktigt så är det ju faktiskt inte.

Grunden till det som händer i aktiebolaget Posten är faktiskt att vi allesammans mer sällan går på posten. Vi tar ut våra pengar på bankomater, vi betalar våra räkningar via bank- eller postgiro, och vi använder ett helt annat system, både när vi kommunicerar med varandra och när vi ägnar oss åt penningtransaktioner.

Postlagen gäller, och avtalet mellan Posten och staten håller på att diskuteras, då det skall ses över från den 1 januari 1997. Men självklart skall det finnas en postservice som gäller hela landet också i fortsättningen.

Anf. 54 SIVERT CARLSSON (c)

Fru talman! Jag är tacksam för det sista svaret. Jag hoppas självklart att det skall vara så att de pengar vi beslutar att anslå verkligen går till en postservice som gäller samtliga i hela landet, även dem som bor längst ut på brevlådelinjen.

Koppling mellan bistånd och flyktingpolitiken

Anf. 55 BERNDT EKHOLM (s)

Fru talman! Jag har en fråga till biträdande utrikesministern angående den nya koppling som nu finns mellan bistånd och flyktingpolitik och som jag tycker är väldigt spännande. Har statsrådet hunnit fundera något över de möjligheter som kopplingen erbjuder?

Anf. 56 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)

Fru talman! Det är inte bara en integration mellan bistånds- och flyktingpolitik, utan en integration med utrikespolitiken i stort.

Om man tittar på flyktingars och asylsökandes situation ser jag det som en mycket stor fördel.

För det första får vi som jag ser det en ordentligare analysförmåga och ett mer sammanhållet underlag än tidigare genom att vi nu på ett

Prot. 1995/96:77

28 mars

Frågestund

Prot. 1995/96:77
28 mars

Frågestund

och samma ställe kan ta ställning till situationen i det s.k. flyktingproducerande landet. Därigenom får man ett mycket gott underlag.

För det andra kan vi på ett mera sammantaget dynamiskt sätt agera internationellt i Förenta nationerna, i EU och på andra håll för att förhindra och förebygga flyktingsituationer.

För det tredje har vi också på ett och samma departement nu möjligheter att ordna återvandringen, när den kan ske, på ett helt annat sätt än vad vi kunnat tidigare.

Som jag har sagt tidigare i ett svar: I t.ex. fallet Bosnien ligger asylmottagningen, biståndsinsatser nere i Bosnien för att förbereda återvändande och det internationella agerandet för att följa upp Daytonavtalet inom samma departement, kan man säga. Det är ett exempel på hur den sammanhållna flykting-, utrikes- och biståndspolitiken fungerar. Jag ser att vi kommer att kunna få det på många andra områden, och det är en stor fördel.

Anf. 57 BERNDT EKHOLM (s)

Fru talman! Den andra punkten är jag särskilt intresserad av. Biståndsministern talar om möjligheterna att förhindra eller, om man vill uttrycka det på ett annat sätt, motverka flyktingströmmar. Det måste i sig vara något positivt.

Jag funderar på: Vilka inslag är det då i flyktingpolitiken – biståndspolitiken kanske man också skall nämna – och i ländervalet som kan vara viktiga i det här sammanhanget? Jag tänker bl.a. på ländervalet som vi ser när det gäller Medelhavsområdet och t.ex. vissa Arabländer.

Anf. 58 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)

Fru talman! Ett av EU:s senaste uppdrag har varit att försöka ordna en s.k. samarbets- och stabilitetspakt för Medelhavsområdet. Det har just förenat alla de krafter och politikområden som vi nu också har integrerat här i Sverige. Genom handelspolitiska, biståndspolitiska och allmänpolitiska insatser förebygger man just flyktingproducerande situationer. Därigenom bidrar man till att i stället skapa en social, ekonomisk och politisk utveckling som motverkar flyktingskap.

Energikommissionen

Anf. 59 BIRGER SCHLAUG (mp)

Fru talman! Jag har en fråga till Leif Pagrotsky.

I TV-programmet *Striptease* i går redovisades hur arbetet i Energikommissionen eventuellt hade gått till. Det var en ganska skrämmande bild. Man sade att det var ett beställningsarbete helt enkelt, och att man redan innan kommissionens arbete var färdigt – ja, t.o.m. innan det hade börjat – hade slutsatsen klar.

Jag undrar om regeringen är villig att granska hur det här i själva verket har gått till.

Anf. 60 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)

Fru talman! Jag har inte för vana att kommentera TV-program som jag inte har sett och inte ens har hört talas om. Jag föreslår att Birger Schlaug vänder sig till energiministern med en interpellation eller skriftlig fråga i det här ärendet.

Anf. 61 BIRGITTA HAMBRAEUS (c)

Fru talman! Jag har också en fråga till statsrådet Pagrotsky som gäller utredningsväsendet i Sverige. Det är oerhört väsentligt att det är hederligt och allsidigt, men det tycks inte gälla Energikommisionen.

Jag har erfarenhet från 70-talet, då kärnkraftsintressena var totalt dominerande. Företrädare för kärnkraftsintressena har efteråt skrivit en bok, *De heta åren*, i vilken de erkänner alltihop. Ingenting händer. I den nya energikommisionen har tydligen samma sak hänt.

NUTEK tog fram ett bra underlag som inte har behandlats. Professor Björn Karlsson i Linköping tog fram ett bra underlag som visar att det är billigare att avveckla kärnkraften.

Kommer regeringen mot bakgrund av att frågan uppenbarligen icke är allsidigt utredd att se till att också utredningarna och bakgrundsmaterialet som Energikommisionen har beställt tas i beaktande när man skriver propositionen?

Anf. 62 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)

Fru talman! Jag vill ge samma råd som jag gav till Birger Schlaug. Rikta dessa frågor till energiministern, antingen i form av en interpellation eller en skriftlig fråga. Jag är säker på att det kommer att bli en intressant debatt och diskussion kring de frågor som Birgitta Hambraeus tar upp.

Anf. 63 BIRGITTA HAMBRAEUS (c)

Fru talman! Det kommer vi självfallet också att göra. Men jag tycker att det är viktigt och att det är hela regeringens ansvar att utredningsväsendet i Sverige är trovärdigt. Det får inte finnas den minsta misstänke att utredningsväsendet är ohederligt och att partsintressen totalt dominerar där. Det gäller inte bara politiska intressen utan också monopolintressen i landet. Detta är icke något som bara gäller energiministern. Det är hela regeringens ansvar.

Anf. 64 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)

Fru talman! Jag har mycket stort förtroende för utredningsväsendets integritet och för de ledamöter som ingår i utredningarna. Därför förbehåller jag mig rätten att vara litet skeptisk mot de anklagelser som utslungas här. Jag har också lärt mig att det ibland kan – även om det är mycket sällsynt – insmyga sig någon liten felaktighet i ett TV-program av typen *Striptease*.

Jag är inte beredd att utdöma någon allmän förkastelsedom över vare sig utredningsväsendet eller den speciella utredning som gårdagens TV-program tydligen har riktat anklagelser mot.

Prot. 1995/96:77
28 mars

Frågestund

Brukad areal

Anf. 65 INGVAR ERIKSSON (m)

Fru talman! Jag har en fråga till jordbruksministern. Först vill jag dock hälsa henne välkommen åter till jordbrukspolitiken.

Den långa hårda vintern gör att en betydande del av den höstsådda arealen befaras utvintra denna vår. Ett särskilt problem uppstår då lantbrukarna före den 3 april skall ha inkommit med besked vad gäller årets odlade arealer och även uttagen areal för träda. Många har räknat med att liksom förra året få dispens för att få utnyttja utvintrad areal som EU-träda.

Frågan är nu om detta går. Vidare undrar jag: Om det inte går, kan jordbruksministern tänka sig att skjuta upp sista dagen för anmälan av årets odlingar till en tidpunkt då vinterns framfart kan bedömas på ett säkrare sätt?

Anf. 66 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s)

Fru talman! Jag måste tyvärr säga att detta är en fråga på en detaljenivå som jag ännu inte har hunnit sätta mig in i. Jag kan därför inte här ge ett klart och entydigt besked, men jag kan försäkra Ingvar Eriksson att frågan i högsta grad är aktuell på Jordbruksdepartementet. Just denna dag håller vi på att undersöka saken. Jag kan inte ge något svar i vare sig den ena eller den andra riktningen just nu.

Anf. 67 INGVAR ERIKSSON (m)

Fru talman! Eftersom man skall ha lämnat in anmälan inom en vecka, senast den 3 april, är det bråttom med besked. Mot den bakgrunden ber jag jordbruksministern överväga att skjuta på inlämningen en månad eller att ge samma dispens som gällde förra året. Då kommer man att undanröja många problem.

En sak till: Ta gärna upp frågan i EU. Även andra, längre söderliggande, länder har drabbats av samma fenomen.

Anf. 68 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s)

Fru talman! I den del som rör själva slutdatumet för själva sökandet, den 3 april, kan jag ge beskedet att det inte kommer att ändras. I övrigt kan jag inte här lämna några ytterligare besked, utan det får vi återkomma till.

Ursprungsmärkning

Anf. 69 KARIN STARRIN (c)

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till jordbruksministern och gratulera henne till det nya uppdraget.

Som konsument vill jag veta vad jag äter. Som konsument måste jag också kunna välja vad jag äter. Kravet på ursprungsmärkning har i allra högsta grad blivit aktuellt i dagarna beroende på "galna ko-sjukan". Vi måste konstatera att det inte är tillräckligt med de frivilliga överenskommelserna om ursprungsmärkning.

Min fråga blir då: Hur tänker jordbruksministern agera i frågan om kravet på en allmän ursprungsmärkning inom EU?

Prot. 1995/96:77
28 mars

Anf. 70 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s)

Frågestund

Fru talman! Jag delar Karin Starrins uppfattning att ursprungsmärkning är ett angeläget konsumentkrav. Jag anser också att den senaste tidens händelser med "galna ko-sjukan" har givit oss ytterligare stöd för den svenska ståndpunkten att ursprungsmärkning skall vara tillåten och möjlig. Det har ansetts, inte bara inom EU utan också i det globala perspektivet, t.ex. inom GATT, att ursprungsmärkning är någonting som förhindrar den fria handeln mellan länder. Enligt min uppfattning är det precis tvärtom, därför att konsumenterna utan ursprungsmärkning inte är beredda att handla livsmedel över nationsgränserna. En ursprungsmärkning skulle i själva verket befrämja den gemensamma marknaden och handeln internationellt i övrigt. Det är självklart min avsikt att med ytterligare kraft föra fram dessa åsikter i EU och i andra sammanhang.

Anf. 71 KARIN STARRIN (c)

Fru talman! Jag tackar för de beskedet. Det är självklart att opinionsläget nu måste tala för det och föra ett sådant beslut framåt. Men jag skulle gärna vilja veta om jordbruksministern nu tänker initiera frågan mera tydligt i EU-samarbetet, inte bara kommentera svensk hållning, utan också ta initiativ.

Anf. 72 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s)

Fru talman! Jag kan försäkra Karin Starrin att jag, så fort jag hunnit sätta mig in i hur jag på bästa möjliga sätt skall ta mig an den frågan, kommer att göra det såväl inom EU som i andra internationella sammanhang där det är möjligt att ta upp den.

Jag är tacksam och glad för det starka stöd som jag är övertygad om finns i denna fråga från många olika håll, inte minst från konsumenter.

Anf. 73 ESKIL ERLANDSSON (c)

Fru talman! Jag undrar om jordbruksministern har för avsikt att på något sätt skärpa den veterinära kontrollen vid införsel av kött till det här landet.

Anf. 74 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s)

Fru talman! Enligt min uppfattning har vi en god kontroll vid införsel av kött till det här landet. Självklart skall jag se över om det finns något ytterligare vi kan göra för att skärpa kontrollen.

Den senaste tidens diskussioner kring "galna ko-sjukan" i Storbritannien har visat att vi har en mycket hög ambitionsnivå och också en mycket hög effektivitet när det gäller att tillvarata konsumenternas självklara rätt till trygghet och säkerhet i de här sammanhangen. Finns det något som ytterligare kan göras skall jag självfallet gärna bidra till det.

Prot. 1995/96:77
28 mars

Frågestund

Anf. 75 AGNE HANSSON (c)

Fru talman! Det befarade sambandet mellan "galna ko-sjukan" och en dödlig sjukdom hos människor reser många frågor. Det är naturligtvis också fråga om vad man ger djuren för foder. Det har kommit fram att det här skulle kunna bero på fodret.

Är jordbruksministern beredd att ta initiativ och med samma entusiasm i EU driva kravet på att förbjuda kadavermjöl i djurfoder?

Anf. 76 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s)

Fru talman! Det är inom hela EU liksom i Sverige förbjudet att till idisslare ge foder som innehåller protein som kommer från andra djur. Men vi är i Sverige, såvitt jag vet, ensamma om att ha ett totalförbud mot kadavermjöl i alla typer av foder utom till pälsdjur.

Den senaste tidens händelser kan ge oss i Sverige ett underlag för att med ytterligare kraft ta upp en diskussion i alla de avseenden där vi har en hårdare lagstiftning som rör djurhållning och utfodring av djuren.

Ja, det är min avsikt att ta upp dessa frågor.

Kulturpropositionen

Anf. 77 LENNART FRIDÉN (m)

Fru talman! Jag vill först gratulera Marita Ulvskog till att hon blivit upphöjd inte bara till vår kultminister utan även till kulturminister.

Regeringsförklaringen var väldigt mager när det gäller avsnittet om kultur. Man kan säga att den är ett oskrivet blad på det området, och det är än så länge Marita Ulvskog också som kulturminister. Det är ändå ett par saker som jag skulle vilja fråga om.

Det går många rykten om när kulturpropositionen kommer. Det kan vara bra att få det fastslaget: Kommer den under våren eller under hösten? Det borde ministern kunna ge besked om nu.

Den andra frågan gäller en personlig deklaration kring prioritering mellan kvalitet och bredd på kulturområdet.

Anf. 78 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)

Fru talman! Jag vet inte om jag kan tycka att regeringsförklaringen var ett oskrivet blad. Den var en mycket kortfattad och kärnfull deklaration, som förhoppningsvis fler än riksdagsledamöterna skall orka läsa. Där stod en del om kulturen, om kulturens viktiga roll för att överbrygga klyftor mellan människor, klassklyftor, geografiska klyftor och inte minst etiska konflikter.

Vad gäller kulturpropositionen kommer jag icke att lägga fram någon sådan i maj, som de ursprungliga planerna var. Det finns helt enkelt inte möjlighet att hinna med det. Jag är inte ens säker på att den avgångna kulturministern hade klarat det pressade tidsschemat. Jag kan inte ange någon exakt tidpunkt för när den kommer. Jag har dock en bestämd ambition att komma med den under hösten.

Vad gäller den andra frågan återkommer jag.

Anf. 79 LENNART FRIDÉN (m)

Fru talman! Jag behöver kanske inte upprepa frågan, för kulturministern kommer säkert i håg den. Jag vill bara säga att det som står om kultur i regeringsdeklarationen är oerhört kortfattat. Det är sådant som vi alla kan skriva under på oavsett vilken regering det rör sig om.

Det är bra med beskedet om kulturpropositionen. Vi skall veta att många beslut har fattats i denna kammare, i Statens kulturråd, i regioner och även lokalt där man har hänvisat till att kulturpropositionen kommer. Därför har man tillskapat en typ av nödlösningar. Det har skapat väldigt stor oro hos många kulturinstitutioner. Det är bra att de nu får beskedet. Men en del skulle ha behövt åtgärdas redan i höst, och då är frågan: Vad finns det för beredskap från kulturministerns sida att vidta åtgärder? Förra kulturministern Margot Wallström sade att hon hade viss akut beredskap när det gällde institutioner som var i fara. Kvarstår den akutberedskapen?

Anf. 80 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)

Fru talman! Ja, den akuta beredskapen består. Men jag är inte så där våldsamt orolig just nu, och kulturpropositionen kommer under hösten.

Den s.k. konflikten mellan bredd och elit, mellan kvalitet och geografisk spridning vill jag egentligen inte tillstå existerar. Det är i väldigt många fall en konstruerad konflikt.

Vi kan inte ha en bredd på kulturen och en kultur i hela landet om vi inte också har kraftiga motorer inom kulturpolitiken. Dessa institutioner finns i hög grad i Stockholmsregionen. Vi skall ha nationalscener, men de skall visa att de på olika sätt är hela folkets teater och icke Stockholmsteatrar – för att ta ett aktuellt exempel.

Som sagt var, bredden behöver eliten, eliten behöver bredden.

Frivillig flyktingmottagning

Anf. 81 TORSTEN GAVELIN (fp)

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Schori om Åsele och Åseleandan.

Bakgrunden till min fråga är de diskussioner som fördes vid det flykting- och invandrarseminarium som Folkpartiet arrangerade i Åsele i lördags. En av de punkter som diskuterades mest var den frivilliga flyktingmottagning som finns i en del andra länder, dvs. när organisationer, församlingar och grupper av människor tar ansvar för att ta emot och introducera några flyktingar.

Att ett sådant system skulle fungera har ju åseleborna visat genom mottagandet av familjen Sincari, som har fungerat mycket bra. Min fråga blir då: Hur ser statsrådet Schori på ett sådant frivilligt flyktingmottagande?

Anf. 82 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)

Fru talman! Jag hade tillfälle att så sent som i går besöka just en sådan frivillig flyktingmottagning i Karlskrona. Det är en organisation som där har mottagningsverksamhet, café, social samvaro och mötes-

Prot. 1995/96:77

28 mars

Frågestund

Prot. 1995/96:77
28 mars

Frågestund

plats för flyktingar och asylsökande. Jag tycker att det är utomordentligt stimulerande. Jag skulle önska att det fanns mötespunkter i alla kommuner där solidariteten och medmänskligheten får ett lokalt ansikte. Det är oerhört värdefullt. Annars får vi vinddrivna och ångestfyllda människor som blir tickande mänskliga och sociala bomber. Det är bra att det här finns, och jag skulle önska att det fanns överallt.

Anf. 83 TORSTEN GAVELIN (fp)

Fru talman! Nu gällde den diskussion som vi hade i lördags inte en sådan del av den nuvarande flyktingmottagningen. Det handlade snarare om en verksamhet som drivs parallellt med den som Statens invandrarverk i dag bedriver, alltså en mottagning mera av kanadensisk typ.

Jag vill då precisera min fråga: Hur ser statsrådet på en begäran från t.ex. Åsele församling att få bedriva en försöksverksamhet med frivillig flyktingmottagning, där man tar ansvar för flyktingens mottagande och introduktion?

Anf. 84 ANNIKA NORDGREN (mp)

Fru talman! I morgon skall vi få information från regeringen om förhandlingsläget när det gäller Schengenavtalet. I det sammanhanget vore det intressant att ställa en följdfråga till statsrådet Schori.

Han sade att det var inspirerande med en frivillig flyktingmottagning. Det kommer vi i så fall inte alls ha möjlighet till om vi går in i Schengensamarbetet, som i hög grad syftar till gemensamma asylregler, bygga höga murar gentemot tredje land osv. Jag önskar att statsrådet kunde kommentera just detta.

Anf. 85 BIRGIT FRIGGEBO (fp)

Fru talman! Statsrådet talade med värme om mottagning av asylsökande. Då skulle jag vilja ta upp en fråga.

Tidigare har det aviserats från regeringen att man skulle införa något slags förbud mot att sätta människor i förvar på häkten och liknande. Det finns fyra försvarsorganisationer i Sverige. Tre av dessa håller på att läggas ned därför att man inte har fått något besked sedan i höstas från regeringen om pengar till försvarslokaler. Det betyder att det är många asylsökande som skall avvisas och som nu sitter på häkten, där kostnaden är nästan dubbelt så stor som för vanliga försvarslokaler. Jag vill fråga statsrådet Schori vad han tänker göra åt denna skandal.

Anf. 86 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)

Fru talman! Av naturliga skäl kan jag inte svara uttömmande på dessa frågor. Vi är inte riktigt färdiga med Schengenavtalet ännu. När det gäller den s.k. skandalen måste jag ta del av den först och se om det är en skandal och i så fall på olika sätt försöka att åtgärda den. Det samma gäller frivilligmottagningen.

Sammantaget är det oerhört viktigt att vi gör klart och tydligt att detta att söka och få asyl undan terror eller tortyr är en mänsklig rättighet. Det är ingen nåd som man ber om.

Prot. 1995/96:77
28 mars

Frågestund

Hur vi i samhället och i alla dess instanser vid förvar eller vid ankomsten till Arlanda reagerar på dessa människor som söker asyl är en test av vår kultur, av vår demokrati. Själv har jag mått illa när jag har kommit med min lilla plastpåse till Arlanda och sett hur människor som söker asyl sitter exponerade inför allas ögon i all sin ångest. Detta är ett exempel på att vi måste genomföra en förändring så att det blir ett värdigare mottagande för de människor som har rätt att få sin asylansökan prövad på ett humant sätt.

Sedan finns det avarter och svårigheter som grundar sig på olika saker. I det här skedet, i början av min verksamhet, vill jag över huvud taget inte rikta någon kritik mot någon. Jag återkommer till dessa saker – skandal, flyktingmottagning, frivilligmottagning och Schengen. Men grundprincipen är att det är en mänsklig rättighet att få asylansökan prövad och också att få den beviljad på legitima grunder.

Anf. 87 BIRGIT FRIGGEBO (fp)

Fru talman! Jag skall självfallet inte pressa statsrådet på ett detaljerat besked, eftersom statsrådet är så ny när det gäller dessa frågor. Men det har satsats tiotals miljoner på att bygga förvarslokaler som är mänskligare jämfört med hur det är att sitta i häkten.

Under hela våren har man minskat ner antalet förvarslokaler och flyttat över asylsökande till häkten. Jag har själv varit i Flen och sett hur detta har gått till. Nu håller man på att säga upp personalen, och den skall sluta i april. Detta är faktiskt inte någonting mindre än en skandal.

Anf. 88 ANNIKA NORDGREN (mp)

Fru talman! Statsrådet Schori kanske inte alls får möjlighet att betrakta dessa människor som sitter där i all sin ångest på flygplatserna, om vi blir medlemmar i Schengensamarbetet. Då kommer de inte ens så långt.

Pierre Schori sade att förhandlingarna ännu inte var slutförda. Men jag undrar vad statsrådet har framfört när det gäller just dessa synpunkter inför slutskedet av förhandlingarna.

Anf. 89 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)

Fru talman! Inför Schengensamarbetet skall det också ske ett samråd med justitieministern. För min del är jag inte färdig att ha några slutliga synpunkter på detta, men jag återkommer.

Fastighetstaxeringen

Anf. 90 TUVE SKÅNBERG (kds)

Fru talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Leif Pagrotsky. Hans företrädare finansminister Göran Persson – det handlar om en finansiell fråga – gjorde Österlens befolkning väldigt glad den 21 november i höstas när han lämnade beskedet att fastighetstaxeringen i attraktiva kustområden såsom Österlen, västkusten eller Stockholmsområdet skulle få en lösning. Finansministern lovade att sätta i gång ett arbete

Prot. 1995/96:77
28 mars

Frågestund

på Finansdepartementet som skulle lösa de fastboendes situation. Arbetet skulle vara klart under våren.

Nu skulle jag vilja ha ett förhandsbesked. Hur har det här arbetet hittills framskridit?

Anf. 91 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)

Fru talman! Det har lagts ned ett väldigt omfattande arbete i Finansdepartementet på det här området. Än så länge har det avkastat en ingående analys av hur många fastigheter som berörs, hur många som har fått mycket stora höjningar av taxeringsvärdet, hur många åretruntboende som har fått väldigt höga taxeringsvärden och vilken sorts inkomstförhållanden som är förknippade med detta. Analysen har gjorts för att man skall få en uppfattning om hur vanligt det är att boendekostnaderna har blivit väldigt betungande.

Parallellt med detta har ett arbete bedrivits för att försöka finna några alternativa tekniker för hur denna mycket svåra skattetekniska manöver skall kunna genomföras. Det är vår förhoppning att det skall vara möjligt att komma till resultat senare under våren precis som förutskickades. Men jag kan i dag inte ge något besked om något datum för när detta kan tänkas ske.

Anf. 92 TUVE SKÅNBERG (kds)

Fru talman! Jag får tacka för svaret. Jag konstaterar att också Göran Persson gav ett löfte precis som förutskickades, så jag ser fram emot detta och hoppas att resultatet skall presenteras före vårriksdagens slut.

Rudolf Steiner-högskolan

Anf. 93 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m)

Fru talman! Rudolf Steiner-högskolan i Järna är ju en alternativ högskola som bekant, vilken för snart två år sedan ansökte om rätten att få ge examina. I juni förra året lämnade Universitetskanslern sitt positiva besked. Trots ett flertal påstötningar har ingenting hänt sedan dess mer än att alla väntar på det slutgiltiga beskedet från utbildningsminister Carl Tham. Rudolf Steiner-högskolan, lärare, studenter och Södertälje kommun väntar på beskedet.

Jag vill fråga utbildningsministern om det är rimligt att handläggningen av ett sådant här ärende kan få ta så här lång tid och om det är departementets mening att så skall ske även i fortsättningen.

Anf. 94 Utbildningsminister CARL THAM (s)

Fru talman! Det är inte riktigt rätt som frågeställaren säger, att Högskoleverket har givit grönt ljus för ansökningarna. Det har i själva verket gjorts en ganska nyanserad bedömning av en komplicerad fråga. Vi har ansett det viktigt att gå igenom detta mycket noga, eftersom det eventuellt kan få prejudicerande följder. Vi har också fört diskussioner med de inblandade. Men jag kan försäkra att det kommer ett besked i denna fråga inom kort.

I den mer principiella frågan om det är rimligt att det tar så lång tid vill jag dock säga att det är rimligt att det tar en viss tid, om det är ett komplicerat ärende, så att man kommer fram till ett bra beslut.

Prot. 1995/96:77
28 mars

Frågestund

Anf. 95 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m)

Fru talman! Då får jag tacka för det beskedet. Tyvärr har man hört att det skall ske någonting inom kort ända sedan augusti förra året, då utbildningsministern borde ha kunnat lämna ett besked. Jag vill påminna om att den kvalitetsbedömning som har gjorts av Universitetskanslern till stora delar är positiv, för några av utbildningarna har ju faktiskt redan godkänts.

Men, fru talman, det kanske är så att utbildningsministern egentligen inte gillar alternativa högskolor och att man därför har dragit frågan i långbänk betydligt mycket mer än vad man borde ha gjort.

Anf. 96 Utbildningsminister CARL THAM (s)

Fru talman! Ärendet har inte dragits i någon långbänk. Det har hanterats i den vanliga bänken som går ut på att man prövar ett ärende mycket noga, och det har vi gjort. Det är därför som jag nu med tillförsikt kan säga att ett besked kommer inom kort.

Vad beträffar inställningen i sakfrågan torde det vara lämpligt att diskutera den när beskedet kommer.

Oppositionspartiernas sparvilja

Anf. 97 LARS BÄCKSTRÖM (v)

Fru talman! Min fråga ställer jag till statsrådet Leif Pagrotsky, som jag för övrigt vill gratulera helt uppriktigt.

Frågan gäller budgetsaneringen. Det är ju främst två partier här i riksdagen, förutom Socialdemokraterna naturligtvis, som har tagit ansvar för konkreta beslut om budgetsanering, nämligen Centern och Vänsterpartiet.

En del säger att Centerpartiet har tagit ett större ansvar. Då är det viktigt att klargöra vilka konkreta, skarpa saneringsbeslut som Centern har tagit ansvar för som Vänstern inte har tagit ansvar för. Som jag ser det är det beslutet att sänka ersättningsnivåerna till 75 % och beslutet att inte kompensera kommunerna för egenavgifterna. Men är det allt, statsrådet Pagrotsky? I så fall har faktiskt vi i Vänsterpartiet tagit ett större ansvar, för Centern har ju röstat emot mängder av förslag som vi har tagit ansvar för.

Anf. 98 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)

Fru talman! Det är en litet överraskande situation att här recensera olika oppositionspartiernas sparvilja, deras inbördes konkurrens om att få skära ned i bidrag till handikappade, sjuka och pensionärer samt höja skatter för andra medborgare. Jag vill inte gärna falla in i detta. Men låt mig ändå säga så mycket som att båda partierna har gjort mycket goda insatser, som har varit till gagn för och bidragit till de rejäla räntesänkningar som hela Sveriges folk nu kan dra fördel av.

Prot. 1995/96:77
28 mars

Frågestund

Men jag vill ändå peka på en skillnad. För dagen förefaller det mig som om Centerpartiet på ett bättre sätt har kunnat följa upp överenskommelserna och de obehagliga beslut som man har varit med om att fatta. Man har inte tre månader senare börjat framställa det som att det var någon annans fel, att det nu bara är att gasa på igen och föreslå nya utgifter för kommunerna, kortare arbetstider och allt som vi fick höra Gudrun Schyman räkna upp i går.

Anf. 99 TALMANNEN

Lars Bäckström har en följdfråga och Olof Johansson en anslutande fråga. Jag avser att ge båda ordet före statsrådet, men ni får inte polemisera med varandra.

Anf. 100 LARS BÄCKSTRÖM (v)

Fru talman! Jag delar statsrådet Pagrotskys bedömning att Centern i ord är mycket bättre på att sanera och spara. Det är helt riktigt.

Men i kompletteringspropositionen 1995 gjorde de en höjning med ungefär 4 miljarder kronor i saneringsprogrammet, som nu uppgår till 118 miljarder kronor. Är det detta som är skillnaden alltså, eller är den annorlunda, statsrådet Pagrotsky?

Anf. 101 OLOF JOHANSSON (c)

Fru talman! Jag skall inte förlänga diskussionen, men jag vill ändå säga att vi är starka anhängare av en stimulerande konkurrens. Dessutom betygsätts vi av marknaden, även om vi inte alltid tycker om det. Betygsättningen har fungerat väl i vårt fall. Den fungerade mindre väl så länge Vänsterpartiet var den enda parten. Jag tycker att detta var det enda som saknades i statsrådets analys. I övrigt vill jag tacka för de vänliga orden.

Anf. 102 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)

Fru talman! Som sagt, jag vill inte gärna recensera de olika siffrorna. Men jag vill gärna ge ett erkännande ord om Vänsterpartiets insatser under första hösten av denna mandatperiod, inte minst till ledamoten Bäckström personligen som medverkade mycket konstruktivt. Men min uppfattning kvarstår, att när vänsterpartister talar runt om i landet, i TV eller här i kammaren så är budskapet att det är för mycket åtstramning, inte för litet och inte heller lagom. De tycker att kommunerna skall få mera pengar, att alla möjliga bidrag skall förbättras, att en och annan skatt har höjts för mycket och att arbetstiden borde förkortas så att det blir bättre för alla människor. Det är liksom en annan färg på det budskapet än det som ligger i undertonen till Lars Bäckströms mycket nyktrare frågeställning.

Taiwans ställning

Prot. 1995/96:77

28 mars

Frågestund

Anf. 103 GÖRAN LENNMARKER (m)

Fru talman! I TV häromveckan föreföll det som om biståndsministerns förespråkade en Hongkonglösning vad gäller relationerna mellan Taiwan och Fastlands-Kina.

Jag vill till biståndsmministern ställa frågan: Det kan väl ändå inte vara den svenska regeringens uppfattning att relationerna mellan det demokratiska Kina och det diktatoriska Kina inom ramen för ett-Kina-politiken skall lösas på ett sätt som riskerar att demokratin i Taiwan försvinner?

Anf. 104 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)

Fru talman! Jag förstår inte hur Göran Lennmarker kan göra en sådan tolkning. Vad jag sade var för det första att vi, såsom de flesta andra länder i världen, erkänner bara ett Kina. För det andra kan det aldrig vara fel att hålla demokratiska val. För det tredje tog vi klart avstånd från de militära hotelser som Fastlands-Kina utövade mot Taiwan under själva valkampanjen.

Anf. 105 GÖRAN LENNMARKER (m)

Fru talman! Skall jag tolka svaret så, att biståndsmministern därmed tar avstånd från en Hongkonglösning när det gäller relationerna mellan Taiwan och Fastlands-Kina?

Anf. 106 BODIL FRANCKE OHLSSON (mp)

Fru talman! Om man tänker på att Kommunist-Kina kom in i FN 1971 i stället för Chiang Kai-sheks korrupta regim, så har Kina haft 25 år på sig att bli ett demokratiskt land. Jag förstår inte varför man inte skulle kunna kräva att Kina på de åren fått ett demokratiskt styrelseskick, så att man nu kan ställa kravet att Taiwan skall bli fritt.

Anf. 107 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)

Fru talman! Vi håller, liksom den överväldigande delen av jordens stater, fast vid ett-Kina-politiken. Däremot ser vi naturligtvis positivt på den demokratiska utvecklingen i Taiwan. Det måste dock bli en sak för kineserna själva att, förhoppningsvis i en fruktbar dialog mellan Taiwan och Beijing, lösa frågan om Taiwans status.

Jag tycker inte att man kan jämföra med Hongkong. Det området är så speciellt och reglerat genom det avtal som har träffats med den förra kolonialmakten.

Anf. 108 GÖRAN LENNMARKER (m)

Fru talman! Oron kom sig just av att det framstod som om statsrådet uttalat sig för en Hongkonglösning i relationerna mellan de två delarna av det ett-Kina som vi alla erkänner. Det var det uttalandet som vållade sådan oro.

Prot. 1995/96:77
28 mars

Anf. 109 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)
Fru talman! Då är väl den oron borta nu.

Anf. 110 TALMANNEN

Detta var den sista frågan. Jag vet att inte alla har fått ställa de frågor de före eller under debatten begärt att få ställa, men vi har varit överens om att koncentrera debatten till ungefär en timme. Av hänsyn till den pressade arbetsituationen avslutas därmed denna frågestund. Jag tackar regeringen för dess medverkan.

Ajournering

Kammaren beslöt kl. 15.12 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 15.15 då debatten om utrikesutskottets betänkande UU13 skulle fortsätta.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 15.17

EU:s regerings-
konferens

9 § (forts. från 7 §) EU:s regeringskonferens (forts. UU13)

Anf. 111 OLOF JOHANSSON (c)

Fru talman! Jag har inte deltagit i utrikesutskottets behandling av detta ärende eftersom jag inte ingår i detta utskott. Jag gör inte heller anspråk på att kunna ersätta Helena Nilsson, som är föräldraledig, men jag är här i stället för henne.

I det här betänkandet behandlas vetorätten inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Där har vi som bekant sedan tidigare olika meningar mellan partierna. Jag nämner detta inledningsvis, därför det är ett utmärkt exempel på hur man ibland tvingas hantera frågor för att få ut något meningsfullt av ärendets behandling.

Vi har alltså inte valt att här avge någon reservation. Här handlar det om att Sverige som nation skall driva en linje i en förhandling där många ingår. Visserligen kan man då säga: *if you can't beat them join them*. Det kan man använda som princip. Men vi har också noterat den återkoppling som i det här sammanhanget finns till Utrikesnämnden och till riksdagen. Det är en viktig förklaring till att vi inte har reserverat oss på denna punkt. Vi står dock kvar vid vår grundläggande hållning.

Fru talman! 90-talet har inneburit stora förändringar i Europa. Gamla diktaturer och stater har fallit sönder, nya stater kämpar för att bli stabila demokratier. Det är i det perspektivet man skall se den regeringskonferens som nu startar.

Drivkraften bakom den europeiska unionen är drömmen om en stabil fred. Samtidigt är det många som misstror EU. Även om samarbetet

mellan Europas länder kanske aldrig varit så djupt och så långtgående som i dag, har vi under de senaste åren upplevt krig och förföljelse i en omfattning som Europa varit förskonat från de senaste 50 åren.

Jag är övertygad om att EU kan få avgörande betydelse för en hållbar och fredlig utveckling på den europeiska kontinenten, men vi är inte där än. Det gäller att ge människorna i östra Europa framtidstro genom demokratisk och ekonomisk utveckling. Detta saknas ofta i dag.

Vägen till fred och utveckling måste vara att fläta samman Europas länder i ett så nära samarbete att krig aldrig uppkommer. EG inlemmade en gång Grekland, Spanien och Portugal i samarbetet. Det var när de gamla högerdiktaturerna föll i dessa länderna. Nu har de f.d. fascistdiktaturerna successivt utvecklats till fungerande demokratier med EU som stabiliserande och pådrivande faktor.

Det är en historisk uppgift att nu även ge förutsättningar för att samma sak skall hända i de tidigare kommunistdiktaturerna, så att de så småningom fullt ut kan delta inom den europeiska unionen, om de så önskar.

Vi måste ta vara på den möjlighet som vi nu har att utvidga EU, att låta samarbetet växa på bredden, så att det på lång sikt omfattar i stort sett hela den europeiska världsdelen demokratiska stater – de som har respekt för mänskliga fri- och rättigheter. Vi har chansen att på det sättet göra en historisk insats för att läka såren efter det kalla kriget.

Centerpartiet tänker inte bidra till att EU utvecklas till ett stormaktsbygge. Vi tror inte på den sortens imperier. EU skall inte växa på höjden genom att allt fler beslut flyttas till den överstatliga nivån. Centerpartiet kommer att motarbeta de krafter som vill flytta makt från de enskilda länderna till en svällande beslutsapparat i Bryssel.

Det finns fortfarande en del EU-anhängare i den svenska debatten som inte kan se någon skillnad mellan att bygga samarbetet på bredden och att bygga det på höjden. De vill, ibland utan urskiljning, säga ja till alla förslag som kan tänkas stärka EU på medlemsländernas bekostnad. Utan att blinka och, som det stundtals verkar, utan att tänka ställer de upp på förslag som ökar centraliseringen inom EU. Det är detsamma som att förorda ökad distans mellan folken och den europeiska unionen.

EMU:s tredje fas med gemensam valuta och riksbank passar bra in hos dem som vill centralisera Europasamarbetet och bygga EU på höjden. EMU förutsätter att en rad beslut fattas centralt. Det skulle innebära en omfattande penning- och finanspolitisk samordning. Sysselsättning och miljö blir en restpost i sammanhanget, och människan blir en produktionsfaktor som dessutom skall bete sig ekonomiskt optimalt för att passa in i systemet. Det handlar alltså om att flyttas dit där jobben är tillgängliga på bästa möjliga sätt, utan hänsyn till personliga förhållanden.

EMU innebär centralisering i stället för decentralisering.

EMU hotar samarbetet och delaktigheten mellan Europas länder. En ny mur riskerar att resas mellan europeiska stater vare sig det beror på olika utvecklingsnivå eller det beror på att en del ställer sig utanför och andra innanför.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Fru talman! I morgon, när EU:s nuvarande medlemsländer möts i Turin för att inleda regeringskonferensen, står samarbetet i Europa inför både stora möjligheter och svårigheter.

Vi för vår del prioriterar fyra uppgifter inför regeringskonferensen: För det första gäller det EU:s utvidgning österut.

För det andra gäller det arbetet för en långsiktigt hållbar miljösituation i Europa.

För det tredje gäller det kampen mot arbetslösheten.

För det fjärde gäller det decentralisering genom att stärka närhetsprincipen och dess tillämpning samt att stärka regionerna i Europa.

EU har inte råd att upprepa misstagen från Maastricht. EU får inte utvecklas så att det i värsta fall, och med rätta, uppfattas som ett projekt för politiker och byråkrater. Det skulle vara förödande för den folkliga förankringen och skulle i en förlängning naturligtvis innebära ett hot mot hela samarbetet. Tvärtom måste resultatet av regeringskonferensen bli att förtroendet för samarbetet stärks bland EU-ländernas medborgare.

Varje nytt steg i det europeiska samarbetet måste få tid att mogna och att förankras/förkastas av folket. Den folkliga legitimiteten för Europasamarbetet tar tid, och den demokratiska processen måste respekteras.

Jag tycker att det europeiska samarbetet trots allt har mycket att lära av det mera nära nordiska samarbete som vi haft under en lång tid.

Centerpartiet anser att regeringskonferensen måste leda fram till en konsolidering av samarbetet, samtidigt som konkreta steg tas för att förbereda EU för en utvidgning österut. För Centerpartiet är just utvidgningen av EU den viktigaste frågan. Målet är ett enat Europa, där ingen europeisk stat är utesluten från början. Arbetet med att förbereda utvidgningen av EU, självklart inklusive de baltiska länderna, måste ta klara steg framåt under regeringskonferensen. Allt annat vore ett misslyckande. Resultatet av regeringskonferensen måste vara att tempot i utvidgningsprocessen ökar, inte minskar.

Det mesta talar för att nya medlemmar kommer att antas stegvis. Därför finns det inga motiv för att göra förändringar som om EU skulle få 27 medlemsländer över en natt.

Fru talman! En av huvuduppgifterna för Sverige måste vara att driva miljökraven framåt inom den europeiska unionen. Miljöproblemen tar ingen hänsyn till nationella gränser. Det krävs därför överstatliga beslut på detta område för att vi skall kunna nå en hållbar utveckling. Att lösa de gränsöverskridande miljöproblemen är en av de viktigaste uppgifterna för EU. EU skall dessutom vara pådrivande, inte minst inom OECD-kretsen av länder och inom Rioproessen. EU måste alltså ha en vidare syftning än att samarbeta enbart inom sig självt. Det är en förutsättning för att kunna påverka t.ex. USA och Japan att göra något på miljöområdet som är värt att nämnas.

Medlemskapet innebär *inte* att Sverige skall sluta vara en föregångare på miljöområdet, för då blir EU bara en bromskloss. Tvärtom skall vi på så många områden som möjligt driva på, visa vägen och vara ett gott exempel.

På miljöområdet är regeringens skrivelse otillräcklig, som vi ser saken. Helhetssynen och insikten om att det krävs förändringar på olika politikområden saknas. Att föra in ett miljömål för en gemensam jordbrukspolitik, som regeringen föreslår, är bra och en nödvändig åtgärd, men det är långt ifrån tillräckligt. Eftersom vi anser att EU är ett verktyg för en bättre miljö måste vi se till att använda det verktyget. Principen för en hållbar utveckling måste formas också för den inre marknaden, den ekonomiska politiken, handelspolitiken, energipolitiken, transportpolitiken osv.

Fyrpartiregeringen inledde det svenska samhällets omställning mot ett kretsloppssamhälle. De internationella riktlinjer som antogs vid FN-konferensen i Rio, bl.a. Agenda 21, var här en logisk fortsättning. Det är Centerpartiets absoluta uppfattning att artikel 2 i Romfördraget måste kompletteras utifrån förpliktelseerna från Riokonferensen. Det skall framgå i fördraget att det är en huvuduppgift för EU att främja en hållbar utveckling både bland medlemsstaterna och globalt.

Regeringens skrivelse är inte heller tillräckligt tydlig när det gäller den s.k. miljögarantin. Centerpartiets förslag är tydligt och konkret. Vi anser att artikel 100 a skall stärkas. Inte bara en hög skyddsnivå utan även den s.k. försiktighetsprincipen skall tillämpas när rådet fattar beslut om harmonisering av lagar och författningar för att upprätta den inre marknaden. Enskilda länder skall kunna gå före och införa strängare regler för varor.

Artikel 100 a 4 skall formuleras om i enlighet med artikel 130 t, därför att alla beslut i miljöfrågor, såväl för miljöförstörande utsläpp från fasta anläggningar som för handeln med varor, skall vara minimiregler.

Centerpartiet har länge arbetat för ökade möjligheter till majoritetsbeslut på miljöområdet. Det är tydligt att kravet på enhällighet vid beslut om miljöskatter i dag utgör ett hinder för att uppnå de gemensamma miljömålen. Det tydligaste exemplet på dessa svårigheter är oförmågan inom EU att komma överens om en miniminivå för koldioxid- och energibeskattnings. Den enda framkomliga vägen är att ändra Romfördraget så att det blir möjligt att införa miljöskatter genom en kvalificerad majoritet. Sverige får inte acceptera sänkt miljöstandard. Femte miljöhandlingsprogrammet får inte stanna vid vackra ord.

Arbetslösheten är för dagen det största problemet bland EU:s medlemsländer. Förutom lidande för den enskilde medför arbetslösheten sociala problem i form av utanförskap, ökade motsättningar, passivitet, drogmissbruk m.m.

Skall EU:s legitimitet bestå, måste unionen förmå att skapa förutsättningar för fler jobb. De idéer som funnits om en sysselsättningsunion har hittills stannat vid ord utan operativ uppföljning. Regeringens ambitioner, bl.a. att föra in sysselsättningspolitiken i fördraget, är något som måste göras operativt. I likhet med de förslag som vi har på miljöområdet bör man pröva nya mekanismer för övervakning av medlemsländernas och gemenskapens åtgärder för att stärka förutsättningarna för nya jobb. I likhet med vad som skrivs i en av kommissionens vit-

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

böcker bör skatteväxling utnyttjas för att skapa sådana förutsättningar för fler jobb.

Fru talman! EU-medlemskapet innebär att vissa gemensamma beslut flyttas från Sverige till Bryssel. Men medlemskapet måste också innebära att beslut flyttas åt andra hållet, närmare dem som berörs av besluten. Det är det enda sättet att nå en fördjupad demokrati, ett bättre folkligt deltagande och ett större engagemang samt att ge innehåll åt närhetsprincipen.

Lokalt självbestämmande måste vara grunden för de politiska systemen i de västeuropeiska demokratierna. Grunden för politiskt beslutsfattande i EU är enligt Maastrichtfördraget subsidiaritetsprincipen, närhetsprincipen. Den principen förutsätter att frågor som inte uttryckligen hör till unionens kompetens inte heller skall behandlas av EU.

Det är mycket allvarligt att regeringen i sin skrivelse inte har några förslag om hur subsidiariteten skall utvecklas. Centerpartiet har även här konkreta förslag som regeringen bör arbeta efter på regeringskonferensen. Det krävs en tydlig normhierarki som ger klart besked om beslutsnivåer och om hur detaljerade beslut varje nivå bör ägna sig åt.

Resultatet skulle bli att rådet ägnar sig åt mer ramlagstiftning. Sedan är det upp till varje medlemsland att utforma detaljerna.

Dessutom bör det inrättas en kompetenskatalog som talar om vem som skall göra vad. Uppgifterna för unionen, medlemsstaterna samt regionala och lokala organ skall tydligt beskrivas.

Fru talman! Regeringskonferensen är en lång process som kommer att pågå i över ett år. För att nå framgång är det viktigt att Sverige koncentrerar sina ansträngningar på områden där vi har särskilt starkt intresse. Centerpartiet har tydligt markerat fyra centrala områden: utvidgningen österut, miljön, arbetslösheten och decentralisering.

Fru talman! Jag står självfallet bakom Centerns samtliga reservationer i utrikesutskottets betänkande, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 2, 13, 19, 21 och 23.

Anf. 112 GÖRAN LENNMARKER (m) replik

Fru talman! Det var en punkt i Olof Johanssons anförande som jag ville replikera på. Det gällde föreställningen att en gemensam stabil valuta skulle vara ett centralistiskt projekt som inte skulle gynna t.ex. de olika delar inom den europeiska unionen som inte ligger så centralt.

Hela idén med den gemensamma valutan är ju att minska hindren mellan länderna. För att göra det behöver man ha en stabil valuta – en valuta med hög kvalitet. Man har tagit fram konvergenskrav – kriterier för hur en stabil valuta skall vara. De överensstämmer i allt väsentlig också med de krav vi själva ställt för vår egen valuta. Vi skall nå ett inflationsmål som är stabilt, och vi skall inte ha stora underskott i den löpande budgeten och därmed heller inte i statsskulden.

Alternativet till det är att vi skulle behålla en ordning där Sverige och Sveriges valuta blir ganska beroende av stora stabila och starka valutor, t.ex. D-marken, för att ta den starkaste och största valutan i Europa.

Jag har svårt att se att ett litet land som Sverige skulle vinna på en sådan ordning. Vi har ju prövat den. Vi har prövat andra typer av anknytningar till större och starkare valutor. Jag har svårt att se att det för det lilla landet skulle vara en fördel att ha en sådan ordning.

Det är särskilt viktigt för småföretag i glesbygd, som minsann inte kan låna på de internationella kapitalmarknaderna, att vi har en stark gemensam valuta. Storföretag kan göra det, men små kan det inte. Då får man betala en valutarisk – den högre ränta som ligger i valutarisken och som därmed blir särskilt kännbar just för små företag.

Anf. 113 OLOF JOHANSSON (c) replik

Fru talman! Det är viktigt att vi vidgar denna debatt till att handla om mer än ett monetärt problem.

När jag talar om ett centralistiskt projekt talar jag om demokrati – vem som beslutar. Göran Lennmarker kan naturligtvis inte säga emot mig när jag säger att en centralbank i Frankfurt eller någon annanstans med sex herrar, vilket har nämnts, naturligtvis innebär en betydande centralism. Men det stannar ju inte där. Ett förenhetligande av den monetära politiken innebär att man måste hålla någorlunda jämna steg också när det gäller finanspolitiken. Därmed centraliserar man ytterligare hela den ekonomiska politiken. Det är centralism.

Då är nästa fråga för mig som decentralist om det finns någon möjlighet att undvika detta genom ett alternativt handlande. Det har att göra med på vilket sätt man gör sig beroende av andra. Jag avslöjar inga hemligheter om jag säger att ett av de viktiga motiven för att delta i saneringen av svensk ekonomi, utöver att det är moraliskt förpliktande i allmänhet för politiker i Sverige, är att man därmed står säkrare i förhållande till omvärlden, som bedömer vår situation. Ju mindre statskulden blir och ju mindre beroende av långivare vi blir, desto lättare har vi att bestämma själva i vårt eget land. Det är en viktig grund. Därför tar jag aldrig avstånd från konvergenskraven. Det handlar om en ekonomiskpolitisk disciplin. Det är en annan sak. Men vi bestämmer själva, och det skall vi göra också i fortsättningen.

Anf. 114 GÖRAN LENNMARKER (m) replik

Fru talman! Jag har väldigt svårt att följa med i resonemanget. Om man nu som Olof Johansson och jag är överens om konvergenskraven – att ha en ekonomiskpolitisk disciplin, vilket är oerhört viktigt och centralt för Sverige och andra länder – är det väl klokt att finnas med i en gemensam valutaordning där vi tillsammans med andra kommer överens om en gemensam stabil valuta med just denna disciplin som vi är överens om. Det måste vara bättre än att ha en ordning där Sverige är anknuten till någon större valuta. Vi har prövat detta. Vi hade dollarn fram till 1971. Vi har de facto haft D-marken inom ramen för det europeiska växelkursystemet. Vi kan säkert få den gemensamma europeiska valutan som ankaret till vilket Sverige kommer, kanske som en släpjolle, att vara anlutet.

Prot. 1995/96:77

28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Då är det väl klokare, om man nu vill förfäktas en medbestämmandestrategi, att finnas med i de gemensamma institutionerna och vara med om att formulera politiken, i stället för att stå utanför.

Återigen vill jag säga att det är särskilt viktigt för just småföretag att vi har en valutapolitik som innebär att de har samma goda villkor som de mer centralt belägna ekonomierna eller som de stora företag som minsann kan låna på internationell kapitalmarknad – kanske inte ens bara i Europa, utan i New York eller Tokyo eller var man nu gör det.

Med ett decentraliseringsperspektiv är det klokt att bejaka EMU. Det är kanske också därför Lantbrukarnas riksförbund är positivt till detta.

Anf. 115 OLOF JOHANSSON (c) replik

Fru talman! Det skulle vara mig fullständigt fjärran att göra intressepolitik av detta. Det handlar om grundläggande värden i vår demokrati. Vi inledde med att tala om hur vi beslutar i vårt eget land. På vilket sätt har vi bäst möjligheter att behålla vår nationella suveränitet, ofta i samverkan med andra? EU-medlemskapet är ett tecken på detta.

Vi måste skapa trovärdighet när det gäller vår förmåga att klara uppgiften. Vi måste ha balans i ekonomin, enkelt uttryckt. Klarar man den uppgiften, dvs. att trovärdigheten håller, har man naturligtvis större möjligheter att som enskilt land vara utanför en större ekonomisk gemenskap i meningen valutagemenskap.

Det är en förutsättning för att man skall klara det. Det man vinner är en nära koppling till de inhemska förhållandena.

Låt mig dessutom säga, om jag nu skall vidga debatten på så här kort repliktid, att den kritik som jag framför också handlar om att det är ett projekt utan helhetssyn. Sysselsättningen och miljön uppfattas som restposter. Göran Lennmarker och jag har kanske olika värderingar av hur viktiga dessa frågor är, men för en folklig förankring och legitimering av ett sådant projekt är de absolut avgörande. I annat fall kommer EMU-projektet att bli mindre uppskattat än EU-medlemskapet. Jag antar att Göran Lennmarker och jag är överens om att det inte vore någon bra utveckling.

Anf. 116 BO KÖNBERG (fp)

Fru talman! Vad är EU till för? Det liberala svaret på den frågan är att EU är till för att åstadkomma lösningar och svar på de gränsöverskridande problemen och frågorna i vår världsdela. Det finns många sådana frågor. Den viktigaste av dem är freden.

Den regeringskonferens som öppnas i morgon i Turin är till för att se över unionens grundlag. Den viktigaste uppgiften för konferensen är att underlätta för de länder i Central- och Östeuropa som så länge led under kommunismen att kunna bli medlemmar av EU, och detta så snart som möjligt. Vår uppgift är att bidra till att göra Europa helt.

Denna uppfattning präglar i stora drag utskottets betänkande. Det är mycket bra. Från Folkpartiet liberalernas sida är vi glada över att denna vår uppfattning tycks omfattas av nästan alla, eller kanske t.o.m. alla.

Det verkar som om de svenska nejpartierna ser framför sig en mycket större union än nu, men en där Sverige skall ställa sig utanför.

Skulle regeringskonferensen klara av att lägga en god grund för östutvidgningen och för Cyperns och Maltas medlemskap kommer konferensen att visa sig vara en av de allra viktigaste konferenserna i vår världsdal under detta sekel. Chanserna att kunna behålla freden ökar kraftigt om även de nya demokratierna blir medlemmar.

Det är enligt vår mening viktigt inte bara att det blir av utan också att det sker snabbt. I valet mellan snabba medlemskap, med långa övergångsperioder för exempelvis jordbruket, och långa väntetider för medlemskapet väljer vi i Folkpartiet tveklöst det förra.

Om östutvidgningen är den viktigaste frågan för freden är det också angeläget med förändrade beslutsregler inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Den nuvarande ordningen med enbart enhällighetsbeslut, dvs. vetorätt för alla medlemmar, bör ändras så att vetorätten endast kvarstår i de fall ett lands vitala nationella intressen berörs.

Även på denna punkt finner vi det tillfredsställande att regeringens och utskottsmajoritetens uppfattning närmast sig den som vi förespråkar. Det är ett klart steg framåt att utskottet slår fast att Sverige konstruktivt skall delta i diskussioner om ändring av det nuvarande enhällighetskravet. Vi har därför valt att inte reservera oss på denna punkt.

I den fortsatta debatten kommer Håkan Holmberg att närmare utveckla vår syn på utrikes- och säkerhetspolitiken i Europa.

En europeisk union som omfattar nästan alla Europas demokratier är viktig inte enbart för freden utan också för friheten. Det finns en klar majoritet i alla tolv ansökarländerna för att bli medlemmar. Detta, tillsammans med det oavvisliga kravet på att medlemskap kräver att landet måste vara en demokrati och en rättsstat, är viktigt för att stärka de goda krafterna i de nya demokratierna.

Fru talman! Två viktiga gränsöverskridande problem är den miljöförstöring och den brottslighet som går över gränserna. På dessa punkter har utskottsmajoriteten varit alldeles för kraftlös. Detta gäller förstas regeringspartiets företrädare men också – och mer förvånande – Moderaternas företrädare. Moderaterna är det enda oppositionsparti som inte på någon punkt har vare sig reservationer eller ens särskilda yttranden. Den normala parlamentariska slutsatsen är ju att partiet i så fall instämmer på alla punkter med utskottsbetänkandet.

Nu har jag dock förstått av Göran Lennmarkers inledande inlägg att det den här gången inte skall tolkas på det viset, även om intrycket kan vara så. Detta är ju inte något huvudproblem för oss andra, men jag förmodar att det kan bli ett problem för Moderaterna att tala om vad deras Europapolitik består i, exempelvis vad gäller sådana tunga frågor som miljöskatter, polissamarbete och subsidiaritet för att bara nämna tre.

Om EU som företeelse skall finna stöd hos Europas folk krävs naturligtvis att unionen visar sig ha förmåga att ta itu med de problem som plågar Europa. Ett sådant är den miljöförstöring som bärs med vindar och vatten mellan länderna och inte minst den som påverkar livsmiljön för oss alla. Uttunningen av ozonskiktet och användning av

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

fossil energi som spår på växthuseffekten är de värsta exemplen på det senare.

Ett av de viktigaste medlen för att förbättra miljön är ekonomiska styrmedel. Om detta råder det numera i vårt land en bred enighet. Vad gäller miljöskatt på koldioxiden har vi kanske gått längst i Europa. Det är bra, men det finns förstås alltid en risk att mindre ansvarskännande länder inte bara låter bli utan också tjänar på det. Därför är det ett problem för miljön att miljöskatter inte kan användas inom EU om något land är emot.

Det är bra i allmänhet att skatter är nationella beslut och att det därför krävs enhällighet inom EU i dessa frågor. Men detta borde inte gälla miljöskatter. Detta inser alla miljövänner, och därför är vi många som kräver att beslut om miniminivåer för skatter på gränsöverskridande miljöutsläpp skall kunna fattas även om något land eller några länder är emot. Socialdemokraterna – och tydligen också Moderaterna – säger nej till denna reform.

Om detta har vi talat många gånger – i EU-nämnden och även i denna kammare. Från den dåvarande finansministern och nuvarande statsministern har svaret på förslaget till denna viktiga miljöreform alltid varit blankt nej. Andra ministrar har varit något mer öppna, men det har inte hjälpt. Den nye statsministern talar om miljön, men i dag – dagen innan regeringskonferensen öppnar – är fortfarande det socialdemokratiska och – tror jag – moderata beskedet: Nej, vetorätten över miljöskatterna skall bestå.

På deras gärningar skola ni känna dem, står det i Skriften. Detta gäller alla människor, men inte minst politiker. Det är inte Göran Perssons tal som räknas. Det är hur han och hans partivänner röstar som räknas. Statsrådet von Sydow – som för övrigt hälsas välkommen till statsrådsjobbet, där han såvitt jag förstår skall syssla i huvudsak med handelsfrågor men uppenbarligen också en del med Europafrågor – har i dag möjlighet att meddela att hans partigrupp tänkt om och att Socialdemokraterna i omröstningen kommer att stödja någon av de reservationer som kräver ett borttagande av vetorätten mot miljöskatter – förslagsvis Folkpartiets. Den bär nummer 24.

Själva kommer vi om vår reservation faller att stödja Centerns reservation nummer 23, som i sak har samma krav som vår reservation.

Om statsrådet inte vill göra det har de av hans partivänner som bryr sig om miljön inte bara verbalt utan också i handling möjlighet att stödja någon av de reservationer som vill ge den svenska regeringen samma mandat som den danska socialdemokratiska ledda regeringen har skaffat sig. Ja, fru talman, det är så eländigt att de svenska socialdemokraterna nu planerar att aktivt motarbeta detta viktiga miljökrav som den danska delegationen avser att driva.

I den efterföljande debatten kommer Eva Eriksson att ytterligare utveckla vår syn på miljöfrågorna och deras hantering inom EU.

Fru talman! Ytterligare en stor gränsöverskridande fråga är kampen mot den internationella brottsligheten, inte minst narkotikasmugglingen. Det säger sig självt att en mycket verksam metod mot bovar som samarbetar är poliser som samarbetar. Det är väl känt och av utskottet

bekräftat att en av de svagaste punkterna i EU-samarbetet är samarbetet inom den s.k. tredje pelaren.

Vad gäller kampen mot brottsligheten är man i utskottet alldeles för svag i sina krav. I den fortsatta debatten kommer vi från folkpartihåll att uppehålla oss även vid denna fråga.

Fru talman! Det är viktigt att EU kan fatta bra beslut som förbättrar förhållandena i medlemsländerna. Det är också viktigt att dessa bra beslut förankras väl bland befolkningen i de olika EU-länderna. Hur detta bäst skall ske i vårt land kommer vi att återkomma till i samband med konstitutionsutskottets utvärdering. Låt mig i dag begränsa mig till att säga att vi i Folkpartiet liberalerna tar dessa frågor om förankring och parlamentarisk kontroll på stort allvar.

Vi var och är bland de främsta i att försvara svenskt medlemskap i EU. Det betyder inte att vi tycker att allt som EU gör är bra. Det betyder inte heller att vi i Sverige funnit den perfekta lösningen på hur viktiga EU-beslut skall förankras.

På sikt bör EU-parlamentet få medbeslutanderätt när det gäller beslut som fattas på EU-nivå och där någon form av majoritetsbeslut används. Det är beklagligt att så få andra delar vår uppfattning att demokratin inom EU behöver förstärkas både vad gäller de nationella parlamentens inflytande och vad gäller EU-parlamentets roll.

Fru talman! Gång på gång har vi slagit fast att EU skall handla om de gränsöverskridande frågorna. Detta har lett oss till krav på bättre samarbete inom några av de områden som jag nämnt.

En liberalt präglad närhetsprincip innebär att beslut i första hand skall fattas av den enskilde och av hans eller hennes familj eller – i de fall där detta inte går – så nära den enskilde som möjligt.

För att den folkliga uppslutningen bakom EU och dess beslut skall kunna förstärkas krävs bl.a. att beslut som inte behöver fattas på EU-nivå inte heller fattas där. Det är inte nödvändigt att Norrtäljebussarnas eventuella behov av färdskrivare avgörs i Bryssel.

Det har rätt bred enighet i vårt land om att de centrala delarna av välfärdspolitiken bara skall harmoniseras i den utsträckning som har att göra med den fria rörligheten inom EU. Efter det att EU-nämnden förra fredagen behandlade frågan om direktiv vad gäller föräldraledigheten är det oklart om denna enighet består.

Denna gång innebär detta kanske inte så stora komplikationer för Sverige, eftersom de svenska rättigheterna går långt utöver det föreslagna direktivets. Nästa gång och gången därpå innebär det kanske heller inga problem för Sverige. Men det är klart att om man fortsätter på den inslagna vägen så kommer det att uppstå problem.

Vi har i vår motion slagit vakt om subsidiaritetsprincipen. Vi gör det också i en av våra reservationer.

Fru talman! Det är utmärkt att enigheten är stor om att östutvidgningen är den viktigaste frågan. Det är mindre bra att vi inte har kunnat nå större enighet om att de gränsöverskridande frågorna hör hemma på EU-nivå, där de bör hanteras effektivt, och att de övriga frågorna skall klaras inom varje land.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Fru talman! Jag ställer mig bakom Folkpartiets reservationer med undantag av reservation nr 10 som rör barnkonventionen, där vi tidigare i denna kammare har redovisat bedömningen att det kan klaras på annat sätt i svensk lagstiftning. För att spara tid yrkar jag bifall bara till våra reservationer nr 12 om småföretagen och nr 24 om miljöskatter.

Anf. 117 GÖRAN LENNMARKER (m) replik

Fru talman! Först vill jag för Bo Könberg upprepa det mycket enkla faktum som jag nämnde i mitt inledningsanförande, nämligen att vi anser att riksdagen har behandlat vår motion på samma sätt som skrivelsen. Den ena har alltså inte försteg framför den andra. Därför har vi inte ansett oss ha anledning att reservera oss på de punkter där vi och regeringen har varit oense.

För det andra gäller det koldioxidskatten, som det förvisso vore klokt att införa. Vi har själva varit pådrivande i den frågan här i Sverige, för övrigt tillsammans med Folkpartiet en gång i tiden, och menat att Sverige skall driva på den inom EU. Men vi är för den skull inte beredda att uppge principen när det gäller just skattefrågor. För övrigt menar vi också att det skall råda enhällighet om budgetfrågorna och budgettillskotten. Vi har en principiell syn på detta, som vi inte är beredda att bryta därför att vi tycker att det vore klokt med en koldioxidskatt.

Anf. 118 BO KÖNBERG (fp) replik

Fru talman! Jag noterade just att Göran Lennmarker i sin inledning i dag hade talat om att man inte skulle tolka frånvaron av reservationer och särskilda yttranden så som vi brukar tolka den. Vi får försöka klara oss med den bruksanvisningen. Men den bedömning jag gjorde i mitt inledningsanförande kvarstår, dvs. att det kommer att försvåra uppfattningen om var Moderaterna står. Men det är inte i huvudsak mitt problem.

I frågan om koldioxidskatten är det självfallet bra att vi är överens – det visste jag sedan förut – om att det behövs en sådan skatt. Men problemet i dag är att de länder som väljer att gå före får problem om andra inte följer med. Då kommer man fram till den här punkten: Skall det i fortsättningen vara möjligt för ett av EU:s 15 medlemsländer att sätta stopp för ett eventuellt beslut om ett golv för koldioxidskatten i Europa, eller skall det inte vara möjligt?

Göran Lennmarker och Moderaterna väljer på den här punkten principen att skatter aldrig får bli föremål för majoritetsbeslut. Det är synd, för miljön. Det skulle vara fullt möjligt att göra ett undantag, så att man låter miljöskatter hanteras på ett speciellt sätt. Vi har i en reservation utvecklat hur man skall bära sig åt på den punkten. Det är, som jag nämnde, en ståndpunkt som bl.a. den danska regeringen har stannat inför.

Det är synd att Moderaterna på den här punkten har valt att gå på samma linje som den nye statsministern, därför att det kommer att innebära en sämre miljö i Europa än om man hade gjort annorlunda.

Anf. 119 EVA ZETTERBERG (v)

Fru talman! Ärade lyssnare här i salen, på åhörarläktaren, ni som ser debatten på TV eller hör den i radio! Den fråga vi nu diskuterar, nämligen hur Sverige skall agera på regeringskonferensen, som börjar i morgon i Turin, är av enormt stort intresse. Däremot är det väldigt många av de stora, avgörande frågorna om EU:s framtid som inte finns med på dagordningen. Jag kan bara nämna frågan om EMU, den ekonomiska och monetära unionen, frågan om en gemensam valuta och frågan om Schengenavtalet, som i högsta grad påverkar situationen för många flyktingar och människors integritet. Vi har inte med frågan om biståndet som går via EU och hur Sverige skall hantera det. Vi har inte med en gemensam socialpolitik eller alkoholfrågorna, hur man skall kunna driva en mycket restriktiv alkoholpolitik och förhindra att narkotika och andra droger kommer in i landet.

Det finns alltså en rad frågor som är oerhört viktiga för EU:s framtid och för Sveriges framtid som vi egentligen inte skall diskutera i dag. Jag tycker att det är en rätt stor brist i sammanhanget.

Det underlag som vi har för att diskutera frågorna är en rätt mager skrivelse från regeringen. Det är inte så många sidor i den, och den är väldigt allmänt hållen. Man kan till det säga att många av de tankar som där förs fram är väldigt svåra att gå emot. Det är allmänt progressiva tankar om att öka demokratin, att öka jämställdheten och att på olika sätt befrämja idéerna om en ökad sysselsättning i Europa och de andra frågor där vi svenskar över lag är mycket överens över partigränserna.

Men, mina vänner, desto tjockare är utrikesutskottets betänkande – det är fem gånger större. Där har vi i riksdagen försökt samla ihop våra tankar på det här området.

Jag vill också inledningsvis säga att vi i Vänsterpartiet, när vi har slutbehandlat frågorna i utrikesutskottet, verkligen har ansträngt oss för att begränsa reservationerna till de frågor som hör till utrikesutskottet och som vi skall behandla i den här omgången. Därför har vi medvetet inte reserverat oss på en rad frågor där vi i och för sig har avvikande mening, och vi har i stället valt att på ett sammanhållet sätt föra fram Vänsterpartiets synpunkter i ett särskilt yttrande.

Det som också blir litet konstigt i debatten är att den minister som framför allt har varit aktiv på området, vår utrikesminister Lena Hjelm-Wallén, inte finns med oss för att diskutera här i dag.

Jag vill samtidigt passa på att gratulera Björn von Sydow till hans nya arbete som handelsminister. Med de kunskaper han har vad gäller EU-frågorna tror jag att även de kommer att bli väl behandlade från hans sida. Däremot är det inte Björn von Sydow som har haft de här frågorna tidigare, och många av uttalandena om Sveriges agerande inför EU-konferensen har just kommit från Lena Hjelm-Wallén. Därför hade det varit bra om hon hade kunnat vara med i den här debatten.

De frågor som vi skall ta upp och som anses höra till EU-frågorna inför regeringskonferensen är ändå oerhört omfattande. Jag vill inledningsvis peka på – flera företrädare har snuddat vid detta – att Vänsterpartiet liksom Miljöpartiet är mycket kritiskt till ett svenskt medlem-

Prot. 1995/96:77

28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

skap. Vi har inte ändrat uppfattning på den punkten. Däremot har vi naturligtvis gått in i det arbetet, därför att Sverige är medlem av Europeiska unionen, och på ett så konstruktivt sätt som möjligt försökt göra arbetet inom Europeiska unionen så positivt som möjligt, utifrån målsättningen om ett mellanstatligt arbete och för att se till att EU inte utvecklas ytterligare i federal riktning och till en organisation som lägger en mall och närmast blir en stat över övriga stater.

Det är, som sagt var, oerhört många frågor som behandlas här, och jag kommer inte att kunna täcka alla. Jag tar framför allt upp frågor på det utrikespolitiska området.

De andra frågor som kommer att behandlas av Vänsterpartiets representanter – vi har även där sovrat hårt för att inte ta upp alltför mycket tid i kammaren – är frågorna om den ekonomiska och monetära unionen och de finansiella frågorna, som Johan Lönnroth kommer att ta upp senare. Det är frågan om demokrati och inflytande inom Europeiska unionen, där Kenneth Kvist kommer in senare. Det är arbetsmarknad, jämställdhet och regionalpolitik, där Ingrid Burman kommer in senare. Slutligen kommer även Hanna Zetterberg att ta upp miljöfrågor och djurskyddsfrågor.

Herr talman! En fråga som alla har tangerat – vilket är nödvändigt inför regeringskonferensen – gäller östutvidgningen och de nya stater som vill komma med i Europeiska unionen.

Gudrun Schyman deklarerade i går – för en överraskad statsminister, som inte tycks veta Vänsterpartiets inställning i den här frågan – att vi självfallet välkomnar nya medlemsländer till Europeiska unionen, medlemsländer som då har fattat ett självständigt beslut om att söka medlemskap i Europeiska unionen. Det motsätter vi oss definitivt inte. Vi tror också att det kan finnas många fördelar för de länderna, liksom för Europeiska unionen.

Men vi tror inte heller att man skall blunda för de problem som finns med den utvidgningen. Vi vet att det redan i dag är ett svårskött fögderi med EU-verksamheten. Med ytterligare tolv medlemsstater lär det inte bli lättare. Jag vill bara peka på några faktorer.

Det gäller exempelvis det omfattande jordbruksstöd som finns inom de befintliga staterna. Det är knappast möjligt att behålla ett sådant system. Det krävs en omfattande reformering av hela jordbruksstödet, och framför allt en kraftig minskning av det, för att kunna möta de nya staterna. Det är inte möjligt att ha kvar ett sådant system. Det har ännu inte gjorts så mycket på det området.

Jag vill också peka på den ekonomiska aspekten. Vi betalar i dag ca 20 miljarder kronor om året i medlemsavgifter. Det är väl inte så att de nya staterna i Öst- och Centraleuropa kommer att kunna bidra med så oerhört mycket mer i ekonomiskt avseende, utan det är snarast så att de rikare länderna som är medlemmar i EU kommer att få stå för en större andel av medlemskostnaderna.

Jag menar alltså att det finns en rad andra frågor som också gör att det kommer att bli svårt med nya länder, men jag tror att man måste arbeta med det samtidigt.

En grundläggande fråga för Vänsterpartiet är rätten till en utträdesparagraf. Det är inte så att vi genast nu vill ompröva folkomröstningens beslut. Vi står fast vid att det skall respekteras och att Sverige för den närmaste tiden skall vara medlem i den europeiska unionen. Men vi menar att det för demokratins skull är viktigt att det finns en utträdesparagraf liksom en möjlighet till suspension när stater överträder de regler som EU självt har satt upp, exempelvis om övergrepp mot mänskliga rättigheter. Därför kräver vi att en sådan finns med.

Vi tycker också att det är viktigt att de lagstiftande nationella parlamenten har kvar en möjlighet till initiativrätt och att inte alla initiativ behöver gå via respektive stats regering.

En viktig utrikespolitisk fråga som finns med gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Där tror jag att de flesta av oss är överens om att det behövs en förstärkning inom EU av analysarbetet och en sammanhållen politik. Men när utskottet i betänkandet framför detta och samtidigt talar om möjligheten med en "herr eller fru GUSP" tror vi i Vänsterpartiet att man samtidigt bereder marken för en ytterligare politisering av detta område, och att det finns en stor risk för att man faktiskt utser en ny utrikesminister inom EU. Vi vill alltså bestämt avråda från detta.

En ytterligare fråga gäller beslutsreglerna och vetorätten. Trots olika försäkringar om att dessa inte skall uppluckras utan möjligen bara få begränsade inskränkningar tror vi i Vänsterpartiet att det vore ytterst negativt att gå in på den vägen. Vi kräver att vetorätten finns kvar.

Jag går vidare med de utrikespolitiska frågor som är aktuella, och då har vi frågan om VEU. Där säger utskottet att det inte finns några konkreta planer på att Sverige skall gå med i den västeuropeiska försvarsalliansen. Vid olika tillfällen har detta framförts. Samtidigt har vår utrikesminister i andra sammanhang hävdade att vi måste hålla dörren öppen. Jag vill hänvisa till en artikel den 12 mars i Dagens Politik, där utrikesministern just lyfter fram att det behövs en närmare länk mellan EU och försvarsorganet. Jag menar att det finns en rad motstridiga besked på den här punkten och att det därför är väldigt viktigt att vi från riksdagens sida talar om hur vi vill ha det. Från Vänsterpartiets sida är beskedet mycket klart: Vi vill inte ha något medlemskap, eller något ytterligare närmande, till VEU.

Det finns också andra, inte bara i regeringen, som kraftfullt agiterat för detta. I samband med en konferens på Olof Palme Center hävdade en amerikansk forskare och försvarsanalytiker detta väldigt bestämt. Jag har inte sett några klara uttalanden från den svenska regeringen om att detta inte är den väg man vill gå.

Vad gäller försvarssamarbetet över huvud taget har också försvarsministern varit ute och talat sig varm om detta. Han har även nämnt medlemskapet i WEAG, Western European Armaments Group, för att öka samarbetet på försvarsområdet. Vi har i det yttrande från försvarsutskottet som har kommit ett väldigt klart uttalat önskemål om att öka samarbetet vad gäller försvarsmateriel och försvarsindustrin.

Just i dag, när vi diskuterar dessa frågor, har jag fått en personlig tankeställare, därför att den här dagen är en märklig dag i mitt liv. Min

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

snart 18-åriga son skulle i morse kl. 7 inställa sig för mönstring. Som förälder upplever man en märklig dag om man som jag är mycket kritisk, för att inte säga helt negativ, till ett militärt svenskt försvar. Men det är ändå någonting som de flesta svenska unga män ställs inför och som man som förälder får acceptera.

När jag då ser att min son eventuellt blir tvungen att göra militärtjänst är det inom ett svenskt försvar. Och jag tänker framåt eftersom jag har fler barn. Jag har en son som om fem år befinner sig i samma situation, och jag funderar då på vad det är för försvar han kommer att bli inkallad till. Är det det svenska försvaret eller ett gemensamt europeiskt försvar under VEU:s eller andras beskydd? Vad kommer det försvaret att innebära i så fall? Innebär det ett försvar där vi även kommer att ha tillgång till kärnvapen?

Det är en framtid som inte tycks önskvärd och som inte är önskvärd för min del. Jag tror att det för väldigt få svenskar är en framtid som vi önskar. Jag vill från Vänsterpartiets sida bestämt avråda från att gå vidare med försvarssamarbetet och öka Sveriges integrering med VEU eller WEAG.

Det innebär inte, herr talman, att vi ställer oss negativa när man inom EU:s ram eller VEU:s ram diskuterar uppgifter som är konfliktförebyggande och att man kan ha andra uppgifter. Det kan göras och görs en hel del positiva insatser på det området. Men vi menar att det arbetet framför allt skall skötas av FN och andra regionala organ som inte är försvarsinriktade, exempelvis OSSE, Europarådet osv. Det är där vi behöver stärka de konfliktförebyggande insatserna, inte inom försvarsallianser, vare sig inom VEU eller inom NATO.

Herr talman! En annan fråga som är mycket aktuell i det här betänkandet gäller barnets rättigheter. Där har vi från den gemensamma tvärpolitiska gruppen i riksdagen för barnets rättigheter en gemensam motion där vi har lyft fram nödvändigheten av att sätta upp barnets rättigheter på agendan i regeringskonferensen i Turin. Det är glädjande att se att vi har fått starkt stöd för dessa tankar både från socialutskottet och från utrikesutskottet. Man är överens med oss motionärer om att driva dessa frågor. Det gäller naturligtvis inte ratificeringen av FN:s barnkonvention, för det har redan samtliga medlemmar i den europeiska unionen gjort, utan det gäller tillämpningen av konventionen: hur staterna i Europa faktiskt tillgodoser barnets rättigheter. Där finns oerhört mycket att göra.

Men man har inte tillmötesgått oss motionärer fullt ut. Det finns också i motionen från Vänsterpartiet ett ytterligare krav, som har fått stöd från Miljöpartiet och i den gemensamma reservation som sedan kommit fram där också Folkpartiet finns med. Det gäller en barnombudsman inom den europeiska unionen. Som vi ser det skulle det ytterligare kunna stärka kampen för barnets rättigheter och för att hejda och stoppa diskriminering av barn i Europa. Det innebär inte att det skulle bli en barnombudsman som sätter upp lagar och som går in och ingriper över staternas huvuden, men en barnombudsman som i ett mellanstatligt samarbete skulle kunna bevaka dessa frågor på ett mycket effek-

tivare sätt än man hittills har kunnat göra. Jag hoppas att vi skall kunna få fler med oss när det gäller den reservationen.

Herr talman! En sista punkt som jag också vill nämna är de globala frågorna. Som jag sade inledningsvis finns beklagligtvis inte biståndet med på dagordningen i Turin. Men vi har i olika motioner lyft fram dessa frågor, och vi har pekat på att frågan om en rättvis handelspolitik måste finnas med. Utskottet har svarat mycket positivt på detta: Det här finns redan med, och självklart bevakar Sverige både biståndsfrågorna och en rättvis handelspolitik.

Men jag vill understryka att det här är oerhört väsentligt, därför att i dag finns inte dessa rättvisa handelsvillkor. Ett mycket sent exempel gäller Sydafrika, och jag tror att det svenska parlamentet känner alldeles särskilt starkt för att värna om den nya demokratin i Sydafrika och att ge landet så goda förutsättningar som möjligt för att kunna fungera. Det har visat sig att Sydafrikas möjligheter till ett bra handelsavtal med EU har stoppats och försinkats under lång tid.

Jag har ingen reservation på den här punkten utan vill bara instämma i utskottets värdering och skicka med regeringen att den här frågan måste ges väldigt stor vikt. För Sveriges del gäller det inte bara biståndsfrågorna inom EU utan också handelsfrågorna och att det blir rättvisa handelsvillkor för andra och fattigare länder. Just exemplet med Sydafrika belyser de problem som finns.

Herr talman! Jag skall stanna där och yrka bifall till några reservationer, inte alla. Det gäller reservation 1 om EU:s övergripande karaktär, reservation 6 om utträdesrätten, reservation 10 om barnets rättigheter, reservation 14 om EMU-processen, reservation 34 om vetorätten, reservation 36 om avskaffande av VEU och reservation 37 om vapenexporten. För övrigt vill jag hänvisa till de avvikande meningar som finns i respektive fackutskott och i övrigt till övriga reservationer som jag självklart också står bakom.

Anf. 120 GÖRAN LENNMARKER (m) replik

Herr talman! Det var två punkter i Eva Zetterbergs anförande jag ville replikera på. Först var det framställningen av de nya medlemmarna i Central- och Östeuropa såsom enbart problem.

Eva Zetterberg har alldeles rätt när hon säger att det kommer att krävas t.ex. reformering av jordbrukspolitiken. Men vi skall också uppmärksamma att de här länderna kommer att tillföra oss mycket. Förra året var t.ex. Estland och Polen Europas två mest snabbväxande ekonomier. De ger möjligheter till en dynamisk utveckling i Europa. De har ett oerhört behov av t.ex. investeringar i infrastruktur och miljö, där svensk företagsamhet har goda möjligheter. Enligt SNS-ekonomerna är Sverige kanske det land i Västeuropa som har mest att också för egen del vinna på en anslutning av de här länderna till EU. Det är inte därför vi kämpar för deras rätt, men det är en viktig faktor.

Jag vill dessutom erinra Eva Zetterberg om något att tänka på när hennes son får en inkallelse. Det är en hel del unga män, och i dag t.o.m. unga kvinnor, som har genomgått militärtjänst och som tjänstgör i t.ex. Bosnien inom ramen för den nordiska bataljonen, inom en ame-

Prot. 1995/96:77

28 mars

EU:s regerings-
konferens

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

rikansk division under NATO-befäl. De skapar faktiskt någon form av fred, i alla fall icke krig, i Bosnien. Det exploderar i dag inga granater på marknadsplatsen i Sarajevo. Det är tur att det finns de som ställer upp och gör militärtjänst, som står där just nu och utför denna viktiga uppgift. Det tycker jag att vi ständigt skall erinra oss. Det är en viktig uppgift i fredens tjänst.

Jag tror nästan att jag talar för alla, åtminstone EU-vänliga partier, när jag säger att vår inställning i denna fråga är att om svenska soldater skall delta skall den dubbla frivilligheten gälla, dels skall det fattas ett svenskt beslut i denna kammare om att man skall delta, dels skall den enskilde soldaten delta frivilligt.

Anf. 121 EVA ZETTERBERG (v) replik

Herr talman! Jag vill svara Göran Lennmarker att jag självklart också ser att det finns en rad positiva faktorer med vid en östutvidgning. Det jag ville peka på var bara att det också finns problem. När samtliga av oss talar om detta blir det nästan enbart om hur bra det är och hur vi stöder detta. Det är sällan problemen tas med i beskrivningen.

När det gäller den andra frågan tänker jag inte här gå in närmare på att diskutera militärtjänstgöring eller IFOR-trupperna. Göran Lennmarker vet att jag har en mycket positiv inställning till dem. Jag anser att de gör ett utmärkt jobb och att de behövs på plats. Men det handlade inte riktigt om det, Göran Lennmarker.

Vad det handlar om är framtiden, om Sverige går från observatörskap till medlemskap i VEU och därmed också inom en framtid skapar en total europeisk försvarsmakt. Där vill jag inte vara med. Jag tycker inte att det räcker med att den enskilde soldaten skall kunna säga nej. Det krävs alltså att Sverige säger nej och inte går med i ett sådant försvarssamarbete.

Anf. 122 GÖRAN LENNMARKER (m) replik

Herr talman! Jag vill bara erinra Eva Zetterberg om att vår linje är att det skall vara den dubbla frivilligheten. Skall svensk trupp delta skall Sverige fatta beslutet, rimligtvis i denna kammare. Dessutom skall den enskilde soldaten frivilligt delta i den typ av gemensamma aktioner som vi vill se inom EU:s ram. Jag tror att jag talar för hela den EU-positiva gruppen när jag uttrycker detta synsätt.

Anf. 123 EVA ZETTERBERG (v) replik

Herr talman! Det är bra, Göran Lennmarker. Vi är helt överens om att denna dubbla linje krävs. Det jag talade om var en vision om vad som kan hända, och jag är glad åt att vi har det gemensamt att vi inte vill ha den visionen. Men jag har farhågor för vad VEU-medlemskapet kan innebära, och jag tror inte att jag är ensam om det.

Anf. 124 BIRGER SCHLAUG (mp)

Herr talman! Ledamöter, ni som sitter på läktaren och ni som tittar på Öppna kanalen i TV! Efter att ha hört Olof Johanssons inlägg här

förstår jag inte vad hedersmannen Olof Johansson har i EU att göra över huvud taget. Det var en bra kritik, tycker jag. Det är bra att Centern tar avstånd från EMU och andra konstiga påfund som Karl Erik Olsson och andra centerpartister ägnar sig åt där nere i Bryssel.

Jag lyssnade på Göran Lennmarker med viss förvåning. En geografifektion kanske inte skadar. Hela Europa, talade Göran Lennmarker om. Men om jag förstod det rätt slutade Lennmarkers Europa någonsans före Ural. Han kanske kan redovisa hur han ser på detta.

I övrigt undrar jag var entusiasmen i EU-frågan är hos alla de här ja-sägarna som var så lyckliga den dag Sverige tog steget in i EU. Jag tycker att man hör en litet tråkig och dystert stämning från ja-sidan i dag. Är det inte så? Var är entusiasmen? Ser ni inte det här som det fina härliga projektet nu, som vi skall in och påverka, in och förbättra, det som skall lösa problemen med arbetslösheten, lösa miljöfrågorna, lösa jämställdhetsfrågorna och lösa ekonomifrågorna? Var det inte så ja-sidan sade före folkomröstningen och före EU-parlamentsvalet? Jag tycker att stämningen är litet dov. Det tycker jag är synd.

Herr talman! Det talas mycket om "galna ko-sjukan" i dag. Jag tycker att det vore bättre att tala om den "galna EU-sjukan", en sjuka som innebär att vi nekas att via lagstiftning kräva information om ursprungsland för livsmedel. Vi nekas föra en egen jordbrukspolitik och skydda det egna jordbruket. Vi tvingas skjuta till många miljarder till ett jordbruk som vi inte vill ha. Tala om galen EU-sjuka! Vi får inte gå före och skapa hårdare regler när det gäller varor. Tala om galen EU-sjuka! Det här är ju en sovjetiserad syn på samhället. Det är inte mångfald. Det handlar inte om att gå före och ställa hårdare krav, som t.ex. Kalifornien har, utan EU har övertagit någon sorts sovjetiserad syn på varuproduktionen. Det här är mycket negativt. Det skapar inte utveckling, det skapar inte dynamik på marknaden.

Jag är litet förvånad över hur Centerpartiet plötsligt backar litet grand när det gäller miljögarantin. Olof Johansson formulerade det mycket bra från talarstolen, men vi i Miljöpartiet kräver en generell rätt att gå före. Det gjorde också Centern inför folkomröstningen och inför valet till EU-parlamentet. Men nu tassar man litet grand i filttofflorna och talar om att möjligheterna att gå före bör öka. Jag tycker att det är viktigt att man har en generell rätt att gå före och ställa hårdare miljö- och hälsokrav. Det är nu när vi går in i regeringsförhandlingarna som vi borde ta tag i de här frågorna. Vi skulle ju in och påverka, hette det.

Herr talman! Vi får inte låsa upp kommande generationers framtid, därför måste vi nu ta vårt ansvar och se till att det blir en utträdesparagraf som reglerar hur man skall komma ur EU. Det är viktigt att veta hur man kommer ur en fiskeförening, en organisation, en fackförening eller en union. Det är grundläggande för demokratin att veta detta. Jag tycker att det är förvånande att majoriteten i utskottet inte ställer sig bakom Vänsterpartiets, Centerpartiets och Miljöpartiets krav på en utträdesparagraf. I stället hänvisar man till Grönland, som visserligen gick ur EG och inte EU, men man hänvisar i alla fall hej vilt till Grönland, som var i en helt annan situation.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Sedan hänvisar man till att EU är en demokratisk organisation. Men det har vi inte garantier för. Det vet vi inte hur det ser ut om 40–50 år. Det är nu vi skall reglera det här så att vi vet hur Sverige och andra länder kan ta sig ur, om vi skulle vilja det. Genom att inte reglera det nu innebär det att vi binder upp kommande generationers möjlighet att ta sig ur.

Ju mer EU-projektet fortskrider desto mer sammanflätat blir det naturligtvis. Kommer EMU nu in i bilden blir vi ännu mer fast. Då behövs det spelregler som säger hur våra barn eller barnbarn skall ha möjligheten att kunna ta sig ur detta system. Det handlar helt enkelt om demokrati. Jag förstår inte varför ja-partierna, förutom Centern, är så rädda för en utträdesparagraf. Är ni rädda för att nästa generation om tio, femton år skall kräva ett utträde? Är det därför ni är så rädda för det?

Vi i Miljöpartiet är väldigt kritiska till detta betänkande. Vi är också kritiska till de förberedelser som skett inför regeringskonferensen. Det tillsattes en s.k. EU-kommitté för att stimulera den offentliga debatten. Kommittén tillsattes i mars 1995 och har letts av Björn von Sydow. Björn von Sydow har hittills i den här debatten kommit lindrigt undan, och nu måste jag ställa några kritiska frågor till honom.

Anser Björn von Sydow att han har lyckats att stimulera en offentlig debatt om regeringskonferensen så att människor i Sverige i dag känner sig delaktiga i de beslut riksdagen skall fatta och de beslut som regeringen tänker fatta och som binder upp hela folket för väldigt lång tid? Eller är det så att Björn von Sydow har haft som mål att låta EU-debatten ligga lågt för att skydda sitt parti inför parlamentsvalet och slippa stridigheter inför s-kongressen?

Inte kan väl Björn von Sydow mena att det har blivit en stor folklig debatt med hjälp av EU-kommittén? Jag vet att vår representant i EU-kommittén, Marianne Samuelsson, har samma uppfattning som jag i den här frågan. Frågan är om Björn von Sydow har lyckats med det formella uppdraget att starta en rejäl EU-debatt inför regeringskonferensen eller om det fanns något informellt uppdrag att se till att ligga lågt. Frågan är vilket uppdrag Björn von Sydow lyckades med.

Herr talman! Jag skall ge några övergripande synpunkter på betänkandet. Det kommer sedan upp fler miljöpartister i debatten och berör olika sakområden. Ett bärande inslag i betänkandet är att EU är ett fredsprojekt. Vi har hört det från flera talare här i dag. Det är också grunden för mycket av resonemanget. EU har skapat fred i Västeuropa. Men det är inte sant. EU är några få år gammalt. Det är inte EU, det är inte unionen, som har skapat fred i Västeuropa.

Det är samarbetet mellan nationer som har skapat fred i Västeuropa – fred och förståelse. Det är handelsavtal, forskningsavtal, studentutbytesavtal och hundratals andra avtal som har skapat fred och förståelse i Västeuropa och inte EU. Unionsbyggen har sällan skapat fred. Sovjetunionen – eller man kan för den delen dra parallellen med Jugoslavien – har inte varit speciellt lyckad. Det är samarbetet som har skapat fred, inte EU. Man borde kanske lära sig av historien och inte slå sig

för bröstet och skriva om historien på ett sätt som man kanske inte bör göra i demokratier.

Herr talman! Många länder har anmält sitt intresse att bli medlemmar i EU. Miljöpartiet anser att de länder som efter demokratiska val vill komma med i EU skall få göra det. Det är fullt riktigt. Men vi anser också att de länder som väljer att stå utanför och gör som Norge skall ha rätten till bra avtal och bra samarbetsavtal. Inget land skall känna sig skyldigt eller tvingat att gå in för att få bra avtal.

Vi går ännu längre. Vi menar att de ansökarländer som nu finns bör få både observatörsrätt och yttranderätt på regeringskonferensen. Det är ju deras framtid som binds upp när några västländer gör upp om sin framtid. Därför är det faktiskt ärligare, rättvisare och schystare på alla sätt att låta dessa länder vara med och både observera och ha yttranderätt. Jag förstår inte varför ja-partierna, som var så entusiastiska för detta med påverkan och sade att allting skulle bli så bra och demokratiskt, säger nej till ett så grundläggande krav. Jag tycker att det är fruktansvärt märkligt.

Herr talman! Arbetslösheten är enorm inom EU. Den ökar också i Sverige, trots att vi blev medlemmar i EU. Det var inte så det skulle ske, enligt ja-partierna. Sysselsättningsfrågorna är också det stora slagnumret för Socialdemokraterna. Jag finner att Miljöpartiet och Moderaterna faktiskt intagit samma ståndpunkt när det gäller sysselsättningsunionen, dock med väldigt olika utgångspunkter.

Vi i Miljöpartiet är nämligen rädda för att om man släpper lillfingeret när det gäller sysselsättningspolitiken, eller över huvud taget ens öppnar för tanken på någon form av överstatlighet, riskerar vi att få en sysselsättningspolitik som centralstyrs, och det vore inte bra. Det leder inte till att den gamla traditionella socialdemokratiska modellen och de socialdemokratiska målen om liten lönespridning och god arbetsrätt kan försvaras. Det leder snarare till det motsatta: ökad lönespridning, flyttlasspolitik och sist men inte minst sämre arbetsrätt. Det är den risken vi ser. Det är därför som vi går emot dessa tankar på att försöka tricksa sig fram till någon sorts överstatlighet i den här frågan. Det är de första stegen man tar med detta betänkande.

Hade Socialdemokraterna och regeringen menat allvar med sysselsättningsfrågan hade man naturligtvis sett till att föra in sysselsättningsmål i EMU. Man hade fört in miljömål i EMU om man hade menat allvar med detta. Men se det ville man inte. Man skall i stället grundlagsfästa de teoretiska nyckeltalen för ekonomin. De är också viktiga. Men de blir grundlagsfästa, och inte bara det. Följer man inte dem får enskilda länder betala böter eller lägga pant till dess de anpassar sig. Det är en märklig syn. Sysselsättningen och miljön är frågor som rör människor av kött och blod. Där ställer man inte samma krav. Det betyder att de teoretiska nyckeltalen kommer att väga tyngre än både sysselsättningen och miljön.

Vi tycker att EMU är ett dåligt projekt och att Sverige skall hålla sig utanför. Miljöpartiet delar Göran Perssons uppfattning att medlemskap i EMU är ett större steg än medlemskapet i EU. Därför är det inte mer än rimligt, herr talman, att man också där har en folkomröstning.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Göran Persson har sagt att det är ett större steg att bli medlem i EMU än i EU. Han accepterade folkomröstning om EU. Därför bör naturligtvis Socialdemokraterna och regeringen acceptera en folkomröstning också om EMU. Vi motsätter oss dessutom hela EMU-projektet. Vi tror inte på den typen av ekonomisk politik. Vi tror inte på den centralstyrda ekonomiska politiken. Jag kan hämta argumenten från Olof Johansson, som tidigare har utvecklat detta på ett bra sätt.

Herr talman! EU är på väg att steg för steg utvecklas till en superstat. Utskottet vill avveckla vetorätten för enskilda länder. Därmed avvecklas också självständigheten. Nu säger man att den skall gälla i vitala frågor. I mindre vitala frågor – t.ex. om man i EU:s regi skall skicka observatörer till Rwanda – behöver man inte ha någon vetorätt. Det har varit de exempel som har dragits i EU-nämnden.

Det finns givetvis en gråzon här. Hur skall man bedöma de enskilda frågorna i den gråzonen, Björn von Sydow? Hur skall man fixa det? Vad är vitala intressen, och vad är nästan vitala intressen? Det är naturligtvis fullständigt befängt att släppa vetorätten. Det exempel som vi flera gånger har fått höra i EU-nämnden och på andra ställen är att vi inte behöver någon vetorätt när det gäller observatörskap i Rwanda. Men ingen kommer heller att använda vetorätten i ett sådant fall!

Det är viktigt att ha kvar vetorätten. Det är den livlina som Sverige har. Det är precis den livlina som socialdemokrater inför folkomröstningen stod på gator och torg och i olika församlingar och hävdade fanns. Det var livlinan. Nu släpper man den.

Detta med utrikespolitiken kommer Marianne Samuelsson sedan att utveckla litet mer. Jag vill bara beröra barnkonventionen. Den är viktig. Det är kanske en av de viktigaste konventioner som har antagits internationellt. Den bör införlivas i unionsfördraget, och Miljöpartiet står bakom den tvärlitiska motionen om detta.

Jag vill avsluta med att säga följande. Göran Persson har hävdat något väldigt klokt, förutom att EMU är större än EU. Han har sagt att EU är som en gammal förbränningsmotor. Den stånkar och stönar, men man kommer framåt. Vår vision av framtiden är större än en förbränningsmotor. Den är mycket större än så. Därför yrkar jag bifall till reservationerna 5, 6, 10, 15, 22, 25, 33, 34, 37, 39 och 43.

Anf. 125 OLOF JOHANSSON (c) replik

Herr talman! Jag fick så mycket beröm för en stund sedan att jag blev litet misstänksam. Men det var inte därför jag begärde replik. Jag har inte hittat Birger Schlaugs filtofflor, som han nämnde. Jag har ju inte deltagit i utskottsbehandlingen av detta så jag är litet handikappad.

I reservation 21 av Helena Nilsson finns det många starka ord, nämligen *skall* stärkas, *skall* tillämpas, *skall* förstärkas, *skall* formuleras, *skall* vara minimiregler. Det finns ett bör i slutet. I huvudsak är det ett mycket starkt förord för den skärpning av miljögarantin som jag talade om tidigare.

Man kan naturligtvis uppfatta mitt inlägg som kritiskt mot EU. Det har sin självklara grund i att vi har en regeringskonferens som avser att

förändra EU så att EU blir bättre och mer effektivt och användbart. Man skall då ha en kritisk attityd.

Vi vill ju till skillnad från Miljöpartiet använda EU till något och tro på EU som en möjlighet i de fyra grundläggande frågor som jag preciserade i mitt anförande, där östutvidgningen, miljön och decentraliseringen är de viktiga.

Anf. 126 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Detta kanske blir en strid om påvens skägg. Vad jag tycker mig komma ihåg av folkomröstningen och EU-parlamentsvalet är att miljöpartister och centerpartister stod på samma sida när det gäller en sak, nämligen en generell rätt för varje land att gå före. Precis det som den internationella miljörelsen kräver. Därför har vi med det i vår reservation.

Som Olof Johansson säger, tycker Centern att det *skall* stärkas, *skall* formuleras osv. Det som skiljer oss åt och som gjort att Helena Nilsson inte kan ansluta sig till vårt förslag är att vi kräver en generell rätt, precis som hela den internationella miljörelsen gör.

Jag tycker fortfarande att Olof Johansson intar en kritisk och bra hållning till mycket inom EU. Jag tänker inte ta ifrån Olof Johansson den glorian.

Anf. 127 INGRID NÄSLUND (kds)

Herr talman! Jag tänker för tids vinnande vara mycket restriktiv när det gäller att yrka bifall till reservationer. Jag yrkar bifall till reservation 26 och reservation 42. Det betyder naturligtvis inte att vi inte står bakom alla våra yrkanden och reservationer.

Jag tror att jag har missbedömt tiden för mitt anförande och hoppas att ni kan bevilja mig någon minut till.

I en intervju häromdagen i den franska tidningen Le Monde delgav f.d. presidenten i kommissionen, Jacques Delors, sina synpunkter på den regeringskonferens som tar sin början i Turin i morgon. Många av hans åsikter skulle säkert få den svenska publiken att kippa efter andan. Monsieur Delors ser hellre att det blir en ordentlig kris än att berget bara föder en mus, som han uttrycker sig, dvs. att ingenting blir resultatet av regeringskonferensen. Han accepterar hellre att de länder som vill gå längre när det gäller tätare samarbete skall kunna utgöra en förtrupp som inte i sin tur kan tvinga andra länder att gå så långt, dvs. inte längre än de själva vill.

Tveksamma länder skall inte heller kunna sätta käppar i hjulet för dem som vill ha ett intimare samarbete på säkerhets- och utrikespolitikens område, och inte heller när det gäller försvarspolitik. Han förutser en gemensam penningpolitik, en gemensam valuta. Jacques Delors kan också tänka sig ett andra Europa, bredvid detta intimare samarbete, för de länder som inte kan tänka sig en så djupgående integration; ett stort Europa som bygger på de fyra friheterna, samarbete, fred och förståelse.

I ljuset av utvidgningen måste unionen anpassa sina institutioner. Jacques Delors anser dock att triangeln rådet, parlamentet och kom-

Prot. 1995/96:77

28 mars

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

*EU:s regerings-
konferens*

missionen fungerar relativt väl och varnar för att riva ned det man redan har uppnått.

Som vi vet finns det olika modeller för vad man skall åstadkomma i regeringskonferensen. Vi svenskar har ju uttrycket lagom, som i många ögon karakteriserar var vi står. Det är ofta svårt att översätta till andra språk. För oss svenskar är det nästintill omöjligt att förstå hur kätterskt det måste låta i unionsanhängarnas öron när länder som Storbritannien egentligen inte vill veta av någon integration alls, utom på de fyra friheternas område.

Vi skall ha klart för oss att Monsieur Delors åsikter inte hör till de mest extrema.

Var står Sverige i förhållande till integrationsdrömmarna? De olika partiernas program kan visa upp en ganska brokig provkarta på olika idéer om ett mer eller mindre enat Europa. Det är inte helt självklart att vissa partier, som säger sig vara starkt positiva till EU, egentligen är för så mycket mer än de fyra friheterna och ett visst samarbete på säkerhetspolitikens område.

Jag skall inte tjata om bristen på yrkanden och reservationer i Moderaternas agerande inför betänkandet, men jag beklagar att Moderaterna när det gäller exempelvis miljöskatterna är mer noga när det gäller principerna än när det gäller realiteten att vår miljö förstörs om vi inte kan göra något gemensamt.

Det är inte bara i vårt land som tveksamheten inför EU:s vägval är stor. Det är därför som regeringskonferensen som skall se över och precisera Maastrichtavtalet är en sådan utmaning. Det handlar om att få en ökad förståelse för hur olika länder ser på integrationen. Det handlar minst lika mycket om att hos den enskilde fransmannen, holländaren, tysken, svensken osv. få en förankring och förståelse för vad man vill, vad som är önskvärt, genomförbart och nödvändigt för att Europabygget skall kunna fortsätta och bli beboeligt.

Den enskilde medborgaren i våra länder måste uppleva att det som händer är både begripligt och befogat. Det måste i någon mening svara mot hans behov. Jag vill därför lyfta fram några områden som vi kristdemokrater tror människor tycker är viktiga för vardagen.

Att få leva i ett Europa där det råder fred, trygghet och stabilitet står högt på människors önskelista. Arbetslöshetens gissel berör direkt eller indirekt alltför många människor i dagens Europa. Människor kräver en lösning om inte EU skall komma i vanrykte när det gäller den här frågan.

Man vill också ha gemensamma lösningar när det gäller den gränsoverskridande brottsligheten och naturligtvis för de miljöhot som inte känner några gränser.

När det gäller möjligheterna för en gemensam säkerhets- och utrikespolitik är vi i stort sett på samma linje som regeringen.

Beträffande arbetslöshet och inte minst företagets villkor har vi en annan infallsvinkel än regeringen.

Beträffande skatteväxling och ekonomiska styrmedel för miljöpolitiken vill vi vara mer offensiva än regeringen. Det kommer Mats Odell att återkomma till i sitt anförande litet senare.

Även när det gäller samarbetet i rättsliga frågor och i inrikesfrågor, den s.k. tredje pelaren, menar vi att den yttre gränskontrollen och frågor som rör den internationella brottsligheten och narkotikan skall bli föremål för överstatligt beslutsfattande. Det kommer Holger Gustafsson att gå in på i sitt anförande. Han kommer också att ta upp frågan om östutvidgningen.

Kristdemokraterna anser att resultatet av regeringskonferensen måste bli en europeisk union som har förmåga att agera och ta ansvar både inom och utanför unionens gränser. Det skall ske genom att man definierar klara kompetensområden inom vilka unionen skall agera med sedvanlig respekt för demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatliga principer och marknadsekonomiska principer. Kristdemokraterna anser att EU-fördragen skall inledas med en komplett förteckning över grundläggande mänskliga fri- och rättigheter. Europarådets konvention om mänskliga rättigheter borde därför infogas i fördragstexterna.

Vi menar att detta är utomordentligt viktigt, inte minst med tanke på östutvidgningen, men också på EU:s internationella agerande utanför Europa.

EU:s kompetensområden bör tydligt definieras, och klart framgå av fördragen. Subsidiaritetsprincipen, som skrevs in i unionsfördraget, måste få en effektivare och klarare tillämpning än den har fått hittills.

Jag vill också nämna i förbigående att Inger Davidsson kommer att ta upp frågan om barnkonventionen, som redan har nämnts här.

EU:s demokratiska legitimitet vilar på att Europaparlamentet tillförsäkras större möjligheter att delta i den gemensamma lagstiftningsprocessen samt på medborgarnas engagemang i europeisk politik. I den lagstiftande processen måste därför Europaparlamentets roll stärkas för att göra denna institution mer jämställd med rådet. De nuvarande olika lagstiftande procedurerna måste reduceras och förenklas för att saker och ting skall bli begripliga, och för att det skall gå lättare att fatta beslut.

Domstolens starka position måste bibehållas. Tack vare den präglas EU av fasta rättsliga principer. Domarna i Europeiska gemenskapernas domstol bör utses av medlemsländernas regeringar efter det att Europaparlamentet har uttryckt sin åsikt om utnämningförslagen.

De mindre ländernas ställning och förmåga är naturligtvis viktiga för ett land som Sverige. Vi menar att inflytandet från de mindre länderna måste värnas. Det är därför en angelägen uppgift för Sverige att föra fram krav på att nuvarande proportion för viktningen av röster i rådet bevaras.

Vi tycker att ordförandeskapet skulle vinna på att förlängas till ett år. Därigenom skulle man uppnå en större kontinuitet. När det gäller utrikespolitiken är vi inte förtjusta i en herr eller fru GUSP, utan menar att man i stället kan tänka sig att ordförandeskapet skulle få en starkare ställning om tiden förlängdes.

För att unionen skall fungera även med utökat medlemsantal måste majoritetsbeslut användas i större utsträckning. Vi menar att fördragsändringar, utvidgningar och ökning av de egna ekonomiska resurser-

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

na samt frågor som påverkar medlemsländernas vitala säkerhetspolitiska intressen även i fortsättningen skall fattas med enhetlighet.

Man bör kunna finna en modell som innebär att medlemsländernas nationella parlament systematiskt och omgående rådfrågas av sina regeringar inför lagstiftningsbeslut i rådet. Kommissionen bör sända sina lagstiftningsförslag på remiss till de nationella parlamenten för yttranden.

Freden är en ständigt lika aktuell målsättning för utrikespolitiken inom EU. För att freden skall kunna vara verklig även i framtiden måste medlemsländerna verka för att EU effektivt skall kunna vidta aktiva säkerhetspolitiska åtgärder. Holger Gustafsson kommer att återkomma till detta, i ljuset av östutvidgningen.

Som jag nämnde i förbigående skiljer sig vår ståndpunkt i utrikes- och säkerhetspolitiken inte så mycket från regeringens. Vi menar naturligtvis att det är oerhört viktigt att Sverige behåller sin militära alliansfrihet. Men Sverige bör ta en mycket aktiv del – vilket också görs redan nu – i att komma andra länder till hjälp med fredsinsatser och fredsoperationer.

Vi menar att ett eventuellt europeiskt försvarsarbete skall ske på mellanstatlig nivå. Inget medlemsland i EU skall tvingas att åta sig förpliktelser om ömsesidigt försvarsbistånd. Sverige bör aktivt förhindra att EU disponerar gemensamma kärnvapen. Det bör framgå av NPT-konventionen.

Till sist vill jag säga några ord om sysselsättningsunionen. Det är viktigt att sysselsättningen blir föremål för EU:s gemensamma agerande. Det är nödvändigt att minska arbetslösheten. För att detta skall komma till stånd fordras dock ett gott företagsklimat. Förväntningarna på nya arbetstillfällen ställs i första hand på den privata sektorn, och i synnerhet på de mindre och medelstora företagen. Många studier visar att de flesta arbetstillfällen kommer till just i mindre företag. Därför är ett gynnsamt klimat får små- och nyföretagande i Europa av största vikt för kampen mot den höga arbetslösheten.

De fem Essenpunkterna som redan har nämnts här måste därför följas upp på nationell nivå. Det är emellertid viktigt att fastslå att EU inte kan lösa de inhemska finans- och näringspolitiska problemen. EU kan dock bidra till att skapa gynnsamma tillväxtförhållanden, som i kombination med medlemsländernas ekonomiska politik framkallar ekonomisk utveckling. Men den huvudsakliga ansträngningen för att få fram fler utvecklingskraftiga företag vilar helt på vår egen vilja att lokalt förverkliga tillväxtbefrämjande åtgärder.

Europeiska rådet har i stor samstämmighet talat om fem punkter som är oerhört viktiga. Om vår regering vill vara trovärdig i fråga om gemensamma åtgärder för sysselsättningsunionen, kan den inte på hemmaplan gå rakt emot de två viktigaste åtgärderna som det fattats beslut om på toppmötet i Essen. Det gäller minskade direkta lönekostnader och större arbetsmarknadspolitisk flexibilitet. När man dessutom ignorerar en tredje punkt, dvs. sysselsättningsintensiv tillväxt, får man inte trovärdighet för sysselsättningspolitiken vare sig på hemmaplan eller inom Europa.

Anf. 128 INGA-BRITT JOHANSSON (s)

Herr talman! Jag tillhör dem som anser att vi alldeles för litet diskuterar hur vi vill forma framtiden i EU. Därför tycker jag att det är mycket olyckligt att vi fick en sådan splittrad start på debatten i dag. Det hade funnits en möjlighet att i större utsträckning nå ut med dessa frågor via TV och radio, men denna chans har nu försuttits. Jag tycker att det är väldigt synd.

Medlemskapet i EU ger Sverige ökade möjligheter att verka för ett Europa präglad av demokrati, solidaritet och öppenhet. Jag är glad att kunna konstatera att det i många av de frågor som nu är aktuella för regeringskonferensen finns en bred enighet i utrikesutskottet.

Hur kan jag då påstå något sådant, när det finns 46 reservationer och 3 särskilda yttranden? Att Miljöpartiet och Vänsterpartiet har andra åsikter är väl ingen överraskning för någon. Tittar man noga upptäcker man att övriga partier är helt överens i flera av de mest väsentliga frågorna. Om man ser noggrannare på reservationerna märker man dessutom att det finns förslag i dem som redan tillgodosetts, både i regeringens skrivelse och i utskottets instämmande. Detta är alltså bara en liten extra knorr för den egna hemmapubliken. Vi kommer ändå att föra en lång diskussion i dag. Det är bra, även om jag som sagt är missnöjd med starten.

Den utgångspunkt vi måste ha, efter ett år och tre månader som medlemmar i unionen, är att det inte längre handlar om ”vi här i Sverige” och ”dem nere i Bryssel”. Det är faktiskt bara ”vi”. Hur vill vi att vårt gemensamma Europa skall utvecklas? Vi får inte diskutera som om vi hade ingått något slags proväktenskap för att se om vi trivs, utan vi måste hela tiden tänka på vad vi kan bidra med för att unionen skall bli så bra som möjligt – både för oss och för alla våra medmedborgare.

Givetvis skall vi främst lägga vikten vid de frågor som vi i Sverige är erkänt duktiga på. Sådana frågor är sysselsättningspolitik, miljö och jämställdhet. Konfliktlösning och fredsfrämjande åtgärder är andra områden där Sveriges rykte är utomordentligt gott. Dessa frågor tillhör också de områden som ligger nära människors vardag oavsett var de bor i unionen. Det finns inom dessa områden problem som vi måste hjälpas åt att lösa, inte minst därför att Europas alla ungdomar måste kunna ha en tro på framtiden. Detta är också frågor som vi löser bäst tillsammans med andra.

I likhet med de flesta andra partier har vi socialdemokrater delat upp betänkandet mellan oss. Jag kan redan nu nämna att Yvonne Sandberg-Fries kommer att föra en diskussion om utvidgningen och hela den frågan, som många av oss anser vara den kanske allra viktigaste på regeringskonferensen.

Axel Andersson kommer att ta upp några av de andra viktigaste frågorna, nämligen arbetsmarknadspolitik, sysselsättning och regional utveckling. Senare i debatten kommer ledamöter från fackutskotten att närmare belysa den socialdemokratiska ståndpunkten i en del frågor, exempelvis EMU, som inte är en fråga för konferensen men som naturligtvis kan behöva diskuteras ändå.

Prot. 1995/96:77

28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

EU:s regerings-
konferens

Grundläggande för oss bör vara det faktum att EU består av fria stater, som i full enighet kommer överens om vilka frågor som man bäst löser tillsammans. Att försöka misstänkliggöra den beslutsgången är också att underskatta det faktum att alla fördragsändringar skall godkännas av samtliga medlemmars parlament. Man kan alltså inte genom andra länders majoritetsbeslut tvinga på Sverige mer överstatlighet än vad vi själva accepterar. Det här vet både Vänstern och Miljöpartiet väldigt väl, men det passar fortfarande in i deras anti-EU-propaganda, och det är förmodligen där som reservation nr 1 skall användas.

Den fråga där det här ställs på sin spets är den gemensamma freds- och säkerhetspolitiken, GUSP. Flertalet medlemsländer vill effektivisera GUSP. Som regeringen påpekar i sin skrivelse gäller det att den politiska viljan till samarbete faktiskt måste öka. Det krävs ett större mått av solidaritet om man skall kunna finna gemensamma vägar. Jag tycker att vi borde kunna vara överens om att samarbetet i GUSP måste få en grund att stå på.

Däremot är det inte aktuellt att gå över till majoritetsbeslut i alla frågor. Vi vill inte ta bort vetorätten. Regeringen anser, och det anser också utskottets majoritet, att Sverige skall vara berett att diskutera modifieringar i beslutsordningen när det gäller frågor av begränsad räckvidd.

Jag blir litet förvånad när Olof Johansson något tar avstånd från den skrivning som Helena Nilsson under överläggningen i utskottet var med om att utforma. Man är kanske inte heller i det partiet riktigt överens om var man står.

Regeringen har ett antal förslag i den här frågan i sin skrivelse, och det är förslag som utskottet ställer sig bakom. Det gäller att man vill ha en gemensam funktion för att förbereda och följa upp beslut och undvika dubbelarbete. Funktionen skall innehålla ett konfliktförebyggande element, och man skall inrikta sig på att få fram underlag för förebyggande åtgärder. För att betona att det här fortfarande är ett mellanstatligt område skulle man lämpligen lägga funktionen på rådssekretariatet, och man kan ge en roll åt kommissionen.

I det här sammanhanget kan man också tänka sig att ge en person i uppdrag att företräda unionen utåt men säger att det måste vara en uppgift av begränsad karaktär och att det inte får medföra att det blir någon oklar ansvarsfördelning. Det är alltså här fråga om den "herr eller fru GUSP" som en del försöker göra till något slags utrikesminister. Det är inte meningen, utan personen i fråga skulle enbart få i uppdrag att agera på uppdrag av eller som stöd åt rådet eller ordförandeskapet.

Europa måste stärka sina instrument när det gäller fredsfrämjande verksamhet i vidare mening. Katastrofhjälp, evakueringsinsatser och krishantering bör vara en högt prioriterad uppgift för EU-länderna. Visst är det så att EU redan från början är ett fredsprojekt. Den som försöker göra en annan beskrivning av det hela ger inte hela sanningen.

VEU är omdiskuterat inte bara i Sverige utan i väldigt många länder. Det finns människor som tycker att VEU och EU skall slås ihop

och att inget nytt land skall få inträde om det inte går in i VEU samtidigt, och det finns sådana som tycker att VEU skall läggas ned.

VEU spelar en roll och kan användas på ett bättre sätt, exempelvis genom att utföra uppgifter som finns med i Petersbergsdeklarationen. VEU har också åtagit sig detta. Det är därför viktigt att Sverige utnyttjar sina möjligheter till inflytande i VEU via observatörsplatsen. Däremot är det helt klart att Sverige inte har för avsikt att gå in som medlem, eftersom vi inte heller har för avsikt att vare sig utfärda eller ta emot några militära säkerhetsgarantier. Vår militära alliansfrihet består.

Även här är det värt att påpeka att ingen faktiskt kan tvinga in Sverige i ett längre gående samarbete än vad vi själva vill vara med om. Det finns också med anledning av reservation nr 35 skäl att påminna om att regeringen enligt lag endast kan besluta om deltagande i fredsbevarande insatser om dessa grundar sig på mandat från FN eller OSSE och att enligt FN-stadgan fredsframtvängande operationer kan genomföras endast om de grundar sig på beslut från FN:s säkerhetsråd.

Därutöver tror jag att vi alla är överens om att FN:s resurser behöver förstärkas. Vi vet också att Sverige vid alla tänkbara tillfällen arbetar för att det skall bli så.

Vänstern och Miljöpartiet anser också att Sverige skall verka för att VEU läggs ned. Jag vill med anledning av det säga: Lika litet som jag anser att de övriga EU-länderna skall bestämma om vår medverkan i VEU, lika litet anser jag att vi skall bestämma över dem och deras medverkan i VEU. Vi har förbundit oss att inte hindra länder som vill gå vidare. Vad vi däremot skall förhindra är en sammanslagning av EU och VEU, som jag tidigare nämnde att en del stater vill ha.

Vänstern och Miljöpartiet har också reserverat sig mot utskottets skrivning när det gäller vapenexport – varför förstår jag inte. Vad utskottet säger är ju att vi inte vill ha upp frågan på regeringskonferensen, eftersom vi inte är beredda att göra några förändringar i det svenska regelverket. Vi vet också att flera andra länder har samma åsikt.

När det däremot gäller försvarsindustrisamarbetet har vi olika uppfattningar, men utskottsmajoriteten fullföljer konsekvent det beslut som riksdagen nyligen har fattat. Det är knappast meningsfullt att återigen ta upp den diskussionen.

Samarbetet när det gäller rättsliga och inrikes frågor tillhör ett område som kommer att grundligt diskuteras under konferensen. Syftet med samarbetet är ju att uppnå fri rörlighet också för personer, inte bara för varor, tjänster och kapital, dock med bibehållen säkerhet och trygghet för medborgarna. För att man skall uppnå detta krävs det bättre samarbete i flyktingfrågor, om brottsbekämpning och i flera andra sammanhang. I likhet med regeringen tycker utskottet att kommissionen skall få initiativrätt i dessa frågor. Även i reservation nr 38 från kds slår man alltså in öppna dörrar. Samma sak gäller för övrigt beträffande reservation nr 42 – i stort sett samma sak finns redovisad i regeringens skrivelse. Det är bara att läsa innantill.

Bekämpningen av internationell brottslighet är av avgörande betydelse för den fria rörligheten för personer. Endast om vi tillräckligt

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

effektivt klarar en bekämpning av narkotikahandel och annan illegal verksamhet kan vi öppna gränserna.

Det är viktigt att finna nya vägar för hur vi skall komma till rätta med denna brottslighet. Den grova brottsligheten är internationell, och det krävs internationellt samarbete för att komma till rätta med den. Liksom de som avgivit reservationerna nr 40 från Folkpartiet och nr 41 från Kristdemokraterna tycker utskottet och regeringen att det krävs ett bättre samarbete och gemensamma åtgärder. Vi håller också med om att utvecklingen av Europol är en central fråga. Däremot har riksdagen under hela förra året sagt ifrån att steget till att Europol skall få göra operativa insatser är långt. Dock behöver vi påpeka att polissamarbetet inom ramen för Schengen redan innehåller vissa moment av gränsöverskridande operativ verksamhet. Vi är emellertid inte i dag beredda att fatta något längre gående beslut än det som fattades förra året. Det finns möjlighet att diskutera Schengenfrågan direkt med justitieministern i morgon kl. 9.

Den inre gränskontrollen är en av de frågor som har diskuterats kanske allra mest ända sedan vi ansökte om medlemskapet i EU. Den har utretts, och det har i ett par omgångar fattats beslut om detta i riksdagen. Både skatteutskottet och justitieutskottet har behandlat den frågan, och de menar att de justeringar som behöver göras är en nationell fråga som kan behandlas i samband med propositionen om Tullens befogenheter.

Den sista reservation som jag har på min lista är förslaget om en ramlagstiftning för brott mot europeisk lag. Det är ett mycket långtgående förslag med tanke på de stora skillnader som finns mellan EU:s länder när det gäller rättstraditioner och påföljdssystem. Till skillnad från kds tycker vi att vi i Sverige skall vara suveräna att själva besluta om de frågorna. Vi avslår alltså även det förslaget.

De övriga frågorna som har tagits upp under den första debattrundan kommer att behandlas av andra representanter för socialdemokratin. Men det finns en sak som jag ändå inte kan låta bli att säga. Det gäller miljöfrågorna, minimibestämmelserna och att Sverige skall gå före. På s. 16 i regeringens skrivelse står det: Miljöreglerna bör huvudsakligen vara minimibestämmelser som ger länder möjlighet att gå före i miljöpolitiken.

Var det inte precis det som Birger Schlaug tyckte? Fler majoritetsbeslut, förbättrad tillgång på information, förbättrad efterlevnad av EU:s miljöregler – det finns en hel rad viktiga miljöfrågor uppräknade i skrivelsen. Jag kan inte inse att det är särskilt rättvist att påstå att regeringen har lagt miljöfrågorna åt sidan.

Under lång tid framöver skall vi nu fortsätta arbetet. På flera ställen i utskottsbetänkandet har vi påpekat att det är nödvändigt att regeringen ser till att riksdagen får information och att samrådet med riksdagen blir mycket intensivt och kommer in på ett tidigt stadium. Vi har också på flera ställen skrivit att det är nödvändigt att fackutskotten får ett större inflytande och att man i utskotten verkligen ser till att man tar till sig sakkunskaper i jobbet.

Jag tror att det är oerhört viktigt att så sker om Sveriges riksdag skall känna delaktighet i det fortsatta jobbet inför regeringskonferensen.

Slutligen, herr talman, vill jag yrka avslag på samtliga till betänkandet fogade reservationer och bifall till hemställan i utrikesutskottets betänkande.

Anf. 129 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Jag är litet förvånad över att Socialdemokraternas företrädare säger att vi egentligen är överens och att det bara är knorrar och litet flirtande med hemmapubliken som gör att det finns ett antal reservationer från bl.a. Miljöpartiet i betänkandet.

Det är riktigt att vi talar mycket med hemmapubliken, och vi flirtar definitivt inte med Bryssel, om det var det som åsyftades.

Men inte är det väl någon knorr eller lustighet att vi faktiskt kräver att vetorätten helt och hållet skall vara kvar?

Inte är det någon knorr att vi motsätter oss EMU eller att vi vill ha en utträdesparagraf? Det är väl så långt från Socialdemokraternas ståndpunkt man kan komma?

Att vi skall ha yttranderätt för ansökarländerna under regeringskonferensen är väl ingen knorr? Att de nationella parlamenten skall ha initiativrätt, att beslut om lägsta normer för miljön skall kunna fattas med majoritet i parlamentet – det är väl ingen liten knorr som innebär att vi skiljer oss litet grand från Socialdemokraternas, Moderaternas, Folkpartiets och andra partiers inställning? Det är möjligtvis något helt annat.

Jag tycker att Inga-Britt Johansson ger en litet lustig beskrivning av verkligheten. Det är sant att ingen tvingar in oss i samarbetet. Alla skall godkänna varje fördragsändring. Vi skriver också i vår motion att det är så. Men problemet är ju att om vi fattar beslut nu kan nästa generation eller t.o.m. nästa gäng politiker här i riskdagen få mycket svårt att trassla sig ur det. Det är det som är problemet.

Visst är det demokratiskt i första vändan. Vi fattar alla beslut gemensamt, och vi kan motsätta oss beslut. Men sedan sitter vi där. Demokrati är något som bör räcka litet längre än en mandatperiod, även om några socialdemokrater kanske bara sitter kvar under den här mandatperioden.

När det gäller miljögarantin tycker jag inte heller att vi är riktigt överens. Vi kräver, precis som den internationella miljörelsen, att man skall ha en generell rätt att gå före i miljöfrågor. Det skriver *inte* utskottet.

Anf. 130 INGA-BRITT JOHANSSON (s) replik

Herr talman! Om Birger Schlaug hade lyssnat hade han förstått vad jag menade. Jag sade att vi redan från början visste att Miljöpartiet och Vänsterpartiet skulle ha andra åsikter – det var ingen överraskning. Det var verkligen inte de knorrarna jag åsyftade, utan jag pratade om helt andra saker.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Vad gäller miljögaranti nämnde jag också att miljöfrågorna kommer att diskuteras senare under kvällen. Det kommer att finnas möjlighet att gå igenom varje detalj, om så önskas.

I övrigt vill jag säga till Birger Schlaug att demokratin fungerar så att varje riksdag fattar beslut. Det är alltid så att nästa generation kanske tycker att det borde ha fattats ett annat beslut. Det är inget märkvärdigt. Demokratins själ är sådan. Jag vet inte hur man annars skall bära sig åt för att föra en vettig demokratisk politik.

Anf. 131 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Det är litet synd, tycker jag, att Inga-Britt Johansson inte förstår skillnaden mellan hennes och min uppfattning. Det är riktigt att nästa omgång parlamentariker här i riksdagen kan tycka att vi som nu sitter här fattar dåliga beslut. Men finessen är att man då kan riva upp det beslutet. Man hanterar själv frågan. För vi nu över beslutsrätten till EU – i full enighet t.o.m. – kan inte nästa generation folkvalda parlamentariker i Sverige ta tillbaka den. Det är detta som försvårar situationen högst avsevärt.

Jag vill också säga något om miljögarantin, eftersom det ändå var Inga-Britt Näslund som tog upp den frågan. Jordbruksutskottet, som utrikesutskottet hänvisar till, skriver visserligen att man vill ha en inriktning som ger en starkare ställning för miljöintresset och som leder till att enskilda länders möjligheter till nationella och mera långtgående regler utökas. Men det är ändå en väldig skillnad i jämförelse med vad hela den samlade internationella miljörelsen kräver av bl.a. den svenska regeringen, nämligen att vi i regeringsförhandlingarna skall kräva en generell rätt för länderna att gå före, precis på det sätt som delstaterna i USA kan göra. Kalifornien har varit ett lysande exempel på detta. Där har man ställt hårdare krav på varor, vilket har lett till katalytisk avgasrening, solceller och alla möjliga positiva saker.

Den rätten har vi inte i EU; det är det tragiska med EU-konceptet.

Anf. 132 INGA-BRITT JOHANSSON (s) replik

Herr talman! Det första påståendet, att man inte kan fatta beslut därför att man sitter fast, bygger på Birger Schlaugs tro att om vi en gång har gått med i EU finns det inga som helst möjligheter att gå ur, om samarbetet skulle utvecklas på ett sådant sätt att vi inte längre vill vara med. Jag delar inte den uppfattningen.

Folk från jordbruksutskottet kommer som sagt att ta hand om miljödebatten. Men jag anser nog att om man skriver att miljöreglerna skall vara minimibestämmelser som ger länder möjlighet att gå före i miljöpolitiken och om man når dit i regeringsöverläggningarna – då har vi kommit mycket långt. Det kommer att ta tid innan vi har förbrukat de möjligheter vi då har fått.

Anf. 133 INGRID NÄSLUND (kds) replik

Herr talman! Jag skall inte fördjupa mig alltför mycket i de här frågorna eftersom Holger Gustafsson kommer att ta upp dem i sitt tal.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Jag är naturligtvis glad om det är så att Kristdemokraternas och Socialdemokraternas åsikter stämmer överens. Vi talar ju faktiskt om att man skall flytta över frågorna från den tredje pelaren till den första. Om jag läser rätt i justitieutskottets yttrande blir det ett avstyrkande på den punkten. Det står: Mot bakgrund av vad utskottet har uttalat bör motion U21 – det är vår motion – om att överflytta vissa frågor från tredje pelaren till den första, avstyrkas.

Jag har inte uppfattat det så att man, även om man vill ta itu med dessa frågor, vill ha ett gemensamt beslutsfattande när det gäller den här brottsligheten på samma sätt som vi.

Anf. 134 INGA-BRITT JOHANSSON (s) replik

Herr talman! Det gäller återigen att läsa alla texterna. På s. 22 i regeringens skrivelse står det: När det gäller asyl- och invandringsfrågor är det som förut har nämnts regeringens uppfattning att Sverige bör överväga förslag om en överföring till den gemensamma kompetensen. Översatt: från tredje till första pelaren.

Anf. 135 INGRID NÄSLUND (kds) replik

Herr talman! Frågan är om det gäller även gränskontrollfrågorna och den internationella brottsligheten. Det avses i vårt yrkande.

Anf. 136 INGA-BRITT JOHANSSON (s) replik

Herr talman! Många av de frågor där vi anser att det behövs mer samarbete kan bättre genomföras i första pelaren, men det krävs också att man noggrant lyser igenom varje enskild fråga innan man gör en överflyttning.

Anf. 137 EVA ZETTERBERG (v) replik

Herr talman! Jag har tre frågor till Inga-Britt Johansson.

Min första fråga gäller medlemskapet respektive observatörskapet i VEU. Inga-Britt Johansson menade att vi skulle tvinga andra länder att lägga ned ett organ som de tycker är meningsfullt. Men vårt krav gäller inte det. Det krav vi har ställt gäller vad Sverige skall driva. Vi anser att vi bör lämna observatörskapet och över huvud taget inte vara med i VEU.

Inga-Britt Johansson säger att det inte finns någon anledning till oro för att man skulle gå längre, att det skulle leda till medlemskap. Jag vill hänvisa till en artikel där Lena Hjelm-Wallén uttalade sig så här:

”Eftersom VEU finns kan det vara lämpligt att använda. En närmare länk mellan EU och VEU, ja, det vill jag ha. Vi kommer att arbeta konstruktivt för det.”

Det här är ett uttalande, men det finns en rad andra som stärker detta att regeringen vill komma närmare VEU och att medlemskap, vilket, som jag ser det, inte skulle vara uteslutet.

Den andra frågan gäller den utrikespolitiska talesmannen/taleskvinnan. Vad finns det för garantier i det som utskottet har skrivit för att vi inte får en utrikesminister ”herr eller fru GUSP”? Jag tror att det vore önskvärt att undvika det.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Till slut: Inga-Britt Johansson kommenterade inte den reservation som gäller barnfrågorna. Vi är överens i utskottet om att generellt stärka barnfrågorna med tillämpningen av barnkonventionen, men inte om det konkreta förslaget om en speciell barnombudsman inom EU. Varför inte?

Anf. 138 INGA-BRITT JOHANSSON (s) replik

Herr talman! När det gäller att lämna observatörsplatsen i VEU har vi inte samma uppfattning som Vänsterpartiet. Vi tycker att det är bra att ha den observatörsplatsen. Vi vet också att de andra länderna respekterar de åsikter som vi i och med observatörskapet har möjlighet att framföra.

En artikel där Lena Hjelm-Wallén har uttalat sig kan jag naturligtvis inte uttala mig om, jag har inte läst artikeln. Men däremot kan jag tänka mig att det gäller de frågor som hon har talat om i flera sammanhang, nämligen att när det gäller fredsbevarande och humanitära insatser bör det bli starkare samarbete och bättre samordning. Det kan vara så att EU i vissa av de frågorna skall ha möjlighet att direkt beställa utförande av VEU. Det kan jag inte heller se några som helst risker med, om det är detta frågan gäller.

I fråga om ”herr eller fru GUSP” är det självklart att det beror på hur man skriver reglerna. Det är fortfarande så att det när det gäller fördragstexterna skall vara total enighet om hur reglerna ser ut. Där har vi möjlighet att vara med och styra utformningen.

Förslaget om en barnombudsman är litet konstigt. En barnombudsman skulle verkligen, och det tillstyrks från flera håll, stärka EU:s makt. Det är förvånansvärt att partier som tycker att vi skall lämna samarbetet föreslår att vi skall införa en barnkonvention som skulle innebära att vi verkligen skulle föra in en mängd nya, oss näraliggande frågor under EU:s kompetensområde – för att inte tala om hur mycket jobb det skulle skapa för domstolen där nere, så det yrkar jag bestämt avslag på.

Anf. 139 EVA ZETTERBERG (v) replik

Herr talman! Ser inte Inga-Britt Johansson i fråga om VEU risken med observatörskapet för vår alliansfrihet? Det har klara följder; det är svårare att upprätthålla alliansfriheten. Observatörskapet ses av många som ett steg in i ett medlemskap.

Vad gäller de fredsbevarande och konfliktförebyggande insatserna inom VEU vet vi alla vilka problem det finns inom FN att få resurser till uppgifterna. Varför då inte mer agera för att se till att FN får resurser för de uppgifter som ändå primärt ligger på FN?

Till slut till frågan om en barnombudsman: Förslaget är inte alls konstigt. Vi talar om ett samarbete mellan stater och om en barnombudsman som tillsammans med staterna kunde bevaka de här frågorna. Det görs inte inom EU i dag.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Anf. 140 INGA-BRITT JOHANSSON (s) replik

Herr talman! Jag kan inte se varför man skulle bli misstänksam mot observatörsplatsen i VEU. Samtliga alliansfria stater har samma status. Det har de inte därför att de är på väg in i VEU, utan de har beretts en möjlighet att framföra sina synpunkter utan att för den skull bli medlemmar. De får behålla sin alliansfria status. Det är det viktiga.

När det gäller barnombudsmannen förstår jag helt enkelt inte hur ni tänker. Jag kan inte se hur den personen skulle kunna göra någon väsentlig nytta. Redan i dag finns det ju regler för hur man skall uppfylla FN:s barnkonvention. Det är upp till nationalstaterna att se till att det görs. Jag kan inte se att en barnombudsman skulle tillföra någonting.

Anf. 141 BO KÖNBERG (fp) replik

Herr talman! Inga-Britt Johansson var inledningsvis inne på att det i vissa fall var extraknorrar på reservationerna. Vi har nu fått klarlagt att detta inte riktade sig till nej-partierna utan, enligt uteslutningsmetoden, till de ja-partier som har dristat sig till att ha reservationer till betänkandet i frågan.

På några punkter har vi medvetet avstått från att reservera oss. Det är därför att vi har tyckt att Socialdemokraterna nu har närmat sig en rimlig och bra ståndpunkt. Det gäller i första hand utvidgningsfrågan, men den riktning man rör sig i när det gäller GUSP-frågan har också lett till att vi för vår del inte har reserverat oss. På några punkter har vi dock gjort det. Det gäller miljöskattefrågan respektive frågan om utökat samarbete inom Europol. I den senare frågan har vi fått klarlagt att det finns en materiell skillnad mellan Folkpartiets reservation och kds-reservationen å ena sidan och utskottet å andra sidan.

Vad gäller miljöskattefrågan har jag försökt få en debatt med Socialdemokraterna. Den har ännu inte kommit till stånd, såvitt jag förstått. Vi har en reservation där vi säger att miljöskattebeslut i framtiden skall kunna fattas utan krav på enhällighet.

Den reservationen – och alla andra reservationer – har Inga-Britt Johansson yrkat avslag på. Min fråga är: Är frågan om huruvida det skall krävas enhällighet eller inte en marginell fråga? Är positionerna nästan desamma, eller är positionerna som jag uppfattar det diametralt motsatta?

Anf. 142 INGA-BRITT JOHANSSON (s) replik

Herr talman! Även miljöskattefrågan kan ni diskutera vidare med skatteutskottets ordförande Lars Hedfors senare i dag. Men som jag ser det har vi alltså olika uppfattningar. Sverige vill behålla beskattningsrätten nationellt, och det är alltså vad det handlar om.

Anf. 143 BO KÖNBERG (fp) replik

Herr talman! Nu uppfattade Inga-Britt Johansson frågan helt rätt. Vi har diametralt motsatta ståndpunkter. Då har vi klarat ut detta. Sedan får vi ta sakdebatten med statsrådet eller med de miljöföreträdare som skall försvara varför Sverige skall utgöra en bromskloss i samarbetet på den här punkten i stället för att vara pådrivande.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Anf. 144 STEN TOLGFORS (m)

Herr talman! Det EU som Sverige för något år sedan trädde in i är inte en gång för alla en färdig organisation. EU måste i stället ses som en ständigt pågående politisk utvecklingsprocess där det står medlemsländerna fritt att söka styra utvecklingen i önskvärd riktning. Inflytande följer av aktivitet, av en vilja att påverka, av sökande efter partner som delar den egna uppfattningen och inte minst av kraften i den egna idéutvecklingen. Inflytandet beror på ambitionen i vårt Europapolitiska agerande.

Dess värre tycker jag att regeringen av inrikespolitiska skäl kommit att placera Sverige i marginalen av den europeiska diskussionen. När Europas länder i morgon samlas för att diskutera det demokratiska styrsystemet i perspektiv av utvidgning, förstärkning av just samarbetet inom pelare 3, då lyfter regeringen i den svenska debatten fram konsumentfrågor, handikappolitik och ungdomsfrågor som angelägna områden inför IGC. Det är inte så att detta inte är viktiga områden, men de ligger vid sidan av regeringskonferensens huvudsakliga uppgift att se över traktaten. Det är knappast exempel på kraftfullt utövande av det svenska inflytandet.

Herr talman! Inför valet till Europaparlamentet lyfte Socialdemokraterna fram skapandet av en europeisk sysselsättningsunion som vallöftet nummer ett. Det har också sagts vara regeringens högst prioriterade fråga inför regeringskonferensen. Likväl vill jag drista mig till att säga att detta liknar något av en politisk bluff.

För det första har det varit omöjligt att konkret få reda på hur regeringen vill att en sådan sysselsättningsunion skulle utformas. Endast en PM på tre sidor har varit känd om sysselsättningsunionen – och detta trots att EU 96-kommittén och Moderata samlingspartiet begärt ytterligare material från regeringskansliet. Det tycker jag är högst anmärkningsvärt med tanke på att det rör sig om regeringspartiets tyngsta vallöfte.

Det här har gjort att EU 96-kommittén – som har tillsatts av regeringen för att utreda och skapa debatt om viktiga EU-frågor – inte fullt ut kunnat fullgöra sitt uppdrag, enligt min uppfattning.

Eftersom så litet har varit känt har vi varken kunnat få tag på en svensk forskare som var villig att åta sig ett utredningsuppdrag eller själv precisera vad den utredningen skulle handla om. Därför har vi i enhällighet – märk väl – beslutat att något sådant uppdrag inte skall läggas ut. Detta har i sin tur inneburit att varje form av politisk överläggning i kommittén om sysselsättningsunionen varit meningslös, vilket också framgår av vårt betänkande.

I november krävde vi moderater ett fördjupat underlag från regeringen. Gunnar Lund avfärdade våra synpunkter och sade: ”Men om de är genuint intresserade kan vi säkert ta fram mer material. Det är inga problem.” Inget ytterligare material kom vare sig till oss eller till EU 96-kommittén. Problem förelåg alltså uppenbarligen.

Nu har vi fått lämna utredningen om sysselsättningsunionen till EMU-utredningen. Den kan kanske komma fram med ett underlag

längre fram i vår. Därmed har också tiden för debatt, genomlysning och analys av förslaget försvunnit.

Det står dock klart att tanken med sysselsättningsunionen är att nya målsättningar skulle föras till fördraget. Men jag vill erinra om att det i Romfördragets 2 § slås fast att Europeiska unionen skall främja en hög nivå ifråga om sysselsättning.

Dessutom kan fler målsättningar möjligen visa politisk vilja, men de kommer aldrig i sig att ge ett enda nytt jobb i Europa. Problemet är nämligen inte att Europas politiker ignorerar arbetslösheten och att nya svenska mål därför är vad som behövs för att få dem att ändra sig. I en rad europeiska länder arbetar man intensivt med att komma till rätta med arbetslösheten både genom nationella och genom gemensamma åtgärder.

Det som i stället krävs är en politik för långsiktigt goda villkor för företagande och produktion som lägger grunden för arbetstillfällen och välfärd. Det handlar om att stärka Europas konkurrenskraft.

Detta handlade de s.k. Essen-punkterna om. Det var konkreta rekommendationer som faktiskt påverkar ekonomins sätt att fungera. Essen-deklarationen angav en väg ut ur arbetslösheten som på två väsentliga punkter är raka motsatsen till regeringens politik. När det i Essen-deklarationen talas om vikten av sänkta arbetsgivaravgifter, då höjer regeringen dem i Sverige. När det talas om vikten av en avreglerad arbetsmarknad, då återreglerar regeringen arbetsmarknaden i Sverige.

Det är därför underligt att i den lilla information som finns om sysselsättningsunionen – nämligen den tresidiga PM:n – finns Essen-deklarationen med som en utgångspunkt.

Jag tror att intresset för att importera den svenska modellen i arbetsmarknadspolitiken mildt uttryckt är ganska begränsat. När den biträdande tyske utrikesministern i förra veckan talade inför The Future of Europe Trust i London var en av huvudpunkterna i hans tal kritik mot idén om en sysselsättningsunion. Det finns ute i Europa en rädsla för att detta utspel är ett sätt att dölja nationella misslyckanden. Enligt min uppfattning gynnas inte EU-samarbetet av att man bygger upp förhoppningar om enkla lösningar på arbetslöshetsproblemet. Förhoppningarna om dessa enkla lösningar kommer att grusas, och då är det allvarligt om besvikelsen vänds mot EU och inte mot regeringen.

Herr talman! Jag vill gärna säga att samarbetet i EU 96-kommittén fungerat mycket bra, inte minst beroende på dess ordförandes insatser. Döm därför om min förvåning när jag upptäcker att man från Miljöpartiet i sin motion kastar ur sig anklagelsen: ”Ordförandeskapet i EU-kommittén har dessutom styrt såväl hearingar som utredningar i EU-positiv riktning” – något som dessutom följdes upp av Birger Schlaug här i dag. Detta säger man – och det vill jag understryka – utan att partiets företrädare vid något tillfälle har framfört denna kritik i kommittén. Jag tycker att det är utomordentligt svagt av Miljöpartiet, som i EU 96-kommittén dessutom representeras av ett av sina språkrör, inte har haft mod och raket nog att lämna eventuella synpunkter i kommittén, utan väntar för att sedan kunna göra det offentligt. Detta imponerar

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

knappast, och jag har svårt att tänka mig något annat parti vars partiledare skulle agera på det här sättet. Jag ser detta som ett exempel på hur man mäter sig ur i EU-frågan, inte minst genom att försöka att skapa ständigt återkommande konspirationsteorier.

Jag förvånas av att riksdagens gröna nej-sägare, som före folkomröstningen så oroade sig över att Västeuropa skulle stänga dörren mot öst och bygga nya murar, nu inte lägger två strån i kors för att nya medlemmar skall kunna komma med i gemenskapen. Den enda trösten för kandidatländerna är att Miljöpartiet inte aktivt motsätter sig en utvidgning. Man säger dock att man skall stödja nej-rörelser i kandidatländerna. Vem vill då ha murarna kvar?

Man skriver också i sin motion att de ekonomiska klyftorna i EU:s omvärld är en följd av "den typ av marknadsekonomi som EU vill lagstifta om". Man häpnar. Tvärtom är det så att marknadsekonomi och handel ger en rad tidigare ekonomiskt, politiskt och mänskligt förtryckta länder möjligheter att komma ikapp Västeuropa.

Miljöpartiet kritiserar också tanken på regionalt ansvar för fredsfrämjande eller fredsbevarande operationer och att sådana uppdrag utförs av "icke-alliansfria" organisationer, dvs. av NATO eller VEU. Innebär detta att Miljöpartiet tar avstånd från de insatser för freden som NATO gjort t.ex. i forna Jugoslavien? Har partiet helt förbisett att OSSE faktiskt också är en regional organisation? Man uttalar sig nämligen väl om OSSE i sin motion.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att Miljöpartiet, som före november 1994 krävde ovillkorlig respekt för det kommande folkomröstningsresultatet, nu kräver att Sverige – det skriver man i sin motion – skall lämna EU i direkt strid mot den i folkomröstningen manifesterade folkviljan. Därmed klingar indignationen från 1994 tämligen illa.

Herr talman! Det betraktas av många som ett politiskt faktum att EU kommer att utvidgas med nya medlemsländer. Men vilka länder det kommer att vara och när det kan komma att ske är fortfarande en öppen fråga.

Jag vill understryka att det är ett grundläggande svenskt intresse – politiskt, säkerhetspolitiskt och ekonomiskt – att de nya kandidatländerna kommer in i gemenskapen utan fördröjning. I all synnerhet gäller detta våra baltiska grannländer. Det svenska arbetet vid regeringskonferensen måste enligt min uppfattning ske i perspektiv av nödvändigheten av att skapa förutsättningar för utvidgningen. Vi måste slå vakt om att förhandlingar verkligen inleds så snart regeringskonferensen avslutats eller åtminstone under det kommande året.

Jag vill på intet vis ignorera de problem som kan finnas, både vad gäller kandidatländernas politiska och ekonomiska stabilisering och den omställning av EU som krävs för en utvidgning. Trots detta bör en första grupp länder kunna bli medlemmar redan kring sekelskiftet. Sveriges mål måste också vara att utvidgningen skall kunna ske från år 2000 och framåt.

Sverige visade vägen under den moderatledda regeringen genom att kräva att EU skulle ge de baltiska staterna frihandelsavtal av svensk modell för att Sverige skulle kunna gå med i gemenskapen. Avtalen har

sedan utvidgats till Europaavtal med sikte på medlemskap i EU. Det är ett grundläggande intresse för Sverige och för kandidatländerna att vi fortsätter att enträget arbeta för visionen om ett förverkligande av EU:s utvidgning.

Anf. 145 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Jag var på en hearing som var så fascinerande. Annika Nordgren och Marianne Samuelsson kommer så småningom att vidareutveckla detta, så jag hoppas att Sten Tolgfors har möjlighet att stanna kvar och höra deras anföranden. Hearingen handlade om fredsfrågorna. Tro det eller inte, men man hade hittat en person i freds rörelsen, från Svenska Freds t.o.m., som var EU-positiv. Man måste då ha letat väldigt mycket när man hittar en EU-positiv person som får representera freds rörelsen. Jag tycker inte att den typen av agerande är särskilt snyggt. När det gäller hearingar och annat återkommer som sagt Annika Nordgren och kanske även Marianne Samuelsson.

Sten Tolgfors sade att Miljöpartiet bjuder in ansökarländerna med armbågarna. Jag har faktiskt noterat att vårt parti är det enda som har avgett en reservation och väckt en motion, där vi tvärtom säger att ansökarländerna t.o.m. bör ha närvarorätt och yttranderätt under regeringskonferensen. Det är väl möjligtvis att bjuda in med armbågarna så litet som möjligt. Men eftersom opinionen fortfarande utgör en majoritet som är väldigt tveksam till medlemskapet i EU, vore det väl väldigt konstigt om vi som EU-kritiker skulle säga till andra länder: Kom in, för här är jättebra.

Vi måste ju tala om att det finns allvarliga nackdelar också. Men de länder som vill gå med efter demokratiska val skall vi naturligtvis välkomna. Vi skall t.o.m. se till att de får en chans att påverka regeringsförhandlingarna. Det motsätter sig Moderaterna tyvärr.

Folkomröstning igen: Ja, jag tycker att man skall ha samma rätt som i Danmark och eventuellt i andra länder också. Om eller när fördraget nu kommer att förändras är det rimligt att ställa det under en folkomröstning. Det är ingenting märkligt med det.

Anf. 146 STEN TOLGFORS (m) replik

Herr talman! Jag märker att Birger Schlaug fullständigt missade poängen i vad jag tidigare sade. Min kritik gällde att ett parti, som inte har framfört kritik i en utredning, sedan offentligt går ut med kritik, indignerar, upprör och dessutom, som Birger Schlaug gjorde, hävdar att det skulle ha förelegat underliggande dolda syften med EU 96-kommitténs arbete. Det är detta jag kritiserar och som jag tycker är dålig stil. Om det fanns starka invändningar mot Svenska freds företrädare eller mot någon annan talare på någon hearing har det givits mycket goda möjligheter att redovisa detta. Min erfarenhet av arbetet i kommittén är att man har försökt att ta långtgående hänsyn till varje ledamots åsikter.

Sedan till utvidgningen. Det är möjligen så att Birger Schlaug tycker att kandidatländerna skall ha närvarorätt på regeringskonferensen. Men vilket tror han är viktigast? Är det att ha en röst som aktivt jobbar för att de skall få komma med som medlemmar, eller är det att få vara

Prot. 1995/96:77

28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

med på regeringskonferensen? Det förefaller något lustigt att vara knäpp tyst om utvidgning samtidigt som man har talat om att murar skall byggas mot övriga Europa och sedan tala om närvarorätt som det viktiga i sammanhanget. Jag undrar om ni inte behöver se över proportionerna i er Europapolitik i grunden.

Anf. 147 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Det är nog riktigt som Sten Tolgfors inledde med, att jag missade poängen. Jag har alltid svårt att se poänger i moderat politik, eller nästan alltid i alla fall.

Nej, vi motsätter oss inte att dessa länder blir medlemmar i EU. Vi säger att om de efter demokratiska val vill bli medlemmar, så tänker vi inte motsätta oss det.

Sedan är det väl inget nytt att vi har kritiserat EU 96-kommittén. Det har bl.a. skett i ett antal radioprogram, så det kan inte vara något nytt. Min kritik mot EU 96-kommittén och mot Björn von Sydow var framför allt att man, som jag och Miljöpartiet uppfattade det, låg väldigt lågt för att klara EU-parlamentsvalet. Man ville inte ha en debatt om dessa frågor, för man kan väl ändå inte säga att Björn von Sydow som ordförande har lyckats att föra upp regeringsförhandlingsfrågorna till en bred folklig debatt? Syftet var ju egentligen att få en bred, folklig debatt om EU:s framtid. Det var ju det som var finessen. Månad efter månad inväntade man ändå parlamentsvalet, därför att man inte ville göra någonting som skulle kunna stöta socialdemokratiska väljare.

Anf. 148 STEN TOLGFORS (m) replik

Herr talman! Vi motsätter oss inte utvidgningen, säger Birger Schlaug. Nej, tacka för det. Men nu är det faktiskt ett antal länder och människor, som lever i tidigare förtryckta länder, vilka behöver en stark svensk röst för att de skall få komma med så snart som möjligt. Det är ett svenskt intresse och ett intresse för dessa länder att de skall få gå med. Då sätter sig Miljöpartiet på åskådarbänk och säger att man inte motsätter sig att de blir medlemmar. Var finns entusiasmen, Birger Schlaug? Birger Schlaug kritiserar ju ja-sidan för att sakna entusiasm.

Birger Schlaug redovisade något som bara stärker min kritik mot Miljöpartiets agerande, när han sade att Miljöpartiet har kritiserat kommitténs arbete i radioprogram. Men där är ju samma problem igen, nämligen att man kritiserar offentligt men tiger internt, allt för att kunna bygga konspirationsteorier utåt. Det är måhända så att Birger Schlaug, jag, alla andra svenska politiker och kanske medierna får ta på oss en del av ansvaret för att vi inte lyckats föra ut debatten om regeringskonferensen bättre. Men vissa har i alla fall gjort så gott de har kunnat.

Anf. 149 Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s)

Herr talman! Ärade kammarledamöter! Statsministern är i Turin, utrikesministern i Moskva, och handelsministern får företräda regeringen i denna debatt. Det gör jag med glädje.

När man läser det betänkande som nu diskuteras kan man säga att utskotten har gett en väldigt bredd på regeringens skrivelse från slutet

av förra året. Det är en bredd i hållningen inför den omfattande, svåra internationella förhandling som vi står inför. Det är en stor tillgång. Regeringen kan stödja sig på betydande delar av den politiska oppositionen.

I går hade statsministern en diskussion med företrädare för Moderaterna om huruvida Moderaterna är ett regeringsalternativ eller inte. Jag vill inte gå in på den diskussionen i dag, men så mycket är klart som att det i Sveriges riksdag finns en synnerligen stor bredd när det gäller de grundläggande EU-politiska frågeställningarna. Det har framförts nyanser, både i reservationer och i inlägg från talarstolen i dag. Det är väl riktigt, eftersom det bevisar att EU-politiken håller på att övergå från att vara utrikespolitik till inrikespolitik.

EU:s karaktär bör, enligt regeringens och utrikesutskottets mening, också efter utvidgningen förbli ett statsförbund som bedriver gemensam politik på delar av samhällsfältet. EU bör också behålla den märkvärdighet som EU innebär, nämligen att det ger en fördel för de befolkningsmässigt små stater och nationer som Europa är så uppfyllt av att kunna hävda sig i det internationella politiska och ekonomiska systemet.

Jag vill ta upp några punkter som berörts under de tidigare inläggen. Det förefaller finnas en bred enighet om att utvidgningen inte skall tas till intäkt för att uttunna dagens EU så att det blir ett frihandelsområde av samma slag som EFTA, som i och för sig var framgångsrikt. Den skall inte heller ses som ett argument för att fördjupa samverkan mellan *vissa* stater, medan andra mot sin vilja ställs utanför av dagens medlemsstater.

Sysselsättningsfrågan har varit uppe. Nog har det hänt mycket sedan den svenska regeringen tog upp detta. Det har kommit uttalanden från kommissionen och från Europaparlamentet. För bara två veckor sedan var det en konferens i Stockholm. De nästan tio stater som var företrädade menade där att avgörande förändringar måste ske om EU skall kunna ha den närhet till människors problem och glädjemöjligheter i Europa som vi talar om i högtidstalen.

Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken har berörts från flera håll. Kärnpunkten i det som finns i regeringens skrivelse är, som utrikesutskottet på ett utmärkt sätt utreder, att det är Sveriges riksdag som ytterst definierar vad som är ett vitalt intresse. Riksdagen avgör när Sverige inte anser sig kunna acceptera ett majoritetsställningstagande.

Miljöskattefrågorna har varit uppe i debatten. Vi vill gärna se att miljöpolitiken utvecklas allmänt efter gemenskapsstatliga linjer. Skattefrågorna är problematiska, eftersom de vetter mot så väldigt vida delar av samhällslivet. Jag vill för svenskt vidkommande bara fästa uppmärksamheten vid vad som händer om vi går in på detta, och samtidigt vill genomföra den omvandling av vår energiförsörjning som avvecklingen av kärnkraft innebär.

Skattefrågan rör också politikens centrala konfliktpunkter i Europa. Liksom i fråga om sysselsättningen finns där ett perspektiv av idémot-sättningar. Kanske är det rätt att säga att det är lättare att våga satsa på

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

gemenskapsstatlighet, gemensamma åtaganden och majoritetsbeslut på de politikområden där man erfarenhetsmässigt känner att de ideologiska motsättningarna är mindre. Det handlar om sådana områden där man är närmare varandra och lättare kan fördrå tanken på att komma i minoritetsposition.

Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är i verkligheten en kombination i den skiss som vi i dag gör från regeringens och riksdagens sida. Det handlar om enhällighet i normalläget, möjlighet till kvalificerade majoritetsbeslut i vissa lägen och återgång till enhällighet – dvs. till att ett enskilt land skall kunna förklara att mellanstatlighet måste gälla – i de verkligt avgörande fallen.

Avgörande för valet mellan gemenskapsstatlighet, med allt vad det innebär, och mellanstatlighet, med allt vad det innebär, är väl ändå idépolitiska motsättningar. Ibland är det kanske också andra motsättningar, av intressekaraktär. Låt oss arbeta för, och hoppas på, att Europa, också med utvidgningen bakom sig, kan innehålla ett faktiskt politiskt närmande mellan de olika idésystemen. Därigenom kan vi också successivt våga ta steg när det gäller gemenskapsstatligheten. Det är dock politikens faktiska innehåll människorna emellan som bör vara avgörande.

Regeringen vill fortsatt arbeta i synnerligen nära samverkan med riksdagen när det gäller regeringskonferensen och de övriga stora EU-frågorna. Något annat är icke möjligt i sådana frågor som har att göra med vår nations framtid. Vi vill också arbeta direkt med riksdagen, med EU-nämnden och med de berörda fackutskotten, på ett sätt som gör att alla ledamöter har en möjlighet att se hur de olika komplexen ställs mot varandra, och hur vi då måste göra prioriteringar.

Vi måste också kunna vidga detta arbetssätt till att gälla hela svenska folket. Syftet bakom EU96 har varit att göra oss medvetna om vilken invecklad politisk situation vi står inför och att vi alla som medborgare successivt kan göra dessa val.

Jag tror att det är en egendomlig missuppfattning att på ett outtalat sätt tro att det i andra europeiska länder finns visioner, föreställningar och optimism inför EU:s framtid, medan det i den här kammaren här i Sverige inte skulle föreligga något sådant. Jag tror inte alls att det förhåller sig så. I själva verket finns det, såväl i vårt land som i Danmark och Finland, ett slags hållning som har att göra med att vi vill göra EU till mer av en nordisk gemenskap, präglad av det som präglar det nordiska samhällslivet.

Vi vill öppna för östutvidgningen för att kunna tillerkänna dessa länder den nationella självständighet som vi har skaffat oss och bevarat genom århundraden. Vi vill ha välfärdspolitik av europeiskt snitt. Vi vill ha demokrati av europeiskt snitt. Vi har också en känsla för de värden som finns efter det att industrin inte längre dominerar försörjningen och inriktningen i våra samhällen. Man kan tala om detta som det postmateriella samhället.

Vi har en vision. När vi förhandlade om vårt medlemskap visade opinionsundersökningarna i Europa, att Europas folk var synnerligen positiva till att vi skulle bli medlemmar. Det hänger ihop med att man

tänkte: Vi får de nordiska samhällena till stöd för en framtidsutveckling som vi vill se mer av i våra länder. Låt oss tänka på att vi har en mission. Låt oss tänka på att vi inte alls är ensamma och på att vi har en möjlighet att försöka kommunicera våra värden till andra människor i Europa och att vinna respekt för dem – också i ett invecklat förhandlingsarbete.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Anf. 150 GÖRAN LENNMARKER (m) replik

Herr talman! Björn von Sydow tog upp frågan om en sysselsättningsunion. Jag vill åter erinra om att Ingvar Carlsson så sent som i början av denna månad tog upp några punkter kring en sådan. Han talade bl.a. om nationella sysselsättningsplaner och om att en gemensam strategi skall utarbetas.

Bekymret är ju bara att det var vi moderater som, under nästan genanta former, fick driva fram en nationell, flerårig sysselsättningsplan i EU-nämnden. Regeringen var motvillig, och det var för övrigt också Finansdepartementet som Göran Persson ledde. De kraven finns alltså redan inom EU. Också den gemensamma strategin finns redan i form av Essenpunkterna. Då är min fråga till handelsministern: Innebär detta att den svenska socialdemokratiska regeringen, om EU vill lägga fram Essenpunkterna i fördragsform, kommer att acceptera detta? Kommer den också att följa Essenpunkternas rekommendationer vad avser t.ex. sänkta arbetsgivaravgifter och en flexiblare arbetsmarknad?

Jag har dessutom ytterligare en fråga till handelsministern inför de förhandlingar som påbörjas i morgon. Jag tror att vi nu förväntar oss ett omfattande och brett samråd från regeringens sida vad avser förhandlingarna – på samma sätt som skedde under medlemskapsförhandlingarna en gång i tiden. Då var samarbetet mycket omfattande, brett och förtroendefullt. Jag är intresserad av att höra handelsministerns deklARATION när det gäller hur regeringen avser att hantera samrådet fr.o.m. i morgon och under hela den viktiga period som regeringskonferensen pågår.

Anf. 151 Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s)

Herr talman! Samråd kommer i huvudsak att äga rum via EU-nämnden. Eftersom den träffas varje vecka kommer det att finnas goda möjligheter till avstämningar.

När det gäller sysselsättningspolitiken är väl kärnpunkten att samma fråga som Göran Lennmarker ställer till en socialdemokratisk regering bör ställas till en kristdemokratisk regering. Är en kristdemokratisk regering beredd att acceptera de socialdemokratiska delarna i synen på en sysselsättningspolitik?

Problemet med bl.a. Essenuttalandet är att det innehåller *båda* elementen. Här finns en försiktighet inför att gå längre än till rekommendationer, också i diskussionen kring mellanstatliga åtaganden.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Anf. 152 GÖRAN LENNMARKER (m) replik

Herr talman! Jag tackar för handelsministerns uttalande om samrådet. Vi noterar detta och känner oss övertygade om att så skall ske; det är bra.

Beträffande sysselsättningen konstaterar vi två saker. I sin precision av unionen framställde ju Ingvar Carlsson två saker som redan finns – både EU:s sysselsättningsstrategi och kravet på nationella strategier, som den svenska regeringen dessutom var sen att uppfylla.

Men tillbaka till själva huvudfrågan, handelsministern: Skall man verkligen fördragsfästa Essenpunkterna? Poängen har ju hittills varit att det varit rekommendationer. Där kan vi från moderat håll beklaga att regeringen inte är beredd att fullfölja det hela fullt ut. Kanske är det klokt att inte fördragsfästa den här typen av policyrekommendation. Är det regeringens uppfattning att EU skall fördragsfästa detta och därmed göra det mycket mera bjudande och kanske t.o.m tvingande för medlemsländerna?

Anf. 153 Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s)

Herr talman! Ingenting i regeringens politik innebär att Essendeklarationen skall bli föremål för ett fördragsfästande. Det är ju en rekommendation som är gjord i ett visst ekonomiskt läge. Det vore orimligt att tänka sig att det skulle fördragsfästas.

Däremot måste vi tänka igenom det här. Vågar vi ta ett steg som innebär att vi kan tänka oss att det blir en bjudande plikt att följa en rekommendation som vi kan identifiera som sprungen ur ett annat idépolitiskt synsätt när det gäller att komma till rätta med sysselsättningsfrågan? Den frågan har socialdemokratiska, kristdemokratiska och liberala regeringar anledning att fundera på. Det hindrar inte att det kan vara en god sak att sätta i gång processer och göra sysselsättningsbevakningen inom EU intensivare, få dialoger att fungera och få kommissionens olika tjänstemannaelement att ställa politiker/regeringar inför möjligheter, självfallet också hemma inför sina länder, att redovisa. Varför gör inte ni så? Andra tycks ju kunna göra vad som verkar vettigt.

Anf. 154 BO KÖNBERG (fp) replik

Herr talman! Statsrådet von Sydow svepte över ett brett fält i sitt inlägg, som innehöll många punkter där jag instämmer.

Jag vill ta upp miljöskattefrågan. I mitt inledningsanförande nämnde jag att statsrådet i dag hade möjlighet att förklara att man från socialdemokratisk sida inte längre skulle utgöra en bromskloss för att få till stånd effektivare ekonomiska styrmedel mot gränsöverskridande miljöförstöring. Tyvärr tog statsrådet inte den chansen utan försvarade den linje som intagits, inte minst av den nuvarande statsministern.

Eftersom statsrådet von Sydow är lika orolig som jag inför detta med gränsöverskridande miljöförstöring och klimatpåverkande utsläpp, utgår jag från att han på något vis gör en annan avvägning än jag. Vi landar ju på helt olika ståndpunkter.

Det finns förstås exempel på att man tycker att ett förslag i sig är bra och att det skulle kunna göra nytta, men där man ser så stora risker

att det spiller över på något annat område och där nackdelarna är så mycket större. Sådant händer oss alltid i livet och i politiken.

Uppriktigt sagt har jag aldrig förstått den svenska socialdemokratiska motviljan. De danska socialdemokraterna däremot har samma uppfattning som jag. Jag skulle gärna vilja höra mer om detta.

Vad är det för risker som gör att en miljöintresserad person som Björn von Sydow ändå hamnar på fel sida i den här frågan? Vad är det som gör att han tycker att det i den andra vågskålen ligger så stora värden att han fortsätter att försvara bromsklosspositionen på miljöområdet?

Anf. 155 Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s)

Herr talman! Man kan t.ex. fundera över följande: Hur skulle ett kommissionsförslag se ut? Hur skulle en majoritet i ministerrådet forma det? Hur skulle Europaparlamentet ge sina toucher åt det? Kanske blir det flera undantag från vettiga principer som innebär att vi som har en ganska progressiv hantering på det här området i verkligheten under en tid kommer mindre progressivt ut. Det är en fundering som man kan ha.

Anf. 156 BO KÖNBERG (fp) replik

Herr talman! I första hand var det inte funderingar jag efterlyste, utan jag efterlyste argument.

Vad är det som gör att man tycker att man skall gå emot – aktivt nu i Turin och på andra ställen – och verka emot att vi får en effektivare ordning vad gäller möjligheterna att genomföra ekonomiska styrmedel?

De förslag som finns – det danska förslaget överensstämmer alltså med vår motion och med, tror jag, flera andra oppositionspartierna – är att man konkret skall räkna upp vilka föreningar som det är fråga om, att det skall slås fast att det egna landet tar hand om pengarna och att det skall ses till detta med miniminivåer.

Det enda jag fått som svar på den punkten var en antydning i det förra inlägget om att det kanske var problem med den förtida avvecklingen av kärnkraften – om det nu var det som skulle uppfattas. Det är svårt att se sambanden, men vi kanske kan få dem utredda i nästa replik.

Anf. 157 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Jag tillhör ju dem som vill avveckla kärnkraften väldigt fort, förmodligen ännu fortare än Björn von Sydow vill avveckla den. Jag är inte alls orolig för att frågan om lägsta energiskatter skulle försvåra en kärnkraftsavveckling. Det är snarare tvärtom. Jag delar Bo Könbergs förvåning över Socialdemokraternas ovilja att ta i de här frågorna, särskilt som Göran Persson har sagt att det är viktigt att bygga ett ekologiskt hållbart samhälle.

Sedan till detta med statsförbund, för statsförbund skall det framför allt vara. Samtidigt förs allt mera i själva verket stegvis över till överstatlig nivå. Visserligen skall man vara enig för att det skall bli överstatligt, men det kan sedan vara svårt att dra sig ur det i enskilda frågor som förts över till överstatlig nivå.

Prot. 1995/96:77

28 mars
EU-utvärderings-

konferens

Fel! Okänt

växelargument.

Prot. 1995/96:77
28 mars

Går det att tala om statsförbund om man inte fullt ut slår vakt om vetorätten? Varför är Socialdemokraterna så stora motståndare till en utträdesparagraf? T.o.m EU-parlamentet har ju uttalat sig för och sagt att det nog bör finnas en utträdesparagraf, så att det går att reglera hur man skall ta sig ur – om man så vill.

Jag förstår inte heller riktigt varför Socialdemokraterna är sådana motståndare till en miljögaranti som innebär en generell rätt för enskilda delstater i unionen att gå före och ställa hårdare krav, ungefär som i Kalifornien? Varför är det alltså så?

Jag delar faktiskt Moderaternas uppfattning om detta med en sysselsättningsunion. En avreglerad arbetsmarknad är nog vad som blir följden, men det är kanske något som den nya socialdemokratin också gillar.

Anf. 158 Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s)

Herr talman! Statsförbundet upprätthålls så länge staterna är herrar över fördragen. Däri ligger det fundamentala kravet på enhällighet. Det kommer att förbli en svensk ståndpunkt och en ståndpunkt hos, föreställer jag mig, praktiskt taget alla andra som agerar som företrädare för staterna i Europa.

Frågan om en utträdesparagraf är väl utredd i en rapport som publiceras i sin fulla version denna vecka av två experter inom EU 96-kommittén. De visar att utträdesrätten föreligger folkrättsligt. Det kan sägas att man kan ha en pragmatisk hållning, men att lansera det är inte något som vi kommer att ha framgång med. Det skall ju råda enhällighet. Minst en stat kommer att motsätta sig det projektet. Ändå är det en realitet.

Anf. 159 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Är det därför som Sverige inte heller driver miljöfrågorna – dvs. av rädsla för att en stat skall sätta sig mot? I så fall är det väl konstigt. Inför folkomröstningen och EU-parlamentsvalet var ju idén att Sverige verkligen skulle gå in och försöka påverka och lägga fram litet radikalare förslag på miljöområdet. Då fick vi aldrig höra att det inte var någon idé att lägga fram förslag som kan stoppas om något land har vetorätt.

Mitt stora problem är ändå följande. Även om vi nu i full enighet mellan Vänsterpartiet, Miljöpartiet och alla ja-partier för över vissa frågor till överstatlig nivå, blir det oerhört svårt att ta tillbaka det. Det är alltså demokratiskt den här gången, men om nästa politiska församling i Sveriges riksdag vill återföra t.ex. vetorätten, går inte det. Det handlar alltså om demokrati och om mer än den här stunden. Det handlar ju om något som sträcker sig många år framåt i tiden. Där ser jag ett stort problem.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslöt kl. 18.00 att ajournera förhandlingarna till kl. 19.00 för middagsuppehåll.

Prot. 1995/96:77
28 mars

Återupptagna förhandlingar

*EU:s regerings-
konferens*

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00.

9 § (forts.) EU:s regeringskonferens (forts. UU13)

Anf. 160 HOLGER GUSTAFSSON (kds)

Fru talman! Regeringskonferensens viktigaste uppgift är att skapa förutsättningar för att EU skall kunna öppna ringen för att välkomna fler medlemsstater. Det är angeläget att alla europeiska stater som vill ansluta sig till gemenskapen för fred och utveckling kan beredas medlemskap, och ju förr desto bättre.

Tyvär finns det tendenser som visar att medlemsländer börjar tveka inför det ekonomiska åtagande som en utvidgning av Gemenskapen kan komma att innebära. Sverige måste med all kraft motverka dessa krafter och förstärka de krafter inom unionen som har förstått utvidgningens betydelse för fred och säkerhet.

Vi kristdemokrater arbetar för att EU skall prioritera utvidgningen mot Baltikum, Öst- och Centraleuropa. Varför gör vi just det? Det gör vi därför att människorna i dessa stater, hårt pressade av socialismens konsekvenser, snabbt måste få ett andningshål mot en bättre tillvaro. Ljuset i tunneln måste bytas mot en öppenhet och mot ett välkomnande från väst.

De medlemsländer och de politiska partier som tvekar inför rådets viktigaste uppgift i Europa och drar frågan i långbänk tar på sig ett mycket tungt ansvar som på sikt äventyrar fred och stabilitet i vår del av Europa.

Det är mycket bråttom. Redan nu växer det fram mörka krafter inför presidentvalet i Ryssland som genom återställarbeslut vill dra klockan bakåt. Argumenten är konkreta och sanna: Förr hade vi åtminstone billigt bröd.

Dessa av socialismen sargade och arma människor möter vi EU-medborgare med argumenten att de måste vänta på bättre mat, kläder och bostad tills vi har anpassat våra institutioner och vår jordbrukspolitik så att deras inträde i unionen inte kostar oss någon välfärd. Denna egoism kan stå oss västerlänningar dyrt om det leder till att Sovjetunionen eller något motsvarande återuppstår, och därmed också kapprustningens tider.

Fru talman! EU är redan i dag världens största bidragsgivare och handelspartner till länderna i Östeuropa. Utan dessa insatser hade Europa varit instabilt i dag. Men detta räcker inte. Vi måste ta steget nu!

Vi kristdemokrater vill förstärka medlemsländernas gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik genom den europeiska unionen. Genom

Prot. 1995/96:77

28 mars
EU:s Regerings-
konferens
EU:s regerings-
konferens

enhetliga utrikespolitiska markeringar skall EU främja internationell säkerhet och stabilitet som baseras på mänskliga rättigheter, marknads-ekonomi och avspänning. Med en sådan styrka skulle EU ha kunnat göra mycket mer för att förhindra kriget i exempelvis Bosnien. Genom tidiga konfliktanalyser och fredsbevarande insatser sanktionerade av OSSE och FN kan man förebygga kris och krig, men det förutsätter en gemensam och stark politisk auktoritet i Europa.

Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken bör formars och styras genom beslut med kvalificerad majoritet, utom i de fall medlemsländerna inbjuds att medverka i militära aktioner. Då skall varje enskilt land ensamt besluta om deltagande. Med bibehållen militär alliansfrihet bör Sverige aktivt delta i EU:s övriga säkerhetspolitik för ett fredligt Europa.

Regeringskonferensens viktigaste uppgift är att nå fram till de institutionella beslut som erfordras för att man skall kunna möta Öst- och Centraleuropas starka behov av medlemskap – detta för människornas och för fredens skull.

Fru talman! Sverige har nu varit medlem i EU drygt ett år, och vi kan dra en del erfarenheter av detta. Erfarenheterna är både ökade möjligheter och problem. Sveriges ekonomi har stabiliserats genom sänkt ränta och stärkt kronkurs, och den ekonomiska utvecklingen visar ljuspunkter. BNP har ökat med 4,3 % under första året. Investeringarna har ökat med 10,8 %. Exporten har ökat med 14,1 % och importen med 9,1. Tittar vi i statistiken ser vi att sysselsättningen har ökat med 67 000 arbetstillfällen.

I en undersökning som omfattar 270 av Sveriges största företag uppger 35 % att EU-medlemskapet har haft en positiv effekt för deras investeringar, och endast 1 % har motsatt uppfattning. Företagens viktigaste motiv är minskad ekonomisk osäkerhet. Ökad marknadstillgång kommer på andra plats.

Allt detta beror inte på EU. Men nog kan vi med stor säkerhet slå fast att EU har medverkat positivt till den nödvändiga saneringen av Sveriges ekonomi, även om vi inte nu är kvalificerade för att bli medlemmar i den monetära unionen och ansluta oss till en gemensam valuta.

Den gemensamma jordbrukspolitiken är inte utan problem, men den har skapat stabilitet för svenska bönder. Sveriges livsmedelsindustri kan nu genom borttagna gränsskydd och tullar konkurrera på samma villkor som motsvarande företag i övriga Europa. En marknad på 350 miljoner människor står till förfogande för svensk livsmedellexport, där efterfrågan på friskt kött och salmonellafri fågel är framtidsmarknader.

Svensk regionalpolitik har 13 miljarder kronor att disponera under perioden 1995–1999. Det är nu upp till svenska företag, kommuner, lantbrukare, organisationer, föreningar och enskilda att presentera utvecklingsbara projekt. Pengarna är villkorade genom att svenska staten skall betala sin del. Detta är en utmaning och en möjlighet för den som vill satsa på glesbygden.

Fru talman! Den öppna marknaden som har lyft Sverige och skapat en ny framtidstro rymmer också betydande och allvarliga problem. Jag vill här lyfta fram problemen med att bevaka vår nationsgräns. Målsättningen är att gränsen skall vara öppen för varor och ärliga människor och samtidigt stängd för kriminell verksamhet. Den målsättningen är svår att bemästra. Detta medför i dag problem.

Ca 100 000 liter billig sprit passerar varje vecka illegalt gränsen till Sverige för att säljas okontrollerat till konsumenter i alla åldrar i vårt land. Bakom denna import ligger internationella kriminella organisationer. Personer som tidigare har smuglat narkotika har nu övergått till smuggling av sprit därför att det är lättare och mindre riskabelt.

Detta är en ekonomisk brottslighet och, vad värre är, ett brott mot den av riksdagen beslutade svenska alkoholpolitiken som aldrig får accepteras.

Effekterna av denna brottslighet kan redan utläsas i statistiken i form av ökad alkoholkonsumtion bland svenska ungdomar, dvs. våra barn. Här måste resoluta åtgärder sättas in omedelbart på såväl EU-nivå som nationell nivå.

Fru talman! Om regeringskonferensens resultat över huvud taget skall få en positiv anklang i medborgarnas sinnen måste konferensen lösa medborgarnas väsentliga vardagsproblem. Ett sådant vardagsproblem är den gränsöverskridande kriminaliteten. Denna måste stävjas! Det gäller framför allt narkotika, alkohol, vapen och terrorism.

Vi kristdemokrater anser att EU måste tillskapas möjligheter att stävja den internationella brottsligheten. Gränsöverskridande politikområden såsom asyl-, viserings- och invandringspolitik måste harmoniseras, och kampen mot internationell brottslighet måste ges effektiva resurser för medborgarnas trygghet.

Med denna målsättning bör Europol inom dessa områden utvecklas till att omfatta också operationella befogenheter. Tillslagen i medlemsländerna skall ske under ledning av den nationella polisen. Europol skall användas som en europeisk myndighet inom områden som har bäring på allvarlig internationell kriminalitet, såsom smuggling av narkotika, alkohol och vapen.

Detta skall inte hindra att medlemsländerna har sin legitima rätt att också värna territoriell suveränitet och integritet. Med denna hållning ställer vi kristdemokrater oss bakom Anita Gradins begäran om ökade resurser och att dessa delar av hennes ansvarsområde flyttas från tredje till första pelaren i EU:s institutioner.

Det är vår uppfattning att erfarenheterna av gränsproblemen för Sveriges del nu bör leda till att tullen och den svenska polisen ges erforderliga resurser för att stoppa spritlångtradarna vid gränsen så att dessa inte når våra barn och ungdomar.

Det är också nödvändigt att regeringen inte backar i slutförhandlingarna om bestämmelserna kring införsel av alkohol till Sverige och att reglerna inte uppluckras utan restriktionerna kan bestå.

Fru talman! Gränsfrågorna är så svåra och har sådan karaktär att nationerna i dag inte med egna krafter klarar av kampen mot den inter-

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

nationella brottsligheten. Här behövs samverkan mellan EU:s gränsöverskridande roll och nationens ansvarstagande vid sin egen gräns.

Det är kristdemokraternas uppfattning att om regeringskonferensen kan komma fram till ett bra resultat i dessa gränsfrågor så skulle medborgarna inom EU tydligt uppleva fördelarna med EU i vardagslivet. Därmed skulle unionen få en s.k. god legitimitet hos sina medborgare.

Fru talman! Detta vill vi skicka med den svenska regeringen i det nu förestående arbetet med regeringskonferensen IGC 96.

Anf. 161 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Fru talman! Jag är litet förvånad över Kristdemokraternas vilja att göra bl.a. narkotikafrågan till en överstatlig fråga. Står det inte klart för Holger Gustafsson att situationen när det gäller narkotikafrågan är väldigt annorlunda i de flesta europeiska länder jämfört med Sverige? Ser inte Kristdemokraterna en risk i att föra upp narkotikafrågorna på överstatlig nivå? Ser inte Holger Gustafsson risken för att en legalisering kommer till stånd med en överstatlig nivå? Är han inte rädd för det? Varför vill inte Kristdemokraterna behålla detta på en nationell nivå?

Anf. 162 HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik

Fru talman! Birger Schlaug öppnade sitt inledningsanförande tidigare under eftermiddagen med en stor portion arrogans kring EU:s sätt att arbeta. Jag skulle vilja säga att arrogansen tog över sakfrågorna. Han efterfrågade engagemang och munterhet i debatten och försökte också göra stor skillnad mellan samarbete och EU. För oss som har arbetat med detta är det elementärt att vad EU egentligen handlar om *är* samarbete. Att försöka slå en kil mellan dessa begrepp och kritisera utifrån det kan knappast bli framgångsrikt.

Knarkfrågorna är ett bekymmer i hela Europa, i hela världen. Det är ett gränsöverskridande bekymmer, och det är just mot den bakgrunden, Birger Schlaug, som vi har intagit ståndpunkten att det behövs samarbete på två nivåer, både överstatligt och nationellt. De nationella insatserna kan och skall vi göra själva, men vi behöver också hjälp på det internationella och gränsöverskridande området. Där vill vi ge EU de verktyg vi anser behövs, och där stöder vi Anita Gradins idé.

Anf. 163 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Fru talman! Jag vet inte om jag efterlyste munterhet i mitt första inlägg. Litet mer engagemang efterlyste jag, men inte just munterhet.

Däremot förvånar det mig i alla fall väldigt mycket att kds alltså vill föra över t.ex. narkotikalagstiftning till överstatlig nivå, vilket kan innebära att man legaliserar s.k. lätta droger. Då kan vi faktiskt inte förbjuda dem här i Sverige heller. Ser inte kds en stor fara i detta, eller är ni så naiva att ni inte tror att knarkliberalerna i Europa är på fram-marsch? Det är de faktiskt.

Anf. 164 HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik

Fru talman! Birger Schlaug fortsätter att påstå saker som inte är korrekta. Jag har inte sagt att EU skall ha en lagstiftning om huruvida narkotika är tillåtet eller inte. Vad jag har gjort mig till tolk för är att vi behöver en kamp mot narkotikan, och den behöver vi driva både gränsöverskridande och inom nationen.

Jag har absolut inte talat om att EU skall hålla något slags knarklagstiftning. Jag vågar påstå att ingen av oss här i riksdagen, inte ens bland de EU-positiva partierna, föreställer sig att EU skulle få avgöra huruvida narkotika skall vara tillåtet i Sverige eller inte. Det finns ingen människa som har tänkt så. Det handlar om kampen mot knarket, och den tycker vi behöver drivas på två fronter. Då behöver vi ha ett redskap för de fall där vi icke når ut, nämligen de gränsöverskridande.

Jag tycker att även Birger Schlaug borde inse att detta behov finns och ställa upp bakom det kravet i stället för att ifrågasätta viljan i detta samarbetsprojekt som länderna har tillsammans.

Anf. 165 YVONNE SANDBERG-FRIES (s)

Fru talman! Historiska skeenden och ögonblick kan vara svåra att se när vi står mitt uppe i dem. Vi vill gärna ha perspektiv, se dem på avstånd och läsa om dem i historieböckerna. Därför kan det vara svårt när de är för handen att inse deras betydelse och därmed att rätt tolka dem, att dra de riktiga slutsatserna och att handla på ett sådant sätt att vi efteråt kan säga att vi gjorde rätt.

Det är lätt hänt att det blir svårigheterna, hindren och problemen som framträder allra tydligast, medan däremot möjligheterna blir svåra att upptäcka. Rädslan för en okänd framtid skapar en önskan att hålla fast vid det gamla invanda, en önskan om att tiden skall stå stilla.

När EU:s regeringskonferens inleds i morgon står frågan om en utvidgning av unionen allra överst på dagordningen. En historisk process startar.

Nu gäller det för Europas ledare att visa gemensamt ledarskap, att inte låta sig nedslås av svårigheterna, utan leda av insikten om möjligheterna.

Utvidgningen av EU till Öst- och Centraleuropa ger oss nu chansen att förena det Europa som under så lång tid, på ett onaturligt sätt, har tvingats att leva åtskilt. Det är nu vi skall ta chansen att för första gången någonsin bygga ett helt demokratiskt Europa, en kontinent där misstro och motsättningar får vika för samarbete och gemensamt ansvar, ett fredens Europa.

För oss svenskar är en utvidgning av EU av ett alldeles särskilt stort intresse. I och med murens fall har ju helt nya möjligheter öppnats i vår del av Europa. Ibland har jag en känsla av att vi svenskar inte riktigt till fullo inser vilka enorma möjligheter som nu finns och kommer att finnas just i vårt närområde i Östersjöregionen. Saken är den, att sedan Sverige blev medlem har EU också Europaavtal med alla de tre baltiska länderna liksom med Polen. Genom vårt medlemskap i EU har vi svenskar möjlighet att vara med och påverka de stora biståndsprogram som går till Östeuropa. Det är ju EU:s medlemsländer, människorna inom den europeiska unionen, som är de som på det mest aktiva, det

Prot. 1995/96:77

28 mars

EU:s regerings-
konferens

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

mest konstruktiva sättet bidrar till en återuppbyggnad av de tidigare kommunistiska diktaturena.

EU:s engagemang i Östersjöregionen kommer att öka – det vet vi. Vid toppmötet i Madrid fick kommissionen uppdraget att till det stora regeringschefsmöte som skall äga rum på Gotland i maj månad presentera ett framåtsyftande Östersjöprogram för EU. Och som kronan på verket kommer så medlemskapet för våra grannar i Baltikum och Polen.

Detta är en enorm möjlighet för oss. Jag tillhör dem som tror att den nya tillväxtregionen i Europa kommer att finnas just här, i Östersjöregionen. Det är här vi kommer att få se en snabb och därmed välståndsbringande ekonomisk utveckling. Det är här kontakterna nu kommer att knytas intensivare än någonsin. Det är här vi kommer att finna glädjen, inte bara i ett utbyte kulturellt utan i ett utbyte i alla dess former, som de nya möjligheterna ger. Här har EU och EU-medlemskapet, både för oss och för dem som nu klappar på porten, en oerhörd betydelse.

Mot den här bakgrunden är jag glad över att vi när det gäller östutvidgningen är helt överens i utrikesutskottet. Det finns inga reservationer på det avsnittet.

Debatten tidigare här har visat att Birger Schlaug har vissa problem med att stå upp för den här enigheten. Jag förstår det, därför att det har ju varit ett slags omvändelse under galgen, för Vänsterpartiet men framför allt för Miljöpartiet.

Birger Schlaug har tidigare talat om EU 96-kommittén, och så sent som i februari månad, när vi justerade betänkandet, reserverade sig såväl Vänsterpartiets ledamot som Marianne Samuelsson, som representerade Miljöpartiet. Jag tycker för övrigt att Birger Schlaugs kritik mot EU 96-kommittén är ett slag under bältet – om man kan säga det när det träffar en kvinna – mot hans egen medpartiledare i Miljöpartiet. Hon har inte tagit upp ett enda förslag om att vi skulle arbeta på ett annat sätt i EU 96-kommittén.

Jag vill citera vad de båda reservanterna från nej-partierna sade så sent som i februari när det gällde utvidgningen: ”Ett mellanstatligt samarbete skulle sannolikt vara mer ändamålsenligt för en bredare alleuropeisk samverkan än EU:s orealistiska unionsplaner. Vi ser inte heller en Europeisk union som förutsättning för fred, frihet och stabilitet i Europa. Bra samarbete mellan folk och länder kan och måste ske utan krav på medlemskap.”

I det betänkande som vi nu diskuterar har alltså förvandlingen ägt rum. Och jag välkomnar den. Men att det är en förvandling kan ju varje människa inse som nu läser vad Miljöpartiet står bakom. Nu står Miljöpartiet nämligen bakom följande formulering:

”Sverige är en av de tydligaste förespråkarna av en utvidgning av EU till att omfatta också länderna i Central- och Östeuropa. Det europeiska fredsprojektet måste utvidgas till att inbegripa också de europeer som i flera decennier tvingades leva bakom järnridån. En utvidgning av EU skulle innebära en unik möjlighet att stabilisera och främja den pågående demokratiska utvecklingen i Central- och Östeuropa.”

Det är bra, Birger Schlaug! Det är bra att ni har ändrat er. Men jag tycker samtidigt att det är ohederligt av er att i den här debatten ändå försöka uppträda som om ni inte hade gjort det. Ni inser att svenska folket tycker att en utvidgning av EU till Östeuropa är mycket bra. Ni vet att det finns ett starkt stöd för detta bland svenska medborgare. Det har ni uppsnappat. Det är för övrigt typiskt för missnöjespartier; de är lyhörda. Men samtidigt vill ni göra gällande att ni är unika på något sätt, att ni står för någon annan Europapolitik. Birger Schlaug blev också väldigt störd när föregående talare sade att vi i alla de stora frågorna är överens i kammaren.

Det är bra att även Miljöpartiet nu inser vilken viktig fredsbevarande kraft den europeiska unionen är och att man välkomnar de nya medlemsländerna. Det är hälsosamt att Miljöpartiet och Vänsterpartiet också börjar se realiteterna.

EU är öppet. Tolv länder har ansökt. Det finns inga alternativ på den europeiska arenan. Det är fakta.

Fru talman! Jag skulle vilja avsluta med att säga: Gnällspikar och svartmålare har sin tid, men förr eller senare måste man gå vidare. Då kommer tiden för de konstruktiva, för problemlösarna, för dem som ser möjligheterna. Det är så man förändrar verkligheten. Jag uttrycker bara en förhoppning om att denna insikt skall drabba Miljöpartiet och Vänsterpartiet också när det gäller de andra områdena av EU-samarbetet.

(Applåder)

Anf. 166 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Fru talman! Jag skulle nästan också kunna applådera, därför att det var skönt med någon som var engagerad och talade för EU. Det var första gången i dag. Det var jätteroligt att höra att någon tror på själva EU-konceptet så till den milda grad.

Jag vill i alla fall ta upp litet grand om mytbildningen om att EU har skapat fred. Yvonne Sandberg-Fries var också inne på det. Men det är inte EU som har skapat fred. Det är samarbete mellan fria nationer som har skapat fred i Västeuropa. Det enda vi kan lära oss av historien är väl att det inte är unioner som har skapat fred, utan att det är samarbete. Det är handelsavtal, forskningsavtal, studentutbytesavtal och tusentals andra avtal mellan nationer som har skapat fred i Västeuropa.

EU är några få år gammalt. Om EU skapar fred får vi se så småningom, men det har vi ingen aning om. Det kanske t.o.m. är så att stormaktsbyggen inte skapar fred. Det kanske t.o.m. är så att stormaktsbyggen, som talar om att man skall ha en gemensam identitet gentemot omvärlden, en gemensam säkerhetspolitik, en gemensam utrikespolitik, en gemensam försvarspolitik, kanske så småningom inriktad på ett gemensamt försvar, kommer att uppfattas som ett hot från omvärlden.

Det är kanske t.o.m. så att vi i framtiden får två supermakter i Europa som står mot varandra, och då har vi inte vunnit någonting när det gäller fred över huvud taget.

Miljöpartiets linje är att alla är välkomna som efter demokratiska val har beslutat att bli medlemmar i unionen. Vi tycker t.o.m. att ansö-

Prot. 1995/96:77

28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77

28 mars
EU:s Regerings-
konferens

karländerna bör få vara med under regeringskonferensen, både som närvarande och med yttranderätt, därför att vi tycker att de också skall ha rätten att med sina ståndpunkter kunna påverka någonting som de kanske skall leva med. Jag frågar nu: Varför kan inte Socialdemokraterna acceptera en sådan inbjudan till ansökarländerna?

Anf. 167 YVONNE SANDBERG-FRIES (s) replik

Fru talman! Nu berörde Birger Schlaug ett annat karakteristiskt drag i Miljöpartiets Europapolitik, nämligen att föreskriva för andra länder vad de skall anse vara rätt och riktigt. Det här kan man spåra i särskilda yttranden i Miljöpartiets motioner i den här frågan, där man talar om att det skall vara stabila utslag, verkligen rejäla utslag i tänkta folkomröstningar i andra länder för att de skall kunna få bli medlemmar. Det skall Miljöpartiet här hemma i Sveriges riksdag, med några få procent av väljarsympatierna, sitta och tala om för resten av Europa. Man talar t.ex. om ett massivt folkligt stöd.

Man talar också om att om länderna inte blir medlemmar skall de ha generösa avtal, och det är vi alla överens om. Samtidigt kan Miljöpartiet inte avhålla sig från att varna för att de där dumskallarna i de andra länderna kan låta sig luras av EU, och för att avtalen skulle kunna bli en kamouflerad inkörsport till medlemskap. Det kan folk inte själva bedöma, utan det måste Miljöpartiet varna de andra länderna för.

Detta är ett storsvenskt beteende. Birger Schlaug talar om stormakt. Sverige ansåg sig vara en stormakt på 1600-talet. Då kanske det gick an med ett storsvenskt beteende, men jag tycker att det hör hemma väldigt illa 1996, och jag tycker att Birger Schlaug borde tänka sig för litet grand hur han uttrycker sig.

Anf. 168 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Fru talman! Det var ett väldigt märkligt inlägg, även för att vara efter middagen.

Det är väl självklart att ett rimligt krav, även från Socialdemokraterna, borde vara att inte en liten maktelit plötsligt bestämmer över folket i andra länder att deras land skall bli medlem i EU. Det är väl ett fullt rimligt krav att det skall ske efter demokratiska val. Det är det vi säger. Alla länder som efter demokratiska val själva bestämmer att de vill bli medlemmar skall vara välkomna. Det Yvonne Sandberg-Fries säger är att det inte skall vara några val och att det inte skall vara något demokratiskt fattat beslut. Det förvånar mig väldigt mycket att hon hävdar detta.

Jag förstår inte alls Yvonne Sandberg-Fries negativa attityd till att vi, liksom alla gröna partier i Europa, menar att även de länder som väljer att inte bli medlemmar i EU skall erbjudas bra avtal, riktigt bra avtal, inte slavavtal utan kanske sådana avtal som Norge har. Det är viktigt.

Yvonne Sandberg-Fries sade i sitt första inlägg att vi egentligen tycker samma sak. Men det är en sak som skiljer väldigt mycket, och det tror jag också att hon vet. Det är att vi tycker att Sverige bör lämna EU. Vi tycker också att svenska folket skall få en möjlighet att folkom-

rösta efter regeringskonferensen. Vi tycker dessutom att svenska folket skall få en chans att folkomrösta om ett medlemskap i EMU, eftersom ett medlemskap i EMU är större än medlemskapet i EU.

Anf. 169 YVONNE SANDBERG-FRIES (s) replik

Fru talman! Om jag inte hörde alldeles fel i Birger Schlaugs inlägg tidigare var det aktuellt att lämna EU om 10–15 år. Jag tycker kanske att en konstruktiv inställning under mellanperioden vore att försöka driva en del sakfrågor och inte bara ägna sig åt att diskutera utträdesparagrafer. Det finns litet andra saker som människor i Europa är intresserade av: sysselsättning, miljö, ett mer demokratiskt fungerande EU, utvidgning m.m. Jag väntar på de konstruktiva bidragen från Miljöpartiet.

Självfallet skall det vara demokratiska val, men Miljöpartiet talar om att det skall vara ett massivt folkligt stöd. Tolkningsföreträdet ligger hos Miljöpartiet i Sverige – inte hos de andra länderna – av hur man skall anse att den demokratiska processen skall gå till.

Jag tycker att det är dags för Miljöpartiet att sluta upp med mytbildningen. Här har man talat om EU som något slags fästning och stormakt, men faktum är ju att när vi blev medlemmar och anslöt oss till många av de Europaaavtal som redan fanns, där vi hade andra avtal, innebar det bättre avtal för de länder som stod utanför EU.

Det är faktiskt så att hela det projekt som nu pågår i medelhavsregionen innebär en väsentlig öppning till länderna i denna region, på den afrikanska kontinenten och i Mellanöstern. EU är öppet. Detta är ett faktum som inte ens Birger Schlaug med sin retoriska förmåga kan bestrida. Sluta med myterna. Välkomna in i verkligheten, så skall vi diskutera EU:s framtid.

Anf. 170 BERTIL PERSSON (m)

Fru talman! EU är ett fredsprojekt, och det har växt fram successivt. Det började i liten skala med Kol- och stålunionen, där kol och stål var nyckelresurser som man ville knyta upp därför att det var de som spelade roll för eventuella framtida krig. Vi kan utan vidare konstatera att det här projektet, som då inte hette EU men som nu heter EU och är samma projekt, knöt de gamla kombattanterna Tyskland och Frankrike tillsammans på ett utomordentligt framgångsrikt sätt.

Vi är nu i en situation där världens sista imperium faller sönder, gamla vasallstater lyckas frigöra sig och erövrade länder åter får sin självständighet. Det är klart att det i en sådan situation uppstår ett sorgearbete i den gamla imperiebyggande staten. När detta sorgearbete är förenat med kris och umbäranden blir det också grogrund för en revanschism som kan bli utomordentligt farlig.

Utvecklingen i Ryssland är, milt sagt, osäker i dessa dagar. EU är vad som kan bli nyckeln. Det finns inga andra organisationer som har styrkan att kunna skapa en lösning på de problem som återstår i det sönderfallande östimperiet.

Det behövs ett fredligt samarbete, och redan från början sade man när det gällde det här projektet att alla europeiska stater skall få vara

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77

28 mars
EU:s regeringss-
konferens

med i det när de uppfyller de krav som man naturligt ställer på demokratiska stater. EU är ett politiskt torg, inte bara för öppen diskussion och samförstånd. Det är inte en diskussionsklubb, utan fattar också viktiga, ekonomiska beslut, och det är det som gör att kraften i EU blir en annan än i andra tänkbara diskussionsfora.

Jag menar att det är oerhört viktigt att nu etablera en ny ordning för sammanhållning och förståelse i ett nyordnat Europa. Dessutom är inte EU kontroversiellt på samma sätt som exempelvis NATO i den gamla imperiebyggerstaten Ryssland.

Sverige har, som jag ser det, ett alldeles särskilt ansvar när det gäller Baltikum – Estland, Lettland och Litauen. Vi har våra gamla klassiska historiska konnex med dessa länder.

Den historiska traditionen är viktig, och vårt ansvar är här större än på något annat håll. Vi är dessutom ganska ensamma i Europa med detta engagemang för Baltikum.

Polen är en annan viktig granne vid Östersjön, som det också är viktigt att få med. Vi skall komma ihåg att Baltikum, framför allt Estland och Polen, dessutom är mycket snabbväxande ekonomier. Vi har möjlighet att skapa ett fredens hav av Östersjön, ett begrepp som tidigare bara var munväder, men där vi nu kan få faktiska förutsättningar för en fredlig utveckling och en snabbväxande ekonomi.

Jag menar att Sverige har en alldeles speciell roll. Det här är vår viktigaste fråga i Europa för de kommande åren. Ingen annan har lika starka motiv för att stabilisera den demokratiska utvecklingen runt Östersjön som vi har. Därför är det angeläget att vi hjälper de felutvecklade länderna i öst, inte minst med möjligheten att få samverka inom ramen för den europeiska unionen. Med EU kan vi hjälpa till att utjämna skillnaden mellan fattiga och rika i vår del av världen och att påverka både miljön och den sociala utvecklingen.

Fru talman! Detta är vår viktigaste uppgift i de kommande förhandlingarna.

Anf. 171 MARIANNE SAMUELSSON (mp)

Fru talman! Det har blivit en något intressant debatt kring EU 96-kommittén, om hur vi har fullföljt vår uppgift och om vi tycker att vi har lyckats eller inte. På det möte som hölls i veckan som var tyckte jag att vi var rörande överens om att vi inte hade lyckats med vårt huvuduppdrag, att få i gång den debatt som var tanken bakom EU 96-kommittén. Det var t.o.m. så illa att studieförbunden i vissa fall inte hade lyckats hitta folk som ville komma till deras studiecirkel. Det tyder väl bara på en enda sak – att vi inte har lyckats särskilt bra i vårt huvuduppdrag. Det tror jag att kommittéordföranden och jag kan vara rörande överens om.

Däremot har vi inte varit rörande överens när det gäller företrädare i en hel del av de offentliga utfrågningar och annat som vi har haft. Jag har velat ha in EU-kritiska personer, men har fått nej till det. Det tror jag att de flesta i kommittén har uppfattat. Vissa har tydligen inte gjort det. Yvonne Sandberg-Fries hade tydligen inte alls noterat det. Men det

kanske beror på att hon kom in sent i kommittén och inte har varit med så våldsamt länge och mycket.

Att inte Sten Tolgfors har hört min kritik var jag mer förvånad över. Han kanske inte ens hörde kritiken jag framförde när vi fördelade pengarna. Sten Tolgfors drev som representant för Moderata samlingspartiet kravet att Moderata samlingspartiet skulle ha sin andel av pengarna. Men det kan ju vara så att man lyssnar på det man vill, och då blir också debatten därefter.

I den här debatten tänkte jag inte ägna så mycket tid åt vad EU 96-kommittén har gjort utan mer åt vad regeringskonferensen handlar om. En sak som är intressant är nämligen att vi har varit rörande överens om att offentlighetsprincipen är en viktig del i svensk politik. Det är vi överens om i alla partier. Sedan blir man så förvånad över hur Sveriges regering i dag lever upp till det.

Vi har länge sökt att få fram en dagordning för den kommande regeringskonferensen. Det har inte gått, och när jag till UD framförde att jag skulle vilja ha den här dagordningen, som jag hade hört talas om i Danmark, fick jag det som tidigare har varit en tidsplan med information om vad som skulle hända och som länge har legat på Reuterskärmen.

Samtidigt kunde jag från Danmark hämta in information om en planerad dagordning. Det är något förvånande att den danska regeringens förhandlare kan berätta om hur den kommande dagordningen är tänkt att se ut medan de svenska förhandlarna inte kan det. Samtidigt hävdar man att offentlighetsprincipen och en öppen debatt är otroligt viktiga i Sverige.

Men det kanske också är ett led i att man egentligen inte vill få i gång en debatt. Och det kanske var därför som den samlade nej-rörelsen som i dag velat uppvakta regeringen inte fick det, därför att ingen hade tid att ta emot dem, trots att det så att säga bara var några små enkla krav som de ville framföra: att man skulle behålla vetorätten, att man inte skulle inordna sig i den västeuropeiska unionen, att man skulle säga nej till att föra upp beslutanderätten i asyl-, flykting-, narkotika-, polis- och tullfrågor på unionsnivå, att man skulle säga nej till Schengensamarbetet och att man skulle ta upp valutaunionen, EMU, på regeringskonferensen.

Jag tänkte i det här sammanhanget överlämna deras krav till ministern, så har ärendet ändå framförts. Jag tror att demokratin mår bra av att även de som är kritiska får framföra sina synpunkter.

Vi i Miljöpartiet de gröna är kritiska till väldigt mycket av det som regeringen driver inför regeringskonferensen, inte minst vad det gäller utrikes- och säkerhetspolitiken, där vi tycker att Sverige är på glid in mot ett närmare samarbete vad gäller utrikes- och säkerhetspolitik. Man är t.o.m. villig att ha en gemensam utrikestalesman. Ja, det kan tänkas att det kan vara en kvinna, men i EU-sammanhang brukar det mest bli män som talar, så det är nog mest troligt att det blir en man som blir den gemensamma talesmannen.

Samtidigt säger man att när det gäller försvarssamarbete skall man inte vara med. Men det är faktiskt mycket märkligt att man är för delta-

Prot. 1995/96:77

28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77

28 mars
EU:s regeringss-
konferens

gande i gemensam utrikes- och säkerhetspolitik, som på sikt också kan leda till ett gemensamt försvar, att man är för att vetorätten tas bort och ändå på allvar tycks tro att man skall kunna stå utanför.

Man skall dessutom ha gemensamma yttre gränser. Det är en av de saker man förhandlar i t.ex. Schengen. I morgon skall vi få reda på hur det har gått, utan att ha fått ha en ordentlig debatt om vad det egentligen innebär, vilket också är förvånande i en demokrati.

Men hur man skall klara att stå utanför försvarssamarbetet är för oss en gåta. Vi menar att man tydligt är på väg in i också ett gemensamt försvarssamarbete genom att man har tagit bort sitt enda starka förhandlingskort redan innan förhandlingarna börjat, nämligen vetorätten. Att komma som neutral stat till ett förhandlingsbord utan att ha ett starkt kort med sig tror jag blir *mycket* svårt.

En av de utredningar som kommittén faktiskt har tagit fram visar på hur de olika länderna har ställt sig inför det kommande gemensamma utrikes- och säkerhetssamarbetet och det gemensamma försvarssamarbetet, VEU-samarbetet. Samtliga länder utom Sverige och Irland är för ett starkare samarbete. Det är klart att tar man då bort vetorätten riskerar man att hamna i den sitsen att man faktiskt är där, utan att man kanske hade tänkt sig det, därför att man inte har något ordentligt kort kvar att förhandla med. Det är det som vi är så otroligt kritiska mot i Miljöpartiet de gröna.

Sedan har det varit en debatt kring östutvidgningen också. Det är litet fascinerande. Först och främst har Miljöpartiet aldrig sagt att vi tänker rösta nej till att de här staterna skall få vara med om de vill. Däremot har vi ifrågasatt om det är rätt av Sverige att pracka på dem ett medlemskap, i bemärkelsen att vi driver att detta är så viktigt för Europa. Det är för oss inte demokrati. Läser man på hur det står till i de här länderna när det gäller kunskapen om vad medlemskapet innebär, vilket ändå måste vara grunden för att man skall kunna välja, finner man att den är mycket dålig. De flesta medborgarna i de här länderna har inte ens hört talas om vad EU-medlemskapet skulle innebära för dem.

Om man menar någonting med att demokrati är värdefullt och viktigt är det otroligt viktigt att man också har en kunskap i botten innan man skall välja. Vi tycker heller inte att Sverige har bjudit in på något annat sätt än med armbågen.

Det skulle vara intressant att höra vår nye minister berätta hur han ser på de handelsavtal som vi har med Östeuropa. Är de verkligen till för att gynna Östeuropas utveckling, eller gynnar de oss, vilket det ser ut som när man tittar på statistiken? I så fall har vi inte ens kunnat bjuda till ordentligt när det gäller handelsavtal. Det måste ändå anses – och det anser de flesta fredsforskare – vara grunden till det fredliga samarbetet länder emellan. Det skulle vara mycket intressant att här höra vår nye handelsminister delge oss sin syn på just handelsavtalen.

Vi hörde här nyss Yvonne Sandberg-Fries tala varmt för att handelsavtalen blivit bättre i och med EU-medlemskapet. Men såvitt jag har kunnat läsa har jag inte upptäckt det. På vilka områden har handelsavtalen blivit så mycket bättre för dessa länder sedan Sverige blev

medlem i den europeiska unionen? Är det inte så att vi faktiskt har ökat hindren för handeln och krånglat till det?

För några år sedan var det väldigt vanligt att vi drev linjen att ta bort regler för tekovaror och låta dessa länder handla med oss. Nu har vi återinfört restriktioner för dem. Det är likadant på jordbruksområdet för en mängd av dessa länder. Grunden för det demokratiska samarbetet länder emellan är just bra handelsavtal.

Anf. 172 STEN TOLGFORS (m) replik

Fru talman! Låt mig först understryka att detta inte är någon debatt om huruvida EU 96-kommittén har lyckats eller inte. Jag har flera synpunkter på Marianne Samuelssons agerande. Den kritiken kvarstår, och den kritiken håller. Det är bara att läsa Miljöpartiets motion.

Marianne Samuelsson nämnde att jag skulle ha drivit att Moderaterna skulle få pengar. Detta är med den allra välvilligaste av tolkningar ett direkt felaktigt påstående. Det kan styrkas av övriga ledamöter, och därför behöver jag inte ägna mer tid åt det.

Jag vill i stället ägna mer tid åt Marianne Samuelssons politiska krumbukter. Vi fick nu här höra att Sverige försöker packa på de nya demokratierna och de nygamla demokratierna medlemskap. Jag träffade i förra veckan riksdagsmän från ett drygt trettiotal europeiska länder. Där var bilden fullständigt en annan. Det kan vara bra för Miljöpartiet att möjligen ta till sig.

Jag gläds också över den nya frihandelsivern inom Miljöpartiet när man talar om att handelsavtalen skall förbättras. Det tycker självfallet vi moderater. Miljöpartiet ägnar sig annars mest åt att av miljöskäl och en rad andra skäl kritisera handeln.

Annars har Miljöpartiet i dag beskrivit EU som en superstat. Det har handlat om slavavtal med östeuropeiska länder, en sovjetiserad syn på samhället och spekulationer om i fall EU skall förbli demokratiskt. Står Marianne Samuelsson för detta? Är det en seriös politik?

Så över till Miljöpartiets motion. Ni skriver där att de ekonomiska klyftorna i EU:s omvärld är en följd av den typ av marknadsekonomi som EU vill lagstifta om. Står Marianne Samuelsson för detta, att det är marknadsekonomi som är upphovet till de problem som en rad länder i Östeuropa nu har? Vad säger Marianne Samuelsson om att icke-alliansfria organisationer skall kunna utföra ett fredsbevarande arbete? Är Marianne Samuelsson emot det som sker i det forna Jugoslavien inom NATO:s ram?

Anf. 173 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Fru talman! Klyftorna i Europa bara ökar och ökar. Samtidigt är marknadsekonomi den ledstjärna som man hela tiden för fram som det absolut mest viktiga. Man tar inte hänsyn till människors behov utan framför allt till marknaden. Ett praktexempel på det är ”galna kossjukan” och de konsekvenser som den har fått. Man har där inte tagit hänsyn till det som vi har framfört, nämligen att länder skall ha rätt att ha restriktioner när det gäller hälsa och miljö.

Prot. 1995/96:77
28 mars

EU:s regerings-
konferens

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Detta är viktigt när det gäller marknaden. Om marknaden är viktigare än människorna är det inte någon bra marknad. Att den fria marknaden och marknadsekonomin skulle fördärva Östeuropa har jag aldrig sagt och aldrig påstått. Däremot anser jag att vi skall ha handelsavtal om vi menar någonting med detta.

Där måste Moderaterna, Socialdemokraterna och övriga ja-sidan visa färg. Menar ni någonting med att ni vill att Östeuropa skall komma in på lika villkor som vi i den europeiska unionen kan man inte ha handelsavtal som missgynnar dessa länder och som gynnar oss. Då kommer de ju aldrig att ekonomiskt platsa i den europeiska unionen. Det är ni medvetna om. Men ni bjuder in med armbågen.

Anf. 174 STEN TOLGFORS (m) replik

Fru talman! Med förlov sagt förstår jag att Marianne Samuelsson känner sig pressad. Det är sannerligen en snömospolitik hon står för. Hon svarar inte på någon av frågorna, och hon säger att Miljöpartiet aldrig har sagt så. Jag läste ur er motion, och jag läser igen: De ekonomiska klyftorna är en följd av den typ av marknadsekonomi som EU vill lagstifta om. Är det eller är det inte ett uttryck för det jag tidigare sade?

Marianne Samuelsson säger att klyftorna beror på en politik som inte tar hänsyn till människors behov. Men hur var det tidigare? Är orsaken till de problem som finns i dag att länderna har blivit fria, demokratiska och marknadsekonomiska, eller är det att de förtrycktes under en mansålder?

Fru talman! Därtill vill jag säga till Marianne Samuelsson: Tala om att bjuda in länder med armbågen! Man är inte beredd att lägga två strån i kors för att komma till rätta med det som man målade upp som det stora problemet för framtiden: nya murar i Europa. Miljöpartiet är det parti som bygger murar i Europa. Det gör ni genom att ni är restriktivare handelspolitik, att ni inte kämpar för utvidgningen och att ni sprider myter om det enda existerande samarbete som har fungerat för freden i Europa.

Marianne Samuelsson kanske kan utveckla detta: Vad har byggt freden i Europa? Det var inte EU, utan precis allt annat än EU. Det var samarbete. Men vad återstår då? Samarbete med VEU? Det lär knappast Marianne Samuelsson förorda. Samarbete med NATO? Det lär Marianne Samuelsson knappast förorda. Sedan finns Europarådet och de mänskliga fri- och rättigheterna, något vi starkt stöder, och så finns EU och några andra organisationer. Kan Marianne Samuelsson förklara detta vore jag mycket tacksam.

Anf. 175 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Fru talman! När det gäller den ekonomiska politiken i Europa kritiserar vi Europeiska monetära unionens regelsystem utifrån att det ökar klyftorna i Europa. Det har vi sett otaliga bevis på. Det är vi inte ensamma om att tycka. Det finns fler än vi som säger att så är fallet, t.ex. forskare som har tittat på det.

Man bygger nya murar i Europa, bl.a. genom att man har så hårda regelkrav på dessa länder att det blir mycket svårt för dem att komma in. Dessutom missgynnar man dem via de handelsavtal som man har upprättat.

Vi i Miljöpartiet vill ha ett annat Europa. Vi vill ha ett Europa där man samarbetar länder och folk emellan och har rivit murarna, framför allt när det gäller människor, och gett goda möjligheter för samarbete. Det har vi utvecklat i en mängd motioner, och vi har svarat på frågor.

Jag förstår inte hur Sten Tolgfors läser Miljöpartiets motioner. Dessutom blandar han ihop vår kritik vad gäller EMU och EU med utvidgningen och den ekonomiska politiken i dessa länder. Det finns olika delar i detta som Sten Tolgfors blandar frisk i sin kritik. Men Sten Tolgfors står ju för moderat politik, och den är marknadsliberal så att det skriker om det. Det skriker också om många människor med den politiken, och den politiken vill inte vi ha. Vi vill ha en grön politik som bygger på solidaritet, jämlikhet och ett miljövänligt samhälle.

Anf. 176 HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik

Fru talman! EU är ett samarbete mellan fria nationer som tillsammans beslutar om vad man skall samarbeta om. Detta samarbete startade under rubriken Kol- och stålunionen för att sedan utvecklas till Europeiska gemenskapen och därefter till det det heter i dag, den Europeiska Unionen.

Det är möjligt att det byter namn även i framtiden. Men det handlar om ett samarbete. För detta samarbete finns det ett stort engagemang bland de gröna ute i Europa. Varför utmålar sig miljöpartiet som en bromskloss i detta samarbete, där deras kolleger ute i Europa har ett engagemang?

Det har av Birger Schlaug t.o.m. kallats för den ”galna EU-sjukan”.

Vad har Miljöpartiet gjort för att inför IGC 96 bidra till en debatt som är saklig när det gäller de frågor som skall tas upp? Ni har börjat engagera er i frågor som i och för sig är viktiga, nämligen EMU, Schengen och folkomröstningar i Sverige. Samtliga dessa frågor ligger utanför agendan till IGC 96. EMU har en egen tidplan. Schengen är ett annat projekt. Folkomröstningar i Sverige är knappast någonting för IGC.

Svenska folket kanske skulle vara betjänt av att vi höll oss till och på agendan.

Ni kännetecknas av att ni ligger vid sidan om agendan, Marianne Samuelsson, och dessutom bromsar ni så mycket ni kan. Det ger inte något trovärdigt intryck. Varför är det så? Varför är inte Miljöpartiet i takt med sina vänner i Europa?

Anf. 177 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Fru talman! Holger Gustafsson undrar varför Miljöpartiet inte är i takt med sina vänner i Europa. Jag skulle vilja fråga varför inte Holger Gustafsson och kds är i takt med sina väljare i Sverige. Det kanske vore intressantare att analysera.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

I många frågor är vi faktiskt i takt med våra partikamrater i Europa. Vi har ett gemensamt program med våra partikamrater i Europa. Men när det gäller medlemskapet i den europeiska unionen har vi, och även de gröna, sagt att vi bör stå utanför eftersom vi vill kunna gå före och ha hårdare regler när det gäller bl.a. miljöfrågorna.

Jag förstod inte påståendet att vi inte tar upp den debatt som rör IGC. Vi tog upp den mycket tidigt. Vi ville ha den debatten och en deklaration från partierna när det var val till europeiska unionen. Då hade det varit lättare att få ut det till folket och att se skillnaderna mellan partierna.

Vi har tagit upp det som vi framför som viktigt, nämligen en utträdesparagraf. Det är mycket IGC-relevant eftersom man talar om att man skall ta upp en uteslutningsparagraf. Vi har tagit upp det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet. Vi har tagit upp Schengen. Visst är det relevant. Holger Gustafsson sade i sitt anförande att kds skulle vara med och flytta upp detta på Anita Gradins första pelare, vilket också berör Schengensamarbetet.

När det gäller EMU talar alla om att det på ett eller annat sätt kommer att politiskt komma upp på dagordningen, även om det i dag inte står där.

Anf. 178 HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik

Fru talman! Jag har inte sagt att Marianne Samuelsson och Miljöpartiet inte tar del i debatten. Det är helt uppenbart att de gör det. De gör det dessutom på ett mycket arrogant och, skulle jag vilja säga, för många vilseledande sätt.

Problemet är just att ni lyfter fram de frågor som alla vet inte hamnar på dagordningen för IGC 96. Ni lyfter fram dem eftersom de passar väldigt bra i den svenska opinionen och eftersom de passar Miljöpartiet bra i Sverige. Ni ser gärna en folkomröstning där man kan konfrontera svenska väljare ytterligare en gång eftersom det gynnar Miljöpartiet.

Det gynnar dock knappast utvecklingen i de länder som har valt att samarbeta i Europa för att åstadkomma någonting. Där är ni inte sakliga. Ni är inte konstruktiva.

Min fråga är: Varför är ni inte i takt med era vänner i Europa som verkligen arbetar konstruktivt i många av dessa frågor? Den frågan är obesvarad för de svenska väljarna. Jag tycker att Marianne Samuelsson skall svara på den.

Anf. 179 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Fru talman! Vi är i takt med våra europeiska vänner. Vi skall snart ha en konferens på Gotland tillsammans med våra gröna vänner i Europa. Det finns många frågor som vi driver tillsammans med dem.

Holger Gustafsson undrade varför vi inte pratar om det som berör IGC-konferensen. Det är ju precis det vi gör. Vad var det som Holger Gustafsson tog upp som var så annorlunda mot det vi tog upp i debatten? Schengen-avtalet tog Holger Gustafsson upp i en annan form. Han ville ha polissamarbete. Han ville ha hela Schengen inkorporerad i första pelaren, vilket skulle vara en katastrof för samarbetet när det

gäller knarkfrågorna. Då skulle vi drabbas av överstatligheten och inte längre kunna bedriva en aktiv svensk knarkpolitik utifrån våra egna förutsättningar.

I Danmark är folkomröstning en viktig fråga inför IGC-konferensen. Danskarna har redan beslutat att ha en folkomröstning om det blir traktatförändringar. Varför skulle det inte vara relevant att ta upp den frågan i Sverige? Är vi så mycket mindre demokratiska än vad man är i Danmark? Tål inte frågan om folkomröstning ens att debatteras i Sverige? Vi har röstat om Schengenavtalet. Vi har inte röstat om några andra avtal. Det är fråga om att ändra Schengenavtalet. Det borde väl tillhöra demokratin att man ställer detta inför folkomröstning. Det tillhör i alla fall de demokratiska rättigheterna att partier som anser så skall få driva de frågorna.

EMU-frågorna är självfallet viktiga. Det finns redan ett spikat EMU-program. Om vi inte tar upp detta till debatt nu riskerar vi att halka in i EMU-programmet utan att över huvud taget ha haft en debatt. Det är kolossalt viktigt. Det är min skyldighet som demokratiskt vald person att föra den debatten. Det är därför jag sitter i Sveriges riksdag.

Anf. 180 BERTIL PERSSON (m) replik

Fru talman! Jag har försökt att lyssna noga på Marianne Samuelsson. Jag uppfattade att hennes budskap var att de som inte är med i EU skall vara med och bestämma, medan de som är med i EU bör gå ut. Är detta korrekt uppfattat?

Anf. 181 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Fru talman! Jag tror att Bertil Persson behöver läsa protokollet i morgon. Jag tror att Bertil Persson helt har missuppfattat vad jag har sagt. Det är ju sorgligt om inte mitt budskap har gått fram här i kammaren.

Att jag inte är för den europeiska unionen som den ser ut i dag, har jag väl tydligt framfört, och att jag tycker att den bör förändras avsevärt, nämligen till det som Bertil Persson tog upp i sin historik där samarbetet var en viktig del för fredsfrågorna. Det är något som vi inom Miljöpartiet också är för, nämligen ett samarbete länder och människor emellan på ett sätt som gynnar människors situation.

Den andra delen var märkligt uppfattad av Bertil Persson.

Anf. 182 YVONNE SANDBERG-FRIES (s) replik

Fru talman! Marianne Samuelsson undrade hur det står till med våra frihandelsavtal och Europaavtalen med de olika länderna. Jag skall därför för upplysningens skull citera ur det betänkande som vi just nu behandlar.

Där står det så här: Som medlemmar i EU har Sverige lämnat de tidigare frihandelsavtal som gällde mellan EFTA och ett antal stater i Central- och Östeuropa och i stället tillträtt dels europeiska gemenskapernas och deras medlemsstaters, dvs. EU-ländernas breda och ambitiösa Europaavtal med ett stort antal länder, dels andra typer av

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

EU:s regerings-
konferens

partnerskaps- och associationsavtal bl.a. inom ramen för EU:s s.k. medelhavsstrategi och andra bilaterala eller regionala förbindelser.

Detta står under rubriken *Utskottets överväganden* på sidan 35.

Till detta finns ingen som helst reservation från Miljöpartiet. Jag rekommenderar Marianne Samuelsson att läsa betänkandet. Det finns en hel del spännande faktauppgifter att hämta där.

Anf. 183 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Fru talman! Jag har läst betänkandet. Visst finns det en hel del spännande saker att hämta ur det.

Framför allt tycker jag att det framgår tydligt för den som läser detta att det är ganska stora förändringar på gång i svensk politik. När det gäller framtidsfrågorna kommer vi i Sverige på en mängd områden att hamna under den europeiska unionens beslut, utan att själva kunna driva frågorna.

Det står faktiskt inte att Estlands, Lettlands och Litauens Europaavtal är bättre än det svenska avtalet. Det står att de är breda och ambitiösa utifrån EU-nivå. De är kanske inte lika bra som de avtal Sverige borde ha skaffat, om man hade menat någonting med det som framförts tidigare, nämligen att vi skall bereda framför allt de baltiska länderna möjlighet och utrymme att vara med på lika villkor. Då borde det ha ingått som en del att jordbruksprodukter, textilprodukter och annat inte skulle stå utanför detta. På textilsidan vet jag att det svenska avtalet var bättre än det EU-avtal som finns nu.

Det är viktigt att man tittar på detta och funderar kring vad EU egentligen menar. Inom EU är man väldigt mycket för att skydda sin egen inre marknad. Det märks också i handelsavtalen. Man är mycket mån om den egna marknaden – så mån om den att man t.o.m. är villig att riskera både människors miljö och hälsa för marknadens skull. Man föredrar att låta marknaden härja fritt framför att införa restriktioner på miljöområdet eller för hälsan. Detta har vi sett på en mängd områden.

Anf. 184 YVONNE SANDBERG-FRIES (s) replik

Fru talman! Självfallet är det en oerhörd fördel för de baltiska länderna att nu ha tillträde till hela den europeiska gemenskapens område. Det är en viktig framgång för Sverige, som drev dessa frågor redan i medlemskapsförhandlingarna.

Jag vill sluta med att återge vad min gamla biologilärarinna sade: Man skall inte tro, man skall veta.

Anf. 185 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Fru talman! Ja, det är viktigt att veta, och inte bara tro, i det här fallet. Jag tycker att det Yvonne Sandberg-Fries har sagt när det gäller EU andas mycket av tro – framför allt en otrolig tro på att EU är det absolut rätta och bästa, och att det bara är där man förstår saker och ting. Hon har definitivt inte sagt någonting om att miljöfrågor och solidaritet med omvärlden är viktigt och väsentligt i sammanhanget.

Självfallet tar jag för givet att Sveriges regering inte på något sätt skulle ha motarbetat att de baltiska staterna upprättar bra handelsavtal

med den europeiska unionen. Men det är inte Sveriges förtjänst att de fick ett handelsavtal med EU. Sverige hade ju redan innan dess ett handelsavtal med de baltiska staterna, som fick rivas upp till förmån för det gemensamma avtalet. Därmed försämrades faktiskt avtalet för de baltiska staterna när det gäller deras möjligheter att sälja till Sverige. I dag köper de mer från EU än vad de säljer, och det undergräver en stor del av dessa länders ekonomi.

Anf. 186 AXEL ANDERSSON (s)

Fru talman! De senaste timmarna har svensk politikens svar på don Quijote och Sancho Panza stormat in på den politiska scenen i Sverige och svingat negationens svärd mot det vederstyggliga europeiska samarbetets kvarn.

Jag har försökt att lyssna till det som Marianne Samuelsson har sagt i alla repliker för att åtminstone hjälpligt kunna förstå Miljöpartiets strategi för Europasamarbete. Man måste ju ha något alternativ. Men jag är ledsen, Marianne Samuelsson – jag har inte kunnat uppfatta någon linje eller strategi. Det är väl inte så lätt när man är negativ till samarbete i utgångsläget.

Birger Schlaug försökte tidigare i dag säga att de s.k. ja-företrädarna, av vilka jag är en, är dystra, beklämda och allmänt missnöjda. Men jag vill inte räkna mig som sådan. Jag är glad att jag har fått vara med i ett politiskt skede där Sverige har tagit sin naturliga plats i ett europeiskt samarbete. Jag har aldrig sagt att EU är den perfekta organisationen. Inte heller har jag hört någon annan på ja-sidan säga det. EU har många brister. Men för mig är det ett skäl till att Sverige skall vara med. Om vi har något litet av politiskt självförtroende i Sverige skall vi vara med. Vi skall pröva våra förslag till lösningar mot andra, som kommer från andra politiska kulturer och som har ett annat sätt att se på politiken.

Jag hade förmånen att få vara i EU-parlamentet under delar av fjolåret. Min hustru säger att det hade en positiv påverkan på mig. Hon säger att jag var stöddig när jag åkte ned, och att jag sällan lyssnade till andra. Jag trodde att jag satt inne med lösningarna, menar hon. Men när jag kom hem hade det fantastiska inträffat att jag lyssnade på folk. Min hustru säger att jag hade blivit mer ödmjuk.

För att lämna den litet skämtsamma tonen, finns det en sanning i detta. Vi svenskar har en förmåga att uppträda som det herrefolk vi inte är. Någon har också sagt det tidigare i debatten. Ungefär som dalmasarna har vi trott att det finns en jordglob med bara Sverige på. Det kanske fanns en sådan en gång i världen, när Sverige hade ambitionen att lägga under sig stora delar av norra Europa. Men sedan ett par hundra år beskriver vi svenskar oss som ett fredligt och internationellt engagera folk.

Men bitar av storsvensken har stannat kvar. I Miljöpartiets attityd, som för mig är något förvirrad, skymtar jag skepnaden av storsvensken. Han sitter med armarna i kors och har en gårdsgård runt Sverige. Gotland och Öland är också med. Han säger att det europeiska samarbetet

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

får andra hålla på med. Men inte vi i Sverige! Vi skall på något sätt ställa oss utanför utvecklingen och verkligheten.

Jag frågar mig vilken rätt Miljöpartiet har att komma med kritik, och säga att EU bara är skräp. Om jag hade varit i Europaparlamentet nu hade jag fått använda ett starkare ord, men det ordet får jag inte säga här, så jag gör inte det. Det är för grovt.

Man måste blanda sig i det som sker, där det sker, om man vill göra någonting åt en situation. Miljöpartiets gröna vänner i Europa är positiva till europeiskt samarbete. Per Gahrton hade, om jag får använda ett milt uttryck, vissa svårigheter att hävda sin negativa attityd i sin egen partigrupp. Jag hoppas att de miljöpartister som sitter där nu konstruktivt bidrar med en diskussion om utvecklingen av Europa. Detta är inte färdigt, och kommer heller aldrig att bli det.

Vi svenskar säger oss i alla andra sammanhang vara för en internationalisering, för förståelse mellan folken osv. Nu när vi är med i EU tycker jag att det är den absolut bästa plattformen för oss att pröva våra politiska argument och krafter på.

Det fanns en tid, inför folkomröstningen, då motståndarna till Euro-
patanken ställde frågan: Vad skall vi göra där ute, vi som är så små? Vart hade självförtroendet tagit vägen? Vart har tron på den politik som vi för i olika partier tagit vägen när man säger så? Men det är klart att med den attityden skall man inte vara med i något samarbete.

Jag tycker dock att vi skall pröva våra förslag mot andras. Små länder har framgångar. Det hänger inte på om man är liten eller stor. Vi kan ta Danmark som exempel. Det är inte ett av Europas största länder, men det är däremot ett land som har fått igenom många bra och konstruktiva förslag både i rådet och i Europaparlamentet. Det hänger ju på vilka argument man har. Sverige kan spela precis samma roll för att föra Europasamarbetet framåt.

Detta anförande skulle egentligen ha ägnats åt att bemöta reservationer osv., men jag tycker att vi i Sverige måste kunna föra en debatt om värdet av att vara med i ett samarbete. Man kan kritisera mycket i EU, och det gör vi, men det skall vara konstruktivt. Jag finner inget som helst konstruktivt i Marianne Samuelssons sätt att debattera i EU-frågor. Det är grinigt, surt och negativt. Det finns ingenting som är positivt.

Jag hoppas att Marianne Samuelsson möjligen kan kosta på sig en replik för att försöka förklara för mig hur Miljöpartiet tänker sig ett samarbete. Marianne Samuelsson har sagt att man vill samarbeta, men för mig är den stora frågan: Med vem? Med vem återstår det att samarbeta?

Är EU så förskräckligt? De övriga 14 länder som är medlemmar representerar väl inga hemskheter. De är demokratiska stater, små och stora, med olika regeringar och olika politiska majoritetsuppfattningar, men de kommer fram till konsensus i de viktiga frågorna. Jag hälsar Miljöpartiet med så fort som möjligt på den konstruktiva vagnen. Det måste vara litet ödsligt att ensam slåss med negationens svärd emot samarbetets kval.

(Applåder)

Anf. 187 TALMANNEN

Jag vill påminna kammaren om att regeringskonferensen börjar i morgon och att beslut måste fattas i morgon. Kammaren kommer inte att hemförlovas till påskuppehållet förrän vi har fattat beslut i dessa frågor.

Anf. 188 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Fru talman! Jag kan faktiskt se något mycket positivt med EU, och det är att Axel Anderssons fru blev glad sedan han hade varit där. Men jag tycker att benämningen "herrefolket" var mycket konstig. De som jag tycker snarare uppträdde som herrefolket var socialdemokraterna före folkomröstningen. Det gick ut på att om bara den socialdemokratiska regeringen fick komma in i EU och förhandla skulle alla inse hur bra den socialdemokratiska modellen i Sverige är. Tänk så mycket vi hade att lära de andra, och tänk så duktiga vi var här uppe! Var inte det litet av herrefolksmentalitet?

Vad gäller att stå utanför i kylan tror jag inte att vare sig Norge, Schweiz eller andra länder som samarbetar med EU känner sig utanför eller i kylan – definitivt inte. Vi har lagt fram en rad mycket konstruktiva förslag i form av reservationer, ibland tillsammans med Vänsterpartiet, ibland tillsammans med Vänsterpartiet och Centerpartiet. Det är en rad konstruktiva förslag till hur EU faktiskt skulle kunna bli bättre, inte minst inom miljö- och demokratiområdena. Vi har lagt fram konstruktiva förslag, men ni har faktiskt röstat ned dem allihop i utskottet.

Anf. 189 AXEL ANDERSSON (s) replik

Fru talman! Vad gäller socialdemokratin som uttryck för herrefolket förstår jag att Birger Schlaug och Marianne Samuelsson har litet svårt att förklara vilken plattform de står på och att de därför måste tillgripa en sådan beskrivning. Vi har aldrig från socialdemokratiskt håll hävdad att vi sitter inne med lösningarna, men vi är däremot övertygade om att ett Europa för fred, frihet och välfärd också behöver en svensk konstruktiv medverkan. Vi socialdemokrater från Sverige är beredda att ta vår del av det ansvaret.

Birger Schlaug, Marianne Samuelsson och andra miljöpartister har det mycket lättsamt, eftersom det är lätt att vara motståndare till förändringar. Det är lätt att peka på den trygghet som kanske kan finnas i ett nationalistiskt tänkesätt. Det är lätt att försvara gårdsgårdar när verkligheten utanför förändras.

Skillnaden mellan Miljöpartiet och socialdemokratin – låt mig i all blygsamhet peka på det – är att vi anser att verkligheten utanför Sverige angår oss och att det finns ett samarbetsorgan på plats. Det är inte färdigt, men det behöver för den skull svensk och även socialdemokratisk medverkan. Alla partier i Sveriges riksdag utom Miljöpartiet och delar av Vänsterpartiet har insett detta.

Prot. 1995/96:77

28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Anf. 190 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Fru talman! Jag vet inte om man kan ge talmannen råd, men det vore kanske bra om talmannen upplyste alla om att det nu handlar om regeringskonferensen.

Jag vill dessutom säga att vi inte har det speciellt lättamt. Vi har det faktiskt just nu trevligt men inte lättamt. Vi har alla andra partier emot oss, och jag kan tala om att det inte är så lätt. En del av er är ganska duktiga, fastän ni har fel.

Anf. 191 AXEL ANDERSSON (s) replik

Fru talman! Ja, jag förstår nu att Miljöpartiet har det svårt. Det är inte lätt att vara den ende som har rätt när alla andra har fel.

Anf. 192 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Fru talman! Axel Andersson sade att hans fru var glad när han kom hem, eftersom han hade blivit mindre stöddig och bättre på att lyssna. Tyvärr måste jag nog göra henne ledsen och tala om att jag inte tycker att det har märkts – i varje fall i den här debatten. Något mer stöddigt får man nog leta efter än Axel Anderssons tro på debattretorik här: att samarbete är det enda för dagen, att Miljöpartiet skulle vara någon sorts bakåtsträvare osv.

Axel Andersson har inte lyssnat ett dyft när det gäller Miljöpartiets politik. Han skulle behöva läsa igenom vårt partiprogram. Då skulle Axel Andersson få veta att vårt parti framför allt jobbar för internationell solidaritet. Vi vill främja FN, och vi vill arbeta för OSSE-processen, där alla Europas länder får vara med på lika villkor.

Vi har i vår motion en mängd konstruktiva förslag, men vi kan naturligtvis inte komma ifrån att det rör sig om en regeringskonferens som behandlar specifika ämnen, och det är dessa som vi har tagit upp.

Vi är vidare visserligen ensamma när vi kämpar här i kammaren, men utanför den har vi över halva folket med oss. Det gäller minsann inte framför allt företrädarna för herremännen utan de som jag trodde att Axel Anderssons parti i väldigt stor utsträckning representerade, nämligen arbetarna. Det är människor som har insett att det faktiskt inte längre är fråga om ett samarbete utan om ett unionsmedborgarskap, något helt annat än det som man försöker gömma sig bakom med sitt tal om samarbete.

Vi är definitivt inte mot samarbete. Vi vill ha mer av samarbete, och vi vill ha mer av konstruktiva beslut som leder till ett bättre samhälle på sikt.

Anf. 193 AXEL ANDERSSON (s) replik

Fru talman! Min fråga är fortfarande obesvarad: Vem skall Miljöpartiet samarbeta med? I dag är 15 länder medlemmar i EU, och 12 söker medlemskap. Miljöpartiet får svårigheter att hitta samarbetspartner, om inte Europeiska unionen, EU, duger. Det är länderna i vårt grannskap och i vår del av världen som det handlar om, och de är varken bättre eller sämre än vad vi är i Sverige. De har konstruktiva för-

slag. De har kanske kommit fram till dem på annat sätt än vi svenskar, men tillsammans kan vi nå konstruktiva lösningar på svåra problem.

Miljöpartiet kan aldrig med sin filosofi förklara hur man skall komma till rätta med de svåra gränsövergripande frågorna, miljöfrågorna, sysselsättningsfrågorna och den internationella kriminaliteten, om man stänger grinden till trädgården Sverige och lämnar allting annat utanför.

Till sist, Marianne Samuelsson: Jag har mycket lättare att lyssna på och förstå min hustru än att lyssna på och förstå Marianne Samuelsson. Jag har verkligen försökt göra det, men jag förstår inte Marianne Samuelsson.

Anf. 194 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Fru talman! Jag är glad att Axel Andersson kan förstå sin hustru. Det tror jag är bra för samarbetet inom familjen.

På samma sätt tror jag att det är bra för samarbetet människor emellan om vi ägnar litet tid åt att förstå varandra. Det tycker jag inte att Axel Andersson gör i det här fallet. Han ägnar i stället sin tid åt att påstå en mängd saker om den gröna rörelsen och det gröna partiet.

Vi vill och kan samarbeta med alla världens länder. EU är en del av världen, men det finns fler länder i världen. Det finns också en mängd samarbetsorgan som Sverige är medlem i och där vi samarbetar. När det gäller det nordiska samarbetet finns det förutom Nordiska rådet en mängd samarbetsorgan som Sverige är med i och där vi samarbetar i sakfrågor.

För att nå resultat är det otroligt viktigt att vi i den fråga som är framtidsfrågan framför andra, nämligen miljöfrågan, når en ökad förståelse i de här sammanhangen. Det är viktigt att vi kan samarbeta globalt kring miljöfrågorna och att vi har rätt att gå före och ha hårdare regler på miljöområdet just för att klara miljöproblematiken.

Ett praktexempel är att man nu säger att Danmark inte längre skall få ha sitt burkförbud därför att det strider mot EU:s regelverk om den inre marknaden. Det är ett förbud som Danmark har haft av bl.a. miljöskäl. EU har inte löst miljöproblematiken. EU är inte ett organ för att i första hand lösa de stora problem vi står inför, utan EU tittar på dessa frågor på andra sätt.

Anf. 195 AXEL ANDERSSON (s) replik

Fru talman! Om man, Marianne Samuelsson, skall komma fram till bestående och hållbara politiska lösningar och politiskt påverka skeendet i verkligheten måste man samarbeta.

Världen internationaliseras i snabb takt. Från svensk sida kan vi inte ställa oss utanför den processen. Vi ingår numera i en politisk gemenskap, i ett politiskt lag i Europa, som arbetar för välfärd, trygghet och fred i framtiden. Samarbete är den bästa försäkringen för att få en bestående fred.

Prot. 1995/96:77

28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Eftersom jag är optimist hoppas jag fortfarande att Miljöpartiet kommer med på de positiva sidan när det gäller EU-samarbetet. Det kommer kanske att dröja tills man suttit en eller annan period i EU-parlamentet, men jag är övertygad om att även Miljöpartiet, om det överlever valen framöver och är ett etablerat parti, kommer att finnas med och konstruktivt delta i det europeiska samarbetet. Det hoppas jag i alla fall.

Anf. 196 HÅKAN HOLMBERG (fp)

Fru talman! Som Bo Könberg har markerat är syftet med EU-samarbetet från liberala utgångspunkter att genom gränsöverskridande lösningar på gränsöverskridande problem stabilisera demokratin och därmed också freden i Europa.

Den viktigaste konkreta slutsats som kan dras av detta i dag är att vi skall fullfölja EU:s utvidgning österut för att stabilisera demokratins stora segrar från 1989 och framåt. Ett misslyckande eller en allvarlig fördröjning av den processen skulle skada inte bara EU som sådant utan kanske också möjligheterna till en långsiktig fred i Europa. Hela Europatanken skulle kanske oåterkalleligt skadas. Vår generations stora uppgift efter kommunismens fall är att göra Europa helt igen.

På denna punkt finns numera en betydande samstämmighet, möjligen också vad gäller nej-partierna. Konsekvensen tycks då bli att de, kan hända, är för att Europa enas men mot att Sverige som medlem deltar i den processen. Det är väl dock i första hand deras problem, inte någon annans.

Däremot finns det en annan del i det som företrädare för nej-partierna – jag tänker närmast på Birger Schlaug – säger i samband med just de här frågorna. Jag hörde Birger Schlaug två gånger i sitt inledningsanförande använda ordet sovjetisering som beskrivning på olika förhållanden inom EU. Jag har tidigare, men också i kväll, hört honom dra paralleller mellan den sovjetiska unionen, som är avskaffad, och den europeiska unionen, som han tycker bör avskaffas.

Eftersom Birger Schlaug begär replik på var och varannan talare tycker jag att det vore rimligt om han utnyttjade det tillfälle som han nu får för att reda ut på vilket sätt de socialistiska sovjetrepublikernas union är att jämföra med den europeiska unionen mellan europeiska demokratier.

Kan han inte reda ut det på ett ordentligt sätt tycker jag att han skall be om ursäkt för detta sätt att lägga upp argumenteringen på. Be ester, letter, ryssar och ukrainare om ursäkt, för det är dem som det handlar om! De har levt under den sovjetiska unionen. De vill nu bli medlemmar i den europeiska. De har möjlighet att komma med i det demokratiska Europas samarbete.

För att återgå till det som egentligen är ämnet för den här debatten, nämligen utrikes- och säkerhetspolitik, vill jag säga att jag tycker att det hade varit bra om man i regeringens skrivelse och i utskottets betänkande hade varit litet mer utförlig vad gäller de konsekvenser som en östutvidgning av EU måste medföra. I ett EU med 25–30 medlemmar ställs det helt andra krav på beslutsformerna när det gäller gemen-

sam utrikes- och säkerhetspolitik och mycket annat som inte kan lösas bara genom en välvillig attityd.

Det gäller också flera konkreta sakområden, t.ex. jordbrukspolitiken. Karl-Göran Biörsmark har utvecklat den synpunkten i ett särskilt yttrande. Vi har inte avgett någon reservation på den här punkten. Problemet är inte att det som utskottet skriver är fel, utan att man möjligen kunde ha skrivit litet mer än vad man gör.

Östutvidgningen behövs för att ge demokratins landvinningar den stabilitet som krävs för att vi inte skall riskera att diktatoriska regimer återuppstår i vår närhet. Men då måste också – det är precis lika viktigt – grundkraven på nya tänkbara medlemmar upprätthållas. De baltiska länderna, Polen, Tjeckien, Ungern och Slovenien innebär inte några problem på den här punkten.

Men i Slovakien, som också står i kö, har premiärministern utmärkt sig genom att försöka beröva oppositionen dess parlamentsplatser. I Rumänien, också ett land i kön, vilar ett ständigt närvarande hot över både demokratiska politiker och nationella minoriteter. Det får inte vara hur lätt som helst att komma med i den europeiska unionen.

Säkerheten i Europa kan i längden bara bli stabil om alla Europas länder är demokratier. Demokratier har inte alltid samma intressen i alla frågor, men de går inte i krig med varandra. Demokrati och fred hör ihop.

Men EU:s uppgift som fredsorganisation måste också få konsekvenser utanför unionens gränser. Det är allvarligt om europeiska länder hamnar på olika sidor i internationella konflikter på andra håll, för att inte tala om ifall de skulle sälja vapen till olika sidor i ett pågående krig.

En del Europavänner ser ibland framför sig ett scenario där USA lämnar Europa, och NATO därmed i praktiken får ersättas av en rent europeisk allians. Det är naturligtvis fullt möjligt, men det är inte önskvärt. Det ligger enligt vår mening också i Sveriges intresse att NATO består och att den atlantiska länken, som det heter, finns kvar. En amerikansk isolationistisk politik skulle med stor sannolikhet minska säkerheten i världen och ge ökat spelutrymme åt olika krafter som försöker dominera sin egen region på andra länders bekostnad.

En inrikespolitisk jordbävning i något EU-land med extremister vid makten skulle i praktiken innebära att samarbetet inom Europa kanske upphörde eller fick allvarliga svårigheter. Också inför ett sådant perspektiv, som vi alla naturligtvis helst vill tänka bort, är det viktigt att Europas säkerhet ingår i ett större sammanhang än det rent europeiska.

Men det finns också goda argument för att Europa inom denna större ram, som kan beskrivas som kombinationen av FN, OSSE, NATO och olika förlängningar av NATO-samarbetet till länder som står utanför själva alliansen, kan ta ett större ansvar för egna angelägenheter. Det är en tragedi att Europas länder, Sverige inräknat, inte förmådde uträtta något alls för att förhindra folkmordet och angreppskriget i Bosnien.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Det var, för att ta ett annat exempel, pinsamt när Europas länder nyligen inte kunde reagera kraftfullt och samlat mot övergreppen mot mänskliga rättigheter i Nigeria. I stället för ett snabbt samlat agerande fick vi flera dagars meningsutbyte om tänkbara åtgärder, varvid Sverige utmärkte sig särskilt genom att vara det enda land som inte kallade hem sin ambassadör. EU hade kanske kunnat spela en viktig roll i ett allvarligt politiskt skeende, men missade chansen.

Vi anser därför att det är rimligt att nu se över och revidera beslutsformerna i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Den generella vetorätten bör omprövas. Det är dessutom en nödvändig konsekvens, såvitt jag kan se, av utvidgningen till en långt större krets av stater. Det är inte rimligt att tänka sig att något land på grundval av en inrikespolitisk tillfällighet skall kunna hindra motiverade och rimliga ställningstaganden som resten av medlemsländerna finner mycket angelägna.

Vi vill alltså ha en huvudregel om majoritetsbeslut, med undantag för sådana frågor som är av vitalt nationellt säkerhetsintresse för något av medlemsländerna. I sådana frågor skall givetvis vetorätten behållas. Vad som är sådana intressen avgör naturligtvis parlamenten i de länder det gäller. Som en ytterligare garanti för enskilda medlemsländer bör huvudregeln om majoritetsbeslut kompletteras med en bestämmelse om reservationsrätt som innebär att ett enskilt land kan ställa sig utanför aktioner som andra medlemsländer vill genomföra.

En rent europeisk försvarsallians utanför NATO eller som efterföljare till NATO är inget att stå efter. Det finns i dagens situation ingen anledning för Sverige att delta i någon försvarsallians eller att ta emot eller utfärda några säkerhetsgarantier för andra länder. Skulle utvecklingen leda till att NATO utvidgas så att ännu fler länder i vår närhet finner det naturligt att vara med, måste vi däremot ha en intellektuell öppenhet för att pröva frågan på nytt från nya förutsättningar. Men det finns andra typer av kriser än de traditionellt militära, där Europa med gemensamma insatser skulle kunna uträtta mer än i dag. En europeisk insatsstyrka skulle kunna användas till fredsbevarande och fredsskapande insatser efter beslut i FN eller OSSE och få stor betydelse. En sådan styrka skulle också kunna användas till humanitära insatser vid naturkatastrofer eller miljökatastrofer, vid bekämpningen av terrorism eller organiserad brottslighet som uppträder närmast militärt inom EU:s territorium. Vi hade en debatt förut i dag om motorcykelgång som nära nog förefaller närma sig det här ibland, eller nynazistiska grupper som vi har debatterat vid andra tillfällen.

För något år sedan föreföll det vara oerhört kontroversiellt att ens ta upp till debatt sådana frågor som vi nu har snuddat vid. Nu kan vi konstatera att den politiska majoriteten i utskottet, och naturligtvis regeringen, har kommit fram till en betydligt mer nyanserad och intellektuellt öppen hållning. Kritiken av den generella vetorätten, som Folkpartiet har formulerat, formulerar nu också regeringen i sin skrivelse från så att säga andra hållet genom att konstatera att Sverige i samband med EU:s utvidgning kan tänka sig att modifiera principen om enhällighet i

frågor av begränsad vikt. Det är två rätt olika sätt att beskriva något som egentligen kan bli ganska likt när utvecklingen får ha sin gång.

Därför har vi avstått från att reservera oss och ser i stället fram emot en konstruktiv svensk hållning när regeringskonferensen nu börjar sitt arbete.

Anf. 197 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Fru talman! Jag fick en direkt fråga från Håkan Holmberg. Jag skall svara på den så kort som möjligt.

Håkan Holmberg undrade hur jag kunde använda ordet ”sovjetiserat”, vilket tydligen var att trampa på en öm tå. Det gällde miljöområdet, där jag uppfattar EU på många sätt vara just ”sovjetiserat”. Jämfört med t.ex. den amerikanska konstitutionen innebär medlemskapet i EU att man inte har rätten att gå före.

Kalifornien är ett lysande exempel i USA på hur viktigt det är att kunna gå före och ställa hårdare miljö- och hälsokrav på olika produkter. Det skapar nämligen dynamik och utveckling på marknaden. Man efterfrågar alltså bättre och miljöriktigare produkter. Den enfald som dominerar inom EU är oerhört lik den enfald som fanns i Sovjet. Det hindrar en teknisk utveckling, vilket är mycket tragiskt. Jag hoppas att Håkan Holmberg håller med mig om det.

Anf. 198 HÅKAN HOLMBERG (fp) replik

Fru talman! Den som under Sovjetunionens drygt 70-åriga existens försökte ställa några som helst miljökrav kunde räkna med enkel biljett till ett ganska kallt ställe långt österut i landet. Det vet Birger Schlaug mycket väl. Därför tycker jag att den parallell han upprätthåller är ganska stötande.

Dessutom undvek han den andra delen i det som jag tog upp. Det är tydligen vanligt för miljöpartister – jag minns att jag debatterade detta med Per Gahrton för ett antal år sedan – att tala om att den sovjetiska unionen var dålig. Den har försvunnit och nu byggs det ett nytt unionsprojekt. Det är lika dåligt, låt oss avskaffa det. För man den sortens argumentering är man faktiskt tvungen att svara på några frågor.

När ockuperade den europeiska unionen ett europeiskt grannland? Sovjetunionen ockuperade 1940 bl.a. Estland.

När tvingades ett parlament i ett europeiskt land klubba igenom avslutning till den europeiska unionen med EU:s elitsoldater utposterade längs väggarna? Så var det i det estniska parlamentet 1940. Den estniska regeringen, stora delar av parlamentet och över huvud taget landets ledande kretsar deporterades till Sibirien. När deporterades något europeiskt lands politiska ledning till Korsika eller till skotska högländerna?

När försökte EU:s icke-existerande armé slå ner en demokratisk folkrörelse i något annat land? Jag kan ge ett exempel från modern historia: Litauen 1991.

Det kan verka demagogiskt att ta upp detta, men det här sägs så många gånger från Miljöpartiet. Jag tycker att det är ovärdigt för svensk politik att man på det här sättet för en debatt och jämför det som

Prot. 1995/96:77

28 mars

EU:s regerings-
konferens

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

har drabbat människor bara några mil från oss med demokratiska länders frivilliga samarbete.
(Applåder)

Anf. 199 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Fru talman! Nu fick Håkan Holmberg applåder från moderater, socialdemokrater, centerpartister och kds-are. Det kan kännas skönt i den här EU-frågan.

Ett ytterligare exempel på en sovjetiserad modell som EU har tagit efter är i allra högsta grad jordbrukspolitiken. Jag tror att Håkan Holmberg håller med mig om det.

Det är just när det gäller miljöpolitiken som jag tagit upp den sovjetiska modellen och jämfört den med den amerikanska. EU:s regelverk och EU:s lagstiftning hämmar tyvärr utvecklingen på liknande sätt som i Sovjet, därför att enskilda länder inte har rätten att gå före. Att kunna gå före är det som skapar utveckling på miljöområdet. Detta är ett stort problem. Jag tycker att det är ett jättestort problem att man någonstans långt borta talar om för oss att vi, även om vi är eniga i parlamentet, inte får ställa krav på ursprungsmärkning – att vi inte får göra det. Jag tycker att det är skamligt. Jag tycker att det är skamligt att vi, även om vi är överens om att man skall genmärka genmanipulerade livsmedel, inte får göra det. Jag tycker att det är en skymf mot demokratin.

Anf. 200 HÅKAN HOLMBERG (fp) replik

Fru talman! Kritisera gärna EU på den här punkten och även på många andra. En hel del av kritiken kan jag hålla med om. Men var försiktig med parallellen ni gör. Kolchoser, tvångskollektivisering, med flit framkallad massvält bland bönderna i Ukraina – detta var den sovjetiska jordbrukspolitiken. Landet lider fortfarande av det. Sovjetunionen, ord som sovjetisering och sovjetiska förhållanden förefaller för Birger Schlaug och Miljöpartiet mest vara ett festligt retoriskt grepp: union som union. Det låter ju så lika, och så skall man dra slutsatsen att det är fråga om samma sak.

Sovjetunionen har funnits. Det var inte särskilt länge sedan. Det finns många människor i vårt land som har flytt därifrån, många som har ärr för livet på sin kropp och i sin själ över att ha tvingats leva under detta system eller förlorat sin familj i detta systems slavläger. Var försiktig med denna parallell, tag tillbaka och be om ursäkt för det finns många som tar anstöt av det.

Anf. 201 ANNIKA NORDGREN (mp)

Fru talman! Jag uppskattar att det äntligen är litet gnista i debatten i kammaren. Det tycker jag är väldigt trevligt. Jag önskar också att den här debatten hade kablat ut rakt till det svenska folkets vardagsrum. Det hade varit väldigt intressant för folk att se folkpartister, socialdemokrater och moderater klappa om varandra efter inläggen, precis som om vi bara hade två partier i denna kammare: EU-förespråkarna och Miljöpartiet. Jag undrar också hur många som hade känt igen sig i den diskussion som har varit, speciellt med tanke på hur många bland

svenska folket som har en helt annan uppfattning. Vi EU-kritiker är inte riktigt representerade i kammaren. Det finns betydligt fler kritiker ute i det svenska samhället.

”Skola ursinniga krigsutrustningar och rasande världskrig allt framgent tillåtas driva sitt vanvettiga förstörelseverk över en åt våldet prispiven värld, vartill tjänar då religiöst nit, intensivt nykterhetsarbete, kulturellt upplysningsarbete m.m.? Absolut ingenting. Skola krigsrustningarna och krigen fortsätta som hittills, är all förädlingssträvan förspild möda. Skola de civiliserad kristna folken mot varandra spela banditer vart tionde eller tjugonde år, går mänskligheten sin undergång till mötes.”

Detta är hämtat från en liten skrift jag har som heter *Krigsvansinnet*. Tyvärr är detta fortfarande aktuellt. Det har inte hänt så mycket sedan 1917 då detta skrevs.

Men det finns ljusglimtar. Den internationella vapenhandeln har faktiskt halverats sedan 1987. Tillverkningen inom krigsindustrin har minskat drastiskt. Vi är många som gläds åt det. Men det gör inte krigsmaterielindustrin, regeringen eller en majoritet i Sveriges riksdag.

Marknaden krymper. Militärutgifterna minskar och konkurrensen ökar mellan krigsmaterieföretag inom och mellan länder. Man vill rädda vad som räddas kan genom ett internationellt samarbete, specialisering och ökad export för att kompensera minskade beställningar från de egna försvarsmakterna.

Nu skall man vidta ihärdigare ansträngningar från myndigheter och regering för att den svenska krigsmaterielindustrin skall kunna sälja mer vapen i stället för att låta marknadsekonomin råda och ställa om krigsmaterielindustrin till civil produktion.

Hur skall då dessa ihärdigare ansträngningar se ut?

Ja, på flera sätt. Sverige skall närma sig till WEAG, Western European Armaments Group, underlätta för försvarsindustriellt internationellt samarbete och man skall låta svenska myndigheter och ministrar stödja industrins vapenexportansträngningar.

En riksdagsmajoritet har tidigare ställt sig bakom regeringens intentioner att Sverige skall ”närma sig WEAG”. Vad är då WEAG?

Målsättningarna för WEAG är att öppna de nationella försvarsmarknaderna för konkurrens, stärka Europas teknologiska och industriella bas på försvarsområdet och åstadkomma närmare samarbete om forskning och utveckling.

Försvarsminister Thage G Peterson har enligt en artikel i DN från den 9 mars sagt i Ekot att Sverige nu är berett att gå med, vilket enligt artikeln har överrumplat UD. Vad är det som gäller? Vad innebär ”närmandet” konkret? Skall vi bli medlemmar i WEAG, och vad skall vi i så fall använda medlemskapet till?

Det är på gång att bildas ett EU-FMV, en gemensam försvarsmaterielmyndighet. Vad tycker regeringen om detta? Det vore intressant att höra. Vad skall man säga om det på regeringskonferensen?

Regeringen, Försvarsmakten och Försvarets materielverk bör enligt en majoritet i denna sal aktivt verka för att stärka ett ökat samarbete mellan svensk och företrädesvis europeisk försvarsindustri. Regeringen

Prot. 1995/96:77
28 mars

EU:s regerings-
konferens

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

och myndigheterna bör enligt majoritetens uppfattning också aktivt stötta försvarsindustrins exportansträngningar.

Utrikesutskottet skriver i dagens betänkande att utskottet utgår ifrån att Sverige fortsätter att driva en restriktiv politik på krigsmaterielområdet och att alla möjligheter tas till vara för att påverka andra länders vapenexport i restriktiv riktning.

Detta är ju helt otroligt! Vi skall alltså påverka andra länders vapenexport i restriktiv riktning medan vi själva skall närma oss WEAG, skicka ministrar och myndigheter att agera vapenmånglare och underlätta för internationellt samarbete för vapenindustrin.

Hur skall nu Sverige konkret agera under regeringskonferensen för att uppnå denna viljeinriktning som vi snart kommer att slå fast i kamraren? Det vore också intressant att få veta. Hur skall man agera för att EU skall få till stånd en restriktivare vapenexportpolitik och en aktiv omställning av försvarsindustri till civil produktion?

Utrikesutskottet skriver också att det svenska regelverket avseende krigsmaterielexport nyligen slogs fast av riksdagen, varför någon förändring av det för att uppnå en ökad harmonisering med andra länder inte är aktuell. Och det är ju glädjande.

Men det finns ett starkt tryck på regeringen nu, både från vissa EU-länder inför regeringskonferensen och från den svenska krigsmaterielindustrin genom de besparingar som skall ske inom det svenska försvaret.

Ganska nyligen kom en rapport från EU-kommissionen som behandlar vapenindustrifrågor inom EU. Det är skrämmande läsning för den som är kritisk till vapenexport eller som inte vill ha någon vapenexport alls.

Hela rapporten är en lång beklagan över att marknaden för krigsmateriel minskar och att USA har en så stor del av marknaden. Man skriver att EU har "förlorat mark". Man beklagar också – häpnadsväckande nog – att efterfrågan har minskat "särskilt från utvecklingsländer". Nu krävs insatser på unionsnivå, inte för att ställa om försvarsindustrin, nej, för att stärka konkurrenskraften så att mer vapen kan produceras och säljas.

I fredags var denna rapport uppe i EU-nämnden. Där fick man klart för sig att den svenska regeringen ännu inte hade intagit någon ståndpunkt i frågan. Men snälla regeringen, regeringskonferensen börjar i morgon! Det vore intressant att få veta vad regeringen säger om t.ex. den här rapporten.

Jag ser att tiden håller på att rinna ut, så jag får återkomma senare.

Anf. 202 STEN TOLGFORS (m) replik

Fru talman! Jag vill fortsätta att ställa frågor som gäller synen i Miljöpartiets motion angående rubriken *Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik*. Annika Nordgren sitter ju både i Försvarsberedningen och i försvarsutskottet, om jag är rätt underrättad.

Ni säger fortfarande att klyftorna i EU:s omvärld beror just på den typ marknadsekonomi som EU vill lagstifta om. Jag skulle vilja att

någon miljöpartist här i dag – förslagsvis Annika Nordgren – utvecklade detta.

Min andra fråga gäller synen på fredsfrämjande och fredsbevarande operationer. Ni vill att de skall utföras av icke-alliansfria organisationer. Hur ser Miljöpartiet på NATO:s insatser i Jugoslavien? Jag skulle också vilja veta hur Annika Nordgren ser på beslutsformen inom FN och inom OSSE och bristen på vetorätt inom dessa organisationer. Om nu varken EU, NATO eller något annat land skall få utföra fredsbevarande eller fredsskapande operationer, vem skall då utföra dem? Vill man att det skall ske direkt under FN?

Anf. 203 ANNIKA NORDGREN (mp) replik

Fru talman! Jag börjar med den avslutande frågan, eftersom den berör mitt arbete här i riksdagen. Det handlar om freds- och konfliktlösning.

Jag hör till dem som avstod från att rösta när vi röstade om den svenska insatsen under NATO-paraplyet. Jag anser inte att det var så som jag skulle ha önskat att det skulle vara. Jag ser på lång sikt en stor risk med att man delar upp freds-, konflikt- och krishantering på regionala institutioner. Jag anser att det undergräver både FN:s makt och möjlighet att agera längre fram. Det finns en stor risk för att man t.ex. inom ramen för EU får en allt starkare knytning till en stormakt, vilket andra länder t.ex. i tredje världen då inte har en chans att påverka. När man harmoniserar material och metoder osv. ser jag det som en stor risk att man sluter sig samman i denna del av världen och inte ens låter andra länder medverka i freds- och konfliktlösningssituationen.

Anf. 204 STEN TOLGFORS (m) replik

Fru talman! För det första vill jag säga att jag häpnar över att Miljöpartiet ser större risker med ett europeiskt samarbete för fred och säkerhet än med de konflikter som finns i EU:s närområde. Man ägnar större kraft åt att tala om risken med EU som stormakt och olika samarbetsformer för fred och säkerhet än om risken för kraftlöshet, att inte kunna göra någonting åt en allvarlig situation, t.ex. om man ser på hur läget var när det började gå snett i det forna Jugoslavien.

Jag tokar Annika Nordgren – hon får gärna säga om det är rätt eller fel – som att hon är emot de insatser som NATO gör i det forna Jugoslavien. Jag kan inte tolka er motion och Annika Nordgrens svar på annat vis än så.

Det är fortfarande så att ingen ännu har förklarat skrivningen om att klyftorna i Östeuropa beror på marknadsekonomin och att det är detta som är problemet. Jag skulle bli väldigt glad om någon miljöpartist ville göra klart för mig vad detta handlar om.

Anf. 205 ANNIKA NORDGREN (mp) replik

Fru talman! Jag hoppas att det här skall leda till att Sten Tolgfors får klarhet i detta.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Sten Tolgfors vet mycket väl att det var en enig riksdag som stod bakom deltagandet i Eufor-styrkan. I annat fall är Sten Tolgfors ensam om att inte veta det.

När det gäller kraftlösheten är det precis så som jag sade i min förra replik. Man delar upp hanteringen av dessa situationer på regionala instanser. Det utarmar den kraft som vi vill se globalt. Freds- och konfliktfrågor, krig- och krigssituationer är något som vi måste sköta gemensamt över hela världen.

Var kan vi se att det framtida konflikterna kommer att uppstå? Jo, det är mellan Nord och Syd. Därmed menar jag inte att jag inte ser med stort allvar på de konflikter som finns i Europa i dag, självfallet inte. Men man kan inte fastna och betrakta verkligheten enbart genom de glasögon som vi har på oss i dag, utan vi måste se på längre sikt vad vi vill med det svenska samhället. Vad vill vi med FN och med de olika regionala instanser som finns? Vilka verktyg är bäst att utveckla? Vilka är bäst att låta avveckla medan man stärker andra? Den diskussionen tycker jag vore väldigt intressant att föra på en nivå som vi alla skulle kunna vara delaktiga i och uppskatta.

Anf. 206 BIRGIT FRIGGEBE (fp)

Fru talman! Det är skojigt att en debatt i kammaren för en gångs skull faktiskt kan börja dra ut över nattimmarna. Så var det ju förr, när det var liv i kammaren.

Fru talman! Förhandlare och regeringar blev skrämde av vad Maastrichtförhandlingarna åstadkom, inte av vad de hade kommit fram till i sak utan av reaktionen från medborgarna. Man begrep att hemlighetsmakeriet och förhandlingarna i slutna rum aldrig skulle kunna upprepas igen. Man begrep också att EU-samarbetet måste sätta medborgarna i centrum och att medborgarskapet måste betyda någonting för människorna i vardagen. De måste se konkreta och synliga resultat som gäller dem direkt. Därför är några av de tunga frågorna under konferensen hur förankringen hos medborgarna skall kunna öka och hur medborgarna skall kunna se konkreta resultat i frågor som är centrala för dem.

I Sverige har regeringen försökt att förbereda svenska folket inför konferensen. EU 96-kommittén, där samtliga partier har varit representerade, har tagit fram enkla men också djupare analyser i de frågor som kommer upp. Det har anordnats seminarier och informations- och diskussionsmöten runt om i landet. Pengar har också fördelats till studier.

Men nu när konferensen börjar och det kan förväntas att intresset för konferensen och behovet av information, diskussion och förankring ökar, så läggs kommittén och dess arbete ned.

Marianne Samuelsson har här tidigare gett små inblickar i kommitténs arbete och gett en väldigt negativ beskrivning av vad som har åstadkommits där. Det verkar som om varenda företeelse som innehåller bokstäverna E och U ger Marianne Samuelsson frossa.

Vi vet ju att det är en väldig fördröjningseffekt från det att något är alldeles nytt till dess det har nått ut till de breda massorna hos svenska folket. Det är precis det som vi upplever just nu. Vi börjar få en kader

av människor som är ganska insatta, som vet hur saker och ting fungerar och kan delta i en diskussion och som också förstår de ord som används i EU-arbetet. Men det kommer att dröja ytterligare lång tid innan människorna kan delta i detta. Vi går ju i skolan i flera år för att lära oss det svenska statskicket och nu måste vi lära oss ytterligare något nytt.

Jag tycker faktiskt att regeringen måste kunna ge ett svar på hur information och förankring skall organiseras under konferensen. Självfallet kommer partier, organisationer och individuella debattörer att delta. Men jag tror också att det finns behov av en mer oberoende instans, en plattform, där man kan ge en objektiv information. Jag skulle uppskatta om kommitténs förre ordförande kunde lova att han inom regeringen kommer att jobba för att antingen EU 96-kommittén eller något liknande kan få fortsätta att arbeta under själva konferensen.

Ett annat sätt att öka förankringen är att riksdagen och dess utskott driver EU-frågor mycket mer effektivt. Arbetet måste struktureras mycket tydligare och på ett helt annat sätt än tidigare. Vi måste få en väsentligt större öppenhet också när det gäller regeringens beredningsarbete i EU-frågor, där riksdagen måste delta mer kraftfullt än hittills. I dag deltar Sverige i ungefär 200 arbetsgrupper. Mestadels är det regeringstjänstemän och tjänstemän från de statliga verken som sitter i dessa arbetsgrupper. Det verkar inte som om ens regeringen har ordentlig kontroll över dem, enligt en utredning från Statskontoret. I en mängd s.k. A-ärenden slutbehandlar diplomater frågor om lagstiftning, och ministerrådet klubbar bara igenom beslut. Ärendena diskuteras nästan inte alls i EU-nämnden och än mindre i utskotten.

Om vi fick en öppnare och bredare process här i riksdagen, skulle den offentliga debatten och inflytande för medborgare och organisationer möjliggöras på ett helt annat sätt än i dag. Denna demokratifråga kan inte behandlas här i dag, eftersom det inte gavs någon motionsrätt i denna för EU-arbetet vitala fråga med anledning av regeringsskrivelsen. Men det finns naturligtvis anledning att påminna om att det är en central fråga, som kommer att diskuteras under regeringskonferensen. Men det finns alltså anledning att återkomma till frågan i ett annat sammanhang.

Medborgarna i centrum är som jag tidigare sade en annan central fråga vid konferensen. Jag vill ta upp en av de frågor som Folkpartiet driver och som är central för människorna. Det gäller skyddet för liv och lem, hälsa och egendom. Den tunga internationella brottsligheten breder ut sig. Det handlar om knarkhandel, terrorism, rasism, smuggling av livsfarliga ämnen osv. EU måste kunna visa på ett resultat när det gäller den gränsöverskridande brottsligheten. För det krävs ett samarbete, och samarbetet måste vara effektivt.

Inom tredje pelaren är samarbetet mellanstatligt. Det betyder att EU:s institutioner i stort sett är bortkopplade och att arbetsverktygen är internationella konventioner. Under senare år har man arbetat med flera konventioner – Dublinkonventionen, Yttregränskonventionen, Europokonventionen osv. Resultatet är att ingen enda konvention har trätt i kraft ännu.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

När det gäller de s.k. kompensatoriska åtgärderna för att kunna genomföra den fria rörligheten också för människor har en del länder tagit saken i egna händer och börjat samarbeta utanför EU i det s.k. Schengensamarbetet. Detta är resultatet av det mellanstatliga samarbetet. Det måste bli mer kraftfullt och effektivt.

Folkpartiet anser att även brottsbekämpningen och polissamarbetet måste in under första pelaren och att Sverige borde arbeta och verka för detta under konferensen. Arbetet skulle kunna bli mer demokratiskt, eftersom parlamentet kopplas in. Det skulle kunna kontrolleras av domstolen, som skulle kunna lösa tvister. Kommissionens roll skulle stärkas, och trilskande länder skulle inte kunna inlägga veto.

Det har här från olika håll understrukits vikten av att man bekämpar knarkhandel, andra brott osv. Då undrar jag varför man inte skall gå hela vägen. Det är bra att man säger att kommissionen skall kunna lägga fram förslag och ha initiativrätt, men det räcker inte. Dessutom är t.ex. narkotikabekämpningen splittrad i såväl första som andra och tredje pelaren. Det betyder att det är helt olika beslutsformer beroende på var den råkar hamna någonstans.

Miljöpartiet är t.o.m. emot att kommissionen skulle kunna få initiativrätt i dessa frågor. Man undrar ju ibland om inte Miljöpartiet i Sverige faktiskt är färgat av sina gröna knarkvänner i EU.

I EU-parlamentet är man dock framsynt här och har samma uppfattning som Folkpartiet. I linje med detta handlar det också om att skapa tydliga, raka, enkla och begripliga beslutsformer, vilket det generellt finns ett stort behov av inom EU-samarbetet. Jag kommer då in på beslutsformerna. Några partier vill ha veton till varje pris och kämpar emot varje steg mot majoritetsbeslut. Men eftersom samma personer var fanatiska motståndare till medlemskapet, misstänker jag att deras motstånd har sin grund i att de vill att EU skall vara handlingsförlamat och inte skall åstadkomma några resultat. Och när det blir så att man inte åstadkommer några resultat – då skall den europeiska unionen kritseras för detta!

Sverige är av tradition ett samförståndsland. Vi kompromissar, och vi vill gärna se resultat. Det kan naturligtvis delvis bero på en nordisk mentalitet, men jag tror faktiskt också att arbetsformerna har betydelse. Om man har ett veto, kan en enda person – eller en enda stat – sätta sig i ett hörn och tjura. Man behöver inte delta. Säger man bara nej och inte argumenterar, så blir det inga beslut.

Om man däremot använder formen av majoritetsbeslut, främjar det samförstånd. Då vet man att det åtminstone kommer att fattas *någon* form av beslut. Skall man få något inflytande, tvingas man delta i förhandlingarna. Man ger och tar, och man påverkar.

Miljöpartiet har här i dag – och det är något som många har tagit upp – sagt att ja visst skall vi samarbeta. Vi skall ha mer samarbete. Men det gäller på något sätt alltid något annat än det vi nu diskuterar. Jag undrar varför vi inte skall kunna fatta beslut på samma sätt inom den europeiska unionen som här i Sverige. Det är för mig obegripligt.

Dessutom har ett litet land en fördel av en sådan här samsarbetsform. Det blir argumenten och förmågan att förhandla som avgör slutresulta-

tet. Motståndare till effektiva beslutsformer ser, tycker jag, också väldigt ensidigt på det här. Man ser framför allt på mellanstatligheten och på vetot som ett skydd för oss i Sverige. Det gäller att hindra andra länder från att tvinga på oss beslut som vi inte vill ha. Men vetot ger ju faktiskt också andra länder rätt att hindra förslag från oss. Då minskar alltså vår möjlighet att sprida goda svenska idéer och traditioner. Varför skall vi lägga den restriktionen på oss?

Det hindrar inte att de som är negativt inställda till majoritetsbeslut ändå i vissa hjärtefrågor, djurskydd och annat, verkar för att man skall ha majoritetsbeslut. Det hänger alltså inte ihop.

Herr talman! Vi skall ha samarbetsformer som är effektiva, som främjar samarbete och som ger institutionell stadga med tydlig öppenhet och kontroll.

IGC är ju en författningskonferens. Många kan tycka att detta inte är så viktigt, och att det verkar vara ganska obegripligt och tråkigt. Men det handlar ju faktiskt om vad man skall jobba med, och om hur man skall jobba. Syftet är ju att göra ett bra Europa och ett bra Sverige bättre. Vad kan väl, herr talman, vara viktigare?

Anf. 207 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Herr talman! Birgit Friggebo anklagar Miljöpartiet för att vara trilskande och mot samarbete och en mängd olika saker. Samtidigt har vi också fått höra att Miljöpartiet, genom att inte vara för överstatlighet när det gäller rättssamarbetet, skulle samarbeta med de knarkliberala krafterna i Europa. Det är ju precis tvärtom. De knarkliberala krafterna i Europa vill ha just det som Birgit Friggebo förespråkar, alltså överstatlighet. Det vill inte Miljöpartiet de gröna.

Det är också litet förvånande att ett parti som talar om trilskande länder som utnyttjar sitt veto samtidigt talar om samarbete länder emellan. Om man uppfattar det så att länder som inte tycker likadant som en själv är trilskande, så vill man ju, precis som jag uppfattade att Birgit Friggebo gjorde, att det är de svenska idéerna som skall gälla. Sverige är ju inte i någon sorts majoritet, utan det kan ju faktiskt vara så att just Sverige gång på gång blir nedröstat utan att kunna utnyttja sin vetorätt. Det kan bli så att de goda svenska idéerna ständigt får gå bakåt i samarbetsformen om vi inte har möjlighet att vara med. Det är ju överstatlighet Birgit Friggebo förordar.

Jag tycker att det skulle vara intressant att få höra Folkpartiets syn på det framtida försvarssamarbetet. Eftersom Folkpartiet har varit ett av de partier som har drivit överstatlighetsfrågorna ivrigast, och som har velat få bort vetot, skulle jag vilja veta om Folkpartiet också är för ett NATO-samarbete.

Anf. 208 BIRGIT FRIGGEBO (fp) replik

Herr talman! Miljöpartiet använder gång på gång ordet samarbete. I Sverige har vi en typ av samarbete. Vi har nämligen arbetsregler som gör att man tar hänsyn till varandra. Man tvingas diskutera, och man tvingas hitta en majoritet. Det gör att man kommer till tals med varandra. Jag undrar varför man skall ha den typen av samarbete *här*

Prot. 1995/96:77
28 mars

EU:s regerings-
konferens

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

men inte *där*. Vore man konsekvent skulle man ju, om man nu tycker att detta är ett slags särskilt fin demokrati, vilja införa veto också här i Sverige. Varför börjar ni inte diskutera det? Då blir det väl väldigt demokratiskt och fint?

Om frågorna kring försvarssamarbetet vill jag säga att vi har behandlat dessa i riksdagen för inte så länge sedan. Marianne Samuelsson kan också direkt läsa innantill vad vi anser om säkerhetsfrågorna och säkerhetspolitiken i detta betänkande. Hon har redan tidigare i dag blivit uppmanad att läsa in vad som faktiskt står där.

När det gäller knarkbekämpningen har det tidigare sagts här att införandet av överstatlighet och majoritetsbeslut skulle innebära slapphet i knarkbekämpningen. Det finns ingen grund för det. Regeringarna i Europa är besjälade av att få bort knarket. Då gäller det att hitta effektiva besluts- och samarbetsformer för att uppnå detta. Det är en helt felaktig – och lögnaktig – bild som sprids. De som är slappa i knarkbekämpningen är Miljöpartiets vänner nere i Europa. Det är de som är den stora faran, och ni har valt att gå in i deras grupp nere i Europaparlamentet.

Anf. 209 MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik

Herr talman! Det där tycker jag var ett väl grovt påhopp på den gröna rörelsen i Europa. Att det finns knarkliberala delar av den gröna rörelsen är vi väl medvetna om, och vi jobbar emot det. Men den gröna rörelsen är tyvärr inte den som dominerar Europapolitiken i dag. Det är det andra rörelser och partier som gör.

Det finns, totalt sett, fler knarkliberaler i andra partier än det finns i Miljöpartiet de gröna. Tyvärr är det ju just den gruppen som driver detta med överstatligheten. De inser att de på så vis kan få igenom sina knarkliberala åsikter lättare. Det trodde jag att Birgit Friggebo var medveten om. Jag tycker att det är något upprörande att man från svenskt håll så totalt blundar för de knarkliberala tendenser som väller över EU.

Sedan förstår jag inte riktigt detta med samarbetet. Ena stunden är samarbete bra, nästa stund innebär det att vi skall ha någon form av veto även hemma i Sverige. Vi är inte för veto i vare sig Europa eller Sverige när det t.ex. handlar om att inte ha möjlighet att från Miljöpartiets sida reservera sig i riksdagen. Det är en självklarhet att vi skall få göra det. Det ingår i en demokrati. Jag tycker att den debatten minst sagt var något förunderlig. Samarbete är samarbete, inte påtvingande av åsikter uppifrån. Det tycker inte jag, utan jag tycker att man skall ha möjlighet att agera utifrån en demokratisk process.

Tidigare var Birgit Friggebo också inne på detta med EU 96-kommittén. Man vill att den skall få fortsätta som en kommitté. Jag är emot att regeringen skall tillsätta en kommitté som skall föra debatten om IGC. Jag tycker att det är partiernas sak att föra debatten, och det är också nej-rörelsens sak att vara med på den. Blir det en regeringsanknuten kommitté, tror jag att debatten avstannar.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Anf. 210 BIRGIT FRIGGEBE (fp) replik

Herr talman! Jag utgår självfallet från att det inte finns några liberaler i den gröna rörelsen, vare sig här i Sverige eller ute i Europa. Sluta upp med att använda det ordet, som gång på gång upprepas, Marianne Samuelsson!

Jag utgår från att Miljöpartiets representanter kan göra viss nytta nere i den gröna rörelsen när det gäller knarkbekämpningen. Jag önskar er alltså lycka till med det. Men faktum kvarstår: Ni har valt att gå in i ett samarbete med dem nere i Europaparlamentet.

Jag förstår att Marianne Samuelsson känner sig litet förvirrad av den konsekvensanalys som jag har gjort och som gäller samarbetsformer och vilka regler som behövs för beslutsfattandet för att komma överens om ett resultat och för att arbetet skall vara effektivt.

Har man veto – inte reservationsrätt, för det är något helt annat – kan man sätta sig i ett hörn och välja att inte delta. Man kan alltså stoppa all verksamhet. Det är precis vad vi ser i samarbetet i framför allt den andra och den tredje pelaren. Det gäller alltså de viktiga gränsoverskridande frågorna – fred, säkerhet, brottsbekämpning och asylpolitik.

Vad är det för fel på att överföra de beslutsformerna i det samarbete som vi har inom Europa när vi så högt skattar dem här hemma i Sverige?

Anf. 211 Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s)

Herr talman! Jag fick en fråga av Birgit Friggebo om EU 96-fortsättningen. Jag kommer att framföra till regeringen det önskemål som här uttryckts på vissa håll. Jag kommer också att betona att den arbetsmetodik som kännetecknat kommittén är värdefull. Vidare kommer jag att framföra att det är viktigt att regeringen väljer en liknande informationsmetodik av dialogens form under regeringsförhandlingarna.

Jag kommer också att säga att jag tror att det vore klokt om vi här i riksdagen, kanske genom EU-nämnden, också tillämpade en sådan metodik och valde att även härifrån kunna arrangera överläggningar och seminarier. Vi kanske också kunde ta initiativ till kvalificerade rapporter som skulle leda till att den svenska debatten kunde föras på ett sådant sätt att det blev möjligt för medborgarna att på ett meningsfullt sätt successivt under regeringskonferensen ta ställning.

Anf. 212 BIRGIT FRIGGEBE (fp) replik

Herr talman! Jag uppskattar det beskedet från Björn von Sydow och håller med om metodiken som sådan, dialogen och arbetssättet. Jag vill bara uttala en varning: Arbetet kan inte föras enbart inom regeringen, därför att det förmodligen, tyvärr, skadar trovärdigheten. Jag tror att det är av mycket stort värde att samtliga partier kan vara representerade.

Jag tackar alltså så mycket för det besked som här getts.

Anf. 213 KENNETH KVIST (v)

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Herr talman! Debattens vågor har gått höga i dag och fortsätter kanske att göra det denna sena afton.

Kampen för demokrati är viktig och angelägen. Den är aktuell i EU-samarbetet. Till formen har kampen för demokrati alltid varit en nationell kamp, även om den till sitt innehåll varit internationalistisk. Det framgår av ordet demokrati, folkstyre, att rötterna måste finnas hos folket – eller, specifikt, hos folket inom en nation.

Ett folk skapar sina organisationer och institutioner. Ett folk skapar sin demokrati. När ett folk skapar sina institutioner behöver folket aldrig utropa paroller om att sätta medborgarna i centrum, därför att det gör demokratiska institutioner automatiskt. De är ju framvuxna just ur medborgarnas kamp.

Nationell suveränitet är, och har alltid varit, en avgörande förutsättning för demokratin. Demokrati och nationell suveränitet står inte i motsättning till ett internationellt samarbete. Om/när beslutanderätt lyfts bort från de folkförankrade nationella organen till överstatliga organ börjar däremot demokratin att urholkas. I synnerhet gäller detta om de överstatliga organisationerna består av stater med mycket olika politisk och ekonomisk tyngd och styrka. Ett sådant överstatligt organ är, trots vissa utjämnande system, ändå den europeiska unionen.

Ibland har det hävdats att ekonomin blivit så internationell att vi behöver överstatlighet, och t.o.m en ökad överstatlighet. Man kan väl säga att visst är det ekonomiskt mäktiga kretsar som ligger bakom mycket av den överstatlighet som sedan Maastrichtfördragen i synnerhet kännetecknar EU. Det är ju det europeiska runda bordet av industrialister, som det heter i svensk översättning, som drog upp riktlinjerna bakom Maastricht. Det har alltså svarat mot en speciell stark intressegrupps intressen snarare än mot en, låt oss säga, över olika intressen stående historisk process.

Den ökade överstatlighet som Maastricht innebär kan komma att ytterligare förstärkas av den regeringskonferens som nu tar sin början. Denna överstatlighet är heller inte en produkt av folkliga krav. Snarare är den en produkt av intressen hos en ekonomisk, byråkratisk och politisk elit i Europa.

Det säger något när man, som Birgit Friggebo gjorde, så målande börjar sitt anförande med att tala om att konstruktörerna av Maastricht blev förskräckta då de plötsligt upptäckte att de hade medborgarrätt. Det säger något om att en organisation behöver nästan 40 års historia innan man kommer på att det är medborgarna som skall sättas i centrum. Det trodde jag var den ursprungliga meningen med egentligen all politisk verksamhet och politisk organisering.

Det är ingalunda så, som ibland görs gällande, att EU skulle vara nödvändigt för att på något sätt kunna kontrollera det multinationella storkapitalet. Det har aldrig varit avsikten med EU. Snarare har avsikten med EU varit att underlätta för de europeiska transnationella koncernerna att verka över hela Europa i konkurrens med eller för att erövra styrkepositioner och maktställning gentemot övriga delar av världen.

Medlemskapet i EU har för vår del inneburit en stegvis uttunning av demokratin. EU innebär nämligen att politisk makt flyttar bort från medlemsländernas folkvalda parlament, således också från Sveriges riksdag, till EU:s institutioner. Vårt parlamentariska system, som utgår från att riksdagen stiftar lagar, urholkas. På allt fler områden är regeringens representanter med om att stifta lagar i fråga om EU-förslagen; detta på förslag av kommissionen.

De nationella parlamenten är i stort sett bortkopplade från viktiga delar av lagstiftningen. Som vissa driver frågorna inför regeringskonferensen riskerar det att bli ökat antal delar.

Det har talats mycket om det demokratiska underskottet i EU. Man säger nu att man skall skapa ett medborgarnas Europa. Man skall alltså föra ned EU-projektet till folket, till skillnad från en demokrati som växer fram genom folkets egen kamp.

Talet om ett medborgarnas Europa rimmar illa med att EU-entusiaster, däribland stora delar av vår regering, samtidigt vill ha kvar balansen mellan EU:s olika institutioner. Man vill ha kvar den starka ställningen för kommissionen och för de olika tjänstemanna-eliter som jobbar i olika grupper i och under Coreper, t.ex.

Vi för vår del menar att ett steg mot att demokratisera EU vore att låta de nationella parlamenten ta initiativ i lagstiftningsfrågor och att kommissionens initiativmonopol avskaffas. Man måste fråga, herr talman, varför den socialdemokratiska regeringen inte är beredd att driva den frågan inför regeringsförhandlingarna.

Det finns en sorts överideologi inom EU som innebär att projektet inte skall få ifrågasättas och att man skall rusa vidare i en alltmer omfattande överstatlighet. Tendenserna till s.k. federalism, dvs. att EU utvecklas till att alltmer likna en europeisk superstat, finns där. Dessa tendenser har regeringen tidigare sagt sig vilja motverka, men den socialdemokratiska extrakonferensen fattade nu beslut som innebär att regeringen kan dra in Sverige på den federalistiska vägen. Det är öppnat för det. Tidigare har ett anträdande av denna väg framställts som ett önskemål bara från enskilda svenska EU-parlamentariker, eller möjligtvis en olycklig följd av deras felröstande i EU-parlamentet.

Nu har vägen öppnats, precis som om valet skulle stå mellan, som det framställs i kongressuttalandet, överstatliga beslut som kan leda till framsteg för Europas folk och en formell nationell beslutanderätt som skulle vara impotent och inte kunna förändra villkoren för människorna. Men sådan är ju ingalunda motsättningen.

EU:s påverkan på människornas vardag har verkligen inte en framgångsrik historia. Vi ser hur arbetslösheten har utvecklats i Europa och vi ser hur den ekonomiska fördelningen och de ekonomiska och sociala villkoren över huvud taget har påverkats och också hur dessa faktorer har påverkats här under det dryga år vi själva tillhört EU. Vi kan i varje fall inte ännu se några positiva omdömen eller att dessa överstatliga beslut skulle ha lett till någonting som i någon större positiv grad har påverkat medborgarnas konkreta förhållanden. Klassamhälle har förblivit klassamhälle, även i den nya klädnad som EU innebär. Det enda som skett är att demokratin i de enskilda länderna har fått sig en törn.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

De folkvalda parlamenten har fått mindre att säga till om. Därmed har, vilket är det allvarliga, väljarnas påverkansmöjligheter urholkats.

Regeringen säger sig vilja stärka riksdagens ställning. Hur rimmar det med det nya ställningstagande som kan leda till en linje för ökad överstatlighet och federalism?

Jag vill i det sammanhanget säga att jag blir något litet lugnad av handelsministerns imponerande närvaro i denna sena timma av debatten, därför att den blottlägger en verkligt djup respekt för riksdagens arbete som jag tycker att handelsministern är värd alla komplimanger för.

Artikel 235 i Romfördraget är ett instrument som ofta utnyttjas för att ge EU nya och vidgade befogenheter. Paragrafen har efter 1972 utnyttjats långt över 500 gånger. Det krävs i och för sig enhällighet i rådet för att den skall kunna utnyttjas. Den används för att vidga beslutsområdet för EU utan att man skall behöva besvärmas av så mycket debatt i medlemsländerna, eftersom rådet hittills har kunnat arbeta i stor slutenhet. Vi hoppas inom parentes sagt att arbetet för öppenhet, som vi har stor enighet om i Sverige, skall leda till framgång. Men vi anser också att denna gummiparagraf, 235, eller en paragraf med ett nytt nummer men med samma innehåll, bör avskaffas, och att Sverige bör förorda detta vid regeringskonferensen.

Inte heller bör antalet beslut fattade med kvalificerad majoritet öka i rådet. Om man börjar införa det i vissa utrikes- och säkerhetspolitiska frågor, och därmed tubbar på vetorätten, är man ute på ett sluttande plan när det gäller att uppge en grundpelare för den nationella suveräniteten.

Varför är ni för vetorätt här men inte där, frågar Birgit Friggebo Miljöpartiet. Jag skulle för min del vilja svara att det är skillnad. Det är självklart att ingen politisk minoritet skall ha vetorätt i det politiska arbetet mellan olika politiska partier inom ett land. Vi är dessutom emot många av de litet krångliga vetoregler som faktiskt finns i vår konstitution. Det är skillnad mellan detta och en situation då ett självständigt land skall samverka med andra. Avskaffas deras egen beslutanderätt och därmed vetorätt i frågor börjar också deras suveränitet att upphöra. Vi anser från Vänsterns sida att vi måste slå vakt om vetorätten.

Vi hävdar också att EU-domstolens makt över politiken är alltför stor. Den har en benägenhet att lägga sig i saker på ett sätt som vidgar verkningarna av EU:s regelverk. Man har t.o.m. spritt makten till sådana områden som EU-samarbete från början över huvud taget inte var tänkt för. Inte ens idrottsrörelsen lämnas längre utanför. Domstolen tycks behandla den som om den vore vilken företagsverksamhet som helst.

Vi menar att det måste sättas upp klara regler för vad EU-organen skall och inte skall kunna blanda sig i. Det krävs en sorts kompetensskatolog. Det är inte heller befogat att EU-rätten, och inte heller domstolen, skall kunna åsidosätta medlemsländernas grundlagar.

Herr talman! EU-medlemskapet innebär att makt över Sverige överläts från Sverige till det överstatliga EU och att makt förs från riksdagen

gen till regeringen. Riksdagen har upphört att vara ensam lagstiftare. Dess roll som lagstiftare minskar, men vi har ännu inte funnit en kompenserande roll för riksdagen på något riktigt bra sätt när det gäller besluten om Europa. Så länge vi är med i EU gäller det att finna de former som stärker riksdagens och andra nationella parlaments roll, såväl på den europeiska arenan som i utarbetandet av våra nationella ståndpunkter. Till den problematiken finns det anledning att återkomma.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Anf. 214 BIRGIT FRIGGEBO (fp) replik

Herr talman! Jag skall begränsa min kommentar och inte ge mig in på det statsrättsliga. Jag vill bara säga en sak.

Kenneth Kvist sade att det tog 40 år för EU att upptäcka medborgarna. Det tycker jag faktiskt är en skymf emot fäderna till Gemenskapen och sedermera EU. Hela syftet var ju att undanröja risken för att medborgarna än en gång skulle drabbas av krigets fasor i Europa. Förvisso var det medborgarna som stod i centrum när detta samarbete började.

Sedan har det utvecklats i en rad olika frågor och till många fler områden. Då uppstår diskussionen om hur man skall organisera sitt samarbete.

Anf. 215 KENNETH KVIST (v) replik

Herr talman! Jag tror att det är en felsyn, som har ältats ganska många gånger här i dag, att det skulle vara EU:s huvudsakliga syfte att vara en sorts fredsprojekt. När EU kom till fanns det kanske också en tanke att man skulle lära vissa länder i Europa att hålla sams som hade haft svårt för det tidigare genom historien, men det är ju framför allt ett ekonomiskt projekt, ett systemprojekt, ett projekt för att stärka storföretagen och försvaga de fackliga organisationernas möjligheter att åstadkomma vissa förändringar. EU:s hela regelverk genomsyras av en sådan tendens att bevara och förstärka storföretagens makt i Europa.

Anf. 216 BIRGIT FRIGGEBO (fp) replik

Herr talman! Jag tror att Kenneth Kvist nu ägnar sig åt att skriva om historien. Det är förvisso så att man började med Kol- och stålunionen och att det hade med företagsamhet att göra. Men hela tanken var att man genom att på olika sätt binda samman ekonomier och länder skulle göra det svårare att starta ett krig, framför allt mellan de gamla ärkefienderna Frankrike och Tyskland.

Hittills har det ju faktiskt lyckats. Jag tycker nästan det är rörande att se att Kohl och Chirac kan ta telefonluren och samtala och diskutera vardagliga frågor var och varannan dag.

Det här innebar också att man skulle knyta ihop länderna även i andra avseenden, vid sidan om de internationella rättsordningarna.

Anf. 217 KENNETH KVIST (v) replik

Herr talman! Det fanns säkert flera tankar med EU-projektet, något annat vill jag inte säga. Men en väsentlig del av EU:s konstruktion var

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

inriktad på att likforma de ekonomiska villkoren mellan olika länder för att underlätta för en handel dominerad av europeiska storbolag och se till att regelverket alltmer passade deras intressen och villkor.

Sedan kan vi naturligtvis inte bevisa vad som hade hänt om inte *om* hade varit i historien, så att säga. Det är omöjligt. Vi har aldrig facit på den historiska utvecklingen i mer än det som har varit, så vi kan inte säga huruvida det hade blivit krig eller inte krig med eller utan EU. Men jag tycker att EU:s insatser gentemot omvärlden när det gäller bevarandet av freden inte är så värst imponerande, trots allt. Man har också där bidragit till att utså split för att främja sina egna maktintressen.

Anf. 218 PETER ERIKSSON (mp)

Herr talman! Grundfrågan i EU-debatten, som jag ser det, har hela tiden handlat om demokrati – både inför folkomröstningen om EU och i dag. En del försöker prata om andra saker, men demokratifrågan ligger på något vis hela tiden under, över och mellan debatterna.

Vi som argumenterade mot ett svenskt medlemskap menade att det skulle innebära ett stort steg bakåt i den demokratiska utvecklingen i Sverige. Vi sade att vanliga människors möjligheter att påverka minskar kraftigt, och det i sin tur innebär att intresset för politik minskar.

Är det någonting av allt det som sades före folkomröstningen om EU som har besannats så är det väl den saken. Visar inte t.ex. valet till Europaparlamentet det, när inte ens hälften av svenska folket iddes pallra sig i väg till rösturnorna? Visar inte svenska folkets engagemang inför regeringskonferensen precis samma sak? Vi har haft Sveriges dyraste studiecirkel, ledd av Björn von Sydow. Den har kostat flera miljoner kronor, men något engagemang från svenska folket har knappast uppbådats kring den här mycket viktiga konferensen som startar i morgon dag.

Slutsatsen för mig, även inför regeringskonferensen, är att för varje nytt steg vi tar mot överstatlighet krymper demokratin och människors möjligheter att påverka sin egen och vår gemensamma framtid. Demokratien har många aspekter, och i praktiskt taget alla innebär EU-medlemskapet ansträngningar och djupa sår. Avståndet växer mellan eliten och folket.

Vi kan ta frågan om offentlighetsprincipen och det hemlighetsmakeri som har varit. Jag vill dock säga att det är en av de frågor där det än så länge inte har gått riktigt så illa som jag hade befarat. Ätminstone har de svenska statstjänstemännen och politikerna på sista tiden bätrat sig något – på det yttersta, som Frans G. Bengtsson sade.

En annan aspekt som jag kanske tycker är lika viktig är det nyspråk som florerar och frodas i EU-hägnet. Där måste jag skam till sägandes nog påstå att Björn von Sydow syndat i dag, i sin första debatt som handelsminister. För ett år sedan stod jag här i talarstolen och skällde på en professor som inte alls är riksdagsledamot. Han hette Olof Ruin och hade precis myntat ett väldigt fyndigt ord: gemenskapsstatlighet. Det är just ett sådant här fluffigt, vackert ord som växer upp i EU:s hägn och som säger någonting helt annat än vad det handlar om. I dag

har vi hört det från Björn von Sydows mun, så det kommer nog att finnas med oss under lång tid framöver. Det används i stället för överstatlighet, om jag har förstått det rätt.

Själva beslutsprocessen i EU är också en demokratifråga som är ganska besvärlig för ja-sägarna och för dem som tycks tro på den här typen av samarbete. Vi har i dag en minoritet i Sverige som har blivit lagstiftare. Minoritetsregeringen är inte bara regering; den har blivit lagstiftare. Majoriteten sitter vid sidan om och tittar på.

Ta t.ex. EU-nämnden, där jag sitter. I dag fick jag det här meddelandet med den elektroniska posten:

”Till EU-nämndens ledamöter och suppleanter. Det har i eftermiddag kommit till kansliets kännedom att med anledning av diskussionen om galna ko-sjukan har ett extra möte med EU:s jordbruksministrar inkallats till måndag. Enligt ett nyhetstelegram från Reuters är det Frankrike som begärt mötet. Jordbruksdepartementet liksom den svenska representationen i Bryssel har i skrivande stund endast vaga uppgifter om vilken/vilka frågor rådsrådet avser att behandla. Tydligt rör det sig dock i första hand om ekonomiska frågor i anslutning till de åtgärder som kan behövas för att återställa lugnet på marknaden för nötkött, eller något liknande. Av tidsskäl är det inte möjligt att kalla till ett sammanträde med EU-nämnden inför ministerrådsrådet. Den som har synpunkter att ge kan under hand framföra dessa till planeringschefen Öjeheim, Jordbruksdepartementet, tel. 405 11 64.”

Så fungerar den demokratiska beslutsprocessen i dag, 1996, på eftermiddagen samma dag som vi har den stora EU-debatten om regeringskonferensen. Den som har synpunkter kan ringa.

Jag menar att det krävs stora förändringar, både nationellt och genom fördragsändringar i EU, om vi skall kunna få den här kolossen att fungera åtminstone anständigt, så att man vågar se sig själv i ansiktet som parlamentariker.

En av de viktiga förändringar som borde till är att få bort den här gummiparagrafen, 235 §, som Kenneth Kvist var inne på tidigare. Den innebär att man kan sitta nere i ministerrådet och lägga till nya saker, som inte finns med i fördragen, trots att vi i de olika parlamenten runt om i Västeuropa i laga ordning har kommit överens om och beslutat att godta fördragen. Man kan bara bestämma att lägga till nya kompetenser och att dra bort makt från de nationella parlamenten. Det görs friskt. Men det pratas inte så mycket om det.

En annan sak som jag tycker är tråkig är debatten kring utträdesparagrafen, som vi bl.a. från Miljöpartiet har försökt föra upp och som också Europaparlamentet ville ha med på regeringskonferensen, åtminstone i ett tidigare skede. Jag tycker att det här är en viktig demokratisk fråga, därför att det binder upp den svenska riksdagen i framtiden; de som väljs 1998, de som väljs 2002 och framtida generationer. Där svarar då majoriteten i Sveriges riksdag att man vill ”erinra om att såväl Romfördraget som Maastrichtfördraget slutits för obegränsad tid och att avsikten med fördragen är att skapa en allt fastare förening mellan medlemsstaterna. En bestämmelse om utträde skulle inte ligga i linje med denna målsättning”.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Nej, det kan man hålla med om. Men det är inte särskilt upplyftande ur demokratisk synpunkt, när konstitutionsutskottet lyckas formulera sig på det sättet.

En fråga som jag skulle vilja ställa till Moderaterna handlar om det som kallas dubbla majoriteter, som det finns en del skrivet om i detta betänkande och som Moderaterna har motionerat om. Det var ju många moderater här inne i början på debatten, men nu har de tunnats ut litet grand. Jag vet inte om någon klarar att svara längre, men jag kan försöka att ställa frågan.

De stora och mest inflytelserika länderna kräver ännu mer inflytande i EU. Tyskland och Frankrike vill ha fler röster för att säkerställa sin ställning och för att kunna sälja detta projekt vidare till sina folk. Där säger Moderaterna – väldigt ömsint mot de stora länderna Tyskland och Frankrike – att man anser att ”om utvidgningen medför att balansen förskjuts kraftigt till de stora medlemsländernas nackdel kan det vara ett hinder mot utvidgningen”. Därför vill man införa ett system med dubbla majoriteter, som garanterat rycker undan möjligheterna för mindre länder att skapa majoriteter mot de storas intressen i enskilda frågor.

Jag vill fråga de moderata ledamöterna om det här verkligen är att ta till vara det svenska folkets intressen, när man kryper fram till regeringskonferensen med den typen av budskap. Det är en skam, tycker jag.

Anf. 219 BO KÖNBERG (fp) replik

Herr talman! Det är möjligt att jag missade någonting alldeles i inledningen till den senaste talarens anförande. Men det jag hörde handlade om demokrati och överstatlighet och annat. Det jag möjligen missade var väl ett resonemang om varför vissa frågor kanske mår bra av överstatlighet. Det är ju självklart, att om vi flyttar frågor som kan lösas i en svensk kommun, i ett svenskt landsting eller i en svensk riksdag till EU-nivån, är det en demokratiförlust. Men vi som har förespråkade ett medlemskap i EU har gjort det därför att det finns gränsöverskridande frågor, som svenska medborgare inte får något inflytande på, om man inte ordnar ett ställe där man kan få det.

Om Peter Eriksson av den långa debatten om EU inte har uppsnappat den enkla aspekten och ett av de tunga motiven för EU-medlemskapet, förstår jag mycket väl hans inställning i huvudfrågan om medlemskap. Men det är väl så, om jag förstår det rätt, att Miljöpartiet är emot att man exempelvis i en så viktig gränsöverskridande fråga som den internationella brottsligheten skaffar sig möjlighet till överstatliga beslut.

Samtidigt valde hans partivän som tjänstgjorde i EU-nämnden häromdagen att rösta för att Sverige skulle stödja ett direktiv om föräldraledighet. Föräldraledighet är en viktig fråga, men det är litet svårt att se på vilket sätt den är gränsöverskridande i den mening som de flesta av oss lägger i ordet. Om Peter Eriksson vill hjälpa oss med den fortsatta analysen kan han väl tala om för oss varför det är så bra att man har ett direktiv för hela EU-området, på 370 miljoner människor,

som rör föräldraledighet, samtidigt som man motarbetar att vi får effektiva metoder för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet.

Prot. 1995/96:77
28 mars

Anf. 220 PETER ERIKSSON (mp) replik

Herr talman! Visar inte dagens debatt alldeles utmärkt väl att det finns mängder av frågor som över huvud taget inte borde finnas på EU-bordet? Det är mängder av frågor och problem som snarare skapas genom EU-systemet och som EU-populisterna gärna tar till intäkt för att föra in ytterligare beslut och mer makt i EU-systemet. Jag tycker t.ex. att behovet att skapa ett starkt Europol och ett gemensamt polissystem, en gemensam säkerhetspolitik för att minska brottsligheten och för att minska narkotikaflödet, är någonting som har vuxit fram på grund av EU.

*EU:s regerings-
konferens*

”Galna ko-sjukan” och risken för att vi skulle få in den i Sverige är också någonting som har vuxit fram genom att vi har infört öppnare regler för handel med djur, som sprider sjukdomar runt om i Europa. Det är därför det har skapats en sådan panik.

Det finns tusen och åter tusen frågor, och det är inte bara om jordgubbar. Jag minns att en folkpartist en gång pratade om att man ville ta bort reglerna om jordgubbar från EU. Därför är väl inte just det som Bo Könberg tar upp det stora problemet.

Anf. 221 BO KÖNBERG (fp) replik

Herr talman! När jag lyssnar på Peter Eriksson förstår jag än mer varför han har den inställning i huvudfrågan som han har. Den är tydligen baserad på verklighetsbilder av den typen att problemen med narkotika har skapats av EU och att det har dykt upp problem i Sverige beroende på det svenska medlemskapet. Det är svårt att se riktigt hur han då förklarar att det finns narkotikaproblem exempelvis i Förenta staterna, men han har säkert en bra förklaring till det.

Nej, herr talman, den fråga som Peter Eriksson skulle ha besvarat var frågan om det inte är så att det finns gränsöverskridande problem, som man inte kan lösa på nationalstatsnivå, och att det är en utveckling av demokratin om svenska medborgare får möjlighet att påverka beslut som kan lösa de problemen.

Anf. 222 PETER ERIKSSON (mp) replik

Herr talman! Jo, Bo Könberg, det finns gränsöverskridande problem som man inte kan lösa enbart på nationell nivå. Därför behöver vi ett internationellt samarbete i mängder av forum. Miljöpartiet anser att det inom vissa begränsade områden bör vara en överstatlighet, även om demokratin blir sämre och fungerar sämre på en överstatlig nivå.

Det gäller t.ex. gränsöverskridande miljöproblem. De finns, det går inte att komma ifrån. Dem behöver vi lösa, helst på global nivå, men också regionala organisationer får duga, och vi använder dem så mycket vi kan på dessa nödvändiga områden. Men EU:s beslut handlar mycket mer om områden där det inte är nödvändigt att fatta beslut centralt. De allra flesta besluten skulle man kunna lägga ned på nationell eller regional och lokal nivå i stället för att fatta dem på EU-nivå.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Anf. 223 BERTIL PERSSON (m) replik

Herr talman! Man får en känsla av att Miljöpartiet har en mycket märklig demokratiuppfattning. Det förefaller vara på det viset att det är demokrati om Miljöpartiet får som det vill.

Som jag uppfattar demokrati, och som de flesta uppfattar demokrati, är det en man-en röst som gäller. Då måste, helt naturövdvändigt, ett land med 70 miljoner invånare ha större inflytande i ett samarbetsorgan än ett land med 9 miljoner invånare. Det är inget märkligt med det: Det är just demokrati.

En miljon stockholmare har större inflytande i Sveriges riksdag än en halv miljon göteborgare har. Det är också demokrati. Och det kan aldrig vara rimligt att en svensk skall väga upp nio tyskar i ett sådant här samarbetsorgan. Det vore icke demokrati.

Jag vill också ta upp en annan sak. Jag tror att det är viktigt att man inte går från den här debatten i kammaren och tror att prionsjukdomar är någonting som EU har hittat på. I själva verket är det ju EU:s snabba agerande som har satt stopp för exporten av nötkött från England, som drabbats av ”galna ko-sjukan” och det är just det faktum att man har kraften och styrkan att ingripa som gör att vi snabbt kommer åt det här problemet. Det är dessutom inte så att prionsjukdomarna första gången påvisades i England. De första fallen av kuru hittade man bland naturfolk i Stilla Havet.

Anf. 224 PETER ERIKSSON (mp) replik

Herr talman! Jag känner till att den här sjukdomen tydligen har funnits bland kannibaler också. Och EU har inte uppfunnit kannibalismen – det skall jag absolut inte anklaga det för.

Vad gäller demokrati frågan är problemet för er som nu skall försöka föra fram samma argument i dag som ni gjorde före folkomröstningen att då var det hela tiden ett väldigt tal om vektorer och om hur många röster Sverige hade. Vi hade ett större inflytande per människa än de stora länderna i EU, rent röstmässigt. Jag tror att de allra flesta svenskar i dag vet att det faktiska läget egentligen inte alls är sådant. Det faktiska läget är sådant att Tyskland och Frankrike dominerar EU-samarbetet och EU-projektet. De andra stora länderna har också en hel del inflytande. Det är framför allt de stora länderna som kör det här tåget.

Därför är det uppseendeväckande när Moderaterna i motioner till Sveriges riksdag föreslår att dessa länder skall få ännu mer makt, ännu starkare ställning och ännu mer inflytande över EU-projektet. Hade ni moderater sagt det före folkomröstningen om EU tror jag inte att ni hade fått särskilt många röster med er. Men ni var ju så pass kloka att ni inte sade det då. Det är nu efteråt ni säger det, och det är det jag tycker är skamligt.

Anf. 225 BERTIL PERSSON (m) replik

Herr talman! Jag undrar om den föregående talaren vill hävda att vi svenskar inte kommer att vara överrepresenterade i förhållande till tyskarna eller till fransmännen även efter de förändringar som vi mode-

rater har föreslagit. Så är det ju faktiskt: Vi har fortfarande en överrepresentation.

Man kan inte komma ifrån att det faktum att man är vid förhandlingsbordet innebär att man har ett inflytande, vilket man inte har om man inte är där. Om man utnyttjar detta på ett skickligt sätt och är väl förberedd när man mycket längre än man kan göra bara röstmässigt, därför att man med argumentationens hjälp – det har vi ofta visat i FN, och Danmark har visat det i EU – får ett långt större inflytande än vad enkel räkning av demokratiska röstsiffror skulle ge. Vi svenskar är gynnade i förhållande till varenda tysk, varenda fransman och varenda italienare, även med förslaget från oss moderater.

Anf. 226 PETER ERIKSSON (mp) replik

Herr talman! *Då* sade ni att det här var ett mellanstatligt samarbete. *Då* sade ni att vi hade vetorätt. *Nu* säger ni att vi skall ge tyskarna mer rösträtt för annars kanske de inte blir så glada och kanske inte vill släppa in de nya länderna i Östeuropa. Så står det i er motion. Jag tycker det är pinsamt.

Anf. 227 CATARINA RÖNNUNG (s)

Herr talman! Vi ser alla med spänning fram emot den regeringskonferens som inleds i Turin i morgon, och vi behandlar nu i denna kvällstimme regeringens upplägg inför denna. Den blir startpunkten på en förhandlingsprocess där riksdagens utskott och dess EU-nämnd under en längre tid skall hållas informerade och samråda med regeringen. Jag är glad att Björn von Sydow kommer att aktualisera hur information om konferensen skall nå ut till en bredare allmänhet, och jag är glad att han sade att samrådet mellan riksdag och regering skall ske synnerligen nära.

Det är klok politik i Sverige att EU nu skall göras till inrikespolitisk vardag och att varje minister ansvarar för sin EU-fråga. Informationen om EU måste bli mycket bättre. Det är det enda korn av sanning som jag uppfattade i Birger Schlaugs anförande, som för övrigt var en orgie i populism.

I EU-nämnden har vi samrått om framflyttade positioner på miljöområdet, åtgärder mot ekonomisk brottslighet och andra angelägna frågor. Det har givit dåligt genomslag i massmedierna. Svenska medborgare får inte se på EU som en överstatlig byråkratiapparat som lever sitt eget liv långt borta från genomsnittsmänniskans vardagsbekymmer. Vi måste bättre tala om vilka möjligheter EU ger för framtidens Europa: fred både mellan och inom stater, fler arbetstillfällen, snabbare utbyte av idéer inom forskning och utbildning, bättre miljö och en effektivare brottsbekämpning och flyktingpolitik.

Konstitutionsutskottet har naturligen att ge synpunkter på gemenskapens rättsliga kompetens, hur reglerna för samarbetet skall se ut, vilken roll institutionerna skall spela och hur det folkliga inflytandet skall stärkas.

Grunden för EU:s arbete ligger fast. EU är en sammanslutning av suveräna, demokratiska stater till vilken medlemsstaterna i vissa för-

Prot. 1995/96:77
28 mars

EU:s regerings-
konferens

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

dragsmässigt noggrant definierade fall överför beslutsbefogenheter för att uppnå gemensamma mål – lösa gränsöverskridande problem, om man så vill. Starka, effektiva och oberoende institutioner är nödvändiga för beslut och verkställighet såsom ministerråd, kommission och parlament.

Kommissionen spelar en avgörande roll som motor i maskineriet. Den måste vara effektiv. Den tar initiativ till en beslutsprocess men beslutar inte. Parlamentet kan också anmoda kommissionen att lägga fram vissa förslag. Någon risk för att kommissionen skulle bli den nya överstatliga regeringen föreligger inte, vilket förmodas i reservation 1. Rådet är den centralt beslutande instansen och blir kommissionens motvikt som värnar de nationella intressena. Dessa båda institutioner balanserar varandra.

Regeringens skrivelse lyfter fram två hjärtefrågor som hela riksdagen är ense om att vi skall driva: ökad insyn i och kontroll av EU:s institutioner samt de små staternas fortsatta möjligheter att hävda sina intressen.

Det är ett starkt svenskt intresse att tillgodose medborgarnas växande och berättigade krav på öppenhet, heter det i skrivelsen. Regeringen avser att verka för att grundläggande principer om offentlighet inom EU:s institutioner skrivs in i EU:s fördrag. Vi i Sverige har en lång rättslig tradition på detta område med en tryckfrihetsförordning som har sina rötter i 1700-talet. Vi är det land som har kommit längst vad gäller offentlighet. I Sverige har vi sedan vårt inträde i EU gjort om utrikessekretessen så att presumtion för offentlighet gäller. En i EU sekretessbelagd handling kan i Sverige bli offentlig, om Justitiedepartementet bedömer att det inte kan orsaka allvarlig skada att uppgiften röjs.

Unionsländerna har inbördes helt olika lagstiftning ur offentlighets-synpunkt. Frankrike och England t.ex. har mycket slutna myndigheter. Vår meddelarfrihet, som innebär att en tjänsteman inom myndighetsområdet straffritt kan lämna ut sekretessbelagda uppgifter för publicering, ter sig nog i dagsläget svårsmält. Varje land följer sina egna lagar på området.

I EU har förbättringar ägt rum – unionen rör sig i riktning mot öppenhet, heter det. Parlamentets plenar- och utskottssammanträden är offentliga, likaså kommissionens förslag till beslut och rådsmötenas omröstningsprotokoll. Rådsmötena bör i större utsträckning än hittills öppnas för allmänhet och press.

Vi instämmer i att fördragstexterna bör göras mer överskådliga och begripliga. Det är i sig en demokratifråga att tillgängligheten för en intresserad allmänhet ökar.

En annan angelägen demokratifråga är att Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna antas av EU som institution.

Det är av vikt för Sverige att vårt inflytande inte minskar och att balansen mellan stora och små stater inte undermineras, säger regeringen. Naturligtvis har utgångspunkten att hålla fast vid nuvarande röstvikt-

ning riksdagens fulla stöd. Alla länder, oavsett storlek, bör få utse en kommissionär.

KU har i sitt remissyttrande uppnått god samstämmighet i väsentliga frågor. På några områden finns det från majoriteten avvikande uppfattning som följs upp i reservationer i betänkandet. Den s.k. gummiparagrafen, artikel 235, innehåller ett bemyndigande att rådet om det är enhälligt, på förslag av kommissionen och efter att parlamentet hörts, får vidta de åtgärder som behövs för att förverkliga mål inom den gemensamma marknaden. Åtgärden skall vara nödvändig för att förverkliga gemenskapens mål, heter det. Nya gemensamma områden, forskning, utbildning och kultur, har därmed tillkommit – hittills inte till någons nackdel, förmodar jag. Rådets enhällighet är en tillräcklig garanti för att inte artikel 235 missbrukas.

Att ange någon exakt kompetenskatalog för EU:s verksamhetsområde tror jag blir alltför fyrkantigt. Det finns redan i dag sammanställningar över de områden där EG har beslutsbefogenheter. EU:s eller kanske hellre EG:s tillkomst har i sig uppmuntrat starkare naturliga regioner och bidragit till decentralisering. Subsidiaritetens gränser är omöjliga att inringa och lagreglera, eftersom medlemsländernas uppfattning skiljer sig åt om vilka frågor som skall regleras på EU-, nationell, regional eller kommunal nivå. Subsidiariteten växlar också från sakområde till sakområde.

EU-maskineriet har kritiserats för sin tröghet – att förhandspröva ett lagförslag ur subsidiaritetssynpunkt skulle vara den verkliga bromsklossen.

EU-parlamentet har undan för undan fått utökade befogenheter och stärkt sin ställning. Parlamentet är också det enda forum där medlemsländernas direktvalda ledamöter agerar. Enligt regeringskrivelsen bör parlamentet spela en mer framskjutande roll inom det rättsliga och inrikes samarbetet.

Den demokratiska legitimiteten och den folkliga förankringen i beslutsfattandet kan inte nog understrykas. De nationella parlamentens roll är självklart viktig. Parlamentet skall fungera som samrådspartner och kontrollorgan inför rådsmötena. I Sverige finns möjlighet att väcka misstroendevotum mot statsråd som driver en annan handlingslinje i rådet än den majoriteten i EU-nämnden har förordat. De nationella parlamenten bör också i större utsträckning få insyn i kommissionens förberedelser av lagstiftning via grönböcker – detta på ett så tidigt stadium som möjligt.

Vänstern och Miljöpartiet har försökt att skrämja upp svenska folket med att vårt land även mot sin vilja skulle vara för evigt inlemmat i EU. Fördraget innehåller nämligen ingen formell utträdesparagraf. Detta är nonsens, och det borde även dessa partier inse. Naturligtvis föreligger möjligheten att snyggt och prydligt förhandla sig ut ur gemenskapen – om viljan finns. Enligt Wienkonventionen, som trädde i kraft 1980, kan en part frånträda ett traktat med alla parter samtycke och efter samråd med övriga fördragslutande stater.

Sverige menade naturligtvis allvar med sin ansökan om medlemskap. Det gagnar Sverige som land att vara medlem. Att efter ett drygt

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

år i EU i förhandlingarna driva frågan om en utträdesparagraf är både otaktiskt och felaktigt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Anf. 228 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Catarina Rönnung sade att mitt inledningsanförande var en orgie i populism. Jag skulle gärna vilja få tre exempel på populism i mitt inledningsanförande. Det vore mycket intressant.

Catarina Rönnung säger också att vi skrämmer upp svenska folket. Nej, jag tror snarast att det är medlemskapet i sig som har skrämt upp svenska folket. Dessutom står det uttryckligen att ett medlemskap i EMU är oåterkalleligt. Skall vi ta fördragen på allvar får vi göra det. Då är ett medlemskap i EMU oåterkalleligt.

Catarina Rönnung säger också att vi väl om vi kommer på andra tankar och vill gå ur kan förhandla oss ur på något sätt. Jo, men det är det vi tycker är så rimligt, att man har en utträdesparagraf som visar hur man skall ta sig ur, hur spelreglerna ser ut. Är det så svårt att förstå? EU-parlamentet har också ställt sig bakom den tanken. Det är inte bara Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Centerpartiet här i Sverige, utan EU-parlamentets majoritet har ställt sig bakom denna rekommendation.

Orgie i populism – sådana uttryck tar man gärna till när argumenten tryter, och jag tror att argumenten tryter för Socialdemokraterna.

De krav jag tog upp inför regeringsförhandlingarna var att Sverige skulle arbeta för miljöskatter, att vetorätten skulle vara kvar, att rätten att gå före och ställa hårdare miljökrav skulle lagfästas, att vi skulle ha en utträdesparagraf och se till att de ansökarländer som vill bli medlemmar i EU också har chansen att ha närvaro- och yttranderätt under regeringskonferensen.

Vad är populism? Populism kan möjligtvis vara det som socialdemokrater, moderater och folkpartister ägnade sig åt innan folkomröstningen, när ni lovade, lovade och lovade.

Anf. 229 CATARINA RÖNNUNG (s) replik

Herr talman! Tycker verkligen Birger Schlaug att det nu är angeläget inför denna regeringskonferens att föra fram ett förslag om utträdesparagraf när vi har varit medlemmar i EU under ett enda år, när vi tycker att själva EU-konceptet är bra, när Sverige vill vara med, när det gagnar Sverige och när vi är absolut övertygade om att om den dagen skulle komma när vi verkligen ville utträda skulle alla möjligheter föreligga för detta utan att det finns någon formell utträdesparagraf i fördragstexten?

Jag föredrar att glömma bort alla de populistiska rallarsvingar som jag har hört Birger Schlaug komma med här i kväll. Han sade någonting om den ”galna” EU-unionen. Det tyckte jag angav tonen för hans anförande och indikerar den litet föraktfulla ton han har använt mot sina meddebattörer här i kväll.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Anf. 230 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Jag vet inte riktigt hur Socialdemokraterna tänker. Är det så att också EU-parlamentet, som också tycker att det är rimligt med en utträdesparagraf, är väldigt populistiskt? Jag tror inte att EU-parlamentet anser det.

Socialdemokraterna tycker att EU-konceptet är bra och att det tydligen skall vara bra även i fortsättningen. Men det finns en majoritet av svenska folket som inte tycker att det är bra.

”Galna EU-sjukan” – ja, just det. Jag travesterade ”galna sjukkan”. En av de saker som jag tyckte är litet ”galna EU-sjukan” är att man inte har rätten att lagstifta ens om ursprungsmärkning av kött. Jag tycker att det är märkligt att man på en överstatlig nivå skall förhindra enskilda länder som vill ge full information till konsumenterna att ha den rätten.

Anf. 231 PETER ERIKSSON (mp) replik

Herr talman! Jag får vänta till dess Catarina Rönnung är klar. Det är ingen mening att jag ställer en fråga när hon står och snackar med någon annan. Kan inte Yvonne Sandberg-Fries lugna sig litet nu? Vi håller på med ett replikskifte. Jag struntar i det här.

Anf. 232 KENNETH KVIST (v) replik

Herr talman! Nu är Catarina Rönnung disponibel för ett replikskifte, eller också har hon fått instruktion – vad vet jag?

Catarina Rönnung gav en ganska idylliserande bild över EU. Hon anmärkte på att det i en av reservationerna förekom, menade hon, en sorts likställighet mellan kommissionen och regeringen och utropade förtjust i sitt anförande att kommissionen och rådet balanserar varandra.

Kommissionen liknar ganska mycket en regering. Kommissionen har, vilket däremot inte regeringen har, förslagsmonopol. Den svenska regeringen har dess bättre inte monopol på att ställa förslag. Riksdagsmän kan också motionera, som bekant. Men kommissionen har nära nog monopol på förslagsställning inom EU. Den är verkställare av besluten, och den är dessutom övervakare av de beslut den verkställer. Den har i många stycken en starkare ställning än vad en regering har inom ett land.

Rådet, som består av ledamöter från ländernas regeringar, kan jämföras med en sorts lagstiftande instans eller en sorts parlament. Då blir den svenska regeringen ett litet minoritetsparti, vars styrka snarast är svagare än t.o.m. Vänsterpartiets.

Att säga att kommissionen och ett antal ämbetsmän balanserar varandra på ett positivt sätt är som att vi i riksdagens utskott skulle säga att vi parlamentariker gudskelov balanserar det politiska inflytande som ämbetsmännen har. Jag tror att vi ur demokratisk synpunkt skulle tycka att det vore en ytterst otillfredsställande lösning.

När det gäller frågan om utträdesparagraf ansluter jag mig helt till det Birger Schlaug har sagt.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Anf. 233 CATARINA RÖNNUNG (s) replik

Herr talman! Först skall jag be om ursäkt för att jag inte hörde vad Peter Eriksson sade. Sedan skall jag säga till Kenneth Kvist att jag uppskattar hans anförande och att han på ett mer seriöst sätt talade om vad Vänsterpartiet hade för farhågor när det gällde EU-unionen och samarbetet där.

Bl.a. talade Kenneth Kvist mycket om överstatligheten i unionen. Men själva unionen måste bestå av både ett överstatligt och ett mellanstatligt inslag för att över huvud taget kunna fungera. Det behövs ett överstatligt inslag för att man skall kunna lösa de gränsöverskridande problem som unionen delvis är till för.

Man har kritiserat EU-arbetet för tröghet och för att det händer för litet saker. Tala om för mig hur man skulle kunna lösa problemen utan att man har en kommission som i vissa fall tillsammans med parlamentet förbereder och inleder en lagstiftningsprocess där rådet så småningom har det yttersta avgörandet och utslaget!

Hur skall man kunna få hela organisationen att fungera om man inte löser frågorna på ett praktiskt sätt? Hur skall man kunna få unionen att fungera om man skall utvidga antalet stater från 15 till 25? Man måste ju se litet praktiskt på livet också, Kenneth Kvist.

Anf. 234 KENNETH KVIST (v) replik

Herr talman! Det är säkert inget fel i att se praktiskt på livet. Det kan vi vara överens om. Men vi måste nog se realistiskt på EU också.

Överstatlighet är inte villkoret för att lösa gränsöverskridande problem, Catarina Rönnung. Det finns många internationella organisationer som inte har element av överstatlighet i sig och som löser stora problem. FN är t.ex. inte någon överstatlig organisation utan en mellanstatlig organisation. FN har löst många stora internationella problem, och det har inte krävt överstatlighet. Det ena är inte en förutsättning för det andra.

När det gäller förslagsrätt kan förslag komma fram både genom att ministerrådet har initiativrätt och genom att de nationella parlamenten har initiativrätt. Det kräver i sig inte en kommission. Det är klart att man sedan behöver en sorts ämbetsmannaorganisation som bereder rådets sammanträden och liknande. Det är inte det vi invänder emot. Kommissionen har en unik maktställning för att vara en ämbetsmannaorganisation. Det gör att vi med fog kan säga att den är mäktig och att byråkratin har en väldig makt inom EU.

Visst finns det konkreta alternativ, och de förslagen har vi lagt fram i våra motioner till riksdagen i dessa frågor.

Anf. 235 CATARINA RÖNNUNG (s) replik

Herr talman! Visserligen är det bra att FN finns. Men FN som organisation har om man ser historiskt på det hela kanske inte varit ett underverk av effektivitet utan snarare en gång i tiden förlamats av de stora supermakterna. FN har nästan alltid ekonomiska svårigheter. Det är bra att FN existerar som organisation. Men det kan i varje fall inte jämföras

med EU, som skall lösa praktiska frågor och samverkansfrågor på det europeiska planet och som ytterst är en garant för freden i Europa.

Jag tycker att EU är ett koncept som vi skall vara glada för att vara medlemmar i. Med regeringskonferensen kanske det blir ändå bättre.

Anf. 236 JOHAN LÖNNROTH (v)

Herr talman! Jag var i Australien i vintras och fick lära mig att emun är ett heligt djur för urinvånarna. Man bör inte avbilda djuret. Det har stor makt, men det verkar i skymundan.

Det är inte bara djuret som EMU-processen påminner om. Man kan tänka sig det hela som en supertanker som ångar på över världshaven. På översta däck pågår regeringskonferensen och nere i maskinrummet sitter riksbankscheferna och finansministrarna och en och annan höjdare från det privata näringslivet och sköter själva rulljansen.

Jag hoppas att det inte bara är för att jag är uppfostrad i den gamla marxistiska traditionen med bas och överbyggnad som jag har svårt att låta bli att tänka på det sättet.

Regeringen säger att man inte vill ta ställning till EMU. Man vill ge riksdagen handlingsfrihet att så småningom fatta beslut i frågan. Vi skall uppfylla alla konvergenskrav för att kunna säga ja. Jag skulle vilja veta vad regeringen gör för att riksdagen skall kunna säga nej.

I Riksbanken arbetar man för brinnande livet, har vi fått höra i finansutskottet. Det är ju något av de monetaristiska ekonomernas livsprojekt. Man jobbar för att förbereda Sverige för inträdet i EMU.

Vi fick också höra att man på de stora bankerna redan har börjat arbeta med planeringen inför EMU-inträdet. Man diskuterade t.o.m. möjligheten att bankerna skulle kunna utkräva skadestånd om de hinner investera mycket i förberedelser och riksdagen sedan säger nej.

Jag vill, liksom Kenneth Kvist, komplimentera statsrådet von Sydow för den oerhörda condition som han visat genom att sitta kvar här under hela debatten. Jag skulle vilja fråga statsrådet von Sydow hur mycket man kan tänkas ha investerat i form av mänsklig arbetskraft och annat i EMU-projektet när riksdagen en gång skall ta ställning. Finns det inte en risk att vi får något liknande kärnkraftsdebatten, så att vi kommer att få höra att nu har vi redan byggt fast oss så hårt att vi inte längre kan säga nej?

I Verona skall finansministrar och riksbankschefer den 12–14 april diskutera dels relationerna mellan de EU-länder som är med och de som inte skall vara med i EMU, dels den s.k. stabiliseringspakten som har föreslagits av Waigel.

Där kommer man att diskutera olika förslag som skall binda även de länder som inte är med i EMU till EMU-villkoren. Det finns förslag om starka sanktioner och böter för de länder som inte anpassar sig till EMU.

Kommer regeringen i de överläggningarna, alltså utanför regeringskonferensen, att binda upp Sverige till sådana villkor att det i praktiken blir meningslöst för oss som inte vill att Sverige skall vara med i EMU att hävda det? Om Sverige måste göra allt som krävs av en EMU-medlem, men sedan inte får vara med och bestämma om EMU, inser

Prot. 1995/96:77

28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

också jag att det är ganska poänglöst att förelägga riksdagen förslaget att säga nej till EMU.

Varför är vänstern emot EMU, nu när vi dessutom har fått förslaget om en sysselsättningsunion? I Vänsterpartiet är vi ju inte motståndare till internationellt samarbete, speciellt inte till internationellt samarbete mot arbetslösheten.

Låt mig återvända till liknelsen med supertankern, eller en båt. Det hjälper inte att sätta upp en stor skylt ovanför rodret där det står babbord, om man samtidigt låser fast själva rodret vid en strikt styrbordskurs. I praktiken handlar det om vilka order man ger till rodret. Det har sagts tidigare i debatten att Essenvillkoren kan tolkas både moderat och socialdemokratiskt. Det är riktigt. Man kan plocka ut vissa villkor och säga att det är socialdemokratisk politik. Man kan välja andra, flexibilitet t.ex., och säga att det är moderat politik.

EMU-villkoren, de grundläggande dragen i Maastrichtvillkoren, kan man inte kalla någonting annat än högerens gamla klassiska politik. Den är visserligen inte så klassisk i just den här utformningen. Det är bara sedan början av 1980-talet som högern har drivit de normpolitiska monetaristiska krav som Maastricht innebär.

Det var en politisk linje, en ekonomisk politisk doktrin som bekämpades med all kraft, även av Kjell-Olof Feldt. Läs t.ex. hans uppsatser från början av 1980-talet, där han angriper monetarismen och Milton Friedman. Så sent som 1993 avvisade faktiskt de socialdemokratiska reservanterna med en kraftfull argumentation frågan om Riksbankens fristående ställning etc.

Ni kan inte rimligen hävda att detta är socialdemokratisk politik.

Det är, Bo Könberg, inte ens liberal politik. Det är inte liberalism att säga att Riksbanken, den nya centralbanken, inte skall få lyssna på politiker när de ställer förslag om penningpolitiken. Det är snarare en återkomst för den gamla klassiska högerdoktrinen: Folk vet inte sitt eget bästa. Det är bäst att överlåta beslutsfattandet till klokare herrar som är skyddade från alla inflytelser från demokratiska val och vad vanligt folk eller vad politiker och förtroendevalda tycker.

Det är en gammal god hederlig liberal princip att man skall ha rätt att byta åsikt. Jag antar att vi alla här i kammaren då och då har tvingats byta åsikt och konstatera att världen har förändrats. Det är möjligt att ni socialdemokrater har ändrat er sedan 1993. Ni har drabbats av insikten att de globala kapitalmarknaderna har blivit så starka att ni måste köpa högerens gamla normpolitiska monetaristiska projekt. Jag gillar det inte, men jag kan acceptera er rätt att byta åsikt.

Jag kan däremot inte förstå varför ni är motståndare till att försöka ta upp detta mycket avgörande projekt på regeringskonferensens dagordning och få det genomdiskuterat. Åtminstone frågan om relationen mellan dem som skall vara med och dem som inte skall vara med i EMU måste väl rimligtvis vara en av de konstitutionella frågor som tillhör regeringskonferensen. Den har ett djupgående inflytande på alla de frågor som skall diskuteras på regeringskonferensen.

Jag kan inte heller förstå varför vi inte skulle kunna ha en folkomröstning om medlemskapet i EMU.

Den kommitté som Björn von Sydow har varit ordförande i har försökt arrangera olika debatter kring EU-frågan inför regeringskonferensen. Jag har förstått att det ibland har varit svårt. Frågan om engagemanget har ju också diskuterats här tidigare. Varför känner sig inte folk engagerade? Varför röstade så få i EU-valet?

Det kan ju faktiskt vara så att folk är så kloka att de på något sätt känner i ryggraden att de stora, grundläggande frågorna i den ekonomiska basen över huvud taget inte finns med i denna debatt. De skall inte diskuteras på regeringskonferensen. Folk känner kanske att denna, i och för sig mycket intressanta, djuplodande juridiska och statsvetenskapliga debatt som pågår om olika konstitutionella former är något – för att återvända till Marx – för mycket tillhörig den något luftiga överbyggnaden.

Jag skulle gärna vilja ha svar från Björn von Sydow på denna fråga: Varför kan inte svenska folkets engagemang få sitt uttryck i en folkomröstning i EMU-frågan?

Anf. 237 Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s)

Herr talman! I denna sena timme försöker Johan Lönnroth få till stånd en EMU-debatt. Jag får begränsa svaret från regeringens sida till det som är klarlagt av flera statsråd. När det gäller EMU kommer Sverige och Sveriges riksdag att ställas inför en valmöjlighet om tillträdet i tredje steget.

Nu har toppmötet i Madrid uppdragit åt kommissionen att genomföra studier kring alternativa valutasystem för dem som eventuellt inte kan komma in i det tredje steget. Utredningen pågår, och detta är ett uppdrag som har getts också med medverkan av den dåvarande svenska statsministern Ingvar Carlsson. Vi har haft rika tillfällen att återkomma och diskutera EMU ur svenskt perspektiv.

Som svar på Johan Lönnroths sista fråga om möjligheten att ta upp detta vill jag säga att det naturligtvis finns möjlighet för alla de 15 regeringarna och staterna att ta upp detta. Frågan kommer emellertid i verkligheten att drivas parallellt med regeringskonferensen. Det finns många bedömare som gör iakttagelsen att i slutet av 1997, eller i början av 1998, kommer Europas stater att ställas inför en beslutssituation på båda punkterna, eller kanske fler punkter samtidigt.

Emellertid är detta naturligtvis i grund och botten politiska bedömningar, där de flesta stater, regeringar och parlament får ha sista ordet med i laget.

Anf. 238 JOHAN LÖNNROTH (v) replik

Herr talman! Det är bra att man diskuterar alternativa valutasystem. Det är också nödvändigt att föra de diskussioner som nu pågår på Ekofinmötena, kring arrangemang som knyter samman de länder som skall vara med i EMU med dem som inte skall vara med.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Dessa frågor handlar t.ex. om vilken valutaregim vi skall ha här i Sverige om vi inte blir medlemmar i EMU. Vilka krav skall ställas på Sveriges budgetbalans om vi inte skall vara med i EMU? Vilka sanktioner kan tänkas utgå, om Sverige inte uppfyller de krav som förmodligen kommer att sättas upp enbart av de länder som är med i EMU?

Mina frågor till Björn von Sydow är: Varför har inte dessa frågor den dignitet som borde göra det självklart att de fick spela en mycket framträdande roll på regeringskonferensen? Varför förlägger man detta parallellt, och i en sådan ordning att det blir en mycket liten debatt kring de avgörande saker som håller på att hända redan nu? Varför för man detta åt sidan, och för diskussionerna i mycket mer slutna rum än regeringskonferensen?

Anf. 239 Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s)

Herr talman! Nog är det en överdrift att säga att situationen i Europa karakteriseras av en sorts tystnad eller hemlighetsmakeri när det gäller EMU och det tredje steget.

I nation efter nation är den offentliga debatten omfattande, inte minst i Tyskland. Här i Sverige har vi Calmfors utredning och expert-rapporter, som också kommer att behandla EU-96 och önskemålen om att belysa en sysselsättningsunion. Resultaten kommer att läggas fram omkring den 1 maj. Därefter kommer det att finnas stora möjligheter för en diskussion. Den kan bli lika bra som jag tycker den som vi har lyckats få i gång på några av våra punkter som togs upp i EU-96 är. Detta gällde också EMU. Det finns alltså rika tillfällen för ett bra offentligt samtal kring EMU.

Anf. 240 JOHAN LÖNNROTH (v) replik

Herr talman! Det är också bra att vi får rapporter från Calmfors och kompani, och att vi skall få diskutera detta senare.

Men problemet är, än en gång, att det pågår ett mycket intensivt förberedelsearbete i Riksbanken, i de stora bankerna och i hela det ekonomiska systemet. Detta håller på att låsa fast Sverige på ett sätt som gör att det blir svårare och svårare för varje dag som går att motivera ett nej. Vi kommer att hålla fast vid ett nej, men det vore rimligt att få upp denna fråga på en högre nivå i den allmänna debatten.

Nu har inte Björn von Sydow fler repliker, så jag skall inte ställa någon fråga. Men min oro handlar om att regeringen via finansministern och riksbankschefen kommer att binda Sverige vid sådana beslut, t.ex. i samband med stabiliseringspakten, att det ytterligare försvåras för oss här i riksdagen att fatta något beslut under fullt handlingsutrymme.

Anf. 241 MATS ODELL (kds)

Herr talman! Jag tänker uppehålla mig vid miljöarbetet under regeringskonferensen.

Statsministern sade, för mindre än en vecka sedan, i denna kammare att EU-samarbetet bättre skall tas till vara i framtiden. Självfallet funderar man något över vad statsministern menade med detta. Är det möj-

ligtvis så att han inte tycker att det riktigt har tagits till vara under hans företrädares period? Eller tänker han på alla de rapporter från mer eller mindre desperata svenska tjänstemän som inte har haft klara instruktioner när de sammanträtt i olika EU-institutioner? Jag vet inte, men jag hade välkomnat någon rad om hur detta skall ske.

En sak är i alla fall säker: Mål och medel stämmer inte riktigt överens när det gäller Sveriges miljöarbete i EU. I regeringsdeklarationen deklarerar stolt att Sverige har målsättningar att aktivt driva miljöfrågorna i EU. I regeringens skrivelse med anledning av regeringskonferensen vägrar man att tillhandahålla de medel, t.ex. i form av ekonomiska styrmedel, som skulle krävas för just detta.

Tyvärr finns det ganska många exempel – man skulle nästan kunna tala om en ovana som statsministern har lagt sig till med – på att man formulerar storslagna mål men icke anvisar tillräckliga medel för att dessa mål skall kunna uppnås.

I samband med att Sverige blev medlem i EU ökade våra möjligheter dramatiskt att driva en framgångsrik miljöpolitik, bl.a. genom att vara aktiva i beslutsprocessen. Men det räcker inte med att bara vara skicklig i det dagliga praktiska arbetet. Redan innan Sverige blev medlem kunde man se att det var viktigt att vi i Sverige kunde agera utifrån en klar miljöstrategi inom EU. Längre verkade det som att regeringen inte hade någon långsiktig plan för sitt miljöagerande i EU. Vi kristdemokrater, ett parti i opposition, var faktiskt först med ett långsiktigt dokument där en strukturerad metod för ett svenskt miljöarbete inom EU presenterades.

Jag tycker i själva verket att en ganska generande kraftlöshet har präglat regeringens agerande när det gäller miljöarbetet inom EU. Jag tror att ambitionen är bra, men genomförandefasen har gått ganska trögt. Ännu i dagsläget vet vi inte riktigt när och hur regeringen kommer att hantera t.ex. frågorna om miljöskatter på EU-nivå, miniminivåer för koldioxidskatt eller en europeisk skatteväxling.

Vi kristdemokrater presenterar i vår motion ett antal konkreta förslag i denna del. För oss är det övergripande målet att EU:s miljöpolitik blir offensiv och verkligen möter de krav som en hållbar utveckling ställer. Skall vi klara att flytta fram positionerna måste beslutsreglerna ändras, så att EU kan föra en effektiv och framgångsrik miljöpolitik.

Sverige har i väldigt många fall redan gått längre än vad som föreskrivs i de antagna minimidirektiven på miljöområdet. I andra fall kan det också vara så att Sverige måste ta till sig en mera långtgående lagstiftning än den svenska. Men om detta skall få någon verklig effekt måste vi få med oss även de minst ambitiösa medlemmarna i EU. Miljöpolitiken måste alltså mer integreras i den ekonomiska politiken. Detta gäller såväl nationellt som på Europeanivå.

Detta innebär inte, något som jag tycker att regeringen ofta litet feget kryper bakom, att vi måste överlämna mer eller mindre hela den svenska finanspolitiken i EU:s våld. Så är det inte. Men så länge som miljökostnaderna inte är fullt ut integrerade i produktion, transporter och konsumtion blir tillväxt och frihandel faktiskt ett hot mot vår gemensamma miljö.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Vi kristdemokrater beklagar alltså att det fortfarande är enhällighet som gäller för ekonomiska styrmedel på miljöområdet. Varje medlemsland kommer med regeringens hållning att bevara sin vetorätt mot nödvändiga skärpningar av miljökraven.

Man måste kanske fråga sig varför majoritetsbeslut skall tillåtas när det gäller den inre marknaden för att driva på den fria rörligheten för varor, tjänster, kapital och personer. Varför skall vi ha majoritetsbeslut i krämaperspektivet men inte när vi skall minska de negativa miljöeffekterna av denna frihet? Jag tycker att logiken haltar.

Men detta oacceptabla förhållande verkar regeringen nu alltså vilja permanenta vid den regeringskonferens som börjar i morgon, uppenbarligen i maskopi med de minst miljöambitiösa länderna. Jag tror att besvikelsen är ganska stor bland de länder som hade trott att Sveriges inträde i unionen skulle stärka koalitionen för en effektiv och kraftfull miljöpolitik inom EU.

Vi kristdemokrater anser att den svenska utgångspunkten måste vara att utveckla resultaten från Maastricht och att förstärka EU:s miljöprofil under regeringskonferensen. Målet måste också vara att få till stånd en långsiktig investeringsstrategi för att ersätta gamla miljöförorenande metoder. Högsta tillämpade ambitionsnivå skall gälla i medlemsländerna, och Sverige skall inte behöva sänka sina miljöambitioner. Fördragstexterna måste därför ändras så att ett grönare fördrag kan förverkligas, inte i ord utan i handling.

Vi har i vår motion med anledning av regeringens skrivelse angett att Sverige under regeringskonferensen borde koncentrera sig på främst fyra viktiga förslag på hälso- och miljöområdet. Det gäller då att uppnå en förstärkt miljögaranti, en skatteväxling för miljön, ett nytt energifördrag och majoritetsbeslut när det gäller gröna ekonomiska styrmedel.

För den förstärkta miljögarantin måste vi få en omvänd bevisföring, där den som har de lägsta miljöambitioner skall bevisa att garantin inte kan tillämpas. I dag ligger bevisbördan tvärtom på det land som vill förbjuda en viss vara med återopande av miljögarantin.

När det gäller skatteväxling för miljön och jobben måste miljöskatterna lyftas upp på gemenskapsnivå, och för beslut om miljöskatter måste det, som sagt, räcka med kvalificerad majoritet i rådet, detta för att vi någonsin skall komma till rätta med problemen utan att regelmässigt slå ut arbetstillfällena i Sverige och andra medlemsländer som värnar om både miljön och jobben.

Jag tycker att den som strävar efter en sysselsättningsunion borde ha kravet på majoritetsbeslut när det gäller ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken mycket högt upp på den politiska dagordningen. Annars kommer skärpta miljökrav med automatik att leda till ökad arbetslöshet i just de länder som vill slå vakt om miljön.

Det är för mig obegripligt att regeringen och den statsminister som numera samordnar EU-politiken och som har dessa, som jag tycker, mycket fina och höga ambitioner på miljöns och ekologins område vägrar att utnyttja de möjligheter som EU-medlemskapet faktiskt ger oss för att få kraftfulla verktyg och ta itu med de stora miljöfrågorna. Jag tror att EU-medlemskapet just på miljöområdet kan ge tydliga

resultat som medborgarna efterfrågar. Risken är nu att den vetorätt som regeringen vill permanenta åt de mindre miljöansvariga länderna i stället ytterligare urholkar trovärdigheten i hela Europaprojektet. Jag tycker att det står i bjärt kontrast mot de målsättningar som vi faktiskt har gemensamma med regeringen på det här området.

Anf. 242 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Jag har bara en kort fråga till Mats Odell. Han sade att regeringen vägrar att utnyttja de verktyg som står till förfogande, och det tycker också jag. Jag kan hålla med om väldigt mycket som Mats Odell sade. Jag undrar bara varför Kristdemokraterna inte vill ställa sig bakom de krav som Centern och Miljöpartiet för fram när det gäller att skärpa miljögarantin.

Anf. 243 MATS ODELL (kds) replik

Herr talman! Vi har i vår motion angett den väg som vi tycker att man skall gå för att skärpa miljögarantin, nämligen att införa en omvänd bevisföring. Jag tror att det är den bästa vägen för att åstadkomma en förbättring av miljögarantin.

Anf. 244 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Jag vill peka på att hela den internationella miljörelsen står bakom de krav som Centern och Miljöpartiet ställer, nämligen att alla generellt skall ha rätten att gå före, dvs. att skärpa miljögarantin. Det är synd att inte också Kristdemokraterna följer den linjen, eftersom Mats Odell säger att man skall ta till vara alla de verktyg som står till förfogande.

Anf. 245 MATS ODELL (kds) replik

Herr talman! Jag vet inte var Birger Schlaug funnit stöd för den uppfattningen att vi skulle vara mot möjligheten att gå före. Just detta finns med också i vår motion.

Anf. 246 ARNE KJÖRNSBERG (s)

Herr talman! Det måste väl ha blivit något fel på talarordningen här. Det är nu nästan som på den socialdemokratiska mellankongressen, att vi diskuterar allt samtidigt: EMU, miljö och allt vad det är.

Jag har ett budskap till Mats Odell, att han i morgon förmiddag kan få den diskussion som jag antar att han vill ha med jordbruksutskottets ordförande. Det kommer då en särskild debattrunda där företrädarna för det utskottet finns med.

Betänkandet har titeln *EU:s regeringskonferens*, men ett oblikt öde gör att man i stället diskuterar sådant som inte finns på dess dagordning. Å andra sidan är det väl troligen så som Johan Lönnroth sade, att EMU:s ande kommer att sväva över detta. Det är den enda kommentar som jag har för avsikt att göra med anledning av Johan Lönnroths anförande.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Jag hade först tänkt att komplimentera Johan Lönnroth, men jag har förstått att Johan Lönnroth inte vill ha någon debatt med en utskottskollega utan i stället vänder sig direkt till det närvarande statsrådet, och då skall jag inte tränga mig på.

Jag tycker att frågan om EMU är en mycket komplex och sammansatt fråga. Det finns en mängd infallsvinklar. Därför finns det, tycker jag, alla skäl i världen att ta det litet lugnt. Nu är det så lyckligt den här gången att vi i den här frågan faktiskt har tid för eftertanke, diskussion och utbyte av tankar och funderingar. Det tror jag oftast bidrar till att de beslut vi så småningom fattar blir övertänkta och bra.

I förhandlingarna med EU gjorde de svenska förhandlingarna klart att frågan om Sveriges deltagande i den monetära unionen skall avgöras i denna kammare av Sveriges riksdag. Jag tror att de allra flesta i varje fall formellt accepterar att så är fallet. Jag menar att vi då skall utnyttja det.

I finansutskottet har vi den senaste månaden haft flera föredragningar och utfrågningar i den här frågan. De har varit av litet olika karaktär. Några har handlat om tekniken. Det har rört sig om frågor av typen: Hur gör man rent tekniskt när man skall sätta de här planerna på en gemensam valuta i sjön? Hur skall pengarna se ut? Inte minst har man frågat sig vilken växelkursregim man skall ha mot de länder som av olika skäl, antingen därför att de inte får eller därför att de inte vill, kommer att stå utanför.

Svaren på dessa frågor finns inte ännu, men jag är övertygad om att man måste finna ett svar. Man måste bestämma hur man skall göra med länderna i Central- och Östeuropa – Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ungern, för att ta några exempel.

Frågorna är alltså väldigt många. De måste naturligtvis få ett svar. Det kan också gälla länder som är väl kvalificerade i förhållande till konvergenskriterierna, men av olika skäl inte vill vara med.

Vi har alltså inte fått svaren på de frågorna i de utfrågningar som vi har haft, av det enkla skälet att de inte finns ännu.

Andra utfrågningar har varit mer av karaktären ”när, hur och varför”, och kanske också ”vem”. I dessa fall skiljer sig svaren ännu mycket mer, kanske beroende på att de som har varit hos oss har haft olika uppfattningar i grundfrågan.

En av utskottets ledamöter sade vid ett tillfälle: Är det samma fråga vi diskuterar i dag som vi diskuterade i torsdags? Det var samma fråga – vi hade nämligen utfrågningar om EMU – men de båda företrädarna hade diametralt motsatta uppfattningar i alla frågor. Argumenten gick på tvärs. Det underbygger, tycker jag, vad jag säger: Låt oss ta det lugnt. Vi har tid på oss.

Jag tror att svaren på frågan ”varför” är de viktigaste, men samtidigt är den frågan naturligtvis den svåraste.

Om jag skall sortera några av de kanske viktigaste argumenten för EMU blir de:

– Lägre transaktionskostnader. Det kan man nog i och för sig ordna till på annat sätt, tror jag.

– Inga växelkursrisker. Det blir det naturligtvis inte.
– Lägre ränta. Det tror många att det blir, och det finns väl skäl för det.

– En stabil inre marknad.

Argument mot EMU är:

– Riskerna. Det är ett jättestort projekt. Det är såvitt jag kan bedöma oförutsägbart. Man kan i varje fall inte vara så där absolut säker på hur det blir.

Bland argumenten mot EMU brukar också nämnas bristande möjligheter till anpassning om något eller några länder drabbas av stora chocker.

Ett argument som jag noterade och läste med stort allvar och som jag faktiskt har tänkt mycket på själv hittade jag i Helena Nilssons reservation. Hon skriver: I dag finns det inget folkligt stöd för ett svenskt deltagande i EMU:s tredje steg.

Jag tror att frågan milt uttryckt kompliceras av att det är så i en lång rad länder ute i Europa.

Men varför skall man då jäkta i väg? Låt oss ta den tid på oss som vi har till vårt förfogande för att resonera med varandra, kanske t.o.m. lyssna på varandra och fundera litet grand.

I oktober kommer det en stor statlig utredning om dessa frågor. Utredningen har haft i uppdrag att ta fram de grundläggande argumenten för och emot. Man har gett i uppdrag åt ett tjugotal forskare, ekonomer och samhällsvetare, att skriva ett antal uppsatser som skall behandla olika aspekter av EMU.

Det har sagts mig att uppdragen har gått till forskare som inte, ofentligt i varje fall, har talat om var de står i de här frågorna. De skall vara prövande och sökande i det material som de tar fram. Det är både svenska och utländska forskare. Men allting kommer naturligtvis att översättas till svenska.

Till syvende och sist tror jag inte att det här egentligen är en ekonomisk fråga. Då får man värdera den. Det finns de som säger att det här är det kitt i EU-bygget som behövs för att man skall kunna fortsätta. Jag är inte beredd att nu värdera det. Jag vill ta den tid på mig som jag anser att jag behöver. Jag återkommer hela tiden till att vi skall ta den tid som vi har.

Det material som jag nu talat om är bara en del, det finns mycket mer, och det kommer naturligtvis att komma en mängd material. Där kommer man säkert att vara för och emot, och en del kommer kanske t.o.m. att vara neutrala. Låt oss ge oss själva chansen att noga studera och fundera. Jag hoppas att studieförbunden ordnar studiecirklar och andra sammankomster kring de här frågorna.

Jag tycker alltså att vi inte skall jäkta i väg. Först sent på hösten nästa år skall riksdagen ta ställning. I vårt parti kommer vi under den kommande hösten och vintern att ha ett stort arbete kring frågorna om valutaunionen. Vi kommer sedan att behandla frågan på vår ordinarie partikongress i september 1997, och sedan skall riksdagen fatta ett beslut för eller emot. Sent på hösten 1997 och någon gång i mars–april

Prot. 1995/96:77

28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

1998 skall regeringscheferna ta ställning till vilka som skall få vara med, vilka som vill och vilka som kan vara med.

Jag tror att en smula ödmjukhet inför frågans svårighetsgrad och komplexitet vore bra för oss alla. Jag har med intresse läst de tre reservationerna från Helena Nilsson, Eva Zetterberg och Bodil Francke Ohlsson. När jag gjort det har jag tänkt ungefär så här: Jag tycker faktiskt att det finns många skäl att fundera på de frågor som reservanterna tar upp. Men varför är reservanterna så snabba i sitt ställningstagande? Varför utnyttjar de inte den tid som finns? Kan vi inte resonera med varandra? Är allt verkligen så självklart som det står i reservationerna?

Svaret på den sista frågan har naturligtvis framgått av mitt inlägg här. Därför blir ingen förvånad när jag nu yrkar avslag på de tre reservationerna. Skälet har jag utförligt redovisat.

Anf. 247 MATS ODELL (kds) replik
Herr talman! Först vill jag säga till Birger Schlaug...

Anf. 248 TREDJE VICE TALMANNEN
Repliken gäller inte Birger Schlaug.

Anf. 249 MATS ODELL (kds) replik
Herr talman! Det gäller det tidigare meningsutbytet vi hade om vad kds...

Anf. 250 TREDJE VICE TALMANNEN
Det får anstå till ett annat tillfälle.

Anf. 251 MATS ODELL (kds) replik
Herr talman! Det får alltså anstå till nästa gång.

Till Arne Kjörnsberg vill jag säga att jag anmält mig till debatten just under avsnittet om ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. Det handlar alltså om ekonomi. Det argument som jag möts av varje gång frågan tas upp är att regeringen inte är beredd att överlåta finanspolitiken i EU:s händer.

Jag skulle vilja att Arne Kjörnsberg, som liksom jag själv sitter i finansutskottet, kommenterade detta något. Hur ser Arne Kjörnsberg på det faktum att svenska jobb slås ut i den takt vi höjer miljöambitionerna i vårt land, exempelvis den fördubblade koldioxidskatten, om vi inte är beredda att ta till oss möjligheterna att få majoritetsbeslut när det gäller t.ex. miniminivå på detta område?

Skulle detta drabba Sverige och svensk ekonomi, när vi redan har de höga nivåer som vi har! Vad vi gör är att vi ger vetorätt åt sådana länder som England, som inte har dessa ambitioner utan som i stället vill dra till sig jobb från vårt land. Är inte detta galet om man talar om en sysselsättningsunion? Måste en sådan också inte kombineras med en helhetssyn på miljöpolitiken så att vi får de ekonomiska styrmedel som gör att denna inre marknad och denna frihet också kombineras med ett regelverk på miljöpolitikens område?

Anf. 252 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Herr talman! Det där enkla greppet går jag inte på, Mats Odell.

Med all respekt för Mats Odells argument tycker jag att det är bättre att min partikollega Sinikka Bohlin diskuterar den här frågan. Om Mats Odell vill diskutera den, går det bra att göra det i morgon förmiddag. Jag ämnar inte falla för frestelsen att ta den diskussionen.

Anf. 253 MATS ODELL (kds) replik

Herr talman! Jag tror att kammarkansliet ändå har haft en viss tanke bakom hur mitt anförande om ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken har placerats in på talarlistan. Jag konstaterar att Arne Kjörnsberg inte vill ta den debatten.

Jag tror att de svenska medborgarna och löntagarna ändå är intresserade av att få ett svar från regeringen och från det socialdemokratiska partiet på frågan: Varför vill man inte ta vara på möjligheten att skapa ett sammanhängande regelverk som också påverkar arbete och miljö, när det nu skall hållas en regeringskonferens som skall behandla dessa frågor?

Anf. 254 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Herr talman! Jag skall besvara Mats Odells fråga i morgon bitti. Stanna kvar en liten stund så kan Mats Odell diskutera den här frågan med skatteutskottets ordförande. Han kommer att ta upp just den typen av frågor.

Anf. 255 JOHAN LÖNNROTH (v) replik

Herr talman! Arne Kjörnsberg, det var ju faktiskt min enda chans att locka handelsministern till att avge en replik då. Jag visste ju att jag kunde begära replik på Arne Kjörnsberg. Så det var inte av bristande respekt som jag inte vände mig direkt till Arne Kjörnsberg.

Poängen med mitt inlägg var ju att jag inte ville separera EMU-debatten från diskussionen om EU:s framtid, eftersom jag anser att EMU är själva grundbulten för hela EU-projektet.

Sedan efterlyser Arne Kjörnsberg ödmjukhet. Han säger att vi skall ta det litet lugnt för vi har gott om tid på oss. Men det var också en grundläggande poäng i mitt inlägg att det händer en massa saker varenda dag. Även om det är riktigt som Arne Kjörnsberg säger, att ekonomerna har haft olika uppfattning, är den dominerande uppfattningen inom ekonomkåren att man gillar att mera makt skall överlämnas till riksbankschefen, ekonomer och experter och mindre makt till politiker. Det är det som gör mig så orolig. De ekonomer som är kritiska är det därför att de anser att vi först måste genomföra strukturreformerna innan Sverige är moget att gå in i EMU. Jag och Vänsterpartiet har den uppfattningen att det är EMU som inte är bra för Sverige.

Prot. 1995/96:77

28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Anf. 256 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Herr talman! När det gäller detta med respekt diskuterar jag inte i de termerna. Jag bara noterar det.

Sedan delar jag faktiskt Johan Lönnroths uppfattning. Men jag har inte någon dominerande känsla av att det är den dominerande uppfattningen bland ekonomer att EMU är bra. Jag tycker att det under det senaste året har skett ett slags kantring i det sammanhanget. Jag håller på att värdera detta. Men jag noterar att Johan Lönnroth vet precis hur det är och att han är beredd att ta ställning redan nu. Jag är kanske t.o.m. litet avundsjuk på Johan Lönnroth som har en sådan bestämd uppfattning.

Visst händer det saker ständigt och jämt. En företrädare för en av de stora affärsbankerna besökte finansutskottet. Han talade då om att det är 200 personer på Riksbanken som jobbar med förberedelser för detta. På min enkla fråga hur många som jobbar på Riksbanken hade han inget svar. Men det jobbar 400 personer här i Stockholm, så 50 % av dem skulle alltså jobba med det här projektet. Det är naturligtvis inte på det sättet.

Johan Lönnroth är väl den siste som skulle acceptera något krav på skadestånd från Handelsbanken och SE-banken för förberedelser som de har gjort, om vi i denna kammare röstar nej. Måla inte upp sådana faror! I alla fall imponerar det inte ett dugg på mig om dessa herrar i sina kritstrecsrandiga kostymer på de stora affärsbankerna försöker "hota" på det sättet.

Anf. 257 JOHAN LÖNNROTH (v) replik

Herr talman! Jag tycker faktiskt inte att jag brukar låta alldeles självsäker. Jag brukar i alla EMU-debatter ta upp att det också finns positiva aspekter på EMU. Det försvinner en del valutaväxlingskostnader och annat.

Arne Kjörnsberg har ju lyssnat på debatterna och hört Lars Tobisson och Anne Wibbles ivriga pådrivande ton, alltså fortare framåt, lås fast oss. Varför har vi inte redan nu sett till att organisera det ena och det andra så att vi kan gå med i morgon?

Socialdemokraterna sitter däremot ofta ganska tysta och har attityden att man skall vänta och se och lyssna på debatten osv. Det är det som ger mig den mycket starka känslan att högern jobbar för fulla maskiner för att driva in oss i detta högerns projekt. Då är det faktiskt bra att det finns några som med viss bestämdhet försöker hålla emot.

Anf. 258 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Herr talman! Vid finansutskottets utfrågningar har jag naturligtvis noterat herr Tobisson och fru Wibbles uppfattningar precis som jag har noterat Johan Lönnroths uppfattning.

Men vid varje utfrågning, Johan Lönnroth, har i alla fall jag och flera från mitt parti haft synpunkter och ställt frågor. Jag relaterade ju nyss till en bankekonoms tappra försök att påstå att hälften av Riksbankens folk jobbar med EMU-anpassning. Det var ju naturligtvis något i marginalen, men dock.

Det är överraskande för mig att Johan Lönnroth nu vet exakt hur det är. Johan Lönnroth vill inte använda den tid som vi har på oss. Det normala för Johan Lönnroth är att vara litet eftertänksam, litet funderande och ibland t.o.m. litet filosofisk, vilket jag uppskattar väldigt mycket. Men i den här frågan är Johan Lönnroth alldeles för bestämd. Jag säger samma sak som i min förra replik, att jag är litet avundsjuk på Johan Lönnroth som kan vara så säker.

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Anf. 259 PETER ERIKSSON (mp) replik

Herr talman! Jag har med intresse lyssnat på Arne Kjörnsbergs ganska långa inlägg, som jag tyckte blev alltmer förvirrande ju längre han talade.

Frågan om EMU är ju inte någon alldeles ny fråga. Den var ju uppe något år innan vi blev medlemmar i EU, och nu har det gått ytterligare något år. Det verkar som om Arne Kjörnsberg och hela det socialdemokratiska partiet förvirrat sticker upp huvudet och undrar vad som är på gång. De ser att det finns ekonomer som verkar kunna komma fram till att en del är bra och en del är dåligt medan några ekonomer är neutrala, som han sade i sitt inlägg. Vore det inte bättre att i detta förvirrade tillstånd överlåta till svenska folket att svara på frågan i en folkomröstning i stället för att låta en osäker och inför framtiden tveågsen socialdemokrati ta detta tunga ansvar?

Anf. 260 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik

Herr talman! Låt mig först säga att jag helt avstår från att gå in på värdeomdömet – förvirrat eller inte – i Peter Erikssons inlägg. I det parti som jag är med i har vi bestämt oss för, och därför på mellankongressen föreslagit, att skjuta på denna fråga. Vi säger: Låt oss skjuta på denna fråga. Låt oss nu resonera om det här. Låt oss nu fundera. Låt oss lära oss. Det har vi för avsikt att göra i vårt parti, och därför känns det alldeles naturligt för mig att inte ha någon bestämd uppfattning. Jag är sökande. Det kan naturligtvis Peter Eriksson kritisera mig och mitt parti för, men jag förbehåller mig, liksom det parti jag tillhör, rätten att hantera denna fråga på det sätt som vi finner lämpligast.

Anf. 261 PETER ERIKSSON (mp) replik

Herr talman! Jag respekterar naturligtvis Arne Kjörnsbergs uppfattning – att han, åtminstone ännu så länge, inte har någon uppfattning i denna fråga.

Men min fråga var ju egentligen om det kanske inte vore bäst för Sverige om det svenska folket fick ta det slutliga avgörandet när politiker, som Arne Kjörnsberg själv, känner sig så osäkra på om det här är bra eller dåligt. Han säger själv att detta i sista hand sannolikt är ett politiskt beslut, och inte en fråga om kronor och ören åt det ena eller andra hållet.

Anf. 262 BENGT-OLA RYTTAR (s)

Herr talman! Ingen vill gå till en förhandling med bundet mandat. Men regeringskonferensen är ingen vanlig förhandling. Det är en

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

grundlagsberedning med lagstiftningsmakt. Därför är det viktigt att resultatet inte blir ett antal dåliga kompromisser.

I folkopinionen finns det inget utrymme för ytterligare överstatlighet. Därför borde regeringen ha tydligare instruktioner från riksdagen än de som finns i betänkandet.

Mina två motioner har fått en förhållandevis välvillig behandling av utskottet. Enligt min mening bör dock regeringen ha ett mer preciserat mandat. Det finns ju i dag ingen klar utfästelse om att svenska folket får ta ställning till ett nytt fördrag i en folkomröstning.

EU-frågan har tyvärr splittrat nationen. Privilegierade står mot underprivilegierade. Etablissemangen står mot de breda folklagren. Högutbildade står mot lågutbildade. Nord står mot syd. Tyvärr står också socialdemokrater mot socialdemokrater. Vi har inte råd att vidga dessa klyftor ytterligare.

Jag skall inte tynga kammaren med att gå igenom samtliga mina motionsyrkanden, utan jag nöjer mig med att sammanfatta dem som ett försök att precisera svenska folkets smärtgräns inför EU-projektet.

Min huvudplädering kommer i stället att handla om den monetära unionens tredje steg, EMU. EMU står inte på regeringskonferensens dagordning. Det är ganska märkligt eftersom regeringskonferensen skall utvärdera Maastrichtavtalet. EMU och dess konvergenskriterier håller ju hela EU i ett järnhårt åtstramningsgrepp, med många miljoner arbetslösa som följd.

Det finns egentligen bara ett enda skäl att inte ta upp EMU på regeringskonferensen, och det är att projektet inte håller för en förnyad behandling. Då havererar det. Kommissionens ordförande Santer har själv sagt att det vore som att öppna Pandoras ask att ta upp EMU på regeringskonferensen, och han har rätt i den frågan.

Jag skulle vilja rekommendera kollegerna i riksdagen att läsa Maastrichtfördragets regler för den monetära unionen. Det är som att läsa ett utdrag ur en lärobok i nyliberalism, fast man har rivit ut sidorna om finanspolitiken. Den tillåts spreta åt 15 olika håll.

Så kan en union naturligtvis inte fungera. Utvecklingen kommer att tvinga fram en samordning av finanspolitiken. Det i sig låter ju väldigt tjuvigt, men i praktiken innebär det en samordning, en nivellering, av skattepolitiken. Det blir samma familjepolitik och samma välfärdspolitik som vi får möjlighet att föra, och det tror jag blir ganska svårt att svälja för svenska folket.

Min tro är att konstruktörerna av EMU ville skapa ett system med inbyggd budgetdisciplin. Det är nog också huvudskälet för de flesta ekonomer som stöder det här projektet. Men i dag stöder Europaetablissemangen detta främst av politiska skäl. EMU är nämligen ett avgörande steg i federalistisk riktning som tvingar fram den överstatlighet som faktiskt många eftersträvar.

Det är numera en utbredd uppfattning bland EU-politiker att EU, om EMU inte förverkligas, går in i en politisk kris. Men jag tror att krisen blir bra mycket större om EMU fullföljs och det i övermorgon visar sig vara ett dåligt projekt både ekonomiskt och politiskt.

Ekonomiskt är det ganska enkelt att konstatera att EU inte är ett optimalt valutaområde. Litet förenklat skulle man kunna säga att ett idealiskt valutaområde är ett område där marknadsmekanismerna inte behöver korrigeras med hjälp av regionalpolitiken. Inte ens Sverige är alltså ett idealiskt valutaområde, eftersom det krävs en hel del regionalpolitik för att hela landet skall kunna leva. De regionalpolitiska behoven är ändå hanterliga på den skalan.

Det krävs inte mycket fantasi för att inse vidden av de regionalpolitiska insatser som kommer att krävas om hela EU skall bli ett enda valutaområde. Jag skulle tro att det närmast kommer att likna en planekonomi.

Som EMU-medlemmar kommer vi att ha begränsade verktyg för att rätta till saker, t.ex. när det gäller följderna av en minskad efterfrågan på träbaserade produkter. Ekonomerna talar där om "chocken". Men följderna blir inte så chockartade. De blir dock allvarliga.

Det som för oss återstår att göra i ett sådant läge är att endera sänka lönerna eller råvarupriserna eller att flytta till de vinnande stora ekonomierna, alternativt göra ytterligare budgetnedskärningar.

I Bernard Connollys bok *The rotten heart of Europe* avslöjas maktspelen bakom kulisserna om ERM och EMU. Det står alldeles klart att det inte är de högstämde talen om solidaritet och ömsesidig nytta som gäller. Vad som verkligen räknas är i stället relationerna mellan den tyska och den franska valutan. Allt annat är underordnat när det gäller att klara den relationen.

Jag skulle vilja rekommendera er – men det blir väl svårt med tanke på plenitiden – att gå och lyssna på Connollys seminarium i morgon, vilket hålls i Centerns regi. Läs också gärna hans bok! Men boken skall tas med en nypa salt. Connolly är nämligen en stark thatcherist. Hans unika utsiktspost som chef för kommissionens valutaenhet gör att det är väldigt intressant och lärorikt att läsa hans bok.

Jag har stor respekt för EU som ett fredsprojekt, men EMU kommer att skärpa spänningarna och motsättningarna. EMU kommer inte att befrämja freden och grannsämjan.

Herr talman! En klok ekonom har sagt att det finns bara ett sätt att sammanföra ekonomier som är brutalare än EMU, och det är krig. En annan klok karl har sagt att om EMU genomförs, står vi där 1999 med alla verktyg som behövs för att bekämpa den inflation som inte finns – men utan verktyg för att bekämpa den arbetslöshet som vi då fortfarande kommer att ha.

Politiskt är EMU odemokratiskt och ett hot emot den svenska modellen. Vanligt folks enda möjlighet att tillvarata sina intressen i samhället är politiken. De kan inte utöva makt genom ägande. EMU innebär att en viktig del av politiken lyfts bort från det politiska fältet, och att det enda och opåverkbara målet för penning- och valutapolitiken blir inflationsbekämpningen. Det enda rimliga är naturligtvis att politiken skall bygga på en så bra avvägning som möjligt mellan rätten till arbete och inflationsbekämpning.

I traktatet står det tydligt och klart att centralbankens beslut inte får diskuteras – än mindre ifrågasättas – i någon av EU:s institutioner,

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

Prot. 1995/96:77
28 mars

*EU:s regerings-
konferens*

alltså varken i EU-parlamentet, i kommissionen eller i rådet. Jag har svårt att tro att det kommer att gå att bevara tron på demokratin i ett system där människorna ser att inte ens deras valda politiska företrädare har någon faktisk makt.

Jag anser att Göran Persson har bevisat att det går att bekämpa budgetunderskott och inflation utan den järnhårda disciplin som EMU tvingar på oss. Konvergenskraven puttar naturligtvis på i denna process, men det har ändå skett under något slags frivillighet och utan EMU.

Den nya budgetprocess som skall tillämpas i riksdagen innebär också ett klart steg mot att skapa budgetdisciplin. Den lägger utomordentligt stor makt hos regeringen. Men det är naturligtvis bättre att flytta in disciplinen i det politiska systemet än att förlita sig på externa odemokratiska krafter. Kanske skulle t.o.m. en borgerlig regering kunna klara ekonomin med den nya processen.

Jag skall, herr talman, bara yrka bifall till min motion U31, där jag föreslår att regeringen skall verka för att EMU inte kommer till stånd.

Så skulle jag vilja anknyta litet grand till vad Johan Lönnroth sa om de här EU-länderna som kommer att stå utanför EMU.

Anf. 263 TREDJE VICE TALMANNEN

Nu måste jag erinra Bengt-Ola Rytter om den anmälda tiden som har överskridits rejält.

Anf. 264 BENGT-OLA RYTTAR (s)

Ja, då ber jag om ursäkt och så återkommer jag i en interpellation om detta. Tack! God natt!

Anf. 265 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Herr talman! Jag skulle bara tacka Bengt-Ola Rytter för en väldigt bra avslutning av kvällen.

(Applåder)

(forts. prot. 78)

Beslut om fortsatt ärendebehandling

Kammaren beslöt att ärendebehandlingen skulle fortsättas vid morgondagens arbetsplenum.

10 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 1995/96:140 Havsrättskonventionen och tillämpningsavtalet

1995/96:U33 av Bodil Francke Ohlsson m.fl. (mp)

med anledning av prop. 1995/96:151 Vissa kompletteringar till elre-
formen
1995/96:N25 av Eva Goës m.fl. (mp)

Prot. 1995/96:77
28 mars

med anledning av prop. 1995/96:153 Jämställdhet som ett nytt mål för
Sveriges internationella utvecklingssamarbete
1995/96:U34 av Göran Lennmarker m.fl. (m)
1995/96:U35 av Karl-Göran Biörsmark m.fl. (fp)
1995/96:U36 av Bodil Francke Ohlsson (mp)
1995/96:U37 av Margareta Andersson m.fl. (c)
1995/96:U38 av Eva Zetterberg m.fl. (v)

med anledning av prop. 1995/96:156 Utvidgad försöksverksamhet med
intensivövervakning med elektronisk kontroll
1995/96:Ju20 av Gun Hellsvik m.fl. (m)
1995/96:Ju21 av Alice Åström m.fl. (v)

med anledning av prop. 1995/96:157 Lokala styrelser med föräldrama-
joritet inom skolan
1995/96:Ub21 av Beatrice Ask m.fl. (m)
1995/96:Ub22 av Carina Moberg och Jörgen Persson (s)
1995/96:Ub23 av Inger Davidsson m.fl. (kds)
1995/96:Ub24 av Britt-Marie Danestig-Olofsson m.fl. (v)
1995/96:Ub25 av Margitta Edgren m.fl. (fp)
1995/96:Ub26 av Andreas Carlgren m.fl. (c)

med anledning av prop. 1995/96:159 Effektivare gränskontroll
1995/96:Fö15 av Annika Nordgren m.fl. (mp)
1995/96:Fö16 av Göthe Knutson (m)

med anledning av prop. 1995/96:160 Radio- och TV-lag
1995/96:K30 av Birgit Friggebo m.fl. (fp)
1995/96:K31 av förste vice talman Anders Björck m.fl. (m)
1995/96:K32 av Gudrun Schyman m.fl. (v)

med anledning av prop. 1995/96:161 En radio och TV i allmänhetens
tjänst 1997–2001
1995/96:Kr7 av Carl Bildt m.fl. (m)
1995/96:Kr8 av Fanny Rizell m.fl. (kds)
1995/96:Kr9 av Ewa Larsson och Eva Goës (mp)
1995/96:Kr10 av Gudrun Schyman m.fl. (v)
med anledning av prop. 1995/96:162 EG:s arbetstidsdirektiv
1995/96:A20 av Per Unckel m.fl. (m)
1995/96:A21 av Barbro Johansson m.fl. (mp)
1995/96:A22 av Elving Andersson m.fl. (c)
1995/96:A23 av Ingrid Burman och Hans Andersson (v)

Prot. 1995/96:77
28 mars

med anledning av prop. 1995/96:163 Europeiska företagsråd
1995/96:A24 av Per Unckel m.fl. (m)
1995/96:A25 av Hans Andersson och Ingrid Burman (v)

med anledning av prop. 1995/96:175 Skärpta avgaskrav för tunga fordon m.m.

1995/96:Jo17 av Göte Jonsson m.fl. (m)
1995/96:Jo18 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp)
1995/96:Jo19 av Birgitta Wistrand m.fl. (m)

med anledning av prop. 1995/96:177 Ändring i växtförädlarrättslagen (1971:392) m.m.

1995/96:L32 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp)

med anledning av prop. 1995/96:180 Teleoperatörernas skyldigheter vid hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning

1995/96:Ju22 av Siw Persson och Bengt Harding Olson (fp)

med anledning av prop. 1995/96:184 Tillträde till högre utbildning m.m.

1995/96:Ub27 av Beatrice Ask m.fl. (m)
1995/96:Ub28 av Gunnar Goude m.fl. (mp)
1995/96:Ub29 av Inger Davidson m.fl. (kds)
1995/96:Ub30 av Sofia Steiner m.fl. (s)
1995/96:Ub31 av Erik Arthur Egervärn (c)
1995/96:Ub32 av Margitta Edgren m.fl. (fp)
1995/96:Ub33 av Andreas Carlgren m.fl. (c)

11 § Anmälan om skriftlig fråga

Anmälades att följande skriftliga fråga framställts

den 27 mars

1995/96:356 av *Ewa Larsson* (mp) till kulturministern
Stockholms Blåsarsymfoniker

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 april.

12 § Kammaren åtskildes kl. 23.34.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.58,

av talmannen därefter t.o.m. 9 § anf. 119 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 18.00,
av talmannen därefter t.o.m. 9 § anf. 206 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Prot. 1995/96:77
28 mars

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Aktuell debatt: Mc-anknutet våld	1
Anf. 1 SIW PERSSON (fp)	1
Anf. 2 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	1
Anf. 3 SIW PERSSON (fp)	4
Anf. 4 GUN HELLSVIK (m)	6
Anf. 5 INGBRITT IRHAMMAR (c)	8
Anf. 6 ALICE ÅSTRÖM (v)	9
Anf. 7 KIA ANDREASSON (mp)	11
Anf. 8 ROLF ÅBJÖRNSSON (kds)	12
Anf. 9 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	14
Anf. 10 SIW PERSSON (fp)	15
Anf. 11 GUN HELLSVIK (m)	16
Anf. 12 INGBRITT IRHAMMAR (c)	17
Anf. 13 ALICE ÅSTRÖM (v)	17
Anf. 14 KIA ANDREASSON (mp)	18
Anf. 15 ROLF ÅBJÖRNSSON (kds)	18
Anf. 16 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	19
Anf. 17 SIW PERSSON (fp)	20
Anf. 18 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	21
2 § Justering av protokoll	21
3 § Meddelande om svarstiden för interpellationer	21
4 § Meddelande om svar på interpellation	22
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	22
6 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 27 mars	22
JoU17 Vår miljö – Miljöarbetet under året	22
NU18 Tilläggsbudget	24
Beslut om uppskjuten votering	25
7 § EU:s regeringskonferens	25
Utrikesutskottets betänkande 1995/96:UU13	25
Anf. 19 GÖRAN LENNMARKER (m)	25
(forts. 9 §)	30
Ajournering	30
Återupptagna förhandlingar	30

8 § Frågestund 30

Prot. 1995/96:77

28 mars

Anf. 20 TALMANNEN	30
<i>Biståndsmedlens användning</i>	30
Anf. 21 EVA ZETTERBERG (v).....	30
Anf. 22 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)	31
Anf. 23 EVA ZETTERBERG (v).....	31
Anf. 24 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)	31
<i>Arbetslösheten</i>	31
Anf. 25 PER UNCKEL (m).....	31
Anf. 26 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	32
Anf. 27 PER UNCKEL (m).....	32
Anf. 28 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	32
Anf. 29 MONICA GREEN (s).....	33
Anf. 30 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	33
Anf. 31 MONICA GREEN (s).....	33
Anf. 32 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	34
Anf. 33 DAN ERICSSON (kds)	34
Anf. 34 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	34
Anf. 35 DAN ERICSSON (kds)	34
Anf. 36 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	34
Anf. 37 BIRGER SCHLAUG (mp)	35
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	35
Anf. 39 BIRGER SCHLAUG (mp)	35
Anf. 40 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	35
Anf. 41 TALMANNEN	36
Anf. 42 MARGARETA ANDERSSON (c)	36
Anf. 43 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	36
Anf. 44 PATRIK NORINDER (m).....	36
Anf. 45 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	37
<i>Barnens situation</i>	37
Anf. 46 CHATRINE PÅLSSON (kds).....	37
Anf. 47 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	37
Anf. 48 CHATRINE PÅLSSON (kds).....	37
Anf. 49 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	38
Anf. 50 CHATRINE PÅLSSON (kds).....	38
Anf. 51 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	38
<i>Postens verksamhet</i>	38

Anf. 52 SIVERT CARLSSON (c).....	38
Anf. 53 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	39
Anf. 54 SIVERT CARLSSON (c).....	39
<i>Koppling mellan bistånd och flyktingpolitiken.....</i>	<i>39</i>
Anf. 55 BERNDT EKHOLM (s).....	39
Anf. 56 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	39
Anf. 57 BERNDT EKHOLM (s).....	40
Anf. 58 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	40
<i>Energikommissionen</i>	<i>40</i>
Anf. 59 BIRGER SCHLAUG (mp).....	40
Anf. 60 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s).....	41
Anf. 61 BIRGITTA HAMBRAEUS (c).....	41
Anf. 62 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s).....	41
Anf. 63 BIRGITTA HAMBRAEUS (c).....	41
Anf. 64 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s).....	41
<i>Brukad areal.....</i>	<i>42</i>
Anf. 65 INGVAR ERIKSSON (m).....	42
Anf. 66 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s).....	42
Anf. 67 INGVAR ERIKSSON (m).....	42
Anf. 68 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s).....	42
<i>Ursprungsmärkning</i>	<i>42</i>
Anf. 69 KARIN STARRIN (c).....	42
Anf. 70 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s).....	43
Anf. 71 KARIN STARRIN (c).....	43
Anf. 72 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s).....	43
Anf. 73 ESKIL ERLANDSSON (c).....	43
Anf. 74 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s).....	43
Anf. 75 AGNE HANSSON (c).....	44
Anf. 76 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s).....	44
<i>Kulturpropositionen</i>	<i>44</i>
Anf. 77 LENNART FRIDÉN (m).....	44
Anf. 78 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	44
Anf. 79 LENNART FRIDÉN (m).....	45
Anf. 80 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	45
<i>Frivillig flyktingmottagning</i>	<i>45</i>
Anf. 81 TORSTEN GAVELIN (fp).....	45
Anf. 82 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	45
Anf. 83 TORSTEN GAVELIN (fp).....	46
Anf. 84 ANNIKA NORDGREN (mp).....	46
Anf. 85 BIRGIT FRIGGEBO (fp).....	46
Anf. 86 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	46
Anf. 87 BIRGIT FRIGGEBO (fp).....	47
Anf. 88 ANNIKA NORDGREN (mp).....	47
Anf. 89 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	47
<i>Fastighetstaxeringen</i>	<i>47</i>
Anf. 90 TUVE SKÅNBERG (kds).....	47
Anf. 91 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s).....	48

Anf. 92 TUVE SKÅNBERG (kds)	48
<i>Rudolf Steiner-högskolan</i>	48
Anf. 93 CATHARINA ELMSÅTER-SVÄRD (m).....	48
Anf. 94 Utbildningsminister CARL THAM (s)	48
Anf. 95 CATHARINA ELMSÅTER-SVÄRD (m).....	49
Anf. 96 Utbildningsminister CARL THAM (s)	49
<i>Oppositionspartiernas sparvilja</i>	49
Anf. 97 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	49
Anf. 98 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	49
Anf. 99 TALMANNEN	50
Anf. 100 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	50
Anf. 101 OLOF JOHANSSON (c)	50
Anf. 102 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	50
<i>Taiwans ställning</i>	51
Anf. 103 GÖRAN LENNMARKER (m)	51
Anf. 104 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)	51
Anf. 105 GÖRAN LENNMARKER (m)	51
Anf. 106 BODIL FRANCKE OHLSSON (mp).....	51
Anf. 107 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)	51
Anf. 108 GÖRAN LENNMARKER (m)	51
Anf. 109 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)	52
Anf. 110 TALMANNEN	52
Ajournering	52
Återupptagna förhandlingar	52
9 § (forts. från 7 §) EU:s regeringskonferens (forts. UU13).....	52
Anf. 111 OLOF JOHANSSON (c)	52
Anf. 112 GÖRAN LENNMARKER (m) replik	56
Anf. 113 OLOF JOHANSSON (c) replik	57
Anf. 114 GÖRAN LENNMARKER (m) replik	57
Anf. 115 OLOF JOHANSSON (c) replik	58
Anf. 116 BO KÖNBERG (fp).....	58
Anf. 117 GÖRAN LENNMARKER (m) replik	62
Anf. 118 BO KÖNBERG (fp) replik	62
Anf. 119 EVA ZETTERBERG (v)	63
Anf. 120 GÖRAN LENNMARKER (m) replik	67
Anf. 121 EVA ZETTERBERG (v) replik.....	68
Anf. 122 GÖRAN LENNMARKER (m) replik	68
Anf. 123 EVA ZETTERBERG (v) replik.....	68
Anf. 124 BIRGER SCHLAUG (mp)	68
Anf. 125 OLOF JOHANSSON (c) replik	72
Anf. 126 BIRGER SCHLAUG (mp) replik	73
Anf. 127 INGRID NÄSLUND (kds)	73
Anf. 128 INGA-BRITT JOHANSSON (s)	77
Anf. 129 BIRGER SCHLAUG (mp) replik	81

Anf. 130	INGA-BRITT JOHANSSON (s) replik	81
Anf. 131	BIRGER SCHLAUG (mp) replik.....	82
Anf. 132	INGA-BRITT JOHANSSON (s) replik	82
Anf. 133	INGRID NÄSLUND (kds) replik.....	82
Anf. 134	INGA-BRITT JOHANSSON (s) replik	83
Anf. 135	INGRID NÄSLUND (kds) replik.....	83
Anf. 136	INGA-BRITT JOHANSSON (s) replik	83
Anf. 137	EVA ZETTERBERG (v) replik	83
Anf. 138	INGA-BRITT JOHANSSON (s) replik	84
Anf. 139	EVA ZETTERBERG (v) replik	84
Anf. 140	INGA-BRITT JOHANSSON (s) replik	85
Anf. 141	BO KÖNBERG (fp) replik.....	85
Anf. 142	INGA-BRITT JOHANSSON (s) replik	85
Anf. 143	BO KÖNBERG (fp) replik.....	85
Anf. 144	STEN TOLGFORS (m).....	86
Anf. 145	BIRGER SCHLAUG (mp) replik.....	89
Anf. 146	STEN TOLGFORS (m) replik	89
Anf. 147	BIRGER SCHLAUG (mp) replik.....	90
Anf. 148	STEN TOLGFORS (m) replik	90
Anf. 149	Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s).....	90
Anf. 150	GÖRAN LENNMARKER (m) replik	93
Anf. 151	Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s).....	93
Anf. 152	GÖRAN LENNMARKER (m) replik	94
Anf. 153	Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s).....	94
Anf. 154	BO KÖNBERG (fp) replik.....	94
Anf. 155	Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s).....	95
Anf. 156	BO KÖNBERG (fp) replik.....	95
Anf. 157	BIRGER SCHLAUG (mp) replik.....	95
Anf. 158	Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s).....	96
Anf. 159	BIRGER SCHLAUG (mp) replik.....	96
	(forts.).....	96
	Ajournering.....	96
	Återupptagna förhandlingar	97
	9 § (forts.) EU:s regeringskonferens (forts. UU13).....	97
Anf. 160	HOLGER GUSTAFSSON (kds).....	97
Anf. 161	BIRGER SCHLAUG (mp) replik.....	100
Anf. 162	HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik.....	100
Anf. 163	BIRGER SCHLAUG (mp) replik.....	100
Anf. 164	HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik.....	100
Anf. 165	YVONNE SANDBERG-FRIES (s)	101
Anf. 166	BIRGER SCHLAUG (mp) replik.....	103
Anf. 167	YVONNE SANDBERG-FRIES (s) replik	104
Anf. 168	BIRGER SCHLAUG (mp) replik.....	104
Anf. 169	YVONNE SANDBERG-FRIES (s) replik	105

Anf. 170	BERTIL PERSSON (m)	105
Anf. 171	MARIANNE SAMUELSSON (mp)	106
Anf. 172	STEN TOLGFORS (m) replik	109
Anf. 173	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	109
Anf. 174	STEN TOLGFORS (m) replik	110
Anf. 175	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	110
Anf. 176	HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik	111
Anf. 177	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	111
Anf. 178	HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik	112
Anf. 179	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	112
Anf. 180	BERTIL PERSSON (m) replik	113
Anf. 181	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	113
Anf. 182	YVONNE SANDBERG-FRIES (s) replik	113
Anf. 183	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	114
Anf. 184	YVONNE SANDBERG-FRIES (s) replik	114
Anf. 185	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	114
Anf. 186	AXEL ANDERSSON (s)	115
Anf. 187	TALMANNEN	117
Anf. 188	BIRGER SCHLAUG (mp) replik	117
Anf. 189	AXEL ANDERSSON (s) replik	117
Anf. 190	BIRGER SCHLAUG (mp) replik	118
Anf. 191	AXEL ANDERSSON (s) replik	118
Anf. 192	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	118
Anf. 193	AXEL ANDERSSON (s) replik	118
Anf. 194	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	119
Anf. 195	AXEL ANDERSSON (s) replik	119
Anf. 196	HÅKAN HOLMBERG (fp)	120
Anf. 197	BIRGER SCHLAUG (mp) replik	123
Anf. 198	HÅKAN HOLMBERG (fp) replik	123
Anf. 199	BIRGER SCHLAUG (mp) replik	124
Anf. 200	HÅKAN HOLMBERG (fp) replik	124
Anf. 201	ANNIKA NORDGREN (mp)	124
Anf. 202	STEN TOLGFORS (m) replik	126
Anf. 203	ANNIKA NORDGREN (mp) replik	127
Anf. 204	STEN TOLGFORS (m) replik	127
Anf. 205	ANNIKA NORDGREN (mp) replik	127
Anf. 206	BIRGIT FRIGGEBO (fp)	128
Anf. 207	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	131
Anf. 208	BIRGIT FRIGGEBO (fp) replik	131
Anf. 209	MARIANNE SAMUELSSON (mp) replik	132
Anf. 210	BIRGIT FRIGGEBO (fp) replik	133
Anf. 211	Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s)	133
Anf. 212	BIRGIT FRIGGEBO (fp) replik	133
Anf. 213	KENNETH KVIST (v)	133
Anf. 214	BIRGIT FRIGGEBO (fp) replik	137
Anf. 215	KENNETH KVIST (v) replik	137
Anf. 216	BIRGIT FRIGGEBO (fp) replik	137

Prot. 1995/96:77
28 mars

Anf. 217	KENNETH KVIST (v) replik	137
Anf. 218	PETER ERIKSSON (mp)	138
Anf. 219	BO KÖNBERG (fp) replik	140
Anf. 220	PETER ERIKSSON (mp) replik	141
Anf. 221	BO KÖNBERG (fp) replik	141
Anf. 222	PETER ERIKSSON (mp) replik	141
Anf. 223	BERTIL PERSSON (m) replik	142
Anf. 224	PETER ERIKSSON (mp) replik	142
Anf. 225	BERTIL PERSSON (m) replik	142
Anf. 226	PETER ERIKSSON (mp) replik	143
Anf. 227	CATARINA RÖNNUNG (s)	143
Anf. 228	BIRGER SCHLAUG (mp) replik	146
Anf. 229	CATARINA RÖNNUNG (s) replik	146
Anf. 230	BIRGER SCHLAUG (mp) replik	147
Anf. 231	PETER ERIKSSON (mp) replik	147
Anf. 232	KENNETH KVIST (v) replik	147
Anf. 233	CATARINA RÖNNUNG (s) replik	148
Anf. 234	KENNETH KVIST (v) replik	148
Anf. 235	CATARINA RÖNNUNG (s) replik	148
Anf. 236	JOHAN LÖNNROTH (v)	149
Anf. 237	Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s)	151
Anf. 238	JOHAN LÖNNROTH (v) replik	151
Anf. 239	Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s)	152
Anf. 240	JOHAN LÖNNROTH (v) replik	152
Anf. 241	MATS ODELL (kds)	152
Anf. 242	BIRGER SCHLAUG (mp) replik	155
Anf. 243	MATS ODELL (kds) replik	155
Anf. 244	BIRGER SCHLAUG (mp) replik	155
Anf. 245	MATS ODELL (kds) replik	155
Anf. 246	ARNE KJÖRNSBERG (s)	155
Anf. 247	MATS ODELL (kds) replik	158
Anf. 248	TREDJE VICE TALMANNEN	158
Anf. 249	MATS ODELL (kds) replik	158
Anf. 250	TREDJE VICE TALMANNEN	158
Anf. 251	MATS ODELL (kds) replik	158
Anf. 252	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik	159
Anf. 253	MATS ODELL (kds) replik	159
Anf. 254	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik	159
Anf. 255	JOHAN LÖNNROTH (v) replik	159
Anf. 256	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik	160
Anf. 257	JOHAN LÖNNROTH (v) replik	160
Anf. 258	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik	160
Anf. 259	PETER ERIKSSON (mp) replik	161
Anf. 260	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik	161
Anf. 261	PETER ERIKSSON (mp) replik	161
Anf. 262	BENGT-OLA RYTTAR (s)	161
Anf. 263	TREDJE VICE TALMANNEN	164

Anf. 264 BENGT-OLA RYTTAR (s).....	164	Prot. 1995/96:77
Anf. 265 BIRGER SCHLAUG (mp) replik	164	28 mars
(forts. prot. 78).....	164	<hr/>
Beslut om fortsatt ärendebehandling.....	164	
10 § Bordläggning	164	
11 § Anmälan om skriftlig fråga	166	
1995/96:356 av <i>Ewa Larsson</i> (mp) till kulturministern	<i>166</i>	
Stockholms Blåsarsymfoniker.....	<i>166</i>	
12 § Kammaren åtskildes kl. 23.34.	166	